

2018 spalio 17

ISSN 1392-6098

Nr. 9–10 Bažnyčios žinios

459–460

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

Popiežiaus apsilankymas

POPIEŽIUS PRANCIŠKUS BALTIJOS ŠALYSE	2
ŠVENTOJO TĖVO KALBOS IR MALDOS LIETUVOJE	10
ŠVENTOJO TĖVO KALBOS LATVIJOJE	22
ŠVENTOJO TĖVO KALBOS ESTIJOJE	26
POPIEŽIAUS SPAUDOS KONFERENCIJA LĖKTUVE	31
POPIEŽIUS APIE VIZITĄ BALTIJOS ŠALYSE	34

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus	
SUTVIRTINIMO DOVANA	35
DVASIOS ĮSPAUDAS	35
SUTVIRTINIMAS UGDO BAŽNYČIĄ	36
PILNATVIŠKO GYVENIMO TROŠKIMAS	37

Lietuvos vyskupų konferencija

LVK SEKRETORIATO INFORMACINIS PRANEŠIMAS DĖL VISUOTINIŲ	
ATLAIDŲ SUTEIKIMO	39
LVK SEKRETORIATO INFORMACINIS PRANEŠIMAS	39

Homilijos

ŠEIMA – DIEVO PASITIKĖJIMO DOVANA / 27 eilinis sekmadienis (B)	40
KUR TIKRIEJI ŽMOGAUS LOBIAI? / 28 eilinis sekmadienis (B)	41
GUNDYTAS VISUOSE DALYKUOSE, BET JIS – BE NUODĖMĖS /	
29 eilinis sekmadienis (B)	42
KAD PRAREGĖČIAU... / 30 eilinis sekmadienis (B)	43
„ŠIO PASAULIO PAVIDALAS PRAEINA“ (1 Kor 7, 31) / Visų Šventųjų iškilmė	44
ĮSAKYTA MYLĖTI / 31 eilinis sekmadienis (B)	45
BET KOKIAI DOVANAI REIKIA PRIEDO... / 32 eilinis sekmadienis (B)	46
MEILĖ, KURI NUŽUDYTA PRISIKELIA, IŠDUOTA NEIŠDUODA /	
33 eilinis sekmadienis (B)	47
ATIDUODANTIS SAVE KITIEMS KARALIUS /	
Mūsų Viešpats Jėzus Kristus, Visatos Valdovas (B)	48

Bažnyčia Lietuvoje

Lietuvos vyskupų konferencijos plenarinis posėdis	50
Naujai įšventinti Lietuvos vyskupai dalyvavo vyskupų kursuose Romoje	50
Jubiliejiniai Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, atlidai	51
Šiluvos atlidai	55
Padėkos diena Šiluvoje	67

Popiežius Pranciškus Baltijos šalyse

Kelionės į Baltijos šalis išvakarėse popiežius atsiuntė savo sveikinimą vaizdo įrašu: „Savo kelionės į Baltijos valstybes – Lietuvą, Latviją ir Estiją – išvakarėse siunčiu nuoširdų sveikinimą jums visiems, kurie gyvenate tose šalyse. Nors atvykstu kaip Katalikų Bažnyčios ganytojas, norėčiau visus apkabinti ir su visais pasidalyti taikos, geros valios ir pasitikėjimo ateitimi žinia. Mano vizitas sutampa su jūsų Valstybių Nepriklausomybės šimtmečiu ir, žinoma, juo bus pagerbti visi, kurių praeityje sudėtos aukos atnešė šių dienų laisvę. <...> Linkiu, kad mano vizitas padrasintų visus tuos geros valios žmones, kurie, iš praeities paveldėtų kilniausių dvasinių ir kultūrinių vertybių įkvėpti, taikiai darbuojasi siekdami palengvinti vargstančių brolių ir seserų kančią, ugdo visos visuomenės vienybę ir darną. <...> Už jus visus meldžiuosi, siunčiu jums savo palaiminimą ir prašau – neužmirškite melstis už mane.“

Šventasis Tėvas Lietuvoje

Rugsėjo 22–25 d. vyko popiežiaus Pranciškaus 25-oji apaštališkoji kelionė į Baltijos šalis: Lietuvą, Latviją ir Estiją. Rugsėjo 22 d., šeštadienį, Vilniaus tarptautiniame oro uoste Šventąjį Tėvą sutiko apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Pedro Lopez Quintana, Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas, LR prezidentė Dalia Grybauskaitė bei jos vadovaujama delegacija, kurioje buvo prezidentas Valdas Adamkus, AT pirmininkas Vytautas Landsbergis, Seimo ir Vyriausybės vadovai. Popiežiaus taip pat laukė apie du šimtai vaikų, jų tėvų ir mokytojų iš 14 katalikiškų Lietuvos mokyklų. Du Vilniaus Šv. Juozapo katalikiškos mokyklos mokiniai, pasipuošę tautiniais kostiumais, įteikė popiežiui Pranciškui gėlių ir italų kalba pasveikino jį sėkmingai atvykus. Iš oro uosto Šventasis Tėvas vyko į Prezidento rūmus.

Prezidentė Dalia Grybauskaitė su valstybinio vizito atvykusi popiežiumi Pranciškumi dvišaliame susitikime Prezidento rūmuose aptarė Lietuvai, Baltijos regionui, Europai ir pasauliui aktualius klausimus. Prezidentė Šventajam Tėvui padovanojo Lietuvos Nepriklausomybės simbolį – Laisvės varpą ir kūrinio „Gloria Lietuvai“ įrašą. Popiežius padovanojo Romos Šv. Petro bazilikoje esančios mozaikos reprodukciją, taip pat keturias savo parašytų dokumentų knygas ir Popiežiaus medalį. Prezidentūros garbės svečių knygoje jis įrašė: „Dėkoju už dosnų sutikimą ir svetingumą. Maloniai patikinu Jus ir Lietuvos žmones, kad ir

toliau už Jus melsiuosi ir prašysiu gausios Visagalio Dievo pagalbos visiems. Pranciškus.“

Po dvišalio susitikimo S. Daukanto aikštėje vyko susitikimas su valdžios bei pilietinės visuomenės atstovais, diplomatinio korpuso nariais. Prezidentė atvykusį svečią sveikino „šalies, išlikusios dėl pasiaukojimo ir vilties, žmonių vardu“ ir dėkojo popiežiui, kad jis pasaulio žemėlapyje pirmiausia mato mažesnius. Prezidentė pabrėžė, kad Valstybės atkūrimo šimtmečio sukaktis neatsiejama nuo Šventojo Sosto, visada rėmusio Lietuvos laisvės idėją. Ji ragino įsiklausyti į popiežiaus Pranciškaus raginimą „susitelkti dėl žmogiškesnio pasaulio, kad Gailestingumo vartai visada išliktų praverti“. Prezidentė Dalia Grybauskaitė taip pat atkreipė dėmesį į simbolišką datą, Lietuvos žydų genocido atminimo dieną, kai „prisimenamos ir mūsų tautiečių gailestingumo pamokos“. Baigdama ji dėkojo popiežiui už „revoliucines pastangas, įveikiant visus iššūkius, išskaidrinti, išvalyti ir priartinti Bažnyčią prie kiekvieno žmogaus“.

Šventasis Tėvas susirinkusiesiems sakė: „Tai, kad šią piligrimystę po Baltijos šalis pradedu Lietuvoje, kuri, kaip mėgdavo sakyti šventasis Jonas Paulius II, yra „tyli karštos meilės tikėjimo laisvei liudytoja“, mane be galo džiugina ir teikia vilties.“ Popiežius pabrėžė, jog pastarasis mūsų tautos šimtmetis buvo paženklin-tas daugybės išbandymų ir kančių: Nepriklausomybės šimtmetis yra gera proga prisiminti tas patirtis ir rasti sprendimų šiandienos iššūkiams. Šventasis Tėvas minėjo stiprias lietuvių šaknis ir tvirtą „sielą“, citavo himno žodžius: „Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia.“ Jis gyrė Lietuvos žemės svetingumą, leidusį priimti įvairiausių tautybių ir religijų žmones, ir ragino atgaivinti tai, kas tautai padėjo augti ir nepalūžti: toleranciją, svetingumą, pagarbą ir solidarumą. Gebėjimas priimti skirtingumus, megzti dialogą yra „brandžios istorijos vaisius“, kurią Lietuva gali pasiūlyti pasaulio bendruomenei, ypač Europos Sąjungai. Šventasis Tėvas ragino atkreipti dėmesį į jaunimą, suteikiant jam sąlygas augti ir dirbti. Baigdamas jis linkėjo lietuvių tautai nuolat puoselėti svetingumą svetimšalių, jaunuolių, senelių, vargšų, galiausiai taip pat ateities atžvilgiu.

Aušros Vartuose

Rugsėjo 22 d. popietę Aušros Vartų gatvėje ir Šv. Teresės bažnyčioje popiežiaus laukė apie du tūkstančiai žmonių: daugiavaikės, globojančios vaikus, įvaikinusios ar besirengiančios įvaikinti šeimos, našlaičiai ir ligoniai. Čia susirinkusi bendruomenė meldėsi Gailestingumo vainikėlio malda kartu su Katedros aikštėje

popiežiaus laukiančiu jaunimu. Prieš tai susitikimo vedėjas kun. Gediminas Jankūnas padarė įvadą į Gailestingumo vainikėlio maldą. Skambėjo muzika, buvo pristatyta Aušros Vartų istorija, koplyčios rektorius mons. Kęstutis Latoža pasakojo apie šv. Jono Pauliaus II apsilankymą Aušros Vartų Gailestingumo Motinos koplyčioje, ekranuose rodyti archyviniai vizito kadrai. Po to buvo sakoma katechezė „Marija – Gailestingumo įsčios“. Vaikams surengti edukaciniai užsiėmimai greta esančioje Šv. Teresės bažnyčioje.

Ekranuose rodyti siužetai apie vaikų globos bei įvaikinimo situaciją Lietuvoje, buvo pristatomos šeimos, pasirinkusios įvaikinti ar globoti vaikus. Artinantis popiežiui su palyda skambėjo Gailestingumo metų himnas „*Misericordes sicut Pater*“. Šventąjį Tėvą pasitiko Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas, ortodoksų arkivyskupas Inokentijus, šventovės rektorius mons. Kęstutis Latoža. Popiežius bendravo su koplyčios priegose susirinkusiais ligoniais, neįgaliaisiais, našlaičiais ir jų globėjais; ne visi girdėjo šių trumpų pokalbių žodžius, bet autentiška Pranciškaus šypsena ir žvilgsnis iškalbingai bylojo apie jo širdies prioritetus. Popiežiui buvo pristatyta ir liuteronų vyskupo Mindaugo Sabučio šeima, kurioje drauge auga jų šeimoje gimę ir įvaikinti vaikai. Užlipęs į Gailestingumo Motinos koplyčią popiežius trumpai tyloje pasimeldė ir pasakė kalbą.

Šventasis Tėvas priminė, kad Aušros Vartų koplyčia yra buvusios miesto gynybinės sienos dalis. Čia gerbiama Gailestingumo Mergelė pasiruošusi pagelbėti, „išmokyti, kad galima apsiginti be puolimo“. „Ši Motina, paveiksle pavaizduota be Kūdikio, <...> išvelgia savo Sūnaus Jėzaus veidą, išpaustą mūsų širdyse.“ Popiežius Pranciškus kvietė atrasti ir patirti brolybės vertę ir įspėjo, kad iš baimės užsidarydami savyje, statydami sienas bei užtvartas, galiausias užkertame kelią Jėzaus Gerajai Naujienai. Popiežius pažymėjo, kad Gailestingumo Motiną šioje vietoje aplanko daugybė žmonių iš įvairių šalių, o ji, „kaip kiekviena gera motina, mėgina suvienyti šeimą, <...> atveria duris į naują pradžią, į naują aušrą“. Atkreipdamas dėmesį į vaikų ir šeimų kraujuojančias žaizdas popiežius sakė: „Gailestingoji meilė yra raktas, atrakinantis dangaus vartus.“ Jis ragino kurti Tėvynę, kuri pasirenka statyti tiltus, bet ne sienas, mieliau renkasi gailestingumą, bet ne teisimą. Baigdamas popiežius kvietė atsiduoti Švč. Mergelės Marijos vedimui ir apmąstyti rožinio trečiąjį Džiaugsmo dalies slėpinį.

Rožinio maldas per mikrofoną pasikeisdami kalbėjo našlaičiai, neįgalieji, vaikus globojančių šeimų nariai. Po rožinio popiežius lotyniškai perskaitė maldą Aušros Vartų Dievo Motinai. Prie Aušros Vartų Die-

vo Motinos paveikslo padėjo dovaną – auksinį rožinį, palaimino naują Švč. Mergelės Marijos karūną, pagamintą iš tikinčiųjų suaukotų papuošalų. Ši karūna yra popiežiaus Pijaus XI 1927 m. palaimintos, bet karo metais dingusios karūnos kopija. Rožinis ir malda buvo transliuojami į Katedros aikštę, kur drauge meldėsi jaunimo susitikimo dalyviai.

Nuo Aušros Vartų į Katedros aikštę Šventasis Tėvas vyko papamobiliu. Pakeliui jis neplanuotai sustojo palaiminti Pal. kun. Mykolo Sopočkos hospiso iniciatyvos: gyvo rožinio, kurį sudarė hospiso darbuotojai, savanoriai ir bičiuliai. Popiežius palaimino į lauką išneštus lovose gulinius ligonius. Šį jaudinantį gestą simboliškai lydėjo tuo metu pro apniukusį dangų nušvitusi saulė.

Jaunimo susitikimas Katedros aikštėje

Į susitikimą Katedros aikštėje dar vasarą buvo išdalyta 30 tūkst. kvietimų, o jų pritrūkus jauni žmonės kviesti atvykti į aikštės prieigas. Renginyje talkino 500 savanorių. Jaunimo programai skirta scena dekoruota votais – padėkos ir maldos ženklais. Šventajam Tėvui skirtoje scenoje buvo pastatytas Gailestingojo Jėzaus paveikslas, atgabentas iš Dievo Gailestingumo šventovės. Renginį vedė jauni žmonės, atpažinę skirtingus pašaukimus: jaunas kunigas, sesuo vienuolė, pasaulietė mergina ir šeimos vyras, taip pat du aktoriai. Jaunimui laukiant popiežiaus buvo giedama specialiai šiam susitikimui sukurta giesmė „Kristus Jėzus – mano viltis“, skambėjo sesers Ievos iš Tiberiados bendruomenės liudijimas. 15 val., minint Gailestingumo valandą, buvo kalbamas Gailestingumo vainikėlis lietuvių, lenkų, latvių, rusų ir anglų kalbomis. Maldos metu ekranuose rodytas Gailestingumo paveikslas, koliažas sukomponuotas iš daugiau kaip tūkstančio žmonių atsiųstų nuotraukų. Iki popiežiaus atvykimo skambėjo dar trys liudijimai. Studentė Gintarė pasakojo apie patirtas patyčias ir gyvenimo prasmės paieškas, kurias nušvietė Jėzaus dovanotas supratimas. Be tėčio augęs Paulius kentė depresiją; vienuolio pakviestas dalyvavo „Alfa“ kurse ir vėliau patyrė susitikimą su Dievu. Sutuoکتiniai Monika ir Justas dalijosi mintimis apie draugystę ir gyvenimą šeimoje. Liudijimai palydėti meninės raiškos kūriniais. Po liudijimų jaunimo susitikimo dalyviai buvo kviečiami pamąstyti apie viltį savo gyvenime: tai daryti padėjo iš anksto išdalytos kortelės su trimis Trakų Dievo Motinos votais.

Popiežiui atvykus į Katedros aikštę vėl skambėjo specialiai šiam susitikimui sukurta giesmė „Kristus Jėzus – mano viltis“, jos priegiesmis giedotas lietuvių, anglų ir ispanų kalba. Nuskambėjo dar du liudijimai.

Pasaulytė pranciškonė Monika augo tradicinėje šeimoje: tėtis sirgo priklausomybe nuo alkoholio, jai teko patirti emocinį ir psichologinį smurtą, vėliau išgyventi tėvo savižudybę. Ji pasakojo, kaip bendruomenė padėjo jai susitaikyti su tėčiu ir priimti gyvenimo išbandymus. Po liudijimo Vilniaus Gailestingumo šventovės ansamblis giedojo kantičkinės giesmės. Verslininkas Jonas, laimingai vedęs, vėliau sužinojo, kad serga autoimunine liga. Jonas pasakojo apie tolydžio augantį pasitikėjimą Dievu, džiaugėsi jo veikimu kasdieniuose dalykuose ir šeimos atrama. Po jo liudijimo šoko urbanistinio šokio teatras „LowAir“, beje, dirbantis ir su rizikos grupės jaunimu.

Pirmiausia popiežius Pranciškus klausėsi liudijimų, o paskui pasakė kalbą, kurioje plėtojo liudijimuose išsakytas temas. Jis atkreipė dėmesį, kad patirti sunkumai, atrodo, galėję sužlugdyti, Dievo malonės dėka leido ištverti, pakilti ir tęsti gyvenimo kelionę. Tačiau malonė veikia per kitus, per sutiktus gerus žmones: „Viešpats mus gelbsti padarydamas mus tautos dalimi.“ Šventasis Tėvas ragino nepasiduoti individualizmo ir egoizmo pagundai „eiti po vieną“, tarnauti kitiems ir patirti uždegantį nuotykį, kuris suteikia mūsų gyvenimui prasmę. „Mielas jaunime, tikrai verta sekti Kristumi, nebijokime dalyvauti revoliucijoje, į kurią Jis kviečia, – švelnumo revoliucijoje“, – kvietė popiežius. Jis baigė savo kalbą ragindamas jaunimą semtis iš savo tautos šaknų ir vesti tautą pirmyn.

Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas padėkos žodyje dėkojo Šventajam Tėvui: „Atvykote kaip Kristaus šviesą nešantis Vilties piligrimas – ne teorinės vilties, bet vilties, kuri kyla iš Kristaus Prisikėlimo, vilties, kuri atgimsta, kai pasitikime Dievo Gailestingumu kiekvienam iš mūsų.“ Arkivyskupas pabrėžė, kad Vilniuje nutapytas Dievo Gailestingumo paveikslas įpareigoja būti Gailestingumo apaštalais ir skleisti šią žinią pasauliui. Jis pakvietė popiežių pasimelsti prie Lietuvos jaunimo globėjo šv. Kazimiero, o jaunimo prašė mels-tis, kad Dievas laimingų Šventąjį Tėvą ir jo tarnystę.

Popiežiui įteikus dovaną ir rengiantis suteikti apaštališkąjį palaiminimą surinkusieji Katedros aikštėje spontaniškai ėmė giedoti populiarią laiminimo giesmę „Viešpatie, laimink jį!“. Šventasis Tėvas nuolankiai palenkė galvą priimdamas šį programoje nenumatytą palaiminimą giesme. Po to popiežius suteikė susirinkusiems jaunuoliams palaiminimą. Katedroje jis pasimeldė Šv. Kazimiero koplyčioje, kur buvo sudėti simboliniai votai – ant kortelių užrašytos maldos. Šv. Kazimiero koplyčioje popiežius taip pat susitiko su nedidele grupe vyresnio amžiaus kunigų ir seselių vienuolių – dėl amžiaus ar sveikatos negalinčių dalyvauti susitikime

Kaune. Tremtinių koplyčioje popiežius padėjo gėlių prie Švč. Mergelės Marijos, Sibiro Madonos, statulos.

Šventiškas susitikimas Katedros aikštėje buvo palaimintas taip pat geru oru, nors išankstinėse sinoptikų prognozėse pranašautas lietus.

Mišios Kauno Santakoje

Rugsėjo 23-osios, antrosios vizito dienos, kulminacija tapo Kauno Santakos parke aukojamos šv. Mišios. Sekmadienio rytą Šventąjį Tėvą sutiko šimtą tūkstantinė žmonių minia. Prieš pat popiežiaus vizitą Santakoje buvo įrengti papildomi sektoriai maldininkams. Nuo penktadienio vakaro Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčioje vyko maldos budėjimas, daug žmonių pasirengė šventei atlikdami išpažintį. Atvykti į Santaką žmonės galėjo nemokamu viešuoju transportu. Atvykstančius maldininkų srautus jau Santakos prieigose džiugiai pasitiko savanoriai, talkinę viešosios tvarkos pareigūnams. Renginio metu įvairiose srityse talkino apie 600 iš anksto specialiai pasirengusių savanorių.

Jau nuo 5 val. ryto Santakos parke susirinkę žmonės meldėsi ir giedojo priešais jubiliejų menantį Trakų Dievo Motinos paveikslą, stovintį pagrindinėje altoriaus scenoje. Ekrane buvo rodomas filmas apie popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymą Lietuvoje prieš 25-erius metus. Šeimos ir pavieniai asmenys dalijosi savo tikėjimo patirtimi, kalbėjo apie tai, kaip išgyvena viltį kasdienybėje.

Buvo pagerbtos popiežiaus Pranciškaus pernai palaimintuoju paskelbto Teofiliaus Matulionio relikvijos. Jos įneštos į pagrindinę altoriaus sceną. Trakų Dievo Motinos paveikslas ir relikvijos – pagrindiniai šv. Mišių altorių puošiantys akcentai. Šalia Trakų Dievo Motinos paveikslo buvo padėta popiežiaus Pranciškaus pamaldumo dovana – votas: iš aukso ir sidabro nukaldinta rožė vazelėje su lotyniškai įrašyta dedikacija.

Po palaimintojo Teofiliaus Matulionio pagerbimo ir kelių liudijimų susirinkusieji meldėsi rožinį, repetavo per šv. Mišias skambėsiančias giesmes, klausėsi Telšių vyskupo Kęstučio Kėvalo katechezės.

Be gausybės norinčiųjų dalyvauti šv. Mišiose su Šventuoju Tėvu iš Lietuvos, piligrimų grupės atvyko iš Baltarusijos, Rusijos, Ukrainos, Lenkijos, Slovakijos, Latvijos, Vokietijos, Ispanijos, Italijos, taip pat pavieniai piligrimai iš Švedijos, Jungtinių Amerikos Valstijų. Įvadas į Mišias, taip pat informacija apie Komunijos priėmimą buvo skelbiama lietuvių, lenkų, rusų ir anglų kalbomis.

Džiugiais šūksniais ir plojimais pasitiktą žinia, kad popiežius jau Kaune. Prie Šv. Jurgio bažnyčios persėdęs į papamobilį jis apvažiavo beveik visą Santakos parką (ne tik iš anksto numatytais takais) laimindamas žmones ir su jais sveikindamasis. Pasitikdamas atvykstantį šv. Petro įpėdinį choras giedojo tradicinę lotynišką giesmę: „Tu es Petrus“. Prieš Mišias maldininkams buvo išdalytos specialiai išleistos knygelės su skaitiniais, giesmių ir maldų tekstais – tai padėjo dalyvauti lotynų kalba švęstoje liturgijoje.

Mišias kartu su Šventuoju Tėvu koncelebravo Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas, Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas arkivyskupas Gintaras Grušas, daugiau kaip 30 vyskupų iš Lietuvos ir užsienio bei daugiau kaip 800 kunigų, iš jų apie 100 iš Lenkijos, Baltarusijos, Latvijos, Rusijos, Vokietijos, Islandijos. Tarp hierarchų buvo ir Ukrainos graikų apeigų katalikų Bažnyčios galva didysis arkivyskupas Sviatoslavas Ševčiukas. Prie altoriaus tarnavo 6 diakonai ir seminaristų asista.

Tarp Mišių dalyvių buvo ir Lietuvos stačiatikių Bažnyčios dvasininkų, taip pat jų arkivyskupas metropolitas Inokentijus, evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis.

Popiežiui ir jam patarnaujantiems diakonams liturginius drabužius audė Paštuvos karmeličių vienuolyno seserys. Jos taip pat parengė kunigų arnotų projektą. Liturginiuose drabužiuose vyravo žalia spalva, žyminti liturginį laikotarpį ir drauge popiežiaus vizito temą – viltį.

Giedojo jungtinis choras: apie 260 choristų iš 14 skirtingų chorų. Muzikos meno vadovė – Vita Liaudanskaitė-Vaitkevičienė, choro dirigentas – Remigijus Adomaitis, vargonininkė – Agnė Petruškevičiūtė. Grojo Kauno pučiamųjų instrumentų orkestras „Ąžuolynas“ ir Kauno muzikos ansamblis „Ainiai“. Mišių skaitinių, visuotinės maldos invokacijų skaitovai, atnašų nešėjai buvo parinkti iš Lietuvos vyskupijų ir užsienio lietuvių parapijų.

Homilijoje komentuodamas Morkaus evangelijos skaitinį popiežius atkreipė dėmesį, jog pakeliui į Jeruzalę Jėzus ne kartą mokiniams sakė, kad sekimas juo apims ir išbandymų, ir skausmo momentus. „Krikščionio gyvenimas visuomet eina per kryžiaus momentus, ir kartais atrodo, kad niekada nesibaigs“, – sakė popiežius, turėdamas omenyje ankstesnių kartų išgyventą okupacijos, tremties patirtį, o drauge ir „įskundimų ir išdavystės gėdą“.

Evangelistas pažymi, kad anuomet mokiniai nenorėjo girdėti apie išbandymus ir kančią – jie buvo susirūpinę

kitais reikalais: grįždami namo diskutavo, kuris iš jų yra didžiausias. Šventasis Tėvas priminė, kad ir šandien „valdžios ir garbės troškimas yra labai paplitusi elgsena tų, kurie nepajėgia išgydyti savo istorijos atminties ir galbūt būtent todėl nėra pasirengę įsipareigoti šiandienos darbui“.

Šventasis Tėvas ragino dovanoti save „netrokstant būti herojais, be aplodismentų, be noro būti pirmiems“. Panašiai kaip Vilnelė „paaukvoja“ savo vandenį ir netenka vardo įtekėdama į Nerį, kaip Neris – į Nemuną, taip ir krikščionis raginamas nebijoti eikvoti save vardan tų, kurie gyvena egzistencijos pakraščiuose. Mokytis būti kartu su kitais: kartais tai reiškia sulėtinti žingsnį, palikti nuošalę nerimą, „kad išmoktume pažvelgti į akis, išklausti ir palydėti likusį kelkraštyje“. Šventasis Tėvas kvietė drąsiai dovanotis visiems, nes tokiu būdu geriausiai paliudijama, „kad Jėzus Kristus yra vienintelė mūsų viltis“.

Visuotinės maldos metu melstasi už šventąjį Dievą Bažnyčią, prašant jog, vedama popiežiaus Pranciškaus, ji patrauktų prie Kristaus visą kūrinių; už taiką visame pasaulyje ir visus, kuriuos palietė karas, teroras ar tremtis; už Lietuvos ir Europos vadovus, kad kartu su gyventojais jie statytų atvirus ir svetingus namus, kuriuose būtų gerbiamas kiekvieno asmens orumas (išsakyta lenkų kalba); už šeimas, kad jos būtų vienybės, meilės ir gailestingumo mokyklos; už jaunimą, prašant laisvės tiesoje ir drąsos aukoti savo gyvenimą Viešpačiui dėl kitų gerovės; už kenčiančius visokį vargą, kad maldos ir sakramentų galia perkeistų silpnumą į vėlykinę patirtį.

Prie altoriaus atnašas nešė: Vidmanto ir Arinos Ašmonų šeima iš Kaišiadorių vyskupijos; Dalia Henke – Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkė, Aidis Staskevičius – Pasaulio lietuvių bendruomenės vicepirmininkas; Arūno ir Sonatos Pocių šeima iš Palangos; Žano ir Linos Talandžių šeima. Patys atnašų nešėjai savo gyvenimo liudijimais taip pat atspindėjo įvairiopas šeimoje ir bendruomenėje vykdomas tarnystes.

Po Komunijos maldos arkivyskupas Lionginas Virbalas visų Lietuvos tikinčiųjų vardu dėkojo Šventajam Tėvui už apsilankymą: „Šventasis Tėve, atvykote į Lietuvą, kuri gali atrodyti mažas Europos pakraštys. Ganytojau, nuolat eidamas pas esančius paribyje, silpnuosius ir mažuosius, Jūs rodote, kad laimės pojūtis nepriklauso nuo geografinės vietos, kad Dievas savo jautria meile apglėbia kiekvieną, o vienintelis centras yra Kristus, nes kai esame su Juo, turime viltį, turime ateitį. Kristus Jėzus – mūsų viltis.“ Arkivyskupas paprašė, kad Šventasis Tėvas suteiktų visiems palaiminimą.

Per Mišias Komuniją dalijo apie šimtas kunigų, tiek pat ir ekstraordinariinių Komunijos dalytojų. Nors numatyta galimybė priimti Komuniją po Mišių, vis dėlto kai kuriuose sektoriuose nemažai tikinčiųjų negalėjo to padaryti. Tai buvo vienas iš organizacinių nesklaidumų didžiulio masto šventiška renginyje.

Be liturginio palaiminimo, Mišių dalyviai Santakoje džiaugėsi danguje pasirodžiusiu simbolišku ženklu – į vaivorykštę panašiu retu gamtos reiškiniu (saulės halu). Lietus vėl liko tik sinoptikų prognozėse, o šventišką sambūrį laimino rudeninė giedra.

Viešpaties angelo malda

Po Mišių popiežius kalbėjo „Viešpaties angelo“ maldą ir pasakė trumpą kalbą, kurios metu kvietė prašyti Mergelės Marijos, kad „ji mums padėtų pastatyti kryžių – mūsų tarnystės ir mūsų atsidavimo būti ten, kur mūsų reikia, kryžių, ant to kalno, kur gyvena paskutiniai iš paskutinių, kur reikia mūsų jautraus dėmesio atstumtiesiems, mažumoms“.

Baigęs maldą popiežius Pranciškus dėkojo Lietuvos Respublikos prezidentei Daliai Grybauskaitei, Lietuvos valdžios atstovams, taip pat vyskupams ir visiems, kurie įvairiais darbais, o ypač maldomis, prisidėjo prie pasirengimo šiam vizitui. Šventasis Tėvas priminė, kad po pietų melsis prie paminklo Geto aukoms Vilniuje ir prašė Aukščiausiojo laiminti dialogą ir bendrą išpareigojimą teisingumui bei taikai. Popiežius Pranciškus atsisveikino su žmonėmis lietuviškai linkėdamas: „Gražaus sekmadienio! Skanių pietų!“

Susitikimas su dvasininkais, pašvęstojo gyvenimo nariais, seminaristais

Papietavęs su Lietuvos vyskupais Kauno arkivyskupijos kurijoje popiežius Pranciškus papamobiliu važiavo į Kauno arkikatedrą. Pakeliui jį sveikino Rotušės aikštėje susibūrę žmonės. Ekranuose jie galėjo stebėti arkikatedroje vykusį susitikimą su kunigais, seminaristais, vienuoliais bei vienuolėmis. Susitikime dalyvavo apie 1400 asmenų, ne tik iš Lietuvos, bet ir iš Latvijos, Lenkijos, Ukrainos, Baltarusijos, Rusijos, Islandijos, Vokietijos.

Į Kauno Šv. apaštalo Petro ir Povilo arkikatedrą baziliką atvykusį popiežių Pranciškų prie pagrindinio įėjimo pasitiko ir pasveikino Kauno arkikatedros bazilikos administratorius ir vienuolių bei seminaristų atstovai.

Prieš įeidamas į Švč. Sakramento koplyčią popiežius pasisveikino ir kalbėjosi su ses. Nijole Sadūnaite; paklausęs jos, ką ji dirbo būdama kalėjime, ir išgirdęs at-

sakymą, kad siuvo darbinės pirštines, popiežius vėliau apie tai užsiminė savo kalboje.

Chorui giedant giesmę „Kelk pasaulį“, Šventasis Tėvas įžengė į koplyčią, pasimeldė priešais Švč. Sakramentą ir padėjo gėlių prie Marijos statulos. Popiežiaus maldai drauge su 52 kontempliatyviomis seserimis vienuolėmis akomponuota kanklių muzika. Šventasis Tėvas tarė seserims žodį be iš anksto parengto maldos teksto. Tai nebuvo numatyta protokole, kalbos įrašas nebuvo transliuojamas per televiziją, žiūrovai galėjo stebėti tik gyvai gestikuliuojančio popiežiaus ir jo besiklausančių vienuolių vaizdą. Vėliau žiniasklaidoje pasklido šios kalbos nuotrupos: popiežius sakęs, kad kontempliatyviosios seserys savo malda kelia pavojų velniui. Kontempliatyviųjų vienuolių gyvenimą jis lygino su Lietuvos partizanų gyvenimu: seselės esančios labai panašios į partizanus, nes, kaip ir jie, kovoja slapta, bet atlieka labai svarbų darbą; jos kovoja pirmosiose gretose, todėl turi atremti pirmuosius smūgius.

Po maldos koplyčioje Šventajam Tėvui buvo padovanotas gintarinis rožinis. Jį įteikė Lietuvos vyskupų konferencijos vienuolių reikalų komisijos pirmininkas, Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas OFM. Šį rožinį pagamino Betliejaus seserys iš Paparčiuose (Kaišiadorių r.) įsikūrusio Betliejaus Mergelės Marijos Ėmimo į dangų ir Šv. Bruno vienuolyno.

Vyskupas Linas Vodopjanovas padėkojo popiežiui už šį susitikimą, pasidžiaugė pašvęstuoju gyvenimu, kuris Lietuvoje, nors ir nėra gausus, bet turi galias istorines šaknis. „Šiandien dažnai ir įvairiais būdais mūsų tikėjimas yra išbandomas. Kartą atsiliese į pašaukimo raginimą, dažnai nebejaučiame džiaugsmo nei maldoje, nei bendruomeniniame gyvenime. Supasaulėjimo dvasia ir nuobodulys viskam palietė mūsų bendruomenes. Kai mus užpuola abejonės dėl pasaulimo, šaltumas, kai mūsų širdys kartais nebedega, bet tik smilksta kaip nuodėguliai, kai bijome ateities ir užsidarome vien savo grupelėse ar parapijose, kai norime užtikrintumo laikinuose pasaulio siūlomuose dalykuose, deja, pamirštame, kad tik „Kristus Jėzus yra mūsų viltis“, – sakė vysk. L. Vodopjanovas. Kalbos pabaigoje jis išsakė troškimą išgirsti gyvą popiežiaus liudijimą ir pastiprinantį žodį tikėjimo kelyje.

Po vyskupo kalbos popiežius garsiai skaitė maldą lotynų kalba, o susirinkusieji jam atsakinėjo. Perskaičius skaitinį iš Biblijos apie viltį ir Dievo meilę, chorui pagiedojus giesmę, popiežius Pranciškus kreipėsi į susitikimo dalyvius. Susirinkusiesiems popiežius priminė, kad jie yra pašaukti gyventi, ilgėtis gyvojo Dievo, ieškoti kasdieninio dialogo su Viešpačiu per adoraciją ir maldą. Jis

kvietė atsigręžti į tautos kankinių atminimą, ieškoti vyresniosios ir jaunesniosios kartų bendravimo. Šventasis Tėvas kvietė atpažinti savo pašaukimo esmę – priesaką evangelizuoti, drauge įspėjo nepasiduoti „dvasinio liūdesio“ ligai, pagundai tapti tik „funkcionieriais“. Jis kvietė kunigus ir pašvęstuosius gyvenimo tarnystėje puoselėti gailestingumą, tėvystę ir motinystę.

Popiežiui baigus kalbėti, susirinkusieji įvairiomis kalbomis meldėsi už popiežių Pranciškų, visus ganytojus, kunigus, diakonus, pašvęstuosius, už formaciją atliekančius brolius bei seseris ir seminaristus, už kenčiančius žmones ir už jaunimą.

Susitikimo pabaigoje popiežius suteikė palaiminimą visiems susitikimo dalyviams ir, giedant chorui giesmę „Pašaukei, pašventei“, išėjo iš arkikatedros. Susitikime giedojo iš įvairių Lietuvos vietų susibūręs kunių ir vienuolių choras.

Popietę iš Kauno arkikatedros Šventasis Tėvas išlydėtas į Vilnių. Važiuojantį greitkelio popiežių su palyda džiugiai sveikino pakelėse sustoję žmonės.

Pagarba Holokausto aukų atminimui

Prieš aplankydamas Okupacijų ir laisvės kovų muziejų, popiežius Pranciškus sustojo pasimelsti istorinėje Vilniaus geto teritorijoje, Rūdininkų skvere, ir pagerbti Holokausto aukų. Apie tai jis buvo sakęs ir per *Viešpaties angelo* maldą, meldamas visiems išvalgumo „laiku atpažinti įvairiais pavidalais pasirodančias pražūtingas užuomazgas“.

Kartu su popiežiumi prie paminklo žuvusiuosius pagerbė Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė, Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas arkivyskupas Gintaras Grušas ir Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky, iškilūs politikai, visuomenininkai, taip pat žydų bendruomenės atstovai.

Popiežiaus Pranciškaus parodytas pagarbos gestas sutampa su 75-osiomis Vilniaus geto likvidavimo metinėmis – tą pačią dieną minima Lietuvos žydų genocido atminimo diena. Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė prieš vizitą pareiškė, kad šiuo popiežiaus gestu pagerbiami ne tik žuvusieji, bet ir žydų gelbėtojai. Izraelio Jad Vašem memorialo sudarytame Pasaulio tautų teisuolių sąrašė įrašyti 893 lietuviai.

Okupacijų ir laisvės kovų muziejuje

Pavakare popiežius Pranciškus apsilankė Okupacijų ir laisvės kovų muziejuje. Lukiškių aikštėje atvykstan-

čio popiežiaus laukė kovojusieji už laisvę, politiniai kaliniai ir tremtiniai. Likus valandai iki popiežiaus atvykimo čia pradėtas renginys, skirtas XX a. totalitarinių režimų aukoms pagerbti. Buvo skaitoma poezija, atliekamos pasipriešinimo ir tremties dainos. Dalyvavo kamerinis choras „Aidija“ ir grigališkojo giedojimo mokykla „Schola Cantorum Vilnensis“. Muzikinę programą parengė Veronika Pavilionienė ir choro dirigentas, pedagogas Romualdas Gražinis.

Katalikų Bažnyčios vadovui atvykus, prie muziejaus įėjimo jį pasitiko arkivyskupas Gintaras Grušas, arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius ir muziejaus direktorius Eugenijus Peikštenis.

Šventasis Tėvas aplankė buvusio KGB kalėjimo 9-tąją bei 11-tąją kameras ir 3-iąją mirties nuosprendžių vykdymo patalpą, pasirašė svečių knygoje: „Šioje vietoje, kuri mena daugybę žmonių, kentėjusių dėl smurto ir neapykantos bei aukojusių savo gyvybes vardan laisvės ir teisingumo, aš meldžiausi, kad Visagalis Dievas visada suteiktų savo sutaikinimo ir ramybės dovanas Lietuvos žmonėms. *Pranciškus, 2018 m. rugsėjo 23 d.*“

11-ojoje, vadinamojoje Vyskupų kameroje, degė žvakė, dvasininkams, nukentėjusiems už tvirtą tikėjimo žodį ir nuoseklią rezistenciją, atminti. Čia buvo pagerbtos palaimintojo Teofiliaus relikvijos. Popiežius Pranciškus nuo žvakės, degančios prie pal. T. Matulionio portreto, uždegė aliejinę lempelę – tai Šventojo Tėvo dovana muziejui. Šiame kalėjime kalėjo palaimintasis vysk. Teofilius, Dievo tarnas vysk. Mečislovas Reinys, o Dievo tarnas vysk. Vincentas Borisevičius čia buvo ir sušaudytas.

Popiežius Pranciškus, išėjęs iš muziejaus, atvyko prie paminklo okupacijų aukoms atminti greta Lukiškių aikštės, kurioje sutikti popiežių susirinko apie 4000 žmonių. Prie paminklo jį pasitiko ir gėlių jam įteikė arkivyskupas emeritas S. Tamkevičius, Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky ir tremtinė Irena Saulutė Valaitytė-Špakauskienė (pagal šios tremtinės gyvenimo istoriją parašyta populiari Rūtos Šepetys knyga „Tarp pilkų debesų“, taip pat sukurtas filmas). Šiame įvykyje taip pat dalyvavo politinių kalinų ir tremtinių organizacijų atstovai, Lietuvos Respublikos prezidentė Dalia Grybauskaitė, buvę šalies vadovai, politikai bei visuomenininkai.

Prie paminklo popiežius padėjo puokštę gėlių ir meldėsi šiais žodžiais: „Viešpatie, te Lietuva būna vilties švyturiu. Kad būtų veiklios atminties žemė, atnaujinanti išipareigojimą kovai prieš bet kokią neteisybę. Skatinanti kūrybinius siekius apginti visų žmonių,

ypač bejėgių ir pažeidžiamų, teises. Ir kad būtų sutai-
kinimo ir skirtubių harmonijos mokytoja.“

Po maldos popiežius atsisveikino su susirinkusiais
žmonėmis ir, juos palaiminęs, pajudėjo Apaštališko-
sios nunciatūros link. Šventajam Tėvui išvykstant, ka-
merinis choras „Aidija“ giedojo tautinę giesmę „Lie-
tuva brangi“, o jam pritarė didžiausias Baltijos šalyse
karilionas, įrengtas Vilniaus Šv. apaštalo Pilypo ir Jo-
kūbo bažnyčioje.

Kelyje nuo Lukiškių aikštės į Apaštališkąją nunciatū-
rą grįžtantį popiežių taip pat sveikino gatvėse susi-
rinkę žmonės.

Nors šiuo maršrutu buvo numatyta kelionė papamobi-
liu, popiežius pasirinko važiuoti uždaru automobiliu.
Pasak Lietuvos ambasadoriaus prie Šventojo Sosto Pe-
tro Zapolsko, buvo paaiškinta, kad popiežių labai su-
jaudino matyti vaizdai ir išgirsti pasakojimai, jis nenorė-
jo parodyti žmonėms jį apėmusio gniuždančio liūdesio.

Pro nunciatūros langą Šventasis Tėvas dar kartą
trumpai prabilo ten susirinkusiems žmonėms. Jis dė-
kojo už šiltą priėmimą ir pakvietė drauge pasimelsti
„Sveika, Marija“.

Vakare, nepaisydamas nuovargio po intensyvios die-
nos, popiežius Pranciškus nunciatūroje dar beveik va-
landą bendravo su Lietuvos ir Latvijos jėzuitais.

Šventasis Tėvas Latvijoje

Ankstų pirmadienio rytą, rugsėjo 24 d., popiežius lėk-
tuvu išskrido iš Vilniaus į Rygą.

Iš oro uosto popiežius vyko tiesiai į pasveikinimo cere-
moniją Prezidentūros kieme, po to susitiko su Latvijos
prezidentu Raimundu Vėjuoniu. Prezidentūros priė-
mimo salėje popiežius Pranciškus kreipėsi į valdžios
ir pilietinės visuomenės atstovus bei diplomatinio
korpuso narius. Jis pavadino Latviją „Dainų šalimi“,
sugebėjusia sielvartą ir skausmą paversti dainomis ir
šokiais; dabar ji siekianti tapti dialogo ir susitikimo,
taikaus sugyvenimo vieta. „Yra įmanoma kurti ben-
drystę esant skirtybėms. Tai įvyksta, kai žmonės turi
motyvacijos neįsitraukti į paviršutiniškus konfliktus
ir išvelgti vienas kito orumą <...> Tada supratimas ir
abipusis išipareigojimas duoda solidarumo vaisių“, –
sakė Šventasis Tėvas. Jis taip pat kalbėjo apie tautos at-
kūrimui būtiną gebėjimą žvelgti į „transcendentinius
horizontus“ ir citavo latvių rašytojos Zentos Mauriņos
mintį „Mano šaknys danguje“.

Po to popiežius padėjo gėlių prie Laisvės paminklo,
skirto Latvijos Nepriklausomybės kovų didvyriams.
Tai 42 m aukščio obeliskas su moters skulptūra; mo-
ters laikomas trijų žvaigždžių vainikas simbolizuoja
tris Latvijos istorinius regionus. Po pagerbimo ceremo-
nijos popiežius vyko į ekumeninę maldą Rygos liute-
ronų katedroje. Tai buvo svarbiausias ekumeninis su-
sitikimas popiežiaus vizito Baltijos šalyse programoje.

Rygos liuteronų katedroje Rīgas Doms palaidotas
pirmasis vyskupas šventasis Meinhardas, darbavęsis
šiam krašte XII a. Popiežių Pranciškų prie katedros
durų pasitiko didžiausios krašto krikščionių bendruo-
menės, liuteronų arkivyskupas Jānis Vanags, kuris
taip pat prisidėjo prie kvietimo popiežiui Pranciškui
aplankyti Latviją. Popiežių pasveikino apie dešimt di-
džiausių Latvijos krikščionių bendruomenių vadovų.

Susirinkusiesiems į ekumeninę maldą popiežius kal-
bėjo apie katedroje esančius vargonus, kurie vieni se-
niausių Europoje: vietos gyventojams jie yra tradicijų
ir tapatybės dalis, o turistams – tik fotografuotinas
meno kūrinys. Popiežius įspėjo apie grėsmę iš gy-
ventojų virsti turistais, tikrąją tapatybę paversti labai
vertingu istoriniu objektu, tačiau nebegalinčiu paliesti
klausytojų širdžių. Šį pavyzdį popiežius taikė ir tikė-
jimo sričiai: krikščioniškai tradicijai taip pat gresia
pavojus likti uždarytai tarp bažnyčios sienų. Šventasis
Tėvas ragino neslėpti tikėjimo, bet jį skelbti, kad jis „ai-
dėtų įvairiose visuomenės aplinkose, kad visi galėtų
kontempliuoti jo grožį ir būti apšviesti jo šviesos“.

Po ekumeninės maldos Rygos liuteronų katedroje
popiežius persikėlė į už kelių šimtų metrų esančią
Šv. Jokūbo katalikų katedrą. Ten Rygos katalikų ar-
kivyskupas Zbignevas Stankevičs pristatė popiežiui
katedroje jo laukusius senelius, tiek pasauliečius, tiek
dvasininkus, vienuoles bei vienuolius, negalėjusius
nuvykti į Mišias Agluonos šventovėje. Arkivyskupas
atkreipė dėmesį į vyresniosios kartos žmonių patirtus
persekiojimus, taip pat dažnai neturtingą gyvenimą
šiandien. Savo kalboje Šventasis Tėvas siūlė apmąsty-
ti apaštalo Jokūbo laiško mintis apie kantrybę, ištver-
mę ir pasitikėjimą.

Papietavęs drauge su vyskupais Šventosios Šeimos
namuose popiežius Pranciškus sraigtasparniu skrido
į Agluoną. Pagrindinėje Latvijos katalikų šventovėje
šventos Mišios buvo drauge didžiausias Šventojo Tėvo
susitikimas su Latvijos tikinčiaisiais. Agluonos Motinos
Marijos atvaizdas buvo popiežiaus vizito logotipo ak-
centas. Popiežiaus vizito Latvijoje šūkiui buvo parinkti
žodžiai: „Parodyk mums, kad esi Motina!“ Popiežiaus
vizito proga Latvijoje buvo paskelbta nedarbo diena.

Nepaisydami darganoto oro į Mišias aikštėje prie Agluonos bazilikos susirinko apie 30 tūkst. žmonių. Homilijoje Šventasis Tėvas kalbėjo apie Marijos pavyzdį, parodytą stovint po kryžiumi. Tuo ji yra artima visiems kenčiantiems, pasmerktiems, nuteistiems, išnaudojamiems, esantiems visuomenės paribiuose. Popiežius taip pat kvietė mokytis iš Marijos, kaip būti šalia kenčiančiųjų, diskretiškai palytėti kito kančią.

Po Mišių Dievo Motinos šventovėje popiežius atsisveikino su Latvijos žmonėmis ir sugrįžo į Vilnių.

Antradienio rytą Vilniaus oro uoste įvyko trumpa atsisveikinimo su Lietuva ceremonija. Šventąjį Tėvą išlydėjo vyskupai ir prezidentė Dalia Grybauskaitė, taip pat vizito Lietuvoje savanoriai.

Šventasis Tėvas Estijoje

Rugsėjo 25-osios ryte, po oficialaus sutikimo Talino tarptautiniame oro uoste, popiežius nuvyko į Prezidento rūmus mandagumo vizito, kur dar kartą jį pasitiko Estijos prezidentė Kersti Kaljulaid. Po priėmimo ceremonijos, apsikeitimo dovanomis su prezidente ir privataus pokalbio vėliau Prezidentūros Rožių sode įvyko Pranciškaus susitikimas su valdžios ir visuomenės atstovais, diplomatinio korpuso nariais. Šventasis Tėvas priminė prieš šimtmečius Estijai duotą Marijos žemės vardą ir kvietė apmąstyti su tuo susijusius žodžius: „atmintis“ ir „vaisingumas“. Jis gyrė Estijos pažangą keliant žmonių gerovę, drauge įspėjo dėl technokratinėms visuomenėms tenkančių iššūkių: grėsmės prarasti gyvenimo prasmę ir jo džiaugsmą. Popiežius kvietė kurti vaisingą žemę, kad bendruomenės nariai jaustųsi „namie“, kur būtų puoselėjami žmonių tarpusavio priklausomumo, bendro dalyvavimo ir integracijos saitai.

Po apsilankymo Prezidentūroje Popiežius Pranciškus vyko į Karolio (Kaarli) liuteronų bažnyčią, kur Estijos liuteronų arkivyskupas Urmas Viilma pristatė dabartinę jaunąją estų kartą, prisimindamas, jog dauguma jaunų estų yra netikintys, neišgirdę Jėzaus Evangelijos, nepatyrę krikščioniškosios bendruomenės tikėjimo; kartais tik suaugę jie atranda Kristų, tikėjimą, skirtingas konfesijas. Susitikime liudijo jaunuoliai: liuteronė, ortodoksas ir katalikas. Popiežius atsiliepė į jaunimo problemas pripažindamas: krikščioniškosios bendruomenės dažnai užsisiklėndžia nepastebėdamos ir negirdėdamos jaunimo rūpesčių. Jis savo kalboje citavo žinomą dainininkės Kerli Kõiv dainą: „Meilė mirė, meilė išnyko, meilė čia daugiau nebegyvena“, bet prašė daryti priešingai: kad meilė būtų gyva. Šven-

tasis Tėvas stebėjosi, kad jaunimas vis iš naujo atranda Jėzų tikinčiųjų bendruomenėje, nors trūksta, kas jam jį liudytų. „Krikščioniškas gyvenimas yra gyvas gyvenimas, ateitis ir viltis. Tai ne muziejus!“ – baigdamas pabrėžė popiežius. Estų jaunimas ilgai plojo popiežiui Pranciškui po jo kalbos Karolio liuteronų katedroje.

Šventasis Tėvas su delegacija pietavo seserų brigitičių vienuolyne Piritos rajone. Talino rytiniame pakraštyje brigitičių bendruomenė įsikūrė po nepriklausomybės paskelbimo 1991 m.

Po pietų Talino Šv. Petro ir Pauliaus katedroje popiežius susitiko su karitatyvinių organizacijų globotiniais, Meilės Misionierių kongregacijos seserimis, *Caritas* savanoriais. Šventasis Tėvas valandėlę su jais pabendraavo, pasakė trumpą kalbą, atsiliepdamas į girdėtus liudijimus, ragindamas toliau tarnauti kitiems ir kurti šeimyniškus bendrystės ryšius.

Po to popiežius Pranciškus aukėjo Mišias Talino Laisvės aikštėje; jose dalyvavo apie 10 tūkst. žmonių. Homilijoje jis gyrė estų kovą dėl laisvės ir didžiavimąsi savo tauta: „Kaipgi neatsiminti „dainuojančios revoliucijos“, tos dviejų milijonų žmonių grandinės, nusi-driekusios nuo čia iki Vilniaus?“ Popiežius palygino šią patirtį su izraelitų išsilaisvinimu iš Egipto vergijos ir komentavo, ką Dievo tautai reiškia būti „išrinktąja“: „esame nedidelė dalis, turinti įrauginti visą masę, nesislepianti ir neatsiskirianti, nelaikanti savęs geresne ar tyresne“. Primindamas savo vizito šūkį Šventasis Tėvas kvietė prašyti „pabudinti mūsų širdis, dovanoti Dvasią, kad kiekvieną istorijos akimirką mokėtume būti laisvi, rinktis gerį ir jaustis išrinktiems“.

Po atsisveikinimo ceremonijos Talino oro uoste popiežius Pranciškus išskrido atgal į Romą.

Šventojo Tėvo kalbos ir maldos Lietuvoje

Popiežiaus sveikinimas prieš kelionę į Baltijos šalis

Vaizdo žinia

2018 m. rugsėjo 20 d.

Brangūs bičiuliai,

savo kelionės į Baltijos valstybes – Lietuvą, Latviją ir Estiją – išvakarėse siunčiu nuoširdų sveikinimą jums visiems, kurie gyvenate tose šalyse. Nors atvykstu kaip Katalikų Bažnyčios ganytojas, norėčiau visus apkabinti ir su visais pasidalyti taikos, geros valios ir pasitikėjimo ateitimi žinia.

Mano vizitas sutampa su jūsų Valstybių nepriklausomybės šimtmečiu ir, žinoma, juo bus pagerbti visi, kurių aukos, sudėtos praeityje, atnešė šių dienų laisvę. Laisvė, kaip žinome, yra turtas, kurį reikia nuolat saugoti ir perduoti naujoms kartoms kaip brangų paveldą. Tamsos, smurto ir persekiojimų laikais laisvės liepsna negęsta, bet įkvepia viltį sulaukti ateities, kurioje bus gerbiamas kiekvienam žmogui Dievo duotas orumas ir visi jausimės pašaukti bendradarbiaudami kurti teisingą ir brolišką visuomenę. Šiandien labai reikia tokio solidaraus tarnavimo visų labui. Linkiu, kad mano vizitas padrasintų visus tuos geros valios žmones, kurie, iš praeities paveldėtų kilniausių dvasinių ir kultūrinių vertybių įkvėpti, taikiai darbuojasi siekdami palengvinti vargstančių brolių ir seserų kančią, ugdo visos visuomenės vienybę ir darną.

Žinau, kad daugelis jūsų intensyviai dirba rengdami šį mano vizitą. Nuoširdžiai jiems dėkoju.

Už jus visus meldžiuosi, siunčiu jums savo palaiminimą ir prašau – neužmirškite melstis už mane.

Telaimina jus Dievas.

Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės kalba popiežiaus Pranciškaus atvykimo į Lietuvą proga

2018 m. rugsėjo 22 d.

Vilniuje, Simono Daukanto aikštėje

Sua Santità,

Le porgo il più cordiale benvenuto in Lituania!

Šventasis Tėve,

sveikinu Jus šalies, išlikusios dėl pasiaukojimo ir vilties, žmonių vardu.

Dėkoju, kad esate su mumis. Kad pasaulio žemėlapyje pirmiausia matote mažesnius.

Jūsų atvykimą priimame kaip labai lauktą dovaną mūsų valstybės atkūrimo šimtmečiui.

Žinome, žmonės Jums – svarbiau nei jubiliejai. Bet ši, mums brangi sukaktis neatsiejama nuo Šventojo Sosto, visada rėmusio Lietuvos laisvės idėją.

Kai iki mūsų Nepriklausomybės Akto buvo likę daugiau nei metai, popiežius Benediktas XV paskelbė Lietuvos dieną ir pakvietė pasaulio katalikus rinkti jai aukas.

Vatikanas vienas pirmųjų pripažino mūsų Nepriklausomybę ir tam paskatino kitas valstybes. O vėliau, okupacijos metais, išsaugojo nepriklausomos Lietuvos ambasadą – kaip viltingą laisvės pažadą. Ir jis išsipildė.

Popiežius Jonas Paulius II aplankė mūsų šalį iš karto po to, kai buvo išvesta Rusijos kariuomenė – lygiai prieš ketvirtį amžiaus. Tai buvo reikšmingas ženklas, Šventojo Tėvo parodytas visam pasauliui, ką gali laisvės siekianti šalis.

Šalis, kurios tautą sunkiausių išmėginimų metais – tremtyse, lageriuose, kalėjimuose, partizanų bunkeriuose gelbėjo gilus tikėjimas. Bažnyčiai atsidavę beabimiai žmonės net septyniolika metų pagrindyje leido ir platino „Katalikų Bažnyčios kroniką“. Jos neįveikė jokios KGB represijos.

Visa tai palaikė žmonių dvasią.

Jūs, vienydamas tautas ir religijas, matėte bei gelbėjote daugybę kentėjusių žmonių. Tačiau Lietuva ne tik dalijasi savo skaudžiąja patirtimi, bet ir su didele viltimi žvelgia į ateitį. Šie lūkesčiai pirmiausia nukreipti į jaunus žmones, gimusius ir augusius laisvės šviesoje.

Kartu su jais įsiklausome į Jūsų raginimą susitelkti dėl žmogiškesnio pasaulio. To, kuriame bus mažiau skurdo, skausmo ir daugiau užuojautos. Kad Gailestingumo vartai visada išliktų praverti.

Rytoj, Lietuvos žydų genocido atminimo dieną, prisiminsime ir mūsų tautiečių gailestingumo pamokas. Šalyje, kurioje susidūrė nacizmo ir stalinizmo nusikaltimai, atsirado nemažai žydus gelbėjusių žmonių, kuriems žmogiškumas buvo svarbiausia.

Todėl labai simboliška, kad kaip tik šiomis dienomis esate Lietuvoje.

Susitikimas su Jumis sustiprins mūsų tikėjimą bei suteiks naujų vidinių jėgų.

Jus visada lydės Lietuvos žmonių širdžių šiluma ir dėkingumas už Jūsų revoliucines pastangas, įveikiant visus iššūkius, išskaidrinti, išvalyti ir priartinti Bažnyčią prie kiekvieno žmogaus.

Linkiu, kad Jūsų žodžiai bet kokioje dirvoje sudygtų vilties daigais, kad jie pražystų ir duotų laukiamų vaisių.

Sua Santità,

Le auguro salute, tenacia e coraggio nel Suo cammino!

Popiežiaus kalba susitikime su Prezidente, valdžios ir pilietinės visuomenės atstovais, diplomatinio korpuso nariais

2018 m. rugsėjo 22 d.
Vilniuje, Simono Daukanto aikštėje

Gerbiamoji Prezidente,
Vyriausybės ir diplomatinio korpuso nariai,
Pilietinės visuomenės atstovai,
Gerbiami valdžios atstovai,
Ponios ir ponai,

tai, kad šią piligrimystę po Baltijos šalis pradėdu Lietuvoje, kuri, kaip mėgdavo sakyti šventasis Jonas Paulius II, yra „tyli karštos meilės tikėjimo laisvei liudytoja“ (*Kalba sutikimo ceremonijos metu*, Vilnius 1993 m. rugsėjo 4 d.), mane be galo džiugina ir teikia vilties.

Dėkoju Jums, gerbiamoji Prezidente, už nuoširdžius sveikinimo žodžius, ištartus savo ir visos tautos vardu. Kreipdamasis į Jus, noriu pasveikinti visus Lietuvos žmones, kurie šiandien man atveria savo namų ir savo tėvynės duris. Visiems Jums reiškiu savo meilę ir nuoširdžią padėką.

Šio vizito atvykau ypatingu Jūsų valstybei metu, nes šiemet švenčiame Nepriklausomybės paskelbimo šimtmetį.

Šis šimtmetis Jums buvo paženklintas daugybe išbandymų ir kančių: kalinimų, trėmimų, net kankinystės. Nepriklausomybės šimtmečio minėjimas – tai proga stabtelėti ir prisiminti visas šias patirtis, atgaivinti ryšį su tuo, kas ugdė Jūsų valstybę, rasti sprendimų šiandienos iššūkiams ir žvelgti į ateitį dialogo ir vienybės su visais čia gyvenančiais dvasioje, stengiantis, kad nė vienas jų nesijaustų atstumtas. Kiekvienai kartai tenka įsisąmoninti

praeities sunkumus bei pasiekimus ir dabartyje pagerbti savo protėvių atminimą. Nežinome, kas bus rytoj, tačiau žinome, kad kiekviena karta privalo puoselėti ją subrądinusią „sielą“, padėjusią kiekvieną akistatą su skausmu ar neteisybe paversti galimybe. Tik taip šaknys, padėjusios subrądinti vaisius, kuriais mėgaujamės šiandien, išliks gyvybingos ir sveikos. O ši tauta iš tiesų turi tvirtą „sielą“, kuri jai padėjo nepalūžti ir nuolat kurti! Štai Jūsų himno eilutė: „Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia“, kad drąsiai žvelgtų į akis dabarčiai.

„Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia.“

Per visą savo istoriją Lietuva sugebėjo priglauti, suburti ir priimti įvairiausių tautybių ir religijų žmones. Šiose žemėse visi rasdavo sau namus: lietuviai, totoriai, lenkai, rusai, baltarusiai, ukrainiečiai, armėnai ir vokiečiai, katalikai, stačiatikiai, protestantai, sentikiai, musulmonai ir žydai – visi taikiai gyveno drauge, kol įsigalėjo totalitarinės ideologijos, kurios, sėdamos smurtą ir nepasitikėjimą, pakirto gebėjimą priimti kitą ir nesureikšminti skirtumų. Semdamiesi stiprybės iš praeities, iš naujo at randate tas šaknis ir atgaivinate tai, kuo esate išskirtiniai ir saviti, tai, kas Jūsų valstybei padėjo augti ir nepalūžti: toleranciją, svetingumą, pagarbą ir solidarumą.

Žvelgdami į šių dienų pasaulį, kai girdėti vis daugiau balsų, kurie, pasinaudodami nesaugumu ar kylančiais konfliktais, sėja susiskaldymą ir susipriešinimą ar tvirtina, kad saugumą užtikrinsime ir savo kultūrą išsaugosime tik bandydami atsikratyti kitais, juos sutrypti ar išguiti, Jūs, lietuviai, turite tarti savo žodį: „Priimti skirtumus.“ Megzdami dialogą, būdami atviri ir supratingi, galite tapti tiltu tarp Rytų ir Vakarų. Tai brandžios istorijos vaisius, kurį Jūsų tauta gali pasiūlyti pasaulio bendruomenei, o ypač Europos Sąjungai. Jūs savo kailiu patyrėte bandymus primesti vieną modelį visiems, pagal kurį visi buvo sulyginti siekiant įteigti, kad mažumos privilegijos yra svarbesnės nei kitų orumas ar bendras gėris. Kaip teisingai rašė Benediktas XVI: „Trokšti visuotinės gerovės ir dėl jos stengtis yra teisingumo ir meilės reikalavimas. [...] Artimas mylimas juo veiksmingiau, juo labiau rūpinamasi bendrąja gerove, atitinkančia ir jo realius poreikius“ (Enciklika *Caritas in veritate*, 7). Visiems šiandienos konfliktams bus rasti ilgalaikiai sprendimai, jei jie bus grindžiami konkrečiu dėmesiu asmeniui, ypač patiems pažeidžiausiems, ir suvokimu, kad esame kviečiami „praplėsti žvilgsnį, kad pažintume didesnę gėrį, atnešiantį naudos mums visiems“ (Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 235).

Šia prasme semtis jėgų iš praeities reiškia skirti ypatingą dėmesį jaunimui, kuris yra ne tik Jūsų valstybės ateitis, bet ir dabartis, jei tik sugebės neprarasti ryšio

su tautos šaknimis. Tauta, kurioje jaunimui pakanka vietos augti ir dirbti, padės jauniems žmonėms jaustis svarbiems audžiant socialinį ir bendruomeninį audinį. Taip visi galės su viltimi žvelgti į ateitį. Lietuva, apie kurią jie svajoja, priklausys nuo nenuilstamų pastangų skatinti tokią politiką, kuri jaunus žmones ragintų aktyviai dalyvauti visuomeniniame gyvenime. Be jokios abejonės, tai taps vilties sėkla, nes suteiks pagreitį dinamiskam procesui, kuriame šios tautos „siela“ ir toliau spinduliuos svetingumu: svetingumu svetimšaliui, svetingumu jaunimui, vyresnio amžiaus žmonėms ir neturtingiesiems, galiausiai – svetingumu ateičiai.

Gerbiamoji Prezidente, galite būti tikra, kad Katalikų Bažnyčia, kaip ir iki šiol, negailės pastangų ir visokeriopai prisidės, kad ši šalis galėtų išpildyti savo pašaukimą – tapti bendrystės ir vilties tiltu.

Popiežiaus kalba ir malda Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos, Gailestingumo Motinos, koplyčioje

2018 m. rugsėjo 22 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Esame priešais „Aušros Vartus“, tiksliau prie to, kas liko iš šio miesto gynybinės sienos, kuri saugojo nuo visokių pavojų ir provokacijų ir 1799 metais užpuolikus kariuomenės buvo visiškai sugriauta. Liko tik šie vartai, kuriuose jau tada buvo Gailestingumo Mergelės atvaizdas, Šventosios Dievo Motinos, kuri visuomet yra pasirengusi mums pagelbėti, ateiti mums į pagalbą.

Jau nuo tų dienų ji norėjo mus pamokyti, kad galima gintis be puolimo, kad galima būti apdairiems be liguisto nepasitikėjimo visais. Ši Motina, paveiksle pavaizduota be Kūdikių, auksu karūnuota, yra visų Motina; kiekviename, kuris čia atvyksta, ji mato tai, ko labai dažnai net mes patys nepajėgiame suvokti: ji įžvelgia savo Sūnaus Jėzaus veidą, įspaustą mūsų širdyse.

Ir nuo tos akimirkos, kai Jėzaus atvaizdas buvo įspaustas kaip antspaudas kiekvieno žmogaus širdyje, kiekvienas vyras ir kiekviena moteris mums suteikia galimybę susitikti Dievą. Kai mes užsitarome savyje iš baimės, kai statome sienas ir užtvaras, galiausiai užkertame kelią Jėzaus Gerajai Naujienai, lydinčiai kitų istoriją ir gyvenimą. Praeityje statėme per daug sienų, bet šiandien jaučiame poreikį pažvelgti vienas į kitą ir pripažinti vienas kitą broliais, kad eitume kartu su džiaugsmu ir taika, atirasdami ir patirdami brolystės vertę (plg. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 87). Kiekvieną dieną šioje vietoje Gai-

lestingumo Motiną aplanko daugybė žmonių iš įvairių šalių: lietuvių, lenkų, baltarusių ir rusų; katalikų ir stačiatikių. Šiandien tai tampa įmanoma dėl komunikacijų ir tarp mūsų šalių esančios judėjimo laisvės. Būtų nuostabu, jeigu kartu su šia judėjimo laisve būtų siejama taip pat laisvė kurti visiems susitikimo bei solidarumo vietas, kad galėtume dalytis dovanomis, kurias neatlygintinai gavome, kad išeitume iš savęs pačių ir dovanotume save kitiems, savo ruožtu priimdami ir kitus su jų skirtingumais kaip dovaną ir mūsų gyvenimo turtą.

Kartais atrodo, kad atsivėrimas pasauliui mus įmeta į konkurencijos erdvę, kur žmogus žmogui – vilkas, kur vietos yra tik mus skaldantiems konfliktams, įtampai, kuri mus išsunkia, neapykantai ir priešiškumui, kurie mūsų niekur neveda (plg. Apašt. parag. *Gaudete et exsultate*, 71–72).

Gailestingumo Motina, kaip kiekviena gera motina, mėgina suvienyti šeimą ir kužda kiekvienam į ausį: „Ieškok savo brolio.“ Taip mums atveria duris į naują pradžią, į naują aušrą. Mus veda prie slenksčio, tarsi prie Evangelijoje minimo turtuolio rūmų durų (plg. *Lk* 16, 19–31). Šiandien mūsų laukia vaikai ir šeimos kraujuojančiomis žaizdomis; ir tai nėra Lozorius žaizdos, kaip palyginime, tai Jėzaus žaizdos; jos tikros, konkrečios, o iš savo skausmo gelmių, iš savo tamsos jie šaukia, kad mes jiems atneštume gydančią meilės šviesą. Nes gailestingoji meilė yra raktas, atrakinantis dangaus vartus.

Brangūs broliai ir seserys! Tegul peržengdami šį slenkstį patirsime mūsų tarpusavio santykius nutyrinančią jėgą, o Motina tepadedą mums gailestingai ir nuolankiai žvelgti į kitų trūkumus, neaukštinant savęs prieš kitus (plg. *Fil* 2, 3). Mąstydami Rožinio slėpinius prašykime jos, kad būtume bendruomene, skelbiančia *Kristų Jėzų, mūsų viltį*, ir kurtume Tėvynę, galinčią priimti visus, gebančią iš Mergelės Motinos priimti dialogo ir kantrumo dovanas, artumo, mylinčio atleidimo ir nesmerkiančio svetingumo dovanas (plg. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 165); Tėvynę, kuri pasirenka statyti tiltus, bet ne sienas, kuri mieliau renkasi gailestingumą, bet ne teisimą. Te Marija visada būna Aušros Vartais visam šiam palaimintam kraštui!

Atsiduodami jos vedimui dabar melskimės apmąstydami Rožinio trečiąjį Džiaugsmo dalies slėpinį.

Malda Švč. Mergelei Marijai

Švenčiausioji Mergelė Marija, Dievo ir Bažnyčios Motina, neapsakoma malone tu esi gailestingumo šaltinis visai žmonijai. Maloniai pažvelk į savo vaikus,

nuolankiai pasitikinčius tavo užtarimu,
ir padaryk,
kad būtume uolūs Dievo gerumo liudytojai,
ypač ten, kur trūksta tikėjimo šviesos,
paguodos vilties ir gyvos meilės liepsnos.
Prašome, pagelbėk mums,
kad nepaliautume laukti Dievo Karalystės –
taikos, teisingumo ir meilės Karalystės atėjimo
į mūsų šeimas, miestus, tautas
ir visą pasaulį.
Gailestingumo Motina ir mūsų Motina,
padaryk mus visus gailestingus,
kaip ir mūsų Tėvas danguje yra gailestingas.
Amen.

Malda Švč. Mergelei Marijai lotynų kalba

Beāta Virgo María, Dei et Ecclesiae Mater,
ineffābili grātia cuncto
humāno géneri fons misericórdiæ,
réspice clemēter filios,
qui intercessiónem tuam
humíliter confídunt impetrāre,
ac præsta,
ut strénui simus domíniciæ testes benignitátis,
máxime ubi lux fidei et spes consolatiónis
et flamma víva caritátis desunt.
Nobis, quæsumus, adésto propítia,
ut simul advéntum Regni Dei
præstolémus assídui,
Regni pacis, iustitíæ et amóris,
in famíliis, in óppidis, in natióibus nostris
et in unívérso mundo.
Mater Misericórdiæ et Mater nostra,
fac nos omnes misericórdes,
sicuti miséricors est Pater noster in cælis.
Amen.

Popiežiaus kalba jaunimui Vilniuje, Katedros aikštėje

2018 m. rugsėjo 22 d.

Labas vakaras visiems!

Ačiū jums, Monika ir Jonai, už jūsų liudijimą! Išklau-
siau jį kaip bičiulis, tarsi sėdėtume drauge kur nors
bare po Jaunimo teatro spektaklio ir kalbėtumės apie
gyvenimą, gurkšnodami alų arba girą.

Tačiau jūsų gyvenimas – tai ne teatro spektaklis. Jis
realus, konkretus, kaip ir kiekvieno iš mūsų, esančių

čia, šioje gražioje aikštėje, kurią juosia dvi upės. Ir, kas
žino, gal visa tai padės mums dar kartą permąstyti
jūsų gyvenimo istorijas ir jose atrasti Dievo žingsnius...
Nes Dievas nuolat eina per mūsų gyvenimą. Nuolat
praeina. Vienas didis filosofas sakė: „Bijau, kai Dievas
praeina! Bijau Jo nepastebėti!“

Jūs, kaip ir ši arkikatedra, esate patyrę situacijų, ku-
rios jus visiškai sužlugdė, išgyvenę gaisrų, po kurių
atrodė, kad nepajėgsite pakilti. Ši šventovė ne kartą
buvo praryta liepsnų, sugriauta, ir vis dėlto visada at-
sirasdavo žmonių, kurie ryždavosi ją atstatyti iš nau-
jo, kurie nepasiduodavo sunkumams, nenuleisdavo
rankų. Vienoje gražioje alpiečių dainoje yra maždaug
tokie žodžiai: „Kopimo meno paslaptis yra ne nenu-
kristi, bet nukritus nelikti gulėti.“ Visada pradėti iš
naujo ir šitaip kopti aukštyn. Ir jūsų Tėvynės laisvė
yra iškovota tų, kurie nesileido įveikiami teroro ir ne-
laimių. Tavo, Monika, tėčio gyvenimas, būklė ir mir-
tis, tavo, Jonai, liga galėjo jus sužlugdyti... Tačiau jūs
esate čia, kad pasidalytumėte savo patirtimi žvelgdami
tikėjimo akimis, padėdami ir mums pamatyti, kad
Dievas davė jums malonę ištverti, vėl pakilti ir tęsti
gyvenimo kelionę.

Klausiu savęs: kaip jumyse išsiliejo ši Dievo malonė?
Ne iš oro, ne magiškai. Gyvenimo nesutvarkysi burtų
lazdele. Tai įvyko per asmenis, su kuriais susikirto jūsų
gyvenimo keliai, per tuos gerus žmones, kurie stiprino
jus savo tikėjimo patirtimi. Gyvenime visada yra žmo-
nių, kurie mums ištisia ranką, kad padėtų atsikelti.
Monika, tavo močiutė ir mama, pranciškonų parapija
tau buvo tarsi šių dviejų upių santaka: kaip Vilnelė įte-
ka į Nerį, taip tu įsiliejai, leidaisi vedama šios malonės
srovės. Nes Viešpats mus gelbsti padarydamas mus
tautos dalimi. Viešpats mus gelbsti leisdamas tapti
tautos dalimi. Jis mus įtraukia į tautą, ir mūsų tapa-
tybė galų gale bus priklausymas tautai. Niekas negali
sakyti: „Aš išsigelbėsiu pats vienas“, visi esame susiję
tarpusavyje, esame „tinkle“. Dievas panorėjo įžengti į
šią santykių dinamiką ir patraukia mus prie savęs ben-
druomenėje, suteikdamas mūsų gyvenimui visapusišką
tapatybės ir priklausomumo prasmę (plg. Apašt.
parag. *Gaudete et exsultate*, 6). Ir tu, Jonai, kituose [žmo-
nėse], savo žmonijoje ir santuokos dieną ištartame paža-
de atradai priežastį nepasiduoti, kovoti, gyventi. Ne-
leiskite, kad pasaulis jus įtikintų, jog geriau yra eiti po
vieną. Tie, kurie eina vieni, niekada taip ir nenuėina.
Taip, gyvenime tu galėtum susilaukti sėkmės, bet be
meilės, be bičiulių, be priklausymo tautai, be gražios
patirties rizikuoti drauge. Negalima keliauti vieniems.
Nepasiduokite pagundai susikoncentruoti į save, žiū-
rėti į savo pilvą, tapti egoistais ar lengvabūdžiais skaus-
mo, sunkumų ir praeinančios sėkmės akivaizdoje. Dar

kartą patvirtinkime, kad „tai, kas atsitinka kitam, atsitinka man“. Eikime prieš srovę nepasiduodami tam individualizmui, kuris izoliuoja mus nuo kitų, padaro mus egocentriškus ir pasipūtusius, besirūpinančius tik savo įvaizdžiu ir savo gerove. Susirūpinusius savo įvaizdžiu, tuo, kaip aš atrodau. Apgailėtina gyventi priešais veidrodį, apgailėtina. Gyvenimas gražus su kitais, mūsų šeimose, su draugais, dalyvaujant savo tautos kovose... Toks gyvenimas yra gražus!

Esame krikščionys ir norime siekti šventumo. Siekite šventumo pradėdami nuo susitikimo ir bendrystės su kitais žmonėmis, būkite dėmesingi jų poreikiams (plg. *ten pat*, 146). Mūsų tikroji tapatybė yra susijusi su priklausymu tautai. Nėra nei „laboratorinės“, nei „distiliuotos“, nei „grynakraujės“ tapatybės – tokių nėra. Yra keliavimo kartu, kovojimo kartu, mylėjimo kartu tapatybė. Yra priklausymo šeimai, tautai tapatybė. Yra tapatybė, kuri tau suteikia meilę, švelnumą, rūpinimąsi kitais. Tapatybė, kuri duoda jėgų kovoti ir kartu švelnumo paglostyti. Kiekvienas pažįstame grožį ir nuovargį – gražu, kai jaunimas pavargsta, tai ženklas, kad jie dirba, – o dažnai net ir skausmą dėl priklausymo tautai, jūs tai žinote. Čia įleidusi šaknis mūsų tapatybė, mes nesame žmonės be šaknų. Mes nesame žmonės be šaknų!

Jūs abu kalbėjote apie dalyvavimą chore, malda šeimoje, katechezę ir pagalbą vargstantiesiems: tai gali ginklai, kuriuos jums duoda Viešpats. Malda ir giesmė tam, kad neužsidarytume vien šio pasaulio imanentiškume: ilgėdamiesi Dievo jūs išėjote iš savęs ir galėjote Dievo akimis kontempliuoti, kas vyksta jūsų širdyje (plg. *ten pat*, 147). Per muziką jūs atsiveriate klausymuisi bei vidiniam pasauliui ir taip leidžiate, kad būtų paliestas jūsų jautrumas, o tai visada yra gera proga dvasinei išvalgai (plg. Sinodas, skirtas jaunimui, *Instrumentum laboris*, 162). Žinoma, malda gali būti ir „dvasinės kovos“ patirtis, bet tik melsdamiesi išmokstame klausytis Šventosios Dvasios, atpažinti laiko ženklus ir atgauti jėgas toliau kasdien skelbti Evangeliją. Kaip kitaip galėtume įveikti nusiminimą, matydami savo ir kitų žmonių sunkumus, mūsų pasaulyje vykstančias baisybes? Kaip be maldos nepasiduotume minčiai, jog viskas priklauso tik nuo mūsų, jog susidūrę su priešybėmis esame vieni? „Jėzus ir aš – absoliuti dauguma!“ Taip sakydavo vienas šventasis, šv. Albertas Hurtado, nepamirškite šito. Susitikimas su Juo, su Jo žodžiu, su Eucharistija jums primena, kad neturi reikšmės priešininko stiprumas, nesvarbu, ar laimi „Kauno Žalgiris“, ar „Vilniaus Rytas“ [plojimai, juokas]... Klausiu jūsų: kas pirmas? [Juokas.] Nesvarbu rezultatas, svarbu, kad Viešpats būtų su mumis.

Parama jums gyvenime buvo ir pagalbos kitiems patirtis, pamatymas, kad šalia mūsų yra žmonių, kuriems negera, dar blogiau negu jums. Monika, tu pasakojai apie savo darbą su neįgaliais vaikais. Matydami kitų trapumą, susiduriame su tikrove, ir tai neleidžia jums gyventi vien tik laižantis savo žaizdas. Liūdna gyventi skundžiantis. Liūdna gyventi laižantis savo žaizdas! Kiek jaunų žmonių palieka savo šalį dėl galimybių stokos! Kiek yra depresijos, alkoholio ir narkotikų aukų! Jūs tai gerai suprantate. Kiek garbaus amžiaus vienišų žmonių, neturinčių su kuo pasidalyti tuo, ką jie išgyvena, ir bijančių, kad grįš praėję laikai. Jūs galite atsiliepti į šiuos iššūkius tiesiog būdami šalia, susitikdami tarpusavyje ir su kitais. Jėzus kviečia mus išeiti iš savęs, rizikuoti susitinkant „veidas į veidą“ su kitais. Iš tiesų tikėti į Jėzų dažnai reiškia šuolį į tuštumą akiai pasitikint, o tai baisu. Kartais tikėjimas veda mus į diskusiją su savimi, kviečia išeiti iš savo susikurtų schemų, o tai gali jums sukelti kančią, atimti drąsą. Tačiau būkite drąsūs! Sekti Jėzumi – uždegantis nuotykis, kuris suteikia mūsų gyvenimui prasmę, leidžia jums pasijausti bendruomenės dalimi, o ta bendruomenė mus drąsina, lydi, įpareigoja tarnauti kitiems. Mielas jaunime, tikrai verta sekti Kristumi, nebijokime dalyvauti revoliucijoje, į kurią Jis kviečia, – švelnumo revoliucijoje (plg. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 88).

Jei gyvenimas būtų teatro spektaklis arba vaizdo žaidimas, jis būtų tiksliai apibrėžtas laike, turėtų pradžią ir pabaigą, kai nusileidžia uždanga arba kas nors laimi žaidimo partiją. Bet gyvenimo laikas matuojamas kitaip, jis vyksta pagal Dievo širdies ritmą. Kartais yra paskubama, kartais atsiliekama, ieškoma kelių ir jie išmėginami, vyksta pokyčiai... Atrodo, jog neryžtingumas kyla iš baimės, kad tuoj nusileis uždanga arba kad chronometras mus išmes iš žaidimo, neleis pakilti į aukštesnį jo lygį. Tačiau gyvenimas – tai nuolatinis ėjimas, gyvenimas vyksta kelyje, nėra sustingęs: gyvenimas yra ėjimas ieškant teisingos krypties, nebijant suklydus grįžti atgal. Labai pavojinga keliavimą į tikslą supainioti su labirintu, kai tuščiai einama ratais per gyvenimą, sukantis aplink save, neišeinant į kelią, kuris veda pirmyn. Nesileiskite įviliojami į labirintą, iš kurio sunku išeiti, bet būkite keliaujantis jaunimas. Jokio labirinto – į kelionę!

Nebijokite apsispręsti už Kristų, imtis Jo reikalo, tai yra Evangelijos, žmonijos, žmonių reikalo. Nes Jis niekada neišlips iš jūsų gyvenimo valties, visada lauks mūsų gyvenimo kryžkelėse, niekada nesiliaus mūsų kūrės iš naujo, net jei mes kartais stengiamės save sužlugdyti. Jėzus jums dosniai dovanoja daug laiko, kur yra erdvės nuopoliams, kur niekas neprivalo emigruoti, nes yra vietos visiems. Bus daug norinčių pavergti jūsų

širdis, užkrėsti jūsų troškimų laukus raugėmis, bet jei dovanojame savo gyvenimą Viešpačiui, galų gale gerai sėkla nugali visada.

Monika ir Jonai, liudydami jūs kalbėjote apie savo močiutę, mamą... Norėčiau jums pasakyti, – ir šiais žodžiais pabaigsiu, būkite ramūs, – norėčiau jums pasakyti, kad neužmirštumėte savo tautos šaknų. Prisiminkite praeitį, pakalbinkite senolius – nėra nuobodu kalbėtis su vyresnio amžiaus žmonėmis. Eikite pas senolius ir paprašykite, kad jie jums papasakotų apie jūsų tautos šaknis, džiaugsmus, kentėjimus ir vertybes. Šitaip, semdamiesi iš savo šaknų, vesite pirmyn savo tautą, savo tautos istoriją siekdami didesnių vaisių. Brangus jaunime, jei norite, kad jūsų tauta būtų didi ir laisva, prisiminkite savo šaknis ir veskite tautą pirmyn. Labai jums dėkoju!

Vilniaus arkivyskupo metropolito Gintaro Grušo padėka Šventajam Tėvui

2018 m. rugsėjo 22 d.
Vilniuje, Katedros aikštėje

Šventasis Tėve,

ačiū, kad atvykote į Lietuvą ir skyrėte laiko susitikti su jaunimu, jį išgirsti. Jaunimas yra mūsų Bažnyčios ir mūsų Tėvynės ateitis. Atvykote kaip Kristaus šviesą nešantis Vilties piligrimas – ne teorinės vilties, bet vilties, kuri kyla iš Kristaus Prisikėlimo, vilties, kuri atgimsta, kai pasitikime Dievo Gailestingumu kiekvienam iš mūsų.

Viešpats ateina pas mus pačiu tamsiausiu metu, Jis teikia mums savo gailestingumą ir gyvenimo viltį – būtent tai primena šis Dievo Gailestingumo paveikslas, nutapytas čia, Vilniuje, pagal Jėzaus prašymą. Šv. Jonas Paulius II įpareigojo mus būti Gailestingumo apaštalais ir skleisti šią žinią pasauliui.

Meldžiu, kad ir Jūsų šiandien ištarti žodžiai giliai įsišaknytų mūsų širdyse ir neštų vaisių kiekvieno iš mūsų gyvenime, kad kiekvienas jaunuolis, išgirdęs Gerąją Naujieną, atrastų asmeninį ryšį su Jėzumi Kristumi, kuris teikia gyvenimo viltį ir prasmę.

Šventasis Tėve, Jūs nuolat kviečiate mus melstis už Jus. Noriu pakviesti Jus pasimelsti prie šv. Kazimiero, Lietuvos ir jaunimo globėjo, užtarti pas Viešpatį mūsų jaunimą, o jaunimo prašau tuo pačiu metu melstis, kad Dievas toliau laimintų Jus ir Jūsų tarnystę.

Bet pirmiausia prašyčiau Jūsų suteikti šiems jauniems žmonėms savo apaštalinį palaiminimą.

Popiežiaus šv. Mišių homilija Kauno Santakos parke

2018 m. rugsėjo 23 d.

Šventasis Morkus dalį savo Evangelijos skiria į mokinius nukreiptam mokymui. Atrodo, tarsi pusiaukelėje į Jeruzalę Jėzus norėtų, kad savieji atnaujintų savąjį pasirinkimą visiškai suprasdami, jog sekimas Juo apims ir išbandymų, ir skausmo momentus. Evangelistas pasakoja tą Jėzaus gyvenimo laikotarpį primindamas, kad Jėzus tris kartus pranašavo apie savo kančią; o jie tuos tris kartus išreiškė savo sutrikimą ir pasipriešinimą, bet Viešpats visus šiuos tris kartus norėjo juos mokyti. Ką tik girdėjome iš šių trijų antrąją pranašystę (Mk 9, 30–37).

Krikščionio gyvenimas visuomet eina per kryžiaus momentus, ir kartais atrodo, kad niekada nesibaigs. Praėjusios kartos buvo paženklintos okupacijos randų, ištremtųjų kančios, netikrumo dėl negrįžusiųjų, įskundimų ir išdavystės gėdos. Išminties knyga mums kalba apie persekiojamą teisųjį, patiriantį užgaules ir kančias vien tik dėl to, kad yra geras (plg. 2, 10–20). Kiek daug iš jūsų galėtų perskaitytą ištrauką papasakoti pirmuoju asmeniu arba per giminės istorijas. Kiek daug iš jūsų matė svyruojant tikėjimą dėl to, kad Dievas neatėjo jūsų apginti; to, kad likote Jam ištikimi, nepakako, kad Jis įsikištų į jūsų istoriją. Kaunas pažįsta tą tikrovę; visa Lietuva tai gali paliudyti su šurpuliu vien tik paminėjus Sibirą arba getus Vilniuje, Kaune ar kitur; visi vienbalsiai su apaštalu Jokūbu gali sakyti jo laiško, kurį ką tik girdėjome, žodžiais: geidžia, žudo, pavydi, kovoja ir kariauja (plg. 4, 2).

Tačiau mokiniai nenorėjo, kad Jėzus kalbėtų jiems apie kančią ir kryžių; jie nieko nenori žinoti apie išbandymus ir sielvartą. Ir šventasis Morkus primena, kad jie buvo susirūpinę kitais reikalais: grįždami namo ginčijosi, kuris iš jų yra didžiausias. Broliai ir seserys, valdžios ir garbės troškimas yra labai paplitusi elgsena, kurie nepajėgia išgydyti savo istorijos atminties ir galbūt būtent todėl nėra pasirengę išsipareigoti šandienos darbui. Todėl ir diskutuojama, kuris labiau sužibėjo, kieno praeitis buvo tyresnė, kas turi daugiau teisių už kitus gauti privilegijų. Šitaip paneigiame mūsų istoriją, „kuri yra garbinga kančiomis, viltimi, kasdiene kova, tarnystei sunaudotu gyvenimu, nuolatiniu sunkiu darbu“ (Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 96). Tai bevaisė ir tuščia nuostata – atsisakant

dalyvauti dabarties kūrime, prarandant ryšį su mūsų tikinčiosios liaudies iškentėta tikrove. Negalime būti kaip tie dvasiniai „ekspertai“, kurie vertina tik iš orės ir visą laiką praleidžia kalbėdami apie tai, „kaip reikėtų daryti“ (plg. *ten pat*).

Jėzus, žinodamas, ką jie galvoja, pasiūlo jiems priešnuodį nuo šių kovų dėl valdžios ir aukos atmetimo; o kad suteiktų iškilmingumo tam, ką nori pasakyti, atsisėda kaip Mokytojas, pašaukia juos ir padaro gestą: centre pastato vaiką; berniuką, kuris paprastai užsidirbdavo smulkiųjų atlikdamas darbus, kurių niekas nenorėjo daryti. Ką čia šiandien, šį sekmadienio rytą, Jis pastatytų į centrą? Kas bus tarp mūsų tie mažiaušieji, tie vargingiausieji, kuriuos privalome priimti per šimtąsias Nepriklausomybės metines? Kas yra tie, kurie neturi nieko duoti mainais, kad būtų apmokėta už mūsų pastangas ir savęs apribojimą? Galbūt tai mūsų miesto etninės mažumos arba bedarbiai, kurie privirsti emigruoti. Galbūt tai vieniši seneliai, o gal jaunuoliai, nerandantys gyvenimo prasmės, nes yra netekę savo šaknų. „Tarp jų“ reiškia esantis vienuodu atstumu, taip, kad nė vienas negalėtų dėtis nematęs, niekas negalėtų teigti, jog „tai kitų atsakomybė“, nes „aš nepastebėjau“ arba „esu per toli“. Be kovos dėl dėmesio, be aplodismentų, be noro būti pirmiems.

Ten, Vilniuje, Vilnelė plukdo savo vandenį ir netenka vardo įtekėdama į Nerį; čia, Kaune, Neris praranda savo vardą atiduodama vandenį Nemunui. Tai mums kalba apie tai, kad būtume „išeinanti“ Bažnyčia, nebijotume išeiti ir eikvoti savęs net tada, kai atrodo, kad ištirpstame, prarandame save dėl pačių mažiausių, užmirštųjų, dėl tų, kurie gyvena egzistencijos paribiuose. Tačiau žinome, kad tas išėjimas kai kuriais atvejais reikalauja sulėtinti žingsnį, palikti nuošalę būgštavimus ir skubėjimą, kad išmoktume pažvelgti į akis, išklaustyti ir palydėti likusįjį kelkraštyje. Kartais reikės elgtis kaip sūnaus palaidūno tėvui, kuris laukia prie durų jo grįžtančio, kad galėtų jį atidaryti, kai tik sūnus ateis (plg. *ten pat*, 46); arba kaip mokiniams, turėjusiems išmokyti, kad rūpinantis mažutėliu priimamas pats Jėzus.

Tad būtent todėl esame čia, trokštame priimti Jėzų Jo žodyje, Eucharistijoje, mažuosiuose. Priimti, kad Jis sutaukytų mus su mūsų praeitimi ir lydėtų dabartyje, kuri mus nuolat įkvepia savo iššūkiais ir ženklais. Kad sektume kaip mokiniai, nes visa, kas žmogiška, nėra svetima Kristaus mokinių širdžiai, ir tokiu būdu jaučiame, kaip mūsų savastimi tampa džiaugsmas ir viltis, liūdesys ir sielvartas, patiriami dabarties meto žmonių, ypač vargstančiųjų ir kenčiančiųjų (plg. Vatikano II Susirinkimo past. konst. *Gaudium et spes*, 1). Dėl šios priežasties ir dėl to, kad mes kaip bendruome-

nė esame tikrai ir glaudžiai susiję su žmonija – su šio miesto ir visos Lietuvos žmonėmis – ir su jos istorija (plg. *ten pat*), norime dovanoti gyvenimą tarnaudami ir džiaugdamiesi ir tokiu būdu skelbti visiems, kad Jėzus Kristus yra vienintelė mūsų viltis.

Kauno arkivyskupo metropolito Liongino Virbalo padėka Šventajam Tėvui

2018 m. rugsėjo 23 d.
Kauno Santakos parke

Brangus Šventasis Tėve Pranciškau,

visų Lietuvos tikinčiųjų vardu dėkoju Jums už apsilankymą. Kaip laukėme šio susitikimo! Tikiu, kad tai yra malonė, kuri išliks mūsų širdyse ir padarys dar labiau gyvą jose Kristaus Evangeliją.

Daugiau kaip prieš šešis amžius priėmusi Kristų, Lietuva visada buvo susijusi su Romos vyskupu, kaip savo vyriausiu Ganytoju. Šioje aikštėje, šiame Kauno Santakos parke, prieš 25 metus meldėsi šventasis popiežius Jonas Paulius II. Jo vizitas buvo be galo reikšmingas mums anuo atgimimo laiku, kai po okupacijos ir ateistinio režimo metų stengėmės pakilti ir ieškojome laisvės kelių. Dvasinio atgimimo reikia ir šiandien.

Šventasis Tėve, atvykote į Lietuvą, kuri gali atrodyti mažas Europos pakraštys. Ganytojau, nuolat eidamas pas esančius paribyje, silpnuosius ir mažuosius, Jūs rodote, kad laimės pojūtis nepriklauso nuo geografinės vietos, kad Dievas savo jautria meile apglėbia kiekvieną, o vienintelis centras yra Kristus, nes kai esame su Juo, turime viltį, turime ateitį. Kristus Jėzus – mūsų viltis. Šia žinia norime gyventi, ja norime dalytis su visais. Jūsų apsilankymas skatins mus, Lietuvos katalikus, drąsiai skleisti Evangelijos šviesą, rūpintis šeimomis, prabilti į jaunimo širdis, būti arti visų, kurie ieško ne vien duonos, bet ir teisingumo bei vilties.

Prieš išvykdamas į kelionę aplankėte Mergelę Mariją – Romos Globėją. Lietuvoje taip pat nuoširdžiai gerbiame Dievo Gimdytoją. Į jos šventoves – Šiluvą, Aušros Vartus, Žemaičių Kalvariją, Trakus ir kitas – daugybė tikinčiųjų atkeliauja su savo gyvenimo džiaugsmiais, rūpesčiais bei skausmais ir meldžiasi žinodami, kad bus išklausyti.

Motinai Marijai patikime šį Jūsų apsilankymą pas mus ir įsipareigojame lydėti Jus Bažnyčios vadovo tarnystėje savo malda.

Šventasis Tėve, palaiminkite visus čia susirinkusius. Tegul šis palaiminimas pasiekia visus Lietuvos vaikus Tėvynėje ir visame pasaulyje.

Popiežiaus kalba ir Viešpaties angelo malda

2018 m. rugsėjo 23 d.
Kauno Santakos parke

Brangūs broliai ir seserys,

Išminties knygoje, kurią girdėjome pirmajame skaitinyje, kalbama apie persekiojamą teisųjį, apie žmogų, kuris pačiu savo buvimu yra priekaištas bedieviams. Bedieviu vadinamas žmogus, kuris engia vargšą, neužjaučia našlės, negerbia senelio (plg. 2, 17–20). Bedievis turi pretenzijų manyti, kad jo jėga yra teisingumo matas. Engti silpnuosius, naudoti jėgą bet kokia forma, primesti mąstyseną, ideologiją, vyraujančią pasaulėžiūrą, naudoti prievartą ar represijas siekiant palenkti tuos, kurie tiesiog kasdien garbingu, paprastu, darbščiu ir solidariu veikimu skelbia, kad įmanomas kitoks pasaulis ir kitokia visuomenė. Bedieviui per maža vien vedamam savo užgaidų daryti tai, ką jis nori; negana to, jis nenori, kad kiti, darydami gera, atskleistų jo elgseną. Bedievio blogis visada siekia sunaikinti gerį.

Prieš septyniasdešimt penkerius metus ši tauta matė galutinį Vilniaus geto likvidavimą; tai buvo prieš dvejus metus pradėto tūkstančių žydų naikavimo kulminacija. Kaip skaitome Išminties knygoje, žydų tauta perėjo per pažeminimus ir kankinimus. Prisimindami šiuos laikus, prašykime Viešpatį suteikti mums įžvalgumo dovaną, kad galėtume laiku atpažinti pražūtingas užuomazgas, atmosferą, nuo kurios atrofuoja to nepatyrusių kartų širdis, kad jos nepasiduotų sirenų giesmių vilionėms.

Evangelijoje Jėzus mums primena apie pagundą, dėl kurios turime atidžiai budėti ir kuri gali įsikurti kiekvieno žmogaus širdyje, – troškimą pirmauti, būti pranašesniems už kitus. Kiek kartų yra atsitikę taip, kad kuri nors tauta ima manyti esanti viršesnė už kitą, turinti daugiau teisių nei kita, daugiau privilegijų, kurias reikia išlaikyti arba užkariauti. Kokias priemones siūlo Jėzus, kai tokie impulsai ima reikštis mūsų širdyse ar kurios nors visuomenės arba tautos mentalitete? Tapti pačiu paskutiniu ir visų tarnu; būti ten, kur niekas nenori eiti, kur niekas neužklęsta, pačiame atokiausiame užkampyje; ir tarnauti kuriant susitikimo erdves su paskutiniaisiais, su atstumtaisiais. Jei galingieji ryžtųsi

tai daryti, jeigu leistume Evangelijai giliai persmelkti mūsų gyvenimą, tuomet solidarumo globalizacija iš tiesų taptų tikrove. „Pasaulyje, ypač kai kuriose šalyse, iš naujo randantis įvairioms karo ir konflikto formoms, mes, krikščionys, turime primygtinai siūlyti pripažinti kitą, gydyti žaizdas, tiesti tiltus, megzti ryšius ir padėti nešioti „vieni kitų naštas“ (Gal 6, 2)“ (Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 67).

Čia, Lietuvoje, yra Kryžių kalnas, kur tūkstančiai žmonių nuo amžių statė kryžius. Kviečiu jus, kalbėdami Viešpaties angelo malda, prašykime Mergelės Marijos, kad ji mums padėtų pastatyti kryžių – mūsų tarnystės ir mūsų atsidavimo būti ten, kur mūsų reikia, kryžių, ant to kalno, kur gyvena paskutiniai iš paskutinių, kur reikia mūsų jautraus dėmesio atstumtiesiems, mažumoms, kad pašalintume iš mūsų aplinkos, iš mūsų kultūrų polinkį nieku paversti kitą, nušalinti ir nuolat atstumti tuos, kurie mus apsunkina ir trukdo mūsų patogumui.

Jėzus mažiausiąjį pastato į centrą, jį pastato tolygiu atstumu, kad būtume provokuojami atsiliepti. Prisimindami Mergelės Marijos „taip“, prašykime, kad ir mūsų „taip“ ji padarytų tokį dosnų ir vaisingą kaip jos.

[Viešpaties angelas...]

[Po Viešpaties angelo maldos]

Mieli broliai ir seserys,

noriu pasinaudoti šia proga padėkoti poniai Respublikos Prezidentei ir kitiems Lietuvos valdžios atstovams, taip pat vyskupams ir jų bendradarbiams už šio mano vizito parengimą; reiškiu savo padėką visiems, kurie prisidėjo įvairiais būdais, o ypač savo maldomis.

Šiomis dienomis norėčiau specialiai prisiminti žydų bendruomenę. Šiandien po pietų aš melsiuosi prie paminklo geto aukoms Vilniuje, minint 75-ąsias jo sunaikinimo metines. Tegul Aukščiausiasis laimina dialogą ir bendrą įsipareigojimą teisingumui bei taikai.

[Lietuviškai] Gražaus sekmadienio! Skanių pietų!

Vyskupo Lino Vodopjanovo sveikinimas Šventajam Tėvui susitikime su kunigais, pašvęstaisiais ir seminaristais

2018 m. rugsėjo 23 d.
Kauno Šv. apaštalo Petro ir Povilo
arkikatedroje bazilikoje

Šventasis Tėve,

nuoširdžiai dėkojame – ir labai džiaugiamės – už šį susitikimą su kunigais, vienuoliais, vienuolėmis ir seminaristais iš visos Lietuvos ir ne tik, bet ir iš kitų šalių, čia, Kauno Šv. apaštalo Petro ir Povilo arkikatedroje. Su sūnišku ir dukterišku pasitikėjimu nekantriai laukėme susitikimo su Jumis, kuriam ruošėmės karšta malda, tarnystė Dievui bei artimui.

Kartu su Jumis šiandien norime padėkoti Dievui ir pasidžiaugti būriu kunigų, išsibarsčiusių ne tik po visą Lietuvą, bet ir po lietuvių bendruomenes užsienyje. Džiaugiamės pašvęstuoju gyvenimu, kuris Lietuvoje, nors ir nėra gausus, bet turi galias istorines šaknis, kurias bėgant amžiams ne kartą buvo norima iškirsti ir išrauti. Taip pat džiaugiamės ir dėkojame Dievui už besiruošiančius kunigystės tarnystei mūsų seminaristus.

Šiandien dažnai ir įvairiais būdais mūsų tikėjimas yra išbandomas. Kartą atsiliepę į pašaukimo raginimą, dažnai nebejaučiame džiaugsmo nei maldoje, nei bendruomeniniame gyvenime. Supasaulėjimo dvasia ir nuobodulys viskam palietė mūsų bendruomenes. Kai mus užpuola abejonės dėl pašaukimo, šaltumas, kai mūsų širdys kartais nebedega, bet tik smilksta kaip nuodėguliai, kai bijome ateities ir užsidarome vien savo grupelėse arba parapijose, kai norime užtikrintumo laikinuose pasaulio siūlomuose dalykuose, deja, pamirštame, kad tik „Kristus Jėzus yra mūsų viltis“.

Mielas Šventasis Tėve, todėl nuoširdžiai trokštame išgirsti Jūsų gyvą liudijimą ir pastiprinantį žodį tikėjimo kelyje. Užtikriname Jus, kad kiekvieną dieną meldžiamės už Jus ir ypač intencijomis, kurios paliečia viso pasaulio žmones. Nuolankiai prašome ir mus lydėti savo maldose.

Popiežiaus kalba kunigams, pašvęstiesiems ir seminaristams

2018 m. rugsėjo 23 d.
Kauno Šv. apaštalo Petro ir Povilo
arkikatedroje bazilikoje

Brangūs broliai ir seserys, laba diena!

Visų pirma norėčiau išreikšti savo jausmą. Žvelgdamas į jus, už jūsų matau daug kankinių. Nežinomų kankinių. Nežinomų ta prasme, kad net nežinome, kur jie buvo palaidoti. Net ir kai kurie iš jūsų, su viena pasisveikinau*, žino, ką reiškia kalėjimas. Pirmiausia į galvą ateina vienas žodis – *nepamirškite, saugokite atminimą*. Esate kankinių vaikai. Tai – jūsų stiprybė. Ir pasaulio dvasia tenesako jums ko nors kita, kas skirtinga, nei tai, ką išgyveno jūsų protėviai. Prisiminkite savo kankinius. Imkite pavyzdį iš jų. Jie nebijojo. Kai šiandien kalbėjau su vyskupais, su jūsų vyskupais, jie sakė: „Kaip būtų galima pradėti beatifikacijos bylą daugeliui tų, kurių dokumentų neturime, bet žinome, kad jie yra kankiniai?“ Tai paguodžia, buvo labai gera tai girdėti. Rūpinamasi tais, kurie mums paliko liudijimą. Jie – šventieji.

Vyskupas [Linas Vodopjanovas OFM, atsakingas už pašvęstąjį gyvenimą] kalbėjo be užuolankų – taip kalba pranciškonai. Jis sakė: „Šiandien dažnai ir įvairiais būdais mūsų tikėjimas yra išbandomas.“ Jis turėjo omenyje ne diktatorių persekiojimus, ne. „Kartą atsiliepę į pašaukimo raginimą, dažnai nebejaučiame džiaugsmo nei maldoje, nei bendruomeniniame gyvenime.“ Supasaulėjimo dvasia ir bodėjimasis viskuo, kas susiję su bendruomene, – tai antrosios kartos pagunda. Mūsų tėvai kovojo, jie kentėjo, buvo įkalinti, o mes galbūt neturime jėgų eiti pirmyn. Atkreipkite dėmesį į tai!

Laiške žydams raginama: „Prisiminkite ankstesnes dienas, nepamirškite savo protėvių“ (plg. 10, 32–39). Šį raginimą savo kalbos pradžioje skiriu jums.

Mano apsilankymas jūsų šalyje pažymėtas šiais žodžiais: „Kristus Jėzus – mūsų viltis“. Besibaigiant šiai dienai aptinkame apaštalo Pauliaus tekstą, kuriame jis mus kviečia viltis ištvermingai. Jis mus kviečia viltis po to, kai paskelbė Dievo svajonę kiekvienam žmogui, dar daugiau – visai kūriniui, kad „Dievą mylintiems viskas išeina į gera“ (Rom 8, 28). Pažodžiui verčiant, jis viską „ištiesina“.

Šiandien norėčiau su jumis pasidalyti šiai vilčiai būdingais bruožais; tais, kuriais mes – kunigai, seminaristai, vienuoliai ir vienuolės – esame pašaukti gyventi.

Pirmiausia, prieš pakviesdamas mus viltis, Paulius tris kartus pamini žodį „dejuoja“: dejuoja kūrinių, dejuoja žmonės, dejuoja Dvasia mumyse (plg. *Rom* 8, 22–23. 26). Dejuojama dėl sugedimo vergovės ilgintis pilnatvės. Šiandien būtų gera savęs paklausti, ar mumyse yra ta dejonė, ar priešingai, mūsų kūnuose jau niekas nebedejuoja, nebesilgi gyvojo Dievo? Kaip sakė jūsų vyskupas, „nebejaučiame džiaugsmo nei maldoje, nei bendruomeniniame gyvenime“. Kaip ištroškusi elnė baidama ieško vandens, taip ir mes turėtume ieškoti Dievo gelmių, Jo tiesos ir grožio. Brangieji, mes nesame „Dievo funkcionieriai“! Galbūt gerovės visuomenė mus persotino, perpildė paslaugų bei gėrybių... Ir galiausiai nuo visko apsunkome būdami pilni niekio; gal tai mus apsvaigina ar atpalaiduoja, tačiau mūsų nepripildo. Dar blogiau: nebejaučiame alkio. Būtent mes, specialiai pašvęstieji vyrai ir moterys, negalime sau leisti prarasti šios vidinės dejonės, širdies neramumo – ji tik Viešpatyje randa atilsį (plg. Augustinas, *Išpažinimai* I, 1, 1). Širdies neramumas. Jokia skubi informacija, jokia tiesioginė virtuali komunikacija negali pakeisti mūsų poreikio nusistatyti konkrečius ir ilgesnius momentus atkovojant, nes tam reikia nuolatinių pastangų, laiko kasdieniam dialogui su Viešpačiu per maldą ir adoraciją. Turime puoselėti Dievo troškimą, kaip rašė šventasis Kryžiaus Jonas: „Stenkis būti uolus maldoje, neapleisdamas jos net išorinio užimtumo metu. Ar valgydamas, ar gerdamas, kalbėdamasis su kitais ar ką kita darydamas, visada trošk Dievo ir širdimi būk prie Jo prisirišęs“ (*Patarimai siekiant tobulumo*, 9b).

Ši dejonė taip pat kyla kontempliuojant mus supantį pasaulį. Tai pilnatvės šauksmas, kylantis dėl mūsų vargingiausiųjų brolių nepatenkintų poreikių, dėl jaunųjų, stokojančių gyvenimo prasmės, dėl senolių vienišumo ir piktnaudžiavimo kūrinių. Tai dejonė, siekianti sutelkti pastangas, idant paveiktume savo tautos, savo miesto įvykius ne darydami grupinį spaudimą ar rodydami galią, bet tarnaudami bendrajam gėriui. Mūsų tautos šauksmas turi mus jaudinti kaip Mozę, kuriam Dievas iš degančio krūmo apreiškė savo tautos kentėjimus (*Iš* 3, 9). Dievo balso klausymasis maldoje mus įgalina pamatyti, išgirsti, pažinti kitų skausmą, idant galėtume juos išlaisvinti. Tačiau taip pat turime jaudintis, kai mūsų tauta nustoja dejuoti, paliauja ieškoti troškulį malšinančio vandens. Tai momentas, kai reikia įžvelgti, kas užslopina mūsų tautos balsą.

Šauksmas, verčiantis mus ieškoti Dievo maldoje ir adoracijoje, yra tas pats, kuris mus daro jautrius mūsų brolių bei seserų skundui. Jie į mus „sueda viltį“, todėl reikia, pradedant nuo įdėmios įžvalgos, organizuotis ir drąsiai bei kūrybiškai planuoti savo apaštalavimą. Mūsų buvimas tenebūna paliktas improvizacijai, bet autentiškai

teatsiliepia į Dievo tautos poreikius ir taip tampa raugu maišyme (plg. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 33).

Apaštalas kalba ir apie *ištvermę*. Ištvermę kančioje, ištvermę darant gera. Tai reiškia susitelkti į Dievą, likti tvirtai Jame įsišaknijus, išlikti ištikimiems Jo meilei.

Jūs, kurie esate vyresnio amžiaus, – kaip čia galėčiau nepaminėti arkivyskupo Sigitto Tamkevičiaus – žinote, ką reiškia liudyti šią ištvermę kentėjimuose, ką reiškia „viltis, kai nėra jokios vilties“ (plg. *Rom* 4, 18). Prieš jus naudota prievarta dėl to, kad kovojote gindami pilietinę bei religinę laisvę, šmeižtai, įkalinimai ir tremtys nepalaužė jūsų tikėjimo į Jėzų Kristų, istorijos Viešpatį. Todėl daug ką turite mums pasakyti ir daug ko pamokyti. Taip pat galite daug ką patarti, nesmerkdami menamo jaunesniųjų silpnumo. O jūs, jaunesnieji, kai patiriate mažų, drąsą atimančių nusivylimų ir užsisklendę savyje linkstate į elgseną bei užsiėmimus, nesuderinamus su jūsų pasišventimu, ieškokite savo šaknų ir žvelkite į kelią, kurį nuėjo vyresnieji. Matau, kad čia yra jaunimo. Pakartosiu, nes matau, kad čia yra jaunimo: o jūs, jaunesnieji, kai patiriate mažų, drąsą atimančių nusivylimų ir užsisklendę savyje linkstate į elgseną bei užsiėmimus, nesuderinamus su jūsų pasišventimu, ieškokite savo šaknų ir žvelkite į kelią, kurį nuėjo vyresnieji. Geriau pasirinkti kitą kelią, nei pasitenkinti vidutiniškumu. Tai jaunimui. Dar galite spėti, durys yra atviros. Būtent išmėginimai iškelia tai, kas būdinga krikščioniškai vilčiai. Jei mūsų viltis vien tik žmogiška, galime nusivilti ir būti nesėkmės sužlugdyti. Tačiau taip nėra su krikščioniška viltimi: išmėginimų žaizdre ji atnaujinama ir nuskaistinama.

Tiesa, kad dabar kiti laikai ir gyvename kitokiomis aplinkybėmis. Tačiau taip pat tiesa ir tai, jog šie patarimai geriausiai pasisavinami tada, kai patyrusieji sunkumus neužsisklendžia savyje, bet dalijasi jais naudodamiesi bendrystės momentais. Jų pasakojimai nėra kupini nei praėjusių laikų nostalgijos, tarsi anie būtų buvę geresni, nei užslėptų kaltinimų tiems, kurių emocinė sandara trapesnė. Mokinių bendruomenė gali veiksmingiau semtis ištvermės tuomet, kai geba – kaip tas Rašto aiškintojas – integruoti tai, kas nauja ir sena (plg. *Mt* 13, 52), ir kai sąmoningai supranta, kad išgyventa istorija yra tarsi medžio šaknys, dėl kurių jis gali augti ir skleisti.

Galima žvelgti į Jėzų Kristų kaip į mūsų viltį, reiškia *susitapatinti su Juo, bendruomeniškai būti Jo likimo dalininkais*. Apaštalui Pauliui išganymas, kurio viliamės, neapsiriboja vien neigiamu aspektu – išlaisvinimu iš vadinio ar išorinio, istorinio ar eschatologinio vargo. Jis apie tai kalba kaip apie ypač teigiamą dalyką – dalyvavimą

šlovingame Kristaus gyvenime (plg. 1 Tes 5, 9–10), dalyvavimą Jo Karalystės garbėje (plg. 2 Tim 4, 18), mūsų kūno atpirkimą (plg. Rom 8, 23–24). Tai reiškia išvelgti unikalaus ir nepakartojamo Dievo plano slėpinį, – plano kiekvienam iš mūsų. Nes niekas mūsų taip giliai nepažino ir nepažįsta kaip Dievas. Todėl Jis mus siunčia į tai, kas atrodo neįmanoma. Jis lažinasi nepasilikdamas galimybės suklysti, kad mes atspindėsime Jo Sūnaus paveikslą. Jis į mus sudėjo savo lūkesčius, o mes į Jį sudedame savo viltį.

Mes: šis „mes“ integruoja ir kartu pranoksta individualų „aš“. Viešpats mus kviečia, nuteisina ir pašlovina bendrai tokiu mastu, kad drauge apimama visa kūrinija. Daugybę kartų mes taip stipriai pabrėždavome asmeninę atsakomybę, kad bendruomeninis lygmuo tapdavo fonu, tik puošyba. Tačiau Šventoji Dvasia mus suburia, sutaiko mūsų skirtumus ir teikia naujų jėgų vykdyti Bažnyčios misiją (plg. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 131; 235).

Ši šventovė, kurioje esame susirinkę, yra pavadinta šventųjų apaštalų Petro ir Pauliaus vardu. Abudu apaštalai suvokė, koks turtas jiems buvo patikėtas, abu skirtingu metu ir įvairiais būdais buvo pakviesti „irtis į gilumą“ (Lk 5, 4). Visi esame Bažnyčios valtyje, nuolat trokšdami *šauktis* Dievo, *būti ištvėringi* išmėginimuose ir laikytis Kristaus Jėzaus kaip *mūsų vilties*. Ir ši valtis atpažįsta savo kartinę misiją – skelbti garbę, kurios viliamės – savo tautos centre, Prisikėlusiam Kristuje esantį Dievą – garbę, kuri vieną dieną, visos kūrinijos su ilgesiu laukiama, apsireikš Dievo vaikuose. Štai iššūkis, kuris mus ragina: priesakas evangelizuoti. Tai mūsų vilties ir mūsų džiaugsmo priežastis.

Kaip dažnai sutinkame liūdny kunigų ir vienuolių. *Dvasinis liūdesys* yra liga. Jie liūdni, nes nežino... Liūdni, nes neranda meilės, nėra įsimylėję: neišimylėję Viešpaties. Jie atsisakė santuokos, šeimos gyvenimo ir norėjo sekti Viešpačiu. O dabar, atrodo, kad pavargę... Ir užplūsta liūdesys. Prašau, kai pasijusite liūdni, sustokite. Ir susiraskite išmintingą kunigą, išmintingą vienuolę. Jie išmintingi ne todėl, kad yra baigę universitetą, ne, ne dėl to. Išmintingi todėl, kad gebėjo eiti pirmyn mylėdami. Eikite ir paprašykite jų patarimo. Kai užslenka tas liūdesys, galime pranašauti: jei jis laiku nebus pagydytas, padarys iš jūsų „senbernius“ ir „senmerges“. Nevaisingus vyrus ir moteris. Bijokite šio liūdesio! Jį sėja velnias.

Šiandien tos marios, į kurių gelmę „turime irtis“, yra šios iškeliaujančios Bažnyčios visi nauji scenarijai ir nuolat nauji iššūkiai. Turime savęs iš naujo klausti: ko Viešpats iš mūsų prašo? Kas tos periferijos, ku-

rioms labiausiai reikia mūsų buvimo, idant ten atneštume Evangelijos šviesą (plg. Apašt. parag. *Evangelii gaudium*, 20)?

Kitaip, jei jūs nesidžiaugsite savo pašaukimu, kas patikės, jog Jėzus Kristus yra mūsų viltis? Tik mūsų gyvenimo pavyzdys parodys mūsų vilties Jame priežastį. Yra dar vienas dalykas, susijęs su liūdesiu. Supainioti pašaukimą su įmone, su darbu įmonėje. Dirbu tą, darau aną, žaviuosi tuo... Esu laimingas, nes tai turiu. Bet rytojaus dieną ateina vyskupas, kitas ar tas pats, kitas vyresnysis ar vyresnioji ir tau sako: „Ne, palik šitą, eik kitur.“ Tai pralaimėjimo momentas. Kodėl? Nes tu suvoksi, kad ėjai klaidingu keliu. Suvoksi, kad Viešpats, kuris tave pašaukė mylėti, yra tavimi nusivylęs. Nes tu mieliau rinkaisi būti nenustygstančiu verteiva.

Pradžioje sakiau, kad gyvenimas sekant Jėzumi nėra funkcionieriaus ar funkcionierės gyvenimas. Tai gyvenimas, kupinas Viešpaties meilės ir apaštalinio uolumo dėl žmonių. Pateiksiu tokią karikatūrą. Ką daro kunigas funkcionierius? Turi savo darbo laiką, savo biurą, atidaro savo biurą tam tikrą valandą, dirba darbą, uždaro biurą. O žmonės lauke. Žmonės neprisiartina. Brangūs broliai ir seserys, jei nenorite būti funkcionieriai, pasakysiu jums vieną žodį – *artumas*! Artumas, buvimas greta. Arti tabernakulio, veidas į veidą su Viešpačiu. Ir arti, greta žmonių. „Bet, tėve, žmonės neateina...“ Eik jų ieškoti! „Šiandienos jaunimas neateina.“ Sugalvok ką nors: oratoriją, kur pabūtum su jais, jiems padėtumei. Artumas žmonėms. Ir artumas Viešpačiui tabernakulyje. Viešpats nori jūsų kaip tautos ganytojų, vyrų ir moterų. O ne valstybės klero tarnautojų. Po to pasakysiu kai ką seserims, bet vėliau.

Artumas reiškia gailestingumą. Šiame krašte, kur Jėzus apsireiškė kaip Gailestingasis Jėzus, dvasininkas negali nebūti gailestingas. Ypač klausykloje. Pagalvokite, kaip Jėzus priimtų šį žmogų (ateinantį išpažinties). Juk tą vargšėlį jau pakankamai aptalžė gyvenimas! Leiskite jam patirti atleidžiančio Tėvo glėbį. Pavyzdžiui, jei negali duoti jam išrišimo, suteik jam brolišką ar tėvišką paguodą. Padrąsink jį eiti pirmyn! Patikink jį, kad Dievas viską atleidžia! Bet daryk tai su tėviška šiluma. Niekuomet nenuvyk nieko nuo klausyklos, niekuomet nenuvaryk šalin! „Žiūrėk, tu negali... aš dabar negaliu, bet Dievas tave myli, tu melskis, sugrįžk, ir pasikalbėsime apie gyvenimą...“ Šitaip. Artumas. Tai yra būti tėvu. Negi tau nerūpi tas nusidėjėlis, kad jį šitaip nuveji? Nekalbu apie tai, kas vyksta čia, nes jūsų nepažįstu. Kalbu apie kitas situacijas. Ir gailestingumas. Klausykla nėra psichiatro kabinetas. Klausykla nėra tam, kad knaisiotumės po žmonių širdis. Klausykla yra gailestingumo vieta. Dievo susitikimo su savo vaiku vieta.

Dėl to, brangūs kunigai, artumas jums taip pat reiškia turėti gailestingumo iščias. O gailestingumo iščios, žinote, kur gaunamos? Tabernakulyje.

O jūs, brangios seserys... Dažnai matome seseris, kurios yra šaunios, – visos seserys yra šaunios – bet plepa, plepa, plepa... Jūs paklauskite tos, kuri sėdi pirmoje vietoje kitoje pusėje, priešpaskutinė, ar turėjo laiko plepėti kalėjime, kai siuvo pirštines*. Paklauskite jos. Prašau, būkite motinos! Būkite motinos, nes jūs esate Bažnyčios ir Švč. Mergelės Marijos ikona. Ir kiekvienas, kuris jus mato, tegu mato mamą Bažnyčią ir mamą Mariją. Nepamirškite to. O mama Bažnyčia nėra „senmergė“. Mama Bažnyčia neplepa, ji myli, patarnauja, augina. Jums artumas reiškia būti motina: Bažnyčios ir Švč. Mergelės Marijos ikona.

Būti arti tabernakulio, melstis. Jausti tą sielos troškulį, apie kurį kalbėjau, ir būti kartu su kitais. Kunigiškoji tarnystė ir pašvęstasis gyvenimas yra ne funkcionierių, o gailestingų tėvų ir motinų gyvenimas. Ir jei jūs taip gyvensite, senatvėje jūsų šypsena bus nuostabi ir jūsų akys žibės! Nes jūsų siela bus pilna švelnumo, romumo, gailestingumo, meilės, tėvystės ir motinystės. Ir melskitės už šitą vargšą vyskupą. Ačiū!

.....
* Popiežius Pranciškus, atėjęs į Kauno arkikatedrą, pasisveikino ir kalbėjosi su ses. Nijole Sadūnaite. – *Red. past.*

Popiežiaus malda prie paminklo okupacijų aukoms atminti

2018 m. rugsėjo 23 d.
Vilniuje, prie Lukiškių aikštės

„Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?“
(Mt 27, 47)

Tavo šauksmas, Viešpatie, nesiliauja skambėjęs ir aidi tarp šių sienų, kurios primena daugelio šios tautos sūnų išgyventas kančias. Lietuviai ir iš įvairių tautų kilę žmonės savo kūnais patyrė visagalybės šėlsną tų, kurie siekė visa kontroliuoti.

Tavo šauksme, Viešpatie, atranda atgarsį nekaltųjų šauksmas, kuris susilieja su Tavo balsu ir kyla į dangų. Tai yra skausmo ir kartėlio, apleidimo ir bejėgiškumo, žiaurumo ir beprasmybės Didysis Penktadienis, kurį išgyveno ši Lietuvos tauta prieš nesuvaldomą, sukietiną ir apakinančią širdį ambiciją.

Šioje atminties vietoje meldžiame Tave, Viešpatie, kad Tavo šauksmas išlaikytų mus budinčius. Kad Tavo šauksmas, Viešpatie, išlaisvintų iš dvasinės ligos, kuria, kaip tauta, esame nuolat gundomi: užmiršti savo tėvus ir tai, kiek jie yra išgyvenę ir kentėję.

Tavo šauksme ir mūsų tėvų, kurie daug iškentėjo gyvenime, mes galime atrasti drąsos ryžtingai įsipareigoti dabarčiai ir ateičiai: kad šis šauksmas būtų paskata neprisitaikyti prie supaprastintų šio laiko mados šūkių ir bet kokių bandymų sumenkinti ir atimti iš bet kurio asmens orumą, kuriuo Tu jį esi aprenkęs.

Viešpatie, te Lietuva būna vilties švyturiu. Kad būtų veiklios atminties žemė, atnaujinanti įsipareigojimą kovai prieš bet kokią neteisybę. Skatinanti kūrybinius siekius apginti visų žmonių, ypač bejėgių ir pažeidžiamų, teises. Ir kad būtų sutaikinimo ir skirtingumų harmonijos mokytoja.

Viešpatie neleisk, kad mes būtume kurti šauksmui tų, kurie šiandien nepaliauja šauktis dangaus.

Popiežiaus palinkėjimas prie Apaštalinės nunciatūros

2018 m. rugsėjo 23 d.
Vilniuje

Labas vakaras!

Dėkoju už jūsų artumą, kad atėjote čia. Ir ačiū už jūsų džiaugsmą!

Šiandien buvau Kaune. Rytoj vyksiu į Latviją. Labai dėkoju už jūsų svetingumą, už šiltą priėmimą.

Dabar kviečiu jus kartu pasimelsti Dievo Motinai.

Sveika, Marija...

Gero vakaro!

Šventojo Tėvo kalbos Latvijoje

Popiežiaus kalba susitikime su civilinės valdžios atstovais, pilietine visuomene ir diplomatais

2018 m. rugsėjo 24 d.

Rygoje, Latvijos prezidento rūmų Priėmimo salėje

Pone Prezidente,
Vyriausybės ir valdžios institucijų nariai,
Diplomatinio korpuso ir pilietinės visuomenės nariai,
brangūs bičiuliai!

Pone Prezidente, dėkoju už malonius sveikinimo žodžius, taip pat už kvietimą apsilankyti, išsakytą per mūsų susitikimą Vatikane. Džiaugiuosi būdamas čia, Latvijoje ir šiame mieste, kuris, kaip ir visa jūsų šalis, buvo paženklinta sunkių socialinių, politinių, ekonominių bei dvasinių išbandymų, sukeltų praeities susiskaldymų bei konfliktų, tačiau šiandien yra tapęs vienu iš pagrindinių regiono kultūrinių, politinių centrų ir uostų. Jūsų kultūros ir meno, ypač muzikos pasaulio, atstovai gerai žinomi užsienyje. Ir aš šiandien galėjau tai atvykęs įvertinti oro uoste. Todėl manau, kad čia gerai tinka psalmininko žodžiai: „Tu pavertei mano liūdėsį šokiu“ (Ps 30, 12). Latvija, dainų šalis, savo liūdėsį ir skausmą mokėjo paversti giesme bei šokiu ir stengėsi tapti dialogo ir susitikimo, taikaus sugyvenimo, žvelgiančio į ateitį, vieta.

Švenčiate savo Nepriklausomybės šimtmetį, visos visuomenės gyvenimui reikšmingą akimirką. Labai gerai pažįstate šios laisvės, kurią turėjote užkariauti ir atsikariauti, kainą. Šią laisvę įgalino šaknys, kuriomis remiatės, kaip mėgo priminti Zenta Mauriņa, įkvėpusi daugelį jūsų: „Mano šaknys yra danguje.“ Be tokio gebėjimo žvelgti aukštyn, be žvilgsnio į aukštesnius horizontus, primenančius mums apie „transcendentinį kilnumą“, neatsiejama kiekvieno žmogaus dalį (plg. Kreipimasis į Europos parlamentą, 2014 m. lapkričio 25 d.), jūsų tautos nebūtų buvę įmanoma atkurti. Šis dvasinis gebėjimas žvelgti toliau, konkrečiai besireiškiantis nedideliais kasdieniais solidarumo, atjautos ir pagalbos vienas kitam darbais, jus palaikė ir savo ruožtu suteikė kūrybiškumo, kuris būtinas norint išjudinti naują socialinę dinamiką bet kurių mėginimų susiaurinti bei išstumti, visada grasinančių socialiniam audiniui, akivaizdoje.

Džiaugiuosi žinodamas, kad šaknų, sudarančių šią žemę, šerdyje yra Katalikų Bažnyčia, pilnatviškai bendradarbiaujanti su kitomis krikščioniškosiomis Bažnyčiomis. Tai rodo, kaip įmanoma nepaisant skir-

tumų plėtoti bendrystę. Taip atsitinka, kai žmonės išdrįsta išžengti iš konfliktinio lygmens bei išvysti gilesnį kito kilnumą. Galime teigti, jog kaskart, kai mokame kaip asmenys ir bendruomenė žvelgti toliau nei mes patys ir mūsų daliniai interesai, abipusis supratimas ir įsipareigojimas virsta solidarumu, o šitai savo giliausia ir iššūki keliančia prasme – būdu kurti istoriją aplinkoje, kur konfliktai, įtampos ir tai, kas praeityje galėjo būti laikoma priešybėmis, gali susijungti į daugialypę vienybę, duodančią pradžią naujam gyvenimui (plg. *Evangelii gaudium*, 228). Kaip anksčiau maitino jūsų tautos gyvenimą, taip ir šiandien Evangelija gali atverti kelius imtis dabartinių iššūkių, branginti skirtumus ir pirmiausia skatinti visų bendrystę – vienybę.

Šimtmečio šventimas primena svarbą toliau ugdyti Latvijos laisvę ir nepriklausomybę, kurios tikrai yra dovana, bet sykiu ir visus įtraukianti užduotis. Darbuotis dėl laisvės reiškia įsipareigoti vientisai ir įtraukiamai ugdyti žmones ir bendruomenę. Jei šiandien galima švęsti, tai tik todėl, kad daugelis atvėrė kelius, vartus, ateitį ir kaip paveldą paliko jums tą pačią atsakomybę – atverti ateitį rūpinantis, kad visa tarnautų gyvybei, kurtų gyvybę. Turėdami tai priešais akis, šio susitikimo pabaigoje eisime prie Laisvės paminklo, kur mūsų laukia vaikai, jaunuoliai ir šeimos. Jie mums primena, kad Latvijos „motinystė“ – analogiškai šios kelionės šūkiui – reiškiasi gebėjimu skatinti tikrai veiksmingas strategijas, kurios nukreiptos labiau į šių šeimų, pagyvenusių žmonių, vaikų ir jaunuolių veidus nei į ekonomikos pirmenybę gyvybės atžvilgiu. Latvijos „motinystė“ taip pat reiškiasi gebėjimu kurti darbo vietas taip, kad niekam nereikėtų atsiskirti šaknų dėl savo ateities kūrimo. Žmogaus vystymasis matuojamas ir gebėjimu augti bei daugintis. Bendruomenės plėtra nepasiekama ir nematuojama vien turimomis gėrybėmis bei ištekliais, tai pasiekama trokštant duoti pradžią gyvybei ir kurti ateitį. O tai įmanoma tik tada, kai šaknijamasi praeityje, išlaikomas kūrybingumas dabartyje ir puoselėjamas patikėjimas bei viltis rytojumi. Tai taip pat matuojama gebėjimu aukotis bei atiduoti save taip, kaip šitai paliudijo praeities kartos.

Pone Prezidente, visi bičiuliai, čia pradedu savo piligrimystę šioje žemėje, prašydamas Dievo ir toliau lydėti, laiminti bei daryti vaisingus jūsų rankų darbus šios tautos labui.

Popiežiaus kreipimasis per ekumeninį susitikimą

2018 m. rugsėjo 24 d.
Rygos liuteronų katedroje

Džiaugiuosi galėdamas susitikti su jumis šioje šalyje, paženklintoje pagarbos, bendradarbiavimo ir draugystės tarp įvairių krikščioniškųjų Bažnyčių, kurioms pavyko sukurti vienybę kiekvienai iš jų išlaikant savo turtingumą bei savitumą. Drįsčiau sakyti, jog tai yra „gyvasis ekumenizmas“ ir vienas iš savitų Latvijos bruožų. Tai neabejotinai teikia vilties ir skatina dėkoti.

Dėkoju arkivyskupui Jānui Vanagsui, atvėrusiam šių namų duris mūsų maldos susitikimui. Ši katedra daugiau nei 800 metų teikė prieglobstį šio miesto krikščioniškajam gyvenimui ir yra ištikima liudytoja to, kad daugybė mūsų brolių čia ateidavo šlovinti, melstis, puoselėti viltį kančios laikais ir įkvėpti drąsos pakelti neteisybės bei skausmo kupinus laikotarpius. Šiandien ji priima mus, kad Šventoji Dvasia ir toliau meistriškai megztų mūsų bendrystės saitus ir per tai padarytų mus vienybės ugdytojais, idant mūsų skirtumai netaptų susiskaldymu. Leiskime Šventajai Dvasiai apginkluoti mus dialogo, supratimo, pastangų siekti abipusės pagarbos bei broliškumo ginklais (plg. *Žyd* 6, 13–18).

Šioje katedroje yra vieni seniausių Europos vargonų, kurie jos pašventinimo metu buvo didžiausi pasaulyje. Galime įsivaizduoti, kaip jie lydėjo gyvenimą, kūrybiškumą, vaizduotę ir pamaldumą visų tų, kuriuos sujaudindavo jų melodija. Tai – Dievo ir žmonių instrumentas, skirtas pakelti aukštyn žvilgsnį ir širdį. Šiandien jie yra šio miesto ir šios katedros ženklas. Šios vietos gyventojams šie vargonai reiškia daugiau nei monumentalus instrumentas, jie yra jų gyvenimo, tradicijų, tapatybės dalis. Turistams, priešingai, jie, savaime suprantama, yra pamatytinas bei nufotografuotinas meno objektas. O šitai yra nuolat gresiantis pavojus – gyventojams virsti turistais. Tai, kas mums teikia tapatybę, paversti praeities objektu, turistine atrakcija ir muziejaus eksponatu, primenančiu ankstesnių laikų įvykius, turinčiu didelę istorinę vertę, bet nebesujaudinančiu širdies tų, kurie ją klausosi.

Tikėjimui gali nutikti lygiai tas pat. Galime liautis jaučėsi krikščionimis ir tapti turistais. Negana to, teigti, jog tokia dalia gali ištikti visą mūsų krikščioniškąją tradiciją – ji gali susiaurėti iki praeities objekto, kuris, uždarytas tarp mūsų bažnyčių sienų, nustoja skleisti melodiją, gebančią sujunginti bei įkvėpti širdis tų, kurie jos klausosi. Tačiau, kaip sakoma mūsų kato girdėtoje Evangelijoje, mūsų tikėjimas skirtas būti ne paslėptas,

bet žinomas ir aidėti įvairiose visuomenės aplinkose, kad visi galėtų kontempliuoti jo grožį ir būti apšviesti jo šviesos (plg. *Lk* 11, 33).

Jei Evangelijos muzika mūsų gyvenime nebebus grojama ir taps gražia praeities partitūra, ji nebeįstengs pralaužti monotonijos, dusinančios viltį ir visas mūsų pastangas padarančios bergždžiomis.

Jei Evangelijos muzika nustos virpinti mūsų vidų, prarasime iš atjautos trykstantį džiaugsmą, iš pasitikėjimo gimstantį švelnumą, gebėjimą atleisti, kylantį iš žinojimo, kad mums atleista ir kad mes pasiūsti atleisti.

Jei Evangelijos muzika nustos skambėti mūsų namuose, aikštėse, darbovietėse, politikoje ir ekonomikoje, nutils ir melodija, akinanti kovoti dėl kiekvieno vyro bei moters kilnumo nepaisant jų kilmės, užsisklėsime tame, kas „mano“, ir užmiršime tai, kas „mūsų“ – bendruosius namus, svarbius visiems.

Jei Evangelijos muzika nustos skambėti, prarasime ir garsus, kreipiančius mūsų gyvenimą į dangų, ir nugrimsime į vieną didžiausių mūsų laikų blogybių – vienatvę ir atskirtį. Ta negalia kamuoja stokojančius ryšių, ji kamuoja likimo valiai paliktus garbaus amžiaus žmones, taip pat jaunuolius, neturinčius pagrindo ir ateities galimybių (plg. Kreipimasis į Europos parlamentą, 2014 m. lapkričio 25 d.).

Tėve, „tegu visi bus viena <...> kad pasaulis įtikėtų“ (*Jn* 17, 21). Šie žodžiai, ačiū Dievui, ir toliau galingai aidai tarp mūsų. Būtent to Jėzus meldžia Tėvo pirma savo aukos. Ir būtent Jėzus, Jėzus Kristus, regėdamas savo kryžių ir gausybės mūsų brolių kryžių, nepaliauja to meldęs Tėvo. Ši nuolatinė ir rami malda žymi taką ir rodo kelią, kuriuo turėtume eiti. Panirę į Jo maldą, tikėdami į Jį ir Jo Bažnyčią bei trokšdami malonės bendrystės, nuo amžinybės atitinkančios Dievo planą (plg. Jonas Paulius II. *Ut unum sint*, 9), atrandame vienintelį bet kuriam ekumenizmui galimą kelią – daugybės jaunuolių, senolių ir vaikų, dažnai susiduriančių su išnaudojimu, beprasmybe, galimybių stoka bei vienatve, kančios kryžių. Žvelgdamas į Tėvą ir mūsų brolius, Jėzus nepaliauja melsti: tegul visi bus viena.

Misija ir šiandien prašo bei reikalauja iš mūsų vienybės, reikalauja nustoti žvelgti į praeities žaizdas, atsisakyti bet kurios į save nukreiptos nuostatos ir sutelkti dėmesį į Mokytojo maldą. Misija reikalauja, kad Evangelijos muzika nepaliautų skambėjusi mūsų aikštėse.

Vieni gali sakyti: laikai, kuriais gyvename, sunkūs, sudėtingi. Kiti pagalvoti, kad krikščionims mūsų

visuomenėse dėl nesuskaičiuojamų veiksmų, kaip antai sekuliarizmo ar individualistinės logikos, vis mažiau lieka erdvės veiklai. Šitai neturėtų skatinti užsisklęsti, gintis ir net pulti į neviltį. Negalime nepripažinti, jog laikai ištis nėra lengvi, pirmiausia mūsų broliams, šiandien tiesiogiai išgyvenantiems tremtį ar net kančinybę dėl savo tikėjimo. Tačiau jų liudijimas skatina mus suvokti, kad Viešpats ir toliau kviečia džiugiai, dėkingai ir radikaliai gyventi Evangeliją. Jei Kristus laiko mus vertais gyventi šiais laikais, šią valandą – vienintelę, kurią turime, negalime pasiduoti baimei nei praleisti šią valandą be tikėjimo džiaugsmo. Viešpats suteiks mums jėgų kiekvieną dieną, kiekvieną akimirką, kiekvieną situaciją paversti bendrystės ir susitaikymo su Tėvu ir broliais, pirmiausia su tais, kurie laikomi žemesniais ar atliekomis, proga. Jei Kristus mus laiko vertais leisti suskambėti Evangelijos melodijai, argi nuleisime rankas?

Vienybė, į kurią mus kviečia Viešpats, visada yra misionierinė vienybė, reikalaujanti išeiti ir pasiekti mūsų žmonių bei kultūrų, postmodernios visuomenės, kurioje gyvename, širdį, „vietas, kur formuojasi nauji pasakojimai ir naujos paradigos, Jėzaus žodžiu pasiekti giliausius miesto dvasios kodus“ (*Evangelii gaudium*, 74). Tokią ekumeninę misiją pavyks įgyvendinti tik tada, kai leisime save paveikti Kristaus Dvasiai, gebančiai „sulaužyti nuobodžias schemas, į kurias ji įsprausti, ir nustebinti nuolatiniu dieviškuoju kūrybiškumu. Kaskart, kai mėginame grįžti prie šaltinio ir atgauti pirminį Evangelijos šviežumą, išnyra naujų būdų, kūrybinių metodų, kitokių raiškos formų, iškalbingesnių ženklų, žodžių, kupinų naujos reikšmės šiandieniam pasauliui“ (ten pat, 11).

Brangūs broliai ir seserys, Evangelijos muzika tegu ir toliau skamba tarp mūsų! Tegul visada aidi tai, kas leidžia mūsų širdžiai svajoti ir siekti pilnatviško gyvenimo, kuriam visus mus kviečia Viešpats, – būti jo misionieriaujančiais mokiniais pasaulyje, kuriame gyvename.

Popiežiaus pasveikinimas lankantis katalikų Šv. Jokūbo katedroje

2018 m. rugsėjo 24 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Dėkoju arkivyskupui už jo žodžius ir rūpestingą tikrovės analizę. Jūsų dalyvavimas, pagyvenusieji broliai ir seserys, primena man dvi ištaras iš apaštalo Jokūbo, kuriam dedikuota ši katedra, laiško. Laiško pradžioje ir pa-

baigoje jis kviečia, kad būtume tvirti, pavartodamas du skirtingus terminus. Esu tikras, jog galime išgirsti „Viešpaties brolio“, norinčio šiandien kreiptis į mus, balsą.

Jūs, kurie čia dalyvaujate, pakėlėte visokius išbandymus – karo siaubus, paskui politinę spaudą, persekiojimus ir tremtį, kaip gerai nusakė jūsų arkivyskupas. Ir buvote tvirti, ištvermingai laikėtės tikėjimo. Nei nacistinis, nei sovietinis režimas nenuslopino tikėjimo jūsų širdyse ir kai kurių iš jūsų net nepaskatino atsisakyti paskirti save kunigiškajam ir vienuoliškajam gyvenimui, atsisakyti būti katechetu ir įvairių bažnytinių tarnysčių, susijusių su rizika gyvybei; iškovojo gerą kovą, baigėte bėgimą ir išlaikėte tikėjimą (plg. 2 *Tim* 4, 7).

Tačiau apaštalas Jokūbas pabrėžia, kad toks *kantrumas* nugalėtikėjimo išmėginimus ir leidžia subręsti tobuliems darbams (plg. 1, 2–4). Jūsų darbai, kad ir kokie tobuli tada, turėtų vis dar siekti tobulumo ir naujomis aplinkybėmis. Jūs, kurie eikvojote savo kūną ir sielą, aukojote savo gyvenimą siekdami savo tėvynės laisvės, dažnai jaučiatės užmiršti. Kad ir kaip paradoksaliai skambėtų, šiandien laisvi žmonės laisvės vardu palieka garbaus amžiaus žmonės patirti vienvietę, atstūmimą, išteklių stoką, atskirtį ir net skurdą. Jei taip yra, tuomet vadinamasis laisvės ir pažangos traukinys tuos, kurie dėl tų teisių kovojo, nustumė į paskutinį vagoną, iš kur jie kaip žiūrovai stebi kitų šventę pagerbti ir apdovanoti, tačiau kasdieniame gyvenime užmiršti (plg. *Evangelii gaudium*, 234).

Apaštalas Jokūbas kviečia, kad būtume tvirti ir nepasiduotume. „Šiame kelyje geriausia atsvara blogiui yra gėrio puoselėjimas, dvasinis brendimas ir augimas meile“ (*Gaudete et exsultate*, 163). Nepasiduokite nusivylimui, liūdesiui, nepraraskite meilumo ir juolab vilties!

Užbaigdamas savo laišką šventasis Jokūbas dar kartą kviečia mus būti kantrius (5, 7) pavartodamas žodį, sujungiantį dvi reikšmes, – kantriai *ištverti* ir kantriai *viltis*. Raginu jus ir savo šeimose, ir savo tėvynėje būti abiejų nuostatų – ištvermės ir vilties, paženklintų kantrumo, – pavyzdžiu. Šitai ir toliau statydisite savo tautą. Jūs, kurie pragyvenote tiek metų, esate ne tik gyvas tvirtumas negandose liudijimas, bet ir pranašystės dovana, primenanti jaunosioms kartoms, kad rūpinimasis tais, kurie ejo pirma mūsų, bei jų globa Dievą džiugina ir šaukiasi Dievo, kai to stokoje. Jūs, kurie pragyvenote tiek metų, neužmirškite, kad esate tautos šaknys, bręstančių jaunuolių, turinčių sužydėti ir duoti vaisių, šaknys; ginkite tas šaknis, išlaikykite jas gyvas, kad vaikai ir jaunuoliai su jomis suaugtų ir suvoktų, jog „visi medžio žiedai gyvi iš to, kas po žeme“ (F. L. Bernárdez. Sonetas *Si para recuperar lo recuperado*).

Kaip skelbia žodžiai ant šios šventovės sakyklos: „O, kad šiandien išgirstumėte, ką jis sako! Nebūkite kietaširdžiai“ (Ps 95, 7–8). Kieta širdis yra sklerotinė širdis, praradusi Dievo naujybės džiaugsmą, atmetanti dvasios jaunatviškumą, norą paragauti ir pamatyti, koks visada, visais laikais ir ligi pabaigos, geras yra Viešpats (plg. Ps 34, 9).

Popiežiaus homilija per šv. Mišias Agluonos Dievo Motinos šventovėje

2018 m. rugsėjo 24 d.

Galima sakyti, jog tai, ką šventasis Lukas pasakoja Apaštalo darbų knygos pradžioje, pasikartoja šiandien čia: esame artimai susivieniję, atsidėję maldai ir lydimi Marijos, mūsų Motinos (plg. 1, 14). Šiandien persiimame šio apsilankymo šūkiu: „Pasirodyk kaip Motina!“, parodyk, kur ir toliau giedi *Magnificat*, kurioje vietoje yra tavo nukryžiuotasis Sūnus, kad Jo kryžiaus papėdėje atrastume tavo tvirtą artumą.

Jono evangelijoje minimi du momentai, kai Jėzaus gyvenimas susikryžiuoja su Jo motinos gyvenimu, – vestuvės Kanoje (plg. 2, 1–12) ir ką tik perskaityta vieta, kur pasakojama apie Mariją kryžiaus papėdėje (plg. 19, 25–27). Atrodo, kad evangelistas norėjo parodyti Jėzaus motiną iš pirmo žvilgsnio priešingose gyvenimo situacijose – patiriant santuokos džiaugsmą ir sūnaus mirties skausmą. Labiau įsigilinę į Dievo žodžio slėpinį, pamatysime, kad Marija mums rodo Gerąją Naujieną, kuria Viešpats nori šiandien su mumis pasidalyti.

Pirmas dalykas, kurį evangelistas pažymi, yra tai, kad Marija tvirtai stovi prie Sūnaus. Tai nėra lengvas būdas stovėti nei trumpalaikis, nei baimingas. Ji stovi kryžiaus papėdėje tvirtai, kaip „prikalta“, savo kūno poza išreiškia, kad niekas negali pajudinti jos iš tos vietos. Marija *pasirodo* pirmiausia būtent taip – kaip stovinti šalia tų, kurie kenčia, kurių šalinasi visas pasaulis, šalia tų, kurie buvo apkaltinti, visų pasmerkti, deportuoti. Jie ne tik engiami ar išnaudojami, bet ir yra tiesiog „už sistemos ribų“, visuomenės paribyje (plg. *Evangelii gaudium*, 53). Su jais yra ir Motina, sykiu prikalta prie nesupratingumo ir kančios kryžiaus.

Marija mums taip pat *rodo* būdą, kaip šalia tokios tikrovės stovėti; tai nėra pasivaikščiojimas ar trumpas apsilankymas ir juolab „solidaristinis turizmas“. Būtina, kad tie, kurie tokią skausmo tikrovę išgyvena, galėtų pajauti, kad šalia jų ir jų pusėje stovime tvirtai, nepajudinamai. Visi visuomenės atstumtieji gali tokį Moti-

nos jautrų artumą patirti todėl, kad kenčiančiuose jos Sūnaus Jėzaus žaizdos dar neužgijusios. Ji to išmoko kryžiaus papėdėje. Mes irgi esame pašaukti „palytėti“ kitų kančią. Artinkimės prie savo žmonių jų paguosti bei palydėti; nebijokime patirti švelnumo jėgą, ištraukti ir padaryti savo gyvenimą sudėtingesnę dėl kitų (plg. *ten pat*, 270). Ir, kaip ir Marija, likime stovėti tvirtai, atgręžę širdis į Dievą ir pasiryžę pakelti parkritusius, padrasinti mažuosius, padėti padaryti galą bet kuriai priespaudai, dėl kurios jie gyvena kaip nukryžiuoti.

Marija paraginama Jėzaus mylimą mokinį priimti kaip savo sūnų. Tekste sakoma, kad jie stovėjo drauge, bet Jėzus pamato, jog to nepakako, kad jie nebuvo vienas kito priėmę. Mat galima būti greta daugybės žmonių, dalytis su jais tuo pačiu būstu, tuo pačiu kvartalu ar darbo vieta; galima dalytis tikėjimu, kontempliuoti tuos pačius slėpinius bei jais džiaugtis, tačiau kito nepriimti, meilės kupinam jo neapkabinti. Kiek sutuoktinių gali papasakoti apie gyvenimą būnant vienam šalia kito, bet ne drauge; kiek jaunuolių skausmingai jaučia atstumą suaugusiųjų atžvilgiu; kiek garbaus amžiaus žmonių jaučiasi šaltai slaugomi, bet ne meiliai prižiūrimi ir priimami.

Tiesa, kartais, kai atsiveriame kitiems, patiriama daug blogio. Tiesa ir tai, kad mūsų politinėje tikrovėje aikštėn skausmingai tebeiškyla konflikto tarp tautų istorija. Marija *pasirodo* kaip moteris, atvira atleidimui, nustumianti į šalį pyktį ir nepasitikėjimą, atsisakanti kaltinti ir priekaištauti dėl to, kas „galėjo būti kitaip“, jei jos Sūnaus draugai, jei jos tautos kunigai ar vadovai būtų elgęsi kitaip, nebūtų leidę viršų paimti nepasitenkinimui ar bejėgystei. Marija tiki Jėzumi ir mokinį priima, nes mus gydo ir išlaisvina santykiai, kurie atveria susitikimui ir brolystei su kitais, nes Dievą atranda kitame (plg. *ten pat*, 92). Vyskupas Sloskāns, kuris čia ilsisi, suimtas ir ištremtas savo tėvams parašė: „Iš širdies gilumos prašau jūsų: neišsileiskite į savo širdį keršto ar pykčio. Jei įsileistume, būtume ne tikri krikščionys, bet fanatikai.“ Laikais, kai atrodo, jog grįžta mąstysena, skatinanti mus nepasitikėti kitais ir remdamasi statistika, norinti parodyti, jog mums klotųsi geriau, labiau klestėtume, būtume saugesni, jei būtume vieni, Marija ir šios šalies mokiniai mus kviečia iš naujo priimti brolių, puoselėti visuotinę brolystę.

Tačiau Marija *pasirodo* ir kaip moteris, kuri leidžiasi būti priimama, nuolankiai sutinka tapti mokinio pasaulio dalimi. Per vestuves, kai pristigta vyno ir šventei iškilo pavojus baigtis apeigomis, bet stokoiant meilės ir džiaugsmo, ji nurodė mokiniams daryti tai, ką jiems lieps Jėzus (plg. *Jn* 2, 5). Dabar kaip klusni mokinė ji leidžiasi būti priimama, eina prisitaikydama prie

jaunesnio gyvenimo ritmo. Darna visada kainuoja, kai esame skirtingi, kai metai, istorija ir aplinkybės verčia jausti, galvoti ir veikti būdais, kurie iš pirmo žvilgsnio atrodo priešingi. Kai įsakymo priimti ir būti priimtiems klausomės kupini tikėjimo, atsiranda galimybė kurti vienybę įvairovėje, nes skirtumai mūsų tada nei riboja, nei skaldo, bet esame pajėgūs žvelgti toliau, įžiūrėti kituose jų, kaip vieno ir to paties Tėvo vaikų, gilesnį kilnumą (plg. *Evangelii gaudium*, 228).

Kaip ir per kiekvieną Eucharistiją, atmename aną dieną. Kryžiaus papėdėje Marija mums primena džiaugsmą dėl to, kad esame pripažinti kaip jos vaikai, o jos Sūnus Jėzus kviečia mus priimti ją į savo namus ir padaryti mūsų gyvenimo centru. Ji trokšta dovanoti mums savo ryžtą tvirtai stovėti, savo nuolankumą, leidžiantį prisitaikyti prie istorijos kiekvienos akimirkos koordinacijų, ir visus kviečia šioje savo šventovėje įsipareigoti priimti visus nė vieno nediskriminuojant, kad visi Latvijoje žinotų, jog esame nusiteikę pirmenybę teikti vargingiausiems, kelti parkritusius ir priimti kitus tokius, kurie jie atvyksta ir stoja mūsų akivaizdon.

Šventojo Tėvo kalbos Estijoje

Popiežiaus kreipimasis susitikime su civilinės valdžios atstovais, pilietine visuomene ir diplomatais

2018 m. rugsėjo 25 d.
Taline, Prezidento rūmų Rožių sode

Ponia Prezidente,
Vyriausybės ir valdžios institucijų nariai,
Garbingieji diplomatinio korpuso nariai,
Ekscelencijos, Ponai ir Ponios!

Labai džiaugiuosi būdamas tarp jūsų Taline, šiauriau-sioje sostinėje, kurią aplankyti man leido Viešpats. Dėkoju Jums, ponai Prezidente, už malonius sutikimo žodžius ir galimybę susitikti su Estijos tautos atstovais. Žinau, jog tarp jūsų yra ir delegacijų, atstovaujančių įvairiems pilietinės visuomenės bei kultūros pasaulio sektoriams. Tai leidžia man išreikšti ketinimą labiau pažinti jūsų kultūrą, ypač gebėjimą atsilaikyti, įgalinusį jus, nepaisant priešiškų aplinkybių, vis pradėti iš naujo.

Daug amžių šie kraštai vadinami „Marijos žeme“, *Maarjamaa*. Šis vardas ne tik priklauso jūsų istorijai, bet ir tapo jūsų kultūros dalimi. Galvojant apie Mariją, į galvą man ateina du žodžiai – *atmintis* ir *vaisingumas*. Ji

yra atminties moteris, serginti visa, kas gyva, kaip lobi savo širdyje (plg. *Lk* 2, 19), ir vaisinga motina, duodanti savo Sūnaus gyvybę. Štai kodėl man patinka galvoti apie Estiją kaip apie atminties ir vaisingumo žemę.

Atminties žemė

Jūsų tautai įvairiais istorijos laikotarpiais teko pakelti sunkių kančios ir negandų akimirkų. Kovoti dėl laisvės ir nepriklausomybės, kurios visada būdavo ginčijamos ar kurioms visada iškildavo grėsmė. Vis dėlto per pastaruosius daugiau nei 25 metus – per kuriuos pilnatviškai įsitraukėte į tautų šeimą – Estijos visuomenė atliko „milžiniškus žingsnius“, ir jūsų šalis, nors ir nedidelė, dabar yra tarp pirmųjų pagal žmogiškojo vystymosi indeksą, pagal savo inovacinį gebėjimą, be to, demonstruoja aukštą lygį spaudos laisvės, demokratijos ir politinės laisvės atžvilgiu. Negana to, sustiprinote bendradarbiavimo ir draugystės ryšius su įvairiomis šalimis. Atsižvelgdami į savo praeitį ir dabartį, turite pagrindo viltingai žvelgti į ateitį naujų iššūkių akivaizdoje. Būti atminties žeme reiškia mokėti atminti, kad vietą, kurią šiandien pasiekėte, lėmė jūsų tėvų pastangos, darbas, dvasia ir tikėjimas. Dėkingos atminties puoselėjimas įgalina visus rezultatus, kuriais šiandien džiaugiatės, sutapatinti su vyrų ir moterų, kovojusių, kad ta laisvė taptų galima, istorija, o tai savo ruožtu akina pagerbti juos atveriant kelius ateinančioms kartoms.

Vaisingumo žemė

Kaip pabrėžiau savo kaip Romos vyskupo tarnybos pradžioje, „žmonija šiuo metu išgyvena istorinę pervertą, kurią liudija pažanga įvairiose srityse. Pagirti ni pasiekimai, prisidedantys prie žmonių gerovės“ (*Evangelii gaudium*, 52). Vis dėlto atmintina, kad gerovė ne visada yra gero gyvenimo sinonimas.

Vienas iš reiškinių, kurį pastebime mūsų technokratinėse visuomenėse, yra gyvenimo prasmės, gyvenimo džiaugsmo praradimas. Tada lėtai ir tyliai gęsta ir gebėjimas stebėtis, dažnai panardinantis žmones į egzistencinį nuovargį. Žingsnis po žingsnio prarandamas suvokimas, kad priklausai kitiems ir kovoji dėl kitų, šaknijiesi tautoje, kultūroje, šeimoje. Pirmiausia jaunesnieji netenka šaknų, kuriomis remiantis statydintina sava dabartis bei ateitis, nes iš jų atimamas gebėjimas svajoti, rizikuoti, kurti. Pasitikėjimas vien technologine pažanga kaip vieninteliu vystymosi keliu gali lemti gebėjimo kurti saitus tarp žmonių, kartų ir kultūrų, t. y. gyvo audinio, tokio svarbaus priklausomybės vienas kitam ir dalyvavimo bendrajame projekte plačiąja to žodžio prasme pajautai, netektį. Tad

viena iš mūsų, prisiėmusių socialinę, politinę, pedagoginę ar religinę užduotį, pareigų yra tai, kaip mums tapti saitų kūrėjais.

Vaisinga žemė reikalauja scenarijų, kuriais remiantis būtų galima išaknydinti bei sukurti gyvą tinklą, įgalinantį pasiekti, kad bendruomenės nariai jaustųsi esą „namie“. Nėra didesnio susvetimėjimo, kaip patirti, jog neturi šaknų, niekam nepriklausai. Žemė bus vaisinga, tauta duos vaisių ir gebės kurti ateitį tik tada, kai tarp savo narių sukurs priklausomybės vienas kitam santykius, tarp kartų ir skirtingų bendruomenių – integracijos saitus, kai atsisakys visko, kas atbukina jusles ir vis labiau tolina mus vienus nuo kitų. Brangūs bičiuliai, noriu patikinti, jog to siekdami visada galite tikėtis Katalikų Bažnyčios paspirties ir pagalbos. Tarp jūsų ji – nedidelė bendruomenė, tačiau labai norėtų prisidėti prie šios žemės vaisingumo.

Ponia Prezidente, ponai ir ponios, dar kartą dėkoju už priėmimą ir svetingumą. Telaimina Viešpats jus ir mylimą Estijos tautą. Ypač laiminu garbaus amžiaus žmones ir jaunuolius, kad išlaikydami bei puoselėdami atmintį jie šią žemę paverstų vaisingumo pavyzdžiu. Dėkoju.

Popiežiaus kreipimasis per ekumeninį susitikimą su jaunuoliais

2018 m. rugsėjo 25 d.
Taline, Kaarli liuteronų bažnyčioje

Brangūs jaunuoliai!

Dėkoju už šiltą priėmimą, už jūsų giesmes ir Lisbel, Tauri ir Mirko liudijimus. Už malonius ir broliškus žodžius dėkoju Estijos Liuteronų Evangelikų Bažnyčios arkivyskupui Urmas Viilma, už dalyvavimą – Estijos Bažnyčių Tarybos pirmininkui arkivyskupui Andres Pöder, apaštališkajam administratoriui Estijoje vyskupui Philippe Jourdan, taip pat kitiems įvairių šalyje veikiančių krikščioniškųjų konfesijų atstovams. Už dalyvavimą taip dėkoju poniai Respublikos Prezidentei.

Visada puiku susitikti, pasidalyti gyvenimo liudijimais, išreikšti tai, ką galvojame ir ko trokštame, ir labai puiku, kad esame drauge, mes, kurie tikime į Jėzų Kristų. Tokiais susitikimais išpildoma Jėzaus svajonė per Paskutinę vakarienę: „Tegul visi bus viena <...> kad pasaulis įtikėtų“ (Jn 17, 21). Jei stengsimės laikyti save drauge keliaujančiais piligrimais, išmoksime patikliai, be įtarumo ir be baimės atverti širdį bendrake-

leiviui, žvelgdami vien į tai, ko iš tiesų ieškome, – taikos vienatinio Dievo veido akivaizdoje. Kaip taika yra menas, lygiai taip ir pasitikėjimas kitais yra menas ir laimės šaltinis: „Palaiminti taikdariai“ (Mt 5, 9). Ir tuo keliu einame ne vien su tikinčiaisiais, bet ir su visais. Kiekvienas turi ką pasakyti mums. Mes turime ką pasakyti visiems.

Dideliame paveiksle šios bažnyčios apsidėje yra frazė iš šventojo Mato evangelijos: „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu“ (Mt 11, 28). Jūs, jaunieji krikščionys, galėtumėte susitapatinti su kai kuriais šioje Evangelijos ištraukoje įvardijamais elementais.

Ankstesniuose pasakojimuose Matas mums sako, kad Jėzus patyrė nuviliančių dalykų. Pirmiausia jis apgailestauja, kad tiems, į kuriuos Jis kreipiasi, niekas netinka (plg. Mt 11, 16–19). Jums, jaunuoliai, dažnai irgi atsitinka, jog aplinkiniai suaugusieji nežino, ko trokštate ar tikėtės iš savęs; arba kartais, kai atrodo labai laimingi, jie būna įtarūs; o jei būnate liūdni, nureikšmina tai, kas jums yra nutikę. Per pirmą konsultaciją rengiantis Sinodui, kurį netrukus švęsime ir kuris bus skirtas jaunimo temai, daugelis iš jūsų prašo, kad jus kas nors lydėtų ir suprastų neteisdamas bei mokėdamas išklausti ir atsakyti į jūsų klausimus (plg. *Instrumentum laboris*). Mūsų krikščioniškosios Bažnyčios – ir, drįstu sakyti, bet kuriam instituciškai struktūruotam religiniam procesui – kartais būdingos nuostatos, skatinančios mus labiau kalbėti, patarinėti, siūlyti savo patirtis nei klausytis, būti užkalbintiems bei apšviestiems to, kuo gyvenate jūs. Krikščioniškosios bendruomenės dažnai užsisiklėndžia nepastebėdamos ir negirdėdamos jūsų rūpesčių. Žinome, kad norite ir tikėtės „būti lydimi ne nelankstaus teisėjo, ne baikščių tėvų, kurių perdėtas globėjiškumas gimdo priklausomybę, bet to, kuris nebijo savo silpnumo ir leidžia sušvisti lobiui, kurį saugo savo viduje kaip trapiame inde (plg. 2 Kor 4, 7)“ (*ten pat*, 142). Šiandien čia norėčiau pasakyti: norime verkti drauge su jumis, kai verkiate, lydėti jūsų džiaugsmus savo aplodismentais bei juoku, padėti jums gyventi sekant Viešpačiu. Jūs, vaikinai ir merginos, jaunuoliai, žinote: kai krikščioniškoji bendruomenė yra tikrai krikščioniška, ji neužsiima prozelitizmu. Tik klausosi, priima, lydi ir žengia pirmyn, bet nieko neprimetinėja.

Jėzus taip pat apgailestauja, kad aplankytuose miestuose, kuriuose padarė daug stebuklų ir parodė daug švelnumo bei artumo, stokojama supratimo, jog pokytis, kurį Jis atėjo pasiūlyti, yra primygtinis ir neatidėliotinas. Jis net sako, kad jie labiau užsispyrę bei aklesni nei Sodoma (plg. Mt 11, 20–24). Kai mes, suaugusieji, užsiveriame kokiai nors tikrovei, sakykite

mums atvirai: „Argi nematote?“ Kai kurie drąsesni galbūt išdrįs pasakyti: „Nejau nematote, kad niekas jūsų nesiklauso nei tiki tu, ką sakote?“ Mes patys turime būti atversti, atrasti, jog norėdami būti jūsų pusėje turime perkeisti gausybę situacijų, kurios galiausiai jus nuo mūsų atstumia.

Žinome – kaip jau sakiau, – daug jaunuolių nieko neprašo, nes nelaiko mūsų reikšmingais pašnekovais savo egzistencijos klausimais. Blogai, kai Bažnyčia, bendruomenė, elgiasi taip, kad jaunuoliai pagalvoja: „Šitie negali pasakyti nieko, kas būtų naudinga mano gyvenime.“ Kai kurie pabrėžtinai prašo palikti juos ramybėje, nes Bažnyčios artumą laiko įkyriu ir net erzinančiu dalyku. Ir tai tiesa. Juos pikcina seksualiniai ir ekonominiai piktnaudžiavimai, kurie ryžtingai nepasmerkami, nežinojimas dėl pasirengimo stygiaus, kaip tinkamai aiškinti jaunuolių gyvenimą bei pasaulėjautą, ar tiesiog jiems priskiriamas pasyvus vaidmuo (plg. Sinodo jaunimo klausimais *Instrumentum laboris*, 66). Tai kai kurie iš jūsų pageidavimų. Trokštame į juos atsiliiepti, trokštame, kaip patys sakote, būti „skaidri, svetinga, sąžininga, patraukli, komunikabili, priinama, džiugi ir sąveikaujanti bendruomenė“ (*ten pat*, 67), tai yra bendruomenė be baimės. Baimė mus užsklendžia. Ji mus skatina būti prozelitais. O brolybė yra kai kas kita – atvira širdis ir broliškas apkabinimas.

Pirma Evangelijos teksto, cituojamo šioje šventovėje, Jėzus šlovina Tėvą. Jis tai daro, nes mato, jog tie, kurie suprato, suvokė jo žinios bei asmens esmę, yra mažutėliai, tie, kurių dvasia paprasta, atvira. Regėdamas jus, čia susirinkusius, giedančius, ir laikydamas jus tokiais, prisidedu prie Jėzaus balso ir stebiuosi, jog nepaisydami mūsų liudijimo trūkumo tebeatrandate Jėzų mūsų bendruomenėje. Mat žinome: kur Jėzus, ten ir atsinaujinimas, galimybė atsiversti, palikti už nugaros visa, kas mus skiria nuo Jo ir mūsų brolių. Kur Jėzus, ten gyvenimas visada turi Šventosios Dvasios skonį. Jūs čia šiandien kažkiek atspindite aną Jėzaus nuostabą.

Tad pakartokime: „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu“ (*Mt* 11, 28). Tačiau ištarkime tai įsitikinę, kad, nepaisant mūsų ribotumo bei susiskaldymų, mūsų buvimo čia priežastis ir toliau yra Jėzus. Žinome, kad nėra didesnio palengvinimo, kaip leisti Jėzui nešti tai, kas mus slepia. Taip pat žinome, jog daug žmonių Jo dar nepažįsta ir gyvena apimti liūdesio bei sumaišties. Garsi jūsų dainininkė maždaug prieš dešimt metų vienoje iš savo dainų teigė: „Meilė mirė, meilė praėjo, meilė čia nebegyvena“ (Kerli Kõiv, *Meilė mirė*). Prašau atleisti, bet ne! Padarykime, kad meilė būtų gyva, visi turime tai

padaryti! Daugelis tai patyrė: matydami, kad jų tėvai nebemyli vienas kito, kad jaunavedžių meilė greitai išblėsta, skausmingai išgyvendami, jog niekam nerūpi, kad jie priversti emigruoti ieškoti darbo, arba kai į juos įtariai šnairuojama dėl to, kad jie užsieniečiai. Atrodytų, jog meilė išties mirusi, kaip tikino Kerli Kõiv, tačiau mes žinome, jog taip nėra, ir privalome šį tą pasakyti, paskelbti pasitelkdami nedaug žodžių, bet daugybe gestų. Mat jūs esate labiau ne samprotavimų ir teorijos, bet vaizdo karta, veiksmo karta.

Ir šitai Jėzui patinka, nes Jis vaikščiojo darydamas gera ir mirdamas pirmenybę suteikė ne žodžiams, bet įtargiai kryžiaus žiniai. Esame vienijami tikėjimo į Jėzų, o Jis laukia iš mūsų, kad mes atvestume prie Jo visus jaunuolius, praradusius gyvenimo prasmę. Prarasti gyvenimo prasmę gresia ir mums, tikintiesiems. Taip nutinka, kai mes, tikintieji, nesame nuoseklūs. Drauge priimkime naują Dievo atnešamą į mūsų gyvenimą, naują, skatinančią mus pradėti vis iš naujo, eiti ten, kur žmonija labiausiai sužeista. Kur žmonės, nors iš pirmo žvilgsnio paviršutiniškai bei konformistiškai, tebeieško atsakymo į savo gyvenimo prasmės klausimą. Bet niekada neisime vieni: su mumis eis Dievas; Jis nebijo, Jis nesibaimina pakraščių, nes pats padarė save pakraščiu (plg. *Fil* 2, 6–8; *Jn* 1, 14). Jei turėsime drąsos išeiti iš savęs, iš savo egoizmo, iš savo uždarytų idėjų ir eiti į pakraščius, Jį ten surasime, nes Jėzus pirma mūsų jau yra kenčiančio ir atstumto brolio gyvenime. Jis yra ten (plg. *Gaudete et exsultate*, 135).

Vaikinai ir merginos, meilė nėra mirusi, ji mus kviečia ir siunčia. Prašo tik atverti širdį. Prašykime apaštališkosios jėgos nešti Evangeliją kitiems – siūlant ją, bet neprimetinėjant – ir atsižadėti savo krikščioniškąjį gyvenimą paversti atminimo muziejumi. Krikščioniškasis gyvenimas yra gyvenimas, ateitis ir viltis! Ne muziejus. Leiskime Šventajai Dvasiai paskatinti mus žvelgti į istoriją prisikėlusio Jėzaus šviesoje, kad Bažnyčia, mūsų Bažnyčia, gebėtų žengti priekį primdama Viešpaties staigmenas (plg. *ten pat*, 139), atgaudama sužadėtinės, einančios pasitikti Viešpaties, jaunatviškumą, džiaugsmą ir grožį, apie kuriuos kalbėjo Mirko. Viešpaties staigmenas. Viešpats mus nustebina, nes gyvenimas mus visada nustebina. Dėkoju!

Popiežiaus kreipimasis susitikime su Bažnyčios karitatyvinių įstaigų globojamais žmonėmis

2018 m. rugsėjo 25 d.
Talino Šv. Petro ir Pauliaus katedroje

Brangūs broliai ir seserys!

Dėkoju už priėmimą savo namuose šią popietę. Manau, jog svarbu čia apsilankyti ir praleisti laiko su jumis. Dėkoju jums už jūsų liudijimą ir pasidalijimą viskuo, kas guli ant širdies.

Pirmiausia norėčiau pasveikinti tave, Marina, ir tavo vyrą už labai gražų liudijimą. Esate palaiminti devyniais vaikais ir visa tai išreiškiančiu pasiaukojimu, kaip pažymėjai. Kur yra vaikų ir jaunuolių, ten daug ir pasiaukojimo, tačiau pirmiausia ateities, džiaugsmo, vilties. Štai kodėl taip guodžia girdint tave sakant: „Dėkojame Dievui už bendrystę ir meilę, karaliaujančias mūsų namuose.“ Šioje šalyje, kur žiemos yra žvarbios, jums netrūksta svarbiausios šilumos – namų šilumos, kuri atsiranda iš buvimo šeima. Su diskusijomis ir problemomis? Taip, tai – normalu, tačiau ir su noru žengti priekin drauge. Tai ne gražūs žodžiai, bet aiškus pavyzdys.

Taip pat dėkoju už pasidalijimą liudijimu seserų, nepabijojusių išeiti ir ateiti pas jus: taip jos tapo mūsų Dievo artumo bei ištiestos rankos ženklu. Sakei, kad jos buvo kaip aplankyti atėję angelai. Taip ir yra – kaip angelai.

Kai tikėjimas nebijo atsisakyti patogumo, angažuojasi ir išdrįsta išeiti, jam pavyksta parodyti gražiausius Mokytojo žodžius: „Kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs taip mylėtumėte vienas kitą!“ (Jn 13, 34). Meilė sutrauko izoliuojančias bei atskiriančias grandines ir tiesia tiltus; meilė įgalina kurti didžiulę šeimą, kurioje visi galėtų jaustis kaip namie, kaip šiuose namuose. Meilė moka atjausti ir gerbti. Ir šitai yra gražu. [Šventasis Tėvas pažvelgia į Marinos vaikus, sėdinčius viename suolo, ir skaičiuoja]. Vienas, du, trys, keturi, penki, šeši, septyni, aštuoni, devyni. Graži šeima! Graži šeima!

Misionieriškasis tikėjimas, kaip šios seserys, traukia mūsų miesto, kvartalų, bendruomenių gatvėmis, konkrečiais darbais sakydamas: tapk mūsų šeimos, Dievo didžiulės šeimos, kurioje visiems yra vietos, dalimi. Nelik lauke! Ir jūs, seserys, šitai darote. Dėkoju!

Manau, jog tai ir yra stebuklas, apie kurį tu, Vladimirai, pasakojai. Tu atradai seseris ir brolius, kurie tau sutei-

kė galimybę pabudinti širdį ir pamatyti, jog Viešpats tavęs kiekvieną akimirką ieškojo norėdamas apvilkti geriausiu drabužiu (plg. Lk 15, 22) ir parodyti, jog kiekvienas iš mūsų yra Jo mylimas vaikas. Viešpaties didžiausias džiaugsmas yra matyti mus atgimstant, todėl Jis nenuilsdamas dovanoja tam vis naujų galimybių. Dėl šios priežasties svarbūs saitai, svarbu jausti, kad priklausome vieni kitiems, kad brangi kiekviena gyvybė ir esame pasirengę dėti dėl jos pastangas.

Norėčiau pakviesti jus ir toliau kurti saitus. Eiti į kvartalus ir pasakyti daugeliui: ir tu tapk mūsų šeimos dalimi. Jėzus pašaukė mokinius ir šiandien tebekviečia kiekvieną iš jūsų, brangūs broliai, toliau sėti ir perduoti Jo Karalystę. Jam svarbi jūsų istorija, jūsų gyvenimas, Jam reikia jūsų pereiti per miestą ir pasidalyti ta pačia tikrove, kurią išgyvenote. Ar šiandien Jėzus gali kliautis tavimi? Kiekvienas iš jūsų į tai teatsako.

Dėkoju už man dovanotą laiką. O dabar norėčiau jus palaiminti, kad Viešpats ir toliau darytų stebuklus per jūsų rankas. Ir prašau, man irgi reikia pagalbos. Prašau, neužmirškite melstis už mane. Dėkoju.

Popiežiaus homilija per šv. Mišias Laisvės aikštėje

2018 m. rugsėjo 25 d. Taline

Klausantis pirmojo skaitinio apie žydų tautos – išlaisvintos iš Egipto vergijos – atvykimą prie Sinajaus kalno (plg. Iš 19, 1), neįmanoma nepagalvoti apie jus kaip tautą, neįmanoma nepagalvoti apie visą estų naciją ir visas Baltijos šalis. Kaip galėtumėte neprisiminti „dainuojančios revoliucijos“ ar dviejų milijonų žmonių grandinės nuo čia iki Vilniaus? Kovojo te dėl laisvės ir galite susitapatinti su ta tauta. Tad norint suvokti, ką Dievas sako mums kaip tautai, bus pravartu išgirsti, ką Dievas sako Mozei.

Atkankanti prie Sinajaus tauta jau yra regėjusi Dievo meilę, pasireiškusią stebuklais ir galingais darbais, ši tauta yra nusprendusi sudaryti meilės sandorą, nes Dievas ją pirmas pamilo ir jai tą meilę parodė. Ji tam neįpareigojama, Dievas trokšta laisvo apsisprendimo. Kai sakome, jog esame krikščionys, kai pasirenkame atitinkamą gyvenseną, šitai elgiamės nespaudžiami ir be mainų, kuomet ką nors nuveikiame, jei Dievas ką nors padaro. Bet pirmiausia žinome, jog siūlydamas Dievas iš mūsų nieko neatima, priešingai, veda į pilnatvę, visų žmogaus lūkesčių išpildymą. Kai kurie save laiko laisvais gyvendami be Dievo ar nuo Jo atsiskybę. Jie nepastebi, kad tada per gyvenimą keliauja kaip našlaičiai,

neturintys namų, į kuriuos galėtų sugrįžti. „Nustoja būti piligrimais ir klaidžioja, vis suka ratus apie save pačius ir niekur nenukeliauja“ (*Evangelii gaudium*, 170).

Kaip tautai, išėjusiai iš Egipto, mums irgi būtina *klau-sytis ir ieškoti*. Kartais kai kas mano, kad tautos galia matuojama kitokiais parametrais. Vieni kalba pakeltu tonu, kad taip kalbėdami atrodytų pasikliaujantys savimi – be svyravimo ir abejonės; kiti riksmus papildo grasinimais ginklu, dalinių dislokacija, strategijomis... Šitaip jie atrodo „stipresni“. Bet tada neieškoma Dievo valios, bet kaupiama siekiant paimti viršų remiantis turėjimu. Tokioje nuostatoje slypi etikos, o su ja ir Dievo atmetimas. Mat etika kreipia į Dievą, laukiantį iš mūsų laisvo bei saistančio atsako kitų ir mūsų aplinkos atžvilgiu; atsako, esančio už rinkos kategorijų ribos (plg. *ten pat*, 57). Jūs neiškovojote laisvės vien tam, kad taptumėte vartojimo, individualizmo arba noro valdyti ar dominuoti vergais.

Dievas žino mūsų poreikius, tuos, kuriuos dažnai dangstome troškimu turėti, taip pat mūsų netikrumą, kurį mėginame įveikti galia. Ką tik girdėtame Evangelijos skaitinyje Jėzus ragina tokį troškulį numalšinti susitinkant su Juo. Būtent Jis gali mus pasotinti, pripildyti savo vandens vaisingumo, švarumo, savo nenugalimos jėgos. Tikėti reiškia suvokti, kad Jis yra gyvas ir mus myli, kad Jis neapleidžia ir todėl geba slėpiningai veikti mūsų istorijoje, kad Jis savo galia bei begaliniu kūrybingumu iš blogio išgauna gėrį (plg. *ten pat*, 278).

Dykumoje Izraelio tauta pasidavė pagundai ieškoti kitų dievų, garbinti aukso veršį, kliautis savo jėgomis. Tačiau Dievas ją vis iš naujo patraukia prie savęs ir ji visados prisimins, ką girdėjo ir matė prie kalno. Kaip ta tauta, lygiai taip ir mes esame *išrinktoji, kunigiškoji ir šventoji* tauta (plg. *Iš 19, 6; 1 Pt 2, 9*), o Dvasia mums visa tai primena (plg. *Jn 14, 26*).

Išrinktoji nereiškia išskirtinumo ar sektantiškumo; esame nedidelė dalis, turinti įrauginti visą masę, nesislepianči ir neatsiskirianči, nelaikanti savęs geresne ar tyresne. Erelis saugo savo jauniklius, nugabena aukštai, į neprieinamą vietą, kol jie nepajėgia savimi pasirūpinti, bet po to priverčia palikti tą ramią vietą. Purto lizdą, jauniklius skraidina, kad šie išbandytų savo sparnus, o pats skrenda žemiau saugodamas, jog jiems nieko nenutiktų. Taip ir Dievas elgiasi su savo išrinktąja tauta, trokšta, kad ji „išeitų“, išdrįstų skristi tikrai Jo saugoma. Turime nugalėti baime ir palikti saugias vietas, nes šiandien didžiuma estų nelaiko savęs tikinčiais.

Išeiti *kaip kunigams*: jais tapome per krikštą. Išeiti skatinti santykio su Dievu, palengvinti, padėti susitikti su tuo,

kuris kviečia: „Ateikite pas mane!“ (*Mt 11, 28*). Turime augti atjautos kupinu žvilgsniu, kad išvystume kitą, būtume jo sujaudinami ir prireikus visada prie jo stabtelėtume. Tai – lydėjimo menas, įgyvendinamas sveiku artumo ritmu, pagarbiu bei atjautos kupinu žvilgsniu, gebančiu išgydyti, išlaisvinti bei įgalinti bręsti krikščioniškuoju gyvenimu (plg. *Evangelii gaudium*, 169).

Ir galiausiai liudyti, kad esame šventoji tauta. Galime pasiduoti pagundai galvoti, kad šventumas yra tik kai kuriems. Iš tikrųjų, „visi esame pašaukti būti šventi gyvendami meile ir kiekvienas kasdieniais užsiėmimais liudydami visur, kas esame“ (*Gaudete et exsultate*, 14). Tačiau kaip vanduo dykumoje buvo ne asmeninis, bet bendruomeninis gėris, kaip mana negalėjo būti kaupiama, nes būtų sugedusi, lygiai taip ir šventumas, kai juo gyvenama, sklinda, teka, daro vaisinga visa, kas greta. Šiandien apsisprendžiame būti šventi eidami į mūsų visuomenės pakraščius bei paribius, ten, kur mūsų brolis parkritęs kenčia atskirtį. Nelaukime, kol kas nors kitas jam padės, nepalikime tai spresti institucijoms, bei patys nukreipkime žvilgsnį į brolių ir ištieskime jam ranką atsikelti, nes ir jis yra Dievo paveikslas, Jėzaus Kristaus atpirktas brolis. Būtent tai ir reiškia būti krikščionimi ir kasdien šventai gyventi (plg. *ten pat*, 98).

Savo istorijoje parodėte, jog didžiuojatės, kad esate estai, ir apdainuojate tai šitaip: „Esu estas, liksiu estas, puiku būti estu, mes – estai!“ Kaip puiku jaustis tautos dalimi! Kaip puiku būti nepriklausomiems ir laisviems! Eikime prie šventojo kalno, Mozės kalno, Jėzaus kalno ir prašykime Dievo – kaip ragina šio apsilankymo šūkis – pabudinti mūsų širdis, dovanoti Dvasią, kad kiekvieną istorijos akimirką mokėtume būti laisvi, rinktis gėrį ir jaustis išrinktiems, leisti Dievui auginti čia, Estijoje, ir visame pasaulyje savo šventąją giminę, kunigiškąją tautą.

Popiežiaus spaudos konferencija lėktuve

Atgalinio skrydžio iš Talino į Romą metu, kaip įprasta, Pranciškus atsakė į žurnalistų klausimus. Tradiciškai pirmiausia klausimus pateikia popiežiaus aplankytojų šalių korespondentai. Vėliau tęsiamos kitos aktualios temos.

Saulena Žiugždaitė: Kai Vilniuje kalbėjote apie lietuvių sielą, kvietėte mus būti tiltu tarp Rytų ir Vakarų. Tačiau nėra lengva būti tiltu, kadangi kas nors nuolat per jį vaikščioja. Kai kas mano, jog tai visų Lietuvos tragedijų priežastis, kad geriau būtų ryžtingai stengtis tapti Vakarų pasaulio dalimi. Ką turėjote omenyje, kalbėdamas apie tiltą? Ką Jums reiškia „būti tiltu“?

Akivaizdu, kad jūs politine prasme esate Vakarų dalis. Priklausote Europos Sąjungai. Jūs tiek daug pastangų įdėjote prieš įstodami į ES. Po nepriklausomybės paskelbimo jūs iš karto stropiai atlikote visas užduotis, ir tai nebuvo lengva. Jums pavyko įstoti į ES, ir tai yra būti Vakarų dalimi. Taip pat priklausote NATO. Nors su Rytai susijusi jūsų istorija netrumpa, dalis tos tragedijos atėjo iš Vakarų – iš vokiečių, iš lenkų, bet ypač iš nacizmo. Iš Rytų – iš Rusijos imperijos.

Norint būti tiltu būtinas tvirtumas, – ne vien priklausymo Vakarams, bet ir savo tapatybės tvirtumas.

Aš puikiai suvokiu, kad trys Baltijos šalys visada yra pavojuje. Visada. Invazijos baimė nuolatinė, nes visa istorija jums tai primena, ir jūs teisingai sakote, kad nėra lengva būti tiltu, tačiau šitos rungtynės žaidžiamos kasdien, pasitelkiant kultūrą, dialogą, nors ir nėra lengva. Mūsų visų pareiga yra jums padėti. Net ne padėti, o būti šalia.

Gints Amolins (Latvijos radijas): Baltijos šalyse daug kalbėjote apie šaknų ir tapatybės svarbą. Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje daug žmonių išvyko į turtingesnes šalis. Kaip šią situaciją galėtų ir turėtų traktuoti mūsų šalių vadovai ir kiekvienas iš mūsų asmeniškai?

Aš savo tėvynėje nieko nežinojau apie Latviją, tačiau pažinojau nemažai lietuvių emigrantų. Argentinoje jų yra tikrai daug. Jie atsineša ten savo kultūrą ir istoriją, kuria didžiuojasi... Paskui jie stengiasi įsilieti į naują šalį, bet daro tai išsaugodami savo tapatybę. Manau, kad kova siekiant išsaugoti tapatybę labai sustiprina. Jūs turite tvirtą tapatybę. Tapatybę, kuri išsaugoma per šaknis ir kančią. Ką galima daryti norint apsaugoti tapatybę? Atsigręžti į šaknis – tai svarbu. Tai senas dalykas, bet jį reikia perduoti. Tapatybė yra priklausymo tautai dalis, o priklausymą tautai dera perteikti, šaknis

reikia perteikti jaunajai kartai per dialogą, ypač tarp senų ir jaunų. Ir reikia tai daryti, nes jūsų tapatybė yra turtas. Kiekviena tapatybė yra turtas, jeigu suvokiama kaip priklausymas tautai.

Evelyn Kaldoja (Estija, „Postimees“): Pamoksle Taline užsiminėte apie grasinimus ginklu ir jėgos demonstravimą. Šie žodžiai nuskambėjo aikštėje, kurioje Jūsų klausėsi ir NATO kariai. Ar Jums kelia nerimą įtampa ties rytine Europos siena?

Šiandien pasaulinės išlaidos ginklams yra skandalingos. Man sakė, kad su tuo, kas išleidžiama ginklams per mėnesį, ištisus metus būtų galima maitinti badaujančiuosius pasaulyje. Nežinau, ar tai tiesa, bet tai baisu. Ginklų industrija, prekyba ir kontrabanda yra viena didžiausių korupcijos formų, tačiau šalia to yra gynybos logika. Dovydas sugebėjo nugalėti Galijotą su laidyne ir penkiaais akmenukais, bet šiandien Dovydų nėra. Ir manau, kad, norint apsaugoti šalį, reikia turėti pamatuotą, bet ne agresyvią karinę struktūrą. Gynyba yra teisė, bet yra ir garbė.

Problema kyla, kai gynyba tampa agresyvi ir nepagrįsta, kai kurstomi karai dėl sienų. Pavyzdžių yra daug, ir ne tik Europoje – Rytų pusėje, bet ir kituose kontinentuose. Tai yra kova dėl valdžios siekiant kolonizuoti kitą šalį. Tai, mano galva, yra atsakymas į jūsų klausimą.

Taigi ginklų industrija yra skandalingas dalykas matant badaujančią pasaulį. Antras dalykas yra pagrįsta teisė turėti karinę struktūrą siekiant apsiginti, nes tai tiek pat teisėta, kiek turėti raktą nuo savo namų.

Vykintas Pugačiauskas (LRT): Visose Baltijos valstybėse skelbėte apie atvirumą kitiems, apie migrantus. Tačiau Lietuvoje, pavyzdžiui, kilo diskusija apie Jus pasitikusią italų ir lietuvių kilmės tamsesnio gymio mergaitę (Lietuvos ir Italijos pilietę – red. past.). Ar žmonės Baltijos šalyse iš tiesų girdi Jūsų žinių apie atvirumą?

Žinia apie atvirumą migrantams yra pakankamai pasistūmėjusi jūsų tautoje. Nėra stiprių populistinių židinių. Tiek Estija, tiek Latvija yra atviros tautos, norinčios integruoti imigrantus, bet ne masiškai, nes tai negalima. Integruoti Vyriausybės atsargiomis pastangomis. Kalbėjome apie tai su dviem iš trijų valstybių vadovais: jie patys lietė šiuos klausimus, ne aš. Prezidentų kalbose žodžiai priėmimas, atvirumas buvo dažni. Tai rodo universalumo troškimą tokiu lygiu, koks įmanomas, turint omenyje darbą, erdvę, kad integruotųsi (tai labai svarbu) ir nekeltų pavojaus jūsų tapatybei. Tai trys dalykai, kuriuos supratau,

ir jie mane palietė: atvirumas, atsargumas ir geras apgalvojimas. Nežinau, ar jūs galvojate tą patį?

V. Pugačiauskas: *Kaip manote, ar jūsų žinia girdima? (...)*

Manau, kad mano žinia priimta tiek, kiek aš tai sakau. Nes šiandien imigrantų tema yra svarbi visame pasaulyje – ne vien tarp kontinentų, bet jų viduje ir nėra lengva ją analizuoti. Ji kiekvienoje vietoje turi skirtingų atspalvių.

Greg Burke (Vatikano Spaudos salės vadovas): *Ačiū, Šventasis Tėve, klausimus apie kelionę baigėme.*

Puiku! Norėčiau pasakyti keletą dalykų, kuriuos šios kelionės metu išgyvenau ypač stipriai. Pirmiausia jūsų istorija, Baltijos šalių istorija. Tai invazijų, diktatūrų, nusikaltimų, trėmimų istorija. Aplankiau muziejų Vilniuje. Kai išgirsti žodį *muziejus*, galvoji apie Luvrą, tačiau tas muziejus yra kalėjimas, kur žmonės buvo kalinami dėl religinių ir politinių priežasčių. Mačiau kameras, kurios buvo šitos kėdės dydžio, kur buvo galima tik stovėti, kankinimo kameras. Mačiau kankinimo vietas, kur nuogus kalinius apliedavo vandeniu ir palikdavo ištisas valandas šaltyje, kad palaužtų jų pasipriešinimą. Paskui nuėjau į didelį egzekucijų kambarį. Ten jėga nutempdavo kalinius ir paprasčiausiai šūviu į pakaušį [nužudydavo]. Paskui mechaniniu laiptu permesdavo į sunkvežimį ir išveždavo į mišką. Taip per dieną nužudydavo po 40 žmonių. Galiausiai ten buvo nužudyti 15 tūkstančių žmonių. Tokia Lietuvos ir kitų šalių istorija.

Nuvykau į Vilniaus getą, kur buvo nužudyta tūkstančiai žydų. Tą pačią popietę aplankiau pasmerkųjų, nužudytųjų, ištremtųjų memorialą. Tą dieną, sakau jums tiesą, mane tai sugniuždė, privertė galvoti apie žiaurumą. Turėdami šiandien mums prieinamą informaciją žinome, kad žiaurumai dar nesibaigia. Tokį patį žiaurumą randame daugybėje kalėjimų. Pergrūsti kalėjimai yra kankinimo būdas. Taip gyventi nėra oru. Šiandien kalėjimas, kuris nepalieka įkalintajam vilties iš jo išeiti, taip pat yra kankinimas. Per televiziją matėme ISIS teroristų žiaurumą, kai buvo sudegintas pilotas jordanietis, žmonės, kuriems buvo perpjautos gerklės Libijos jūros pakrantėje, ir daugybė kitų. Šiandien žiaurumas dar nėra pasibaigęs, jis vyksta visame pasaulyje. Šią žinią norėčiau perduoti jums, žurnalistai. Tai didžiulis mūsų kultūros ir mūsų visuomenės skandalas.

Kitas dalykas, kurį mačiau šiose trijose valstybėse, tai neapykanta religijai, kad ir kokia ji būtų. Susitikau su jėzuitu vyskupu lietuviu (arkivysk. emeritu Sigitu

Tamkevičiumi, – *red. past.*), kuris buvo ištremtas į Sibirą dešimčiai metų, vėliau perkeltas į kitą koncentracijos stovyklą. Daug vyrų ir moterų už tai, kad gynė savo tikėjimą, kuris yra jų tapatybės dalis, buvo kankinami ir ištremti į Sibirą, bet nesugrižo, buvo nužudyti.

Šių trijų šalių tikėjimas yra didžiulis. Tikėjimas, kuris gimsta iš kankinystės. Tai tikėjimas, kurį jūs matėte, kai kalbinote žmones, rengdami žinias apie šalį. Paskui tokia svarbi tikėjimo patirtis išugdė šiose šalyse unikalų fenomeną: ekumeninį gyvenimą, kokio nėra niekur kitur – egzistuoja tikras ekumenizmas tarp liuteronų, baptistų, anglikonų ir ortodoksų. Vakar tai pamatėme liuteronų katedroje (Rygoje, – *red. past.*). Matėme didelį dalyką – artimus brolius vienoje bažnyčioje. Ekumenizmas turi savo šaknis.

Yra dar vienas šių šalių reiškinyss, į kurį svarbu įsigilinti, ir gal jūs savo darbe galit nuveikti daug gero analizuodami jį. Tai kultūros, tapatybės ir tikėjimo perteikimas. Šiuos dalykus perteikė seneliai, nes tėtis ir mama turėjo dirbti ir privalėjo priklausyti partijai – komunistų arba nacistinės pakraipos, be to, buvo ugdomi ateistiškai. O seneliai perteikė tikėjimą ir kultūrą. Kai Lietuvoje buvo uždrausta lietuvių kalba, ji buvo pašalinta iš mokyklų. Tiek protestantus, tiek katalikus tikrindavo, ar maldaknygės yra lietuvių, rusų ar vokiečių kalba. Ištisa karta tuo laikotarpiu gimtąją kalbą perimdavo iš senelių – šie išmokydavo juos skaityti ir rašyti gimtąją kalbą.

Tai verčia galvoti: būtų ištis labai gražu, jei pasirodytų keletas straipsnių, televizijos laidų apie kultūros, kalbos, meno, tikėjimo perdavimą diktatūros, persekiojimų sąlygomis. Jie juk neturėjo didelių galimybių, nes visos komunikacijos priemonės buvo valstybės rankose.

Stefanie Stahlhofen (CIC, Vokietija): *Šventasis Tėve, per ekumeninį susitikimą Taline, kalbėdamas apie seksualinius nusikaltimus, sakėte, kad jauni žmonės nemato aiškaus jų pasmerkimo iš Katalikų Bažnyčios pusės. Vokietijoje buvo paskelbtas tyrimas apie tuos nusikaltimus ir tai, kaip Bažnyčia traktavo daugelį atvejų.*

Jaunimą piktina suaugusiųjų veidmainiškumas. Jie piktinasi dėl karų, dėl nenuoseklumo ir sugedimo. Sugedimo tema apima ir tai, ką jūs minėjote apie lytinį piktnaudžiavimą. Tiesa, visi gerai žinome apie piktnaudžiavimą Bažnyčioje. Nesakysiu statistikos, patys ją žinote. Nors jeigu piktnaudžiavęs būtų tik vienas kunigas, palietęs vieną nepilnametį, tai yra monstriška.

Suprantu, kad jaunimas piktinasi. Žino, kad tai vyksta visur, tačiau dėl Bažnyčios tas pasipiktinimas didesnis,

nes kunigas turėtų vesti vaiką Dievo link, o ne jį sugniuždyti.

Jaunimas stengiasi skintis sau kelią remdamasis patirtimi. Šiandienos susitikime tai buvo labai aišku. Jie nori būti išklausyti ir nenori sausų formulių, netinkamų palydėtojų.

(...) Aš manau, kad, pavyzdžiui, Pensilvanijos atveju matome, kad pirmaisiais aštuntojo dešimtmečio metais daug kunigų pasidavė šiai korupcijos formai, o pastaraisiais metais išnaudojimo atvejų sumažėjo, nes Bažnyčia susivokė, kad su tuo reikia kovoti kitaip. Anksčiau šitie dalykai būdavo dangstomi, jie dangstyti net ir namuose, kai dėdė smurtaudavo prieš dukterėčią ar tėtis prieš sūnų. Tai buvo didelė bėda. Tokia buvo praeito šimtmečio mąstysena. Man padeda vienas principas – istorinį faktą dera interpretuoti remiantis to laikmečio hermeneutika, o ne šiandienos šviesoje. Pavyzdžiui, indėnai patyrė daug neteisingumo, tačiau to negalima interpretuoti šiandienos hermeneutika. Mes turime kitokią sąžinę.

Paskutinis pavyzdys – mirties bausmė. Vatikanas, kai tapo valstybe, turėjo mirties bausmę. Paskutinis žmogus ja buvo nubaustas 1870 metais. Tačiau moralinė sąžinė bręsta. Žinoma, kad visada randama aplinkelių, egzistuoja slapti mirties nuosprendžiai – esi senas, ligotas, tau neduosime vaistų. Tai socialinis mirties nuosprendis.

Manau, kad atsakiau į jūsų klausimą. Imkime Pensilvanijos atvejį, pamatysime, kad pastaruoju metu atvejų labai nedaug ir dabar sulaukiu daug nuosprendžių (dvasininkų kaltės pripažinimų dėl lytinio išnaudojimo, – *red. past.*), visi papuola ant mano rašomojo stalo. Paskelbus nuosprendį, niekada nepasirašau malonės prašymo. Be jokių diskusijų.

Antonio Pelayo (Vida Nueva, Ispanija): Prieš tris dienas Šventasis Sostas pasirašė susitarimą su Kinijos Liaudies Respublikos vyriausybe. Kai kurie Kinijos katalikai kaltina Jus pardavus juos komunistų valdžiai po daugybės kentėjimo metų. Ką jiems atsakytumėte?

Tai ilgametis procesas. Dialogas tarp Vatikano ir Kinijos valdžios, siekiant sutvarkyti vyskupų skyrimo klausimą. Vatikano grupė dirbo labai daug. Norėčiau paminėti kai kuriuos vardus. Monsinjoras Claudio Maria Celli kantriai daug kartų vyko ten dėl dialogo, paskui grįždavo, ir taip metai iš metų. Paskui kunigas Rota Graziosi. Kuklus kurijos darbuotojas, kuris būdamas 72 metų nori būti paprastu parapijos kunigu, tačiau liko kurijoje, kad padėtų šiam procesui. Paskui

valstybės sekretorius, kardinolas Parolinas, kuris yra labai kruopštus žmogus. Jis patikrina kiekvieną dokumento paragrafą, kablelį, pastabą. Todėl man ramu.

Žinote, kai pasirašoma taikos sutartis, abi pusės kažką praranda – toks dėsnius, ir einama pirmyn. Čia viskas vyko taip: du žingsniai pirmyn, vienas atgal, du pirmyn – vienas atgal; paskui mėnesiai tylos, laikas ėjo. Tai išmintis, kinų išmintis. Vyskupų, patekusių į sudėtingą padėtį, atvejai išnagrinėti kiekvienas atskirai. Kiekvieno iš jų dosjė pateko ant mano rašomojo stalo, ir aš pats pasirašiau kiekvieno iš jų skyrimą. Kai juodraščiai grįždavo ant mano rašomojo, kiti diskutavo, ir taip ėjome pirmyn. Aš galvoju apie rezistenciją, apie katalikus, kurie kentėjo. Ir jiems bus skaudu. Kiekvienas susitarimas atneša skausmą, tačiau jų tikėjimas yra didelis, ir jie rašo, siunčia man žinią, kad tai, ką sako Petras, tą sako Jėzus. Šių žmonių tikėjimas auga, jie yra didūs.

Šį susitarimą pasirašiau aš, tiksliau, suteikiau įgaliojimus susitarimui pasirašyti. Atsakingas esu aš. Kiti dirbo daugiau nei 10 metų. Tai nėra improvizacija, o kelionė.

Paprastas anekdotas ir istorinis faktas. Kai buvo paskelbtas tas garsusis apaštališkojo nuncijaus komunikatas, įvairių pasaulio šalių vyskupai man parašė, kad mane palaiko, jog meldžiasi už mane. Broliai kinai atsiuntė laišką, kurį pasirašė drauge tradicinės Katalikų Bažnyčios ir patriotinės bažnyčios vyskupas. Man tai buvo ženklas.

Antras dalykas, neužmirškime, ačiū Dievui, kad tai jau praeitis, bet prieš 350 metų Portugalijos ir Ispanijos karalius skirdavo vyskopus, o popiežius tik palaimindavo. Marijai Teresei tai nusibodo, ir ji perdavė tą jurisdikciją Vatikanui.

Dėl galimų kandidatų vyksta dialogas, tačiau juos paskiria Roma. Melskimės už tuos, kurie kenčia, nes nesupranta, ir už kurių pečių yra ilgametė ištikimybės istorija.

-bernardinai.lt

Popiežius apie vizitą Baltijos šalyse

2018 m. rugsėjo 26 d.
Bendrojoje audiencijoje Vatikane,
Šventojo Petro aikštėje

Brangūs broliai ir seserys, laba diena!

Pastarosiomis dienomis vykau į apaštalinę kelionę į Lietuvą, Latviją ir Estiją šių šalių Nepriklausomybės šimtmečio proga. Praėjo šimtas metų, ir pusę to laiko jos gyveno prislėgtos okupacijų – pirmiau nacių, o po to sovietų – jungo. Tai tautos, kurios daug iškentėjo ir todėl Viešpats žvelgia į jas maloningai. Esu tuo tikras. Dėkoju Respublikų Prezidentams ir valdžios atstovams už labai malonų priėmimą. Dėkoju vyskupams ir visiems, kurie bendradarbiavo, kad šis bažnytinis įvykis taptų tikrove.

Mano vizito aplinkybės labai skyrėsi nuo šv. Jono Pauliaus II. Todėl mano misija buvo iš naujo skelbti šioms tautoms *Evangelijos džiaugsmą* ir *švelnumo*, *gailingumo revoliuciją*, nes laisvės neužtenka, kad suteiktum gyvenimui prasmę ir pilnatvę – reikia meilės, o meilė visada kyla iš Dievo. Evangelija, kuri išbandymų dienomis duoda jėgų ir įkvepia kovoti už išsilaisvinimą, *laisvės metu* yra žmonių, šeimų ir visuomenės kasdienės kelionės *šviesa* bei *druska*, suteikianti skonio kasdienybei, neleidžianti sugesti, sauganti nuo vidutiniškumo ir egoizmo.

Lietuvoje katalikų yra dauguma, o Latvijoje ir Estijoje vyrauja liuteronai ir ortodoksai, tačiau daug jų yra nutolę nuo religinio gyvenimo. Taigi iššūkis yra *stiprinti visų krikščionių bendrystę*, sukurtą sunkiais persekiojimo laikais. Iš tiesų, nuo šios kelionės neatsiejama *ekumeninė dimensija*, ji buvo regima meldžiantis Rygos katedroje ir per susitikimą su jaunimu Taline.

Kreipdamasis į kiekvienos šalies valdžią, pabrėžiau jų indėlį į tautų ir ypač Europos bendruomenę – žmogiškųjų ir visuomeninių vertybių, užgrūdintų išmėginimų žaizdre, indėlį. Paskatinau kartų – senolių ir jaunimo – dialogą, idant ryšys su „šaknimis“ tebeduotų vaisių dabar ir ateityje. Paraginau visada derinti laisvę su solidarumu bei svetingumu, kaip šiose šalyse tradiciškai priimta.

Jaunimui ir vyresnio amžiaus žmonėms buvo skirti du specialūs susitikimai: su jaunimu – Vilniuje, o su pagyvenusiais žmonėmis – Rygoje. Vilniaus Katedros aikštėje, kuri buvo pilna vaikinų ir merginų, buvo galima „apčiuopti“ vizito Lietuvoje šūkį „*Kristus Jėzus* –

mūsų viltis“. Liudijimai atskleidė maldos ir giesmės grožį, kai siela atsiveria Dievui; tarnavimo kitiems grožį, išeinant iš „aš“ užtvaros, kad keliautume, būtume pajėgūs keltis, kai suklumpame. Senoliams Latvijoje pabrėžiau glaudų *kantrybės ir vilties* ryšį. Tie, kurie yra patyrę sunkių išmėginimų, yra tautos šaknys, kurias, Dievo malonei padedant, reikia saugoti, kad dygtų naujos atžalos, žydėtų ir neštų vaisių. Pagyvenusiujų iššūkis yra neužkietinti savo vidaus, likti atviros ir švelnios širdies bei minties. Tai įmanoma padedant Šventosios Dvasios „sulai“, meldžiantis ir klausant Dievo žodžio.

Susitikus Lietuvoje su *kunigais, pašvęstaisiais ir seminaristais* taip pat paaiškėjo, kad esminis dalykas vilčiai yra pastovumas – susitelkti į Dievą, tvirtai išsakyti Jo meilę. Tą nuostabiai liudijo ir tebeliudija tiek daug vyresnio amžiaus kunigų ir vienuolių! Jie kentėjo – buvo šmeižiami, kalinami, ištremti. Tačiau liko tvirtai tikintys. Raginau *neužmiršti*, saugoti kankinių *atminimą*, kad sektume jų pavyzdžiu.

Kalbant apie atminimą, Vilniuje pagerbiau Lietuvos žydų genocido aukas – praėjo lygiai 75 metai nuo Didžiojo geto likvidavimo. Šiame gete prieš mirtį kalėjo dešimtys tūkstančių žydų. Kartu aplankiau *Okupacijų ir laisvės kovų muziejų*. Sustojau pasimelsti kameroje, kuriose buvo kalinami, kankinami ir žudomi režimui pasipriešinę asmenys. Nužudydavo maždaug keturiasdešimt per naktį. Sukrečia matant, koks gali būti žmogaus žiaurumas. Pagalvokime apie tai.

Bėga metai, praeina režimai, bet virš Vilniaus Aušros vartų Švč. Mergelė Marija, Gailingumo Motina, ir toliau budi prie savo tautos kaip tikros vilties ir paguodos ženklas (plg. dogminė konstitucija apie Bažnyčią *Lumen gentium*, 68).

Gyvas Evangelijos ženklas visada yra konkreti meilė. Taip pat ir ten, kur žmonės labiau susekuliarėję, Dievas kalba meilės, rūpinimosi, veltui teikiamos tarnystės vargstantiesiems kalba. Ir tada širdys atsiveria, vyksta stebuklai – dykumose dygsta nauja gyvybė.

Per trejas šv. Mišias – Kaune (Lietuva), Agluonoje (Latvija) ir Taline (Estija) – šiose šalyse keliaujanti šventoji Dievo tauta atnaujino savąjį „taip“ *Kristui, mūsų vilčiai*, atnaujino su Marija, kuri visada *pasirodo* kaip savo vaikų *Motina*, ypač labiau kenčiančių. Atnaujino savąjį „taip“ kaip išrinktoji, kunigiškoji ir šventoji tauta, *kurios širdyje Dievas pažadina* Krikšto malonę.

Melskimės už mūsų Lietuvos, Latvijos ir Estijos brolius ir seseris. Ačiū!

Popiežius Pranciškus

Sutvirtinimo dovana

2018 m. gegužės 23 d.

Baigus katechezes apie Krikštą, dienos po Sekminių iškilmės kviečia mus apmąstyti tą liudijimą, kurį Dvasia įkvepia pakrikštytiesiems, išjudindama jų gyvenimą, atverdama jį kitų labui. Jėzus savo mokiniams patikėjo didžią misiją: „Jūs esate žemės druska, jūs esate pasaulio šviesa“ (plg. Mt 5, 13–16). Šie įvaizdžiai ragina mus apsvarstyti savo elgesį, nes tiek druskos trūkumas, tiek jos perteklius pagadina maisto skonį, panašiai ir šviesos trūkumas arba jos perteklius trukdo regėti. Tik Kristaus Dvasia gali iš tikrųjų paversti mus druska, suteikiančia skonį ir saugančia nuo sugedimo, taip pat šviesa, kuri nušviečia pasaulį! Tai yra dovana, ją gauname Sutvirtinimo sakramentu (*Chrismatio*), ir dabar aš norėčiau ją apmąstyti. Ji vadinama „Sutvirtinimu“, nes *sutvirtina* Krikštą ir sustiprina jo malonę (plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1289). Taip pat vadinama „*Chrismatio*“, nes Dvasią priimame per patepimą „krizma“ – vyskupo pašventintu kvapniu aliejumi. Ši sąvoka taip pat nurodo Kristų, Pateptąjį Šventąja Dvasia.

Pirmasis žingsnis yra per Krikštą atgimti dieviškam gyvenimui; dera elgtis kaip Dievo vaikams, tapti panašiais į Kristų, besidarbuojantį šventojoje Bažnyčioje, leidžiantį mums įsitraukti į jo misiją pasaulyje. Tai padaro patepimas Šventąja Dvasia: „Be Tavųjų dovanų viskas žmoguje skurdu“ (plg. Sekminių sekvencija). Be Šventosios Dvasios galios nieko negalime: Dvasia teikia mums jėgos eiti pirmyn. Visas Jėzaus gyvenimas buvo gaivinamas Dvasios, panašiai kaip Bažnyčios ir kiekvieno jos nario gyvenimas yra vedamas tos pačios Dvasios.

Jėzus, pradėtas Šventosios Dvasios galia Mergelėje Marijoje, pradeda savo misiją po to, kai išniręs iš Jordano vandens yra pašventinamas Dvasios, kuri nusileidžia ir lieka ant jo (plg. Mk 1, 10; Jn 1, 32). Jis tai raiškiai skelbia Nazareto sinagogoje: gražu, kaip Jėzus prisistato, tai Jėzaus „tapatybės kortelė“ Nazareto sinagogoje! Paklauskime, kaip jis tai daro: „Viešpaties Dvasia ant manęs, nes jis patepė mane, kad neščiau Gerąją Naujieną vargdieniams“ (Lk 4, 18). Jėzus prisistato savo miestelio sinagogoje kaip Pateptasis, tas, kuris pateptas Šventąja Dvasia.

Jėzus yra pilnas Šventosios Dvasios, jis yra Tėvo žadėtos Dvasios versmė (plg. Jn 15, 26; Lk 24, 49; Apd 1, 8; 2, 33). Iš tikrųjų Velykų vakare Prisikėlusysis įkvepia į savo mokinius sakdamas „Imkite Šventąją Dvasią“

(Jn 20, 22); o Sekminių dieną, kaip žinome, Šventosios Dvasios galybė nužengia ant apaštalų ypatingu būdu (plg. Apd 2, 1–4).

Prisikėlusio Kristaus „kvėpimas“ pripildo Bažnyčios plaučius gyvybės; o „pripildytą Šventosios Dvasios“ mokinių lūpos atsiveria skelbti didžius Dievo darbus (plg. Apd 2, 1–11).

Sekminės, kurias šventėme praėjusį sekmadienį, Bažnyčiai yra tai, kas Kristui buvo prie Jordano gautas Dvasios patepimas, Sekminės yra misionieriškas impulsas, raginantis atiduoti gyvenimą dėl žmonių pašventinimo, dėl Dievo garbės. Dvasia veikia kiekviename sakramente, o Sutvirtinime ji veikia ypatingu būdu, kai „tikintieji priima Šventąją Dvasią kaip dovaną“ (Paulius VI. Apaštališkoji konstitucija *Divinae consortium naturae*). Patepimo momentu vyskupas taria žodžius: „Šiuo ženklu priimk Šventosios Dvasios dovaną.“ Šventoji Dvasia yra didžiulė Dievo dovana. Mes visi turime savyje Dvasią. Ji yra mūsų širdyje, mūsų sieloje. Dvasia vadovauja mums gyvenime, kad žmonėms galėtume tapti tikra druska ir tikra šviesa.

Krikšto metu Šventoji Dvasia mus panardina Kristuje, o Sutvirtinime pats Kristus mus pripildo savo Dvasios, pašveddamas mus, kaip savo liudytojus, to paties gyvenimo ir misijos principo dalyvius pagal dangiškojo Tėvo planą. Sutvirtintojo teikiamas liudijimas parodo Šventosios Dvasios priėmimą ir klusnumą jos kūrybingam įkvėpimui. Klausiu: kaip galime matyti, kad gavome Dvasios dovaną? Jei vykdome Dvasios darbus, jei kalbame žodžius, kurių moko Dvasia (plg. 1 Kor 2, 13). Krikščioniškas liudijimas yra daryti tik tai ir viską, ko iš mūsų prašo Kristaus Dvasia, suteikdama mums stiprybės tai įvykdyti.

Dvasios įspaudas

2018 m. gegužės 30 d.

Tęsdamas „Sutvirtinimo“, arba *Chrismatio*, temą šią dieną norėčiau pabrėžti „šio sakramento ryšį su visu įkrikščioninimu“ (*Sacrosanctum Concilium*, 71).

Prieš priimdami dvasinį patepimą, patvirtinantį ir sustiprinantį Krikšto malonę, sutvirtinamieji kviečiami atnaujinti pažadus, kuriuos kažkada išsakė jų tėvai ir krikšto tėvai. Dabar jie patys išpažįsta Bažnyčios tikėjimą ir yra pasirengę atsakyti „Tikiu“ į vyskupo užduodamus klausimus. Jie ypač pasirengę išreikšti

tikėjimą į „Šventąją Dvasią, Viešpatį Gaivintoją, kuri Sekminių dieną nužengė ant apaštalų, o šiandien [jums] Sutvirtinimo sakramentu bus suteikta“ (Apeigynas „Sutvirtinimo sakramentas“, 23).

Kadangi Šventosios Dvasios atėjimas reikalauja širdžių, susibūrusių maldoje (plg. *Apd* 1, 14), po tylios maldos bendruomenėje vyskupas, ištiesdamas rankas virš sutvirtinamųjų, prašo Dievą įlieti į juos Šventąją Dvasią Globėją. Yra tik viena Dvasia (plg. *1 Kor* 12, 4), tačiau ateidama pas mus ji atsineša gausybę dovanų: išminties, supratimo, patarimo, tvirtumo, pažinimo, maldingumo ir pagarbios Dievo baimės dvasią (plg. Apeigynas „Sutvirtinimo sakramentas“, 24–25). Biblijos ištraukoje girdėjome apie Šventosios Dvasios atnešamas dovanas. Pagal pranašą Izaiją, tai septynios dorybės, kurias Dvasia išlies ant Mesijo, kad jis įvykdytų savo misiją. Šventasis Paulius taip pat aprašo gausius Dvasios vaisius: tai „meilė, džiaugsmas, taika, kantrybė, malonumas, gerumas, ištikimybė, romumas, susivaldymas“ (*Gal* 5, 22–23). Ši viena Dvasia dalija daugeriopas dovanas, praturtinančias vienintelę Bažnyčią: ji yra įvairovės Autorė, bet tuo pat metu ir vienybės Kūrėja. Taigi Dvasia teikia visus tuos turtus, kurie, nors būdami skirtingi, kuria harmoniją, t. y. visų krikščionių turimų dvasinių turtų vienybę.

Pagal apaštalų paliudytą tradiciją Dvasia, atbaigianti Krikšto malonę, yra perteikiama rankų uždėjimu (plg. *Apd* 8, 15–17; 19, 5–6; *Žyd* 6, 2). Prie šio biblinio gesto, idant būtų geriau išreiškiamas Dvasios išliejimas, persmelkiantis jį priimančius, nuo ankstyvųjų laikų buvo pridėtas patepimas aliejumi, kuris vadinamas krizma (1), jis ir šiandien tebėra vartojamas tiek Rytuose, tiek Vakaruose (plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1289).

Aliejus – krizma – yra terapijos ir kosmetikos tikslams vartojama substancija, kuri patekdama į kūno audinius gydo žaizdas ir suteikia kvapą galūnėms; dėl šių savybių jis vartojamas perteikti biblinę ir liturginę simboliką ir išreikšti Šventosios Dvasios veikimą pašventinant ir persmelkiant pakrikštytuosius, papuošiant juos charizmomis. Šį sakramentą teikia vyskupas, krizma patepdamas sutvirtinamąjį kaktą, uždėdamas rankas ir tardamas žodžius: „Šiuo ženkle priimk Šventosios Dvasios dovaną.“ Šventoji Dvasia yra neregima *dovana*, kuri yra duodama, o krizma – jos regima žymė.

Kaktoje paženklintas kvapiu aliejumi padarytu kryžiaus ženkle sutvirtinamasis taip pat priima neišdildomą dvasinį įspaudą, „charakterį“, kuris dar tobuliau jį daro panašų į Kristų ir suteikia malonę skleisti gerą kvapną tarp žmonių (plg. *2 Kor* 2, 15).

Pasiklausykime dar kartą šventojo Ambraziejaus kvietimo naujai sutvirtinamiesiems. Jis sakė: „Atmink, kad priėmei dvasinį įspaudą <...> ir išsaugok tai, ką priėmei. Dievas Tėvas tave užantspaudavo, Viešpats Kristus tave sutvirtino ir įdėjo tau į širdį Dvasios laidą“ (*De mysteriis* 7, 42; *CSEL* 73, 106; plg. KBK, 1303). Šventoji Dvasia yra neužtarnauta dovana. Ją dera priimti su dėkingumu ir suteikti erdvės jos neribotam kūrybingumui. Tai dovana, kurią reikia rūpestingai saugoti, ją klusniai sekti, leisti formuojamam kaip vaškui jos meilės šilumoje, kad galėtum „šiandienos pasaulyje atspindėti Jėzų Kristų“ (plg. Apaštališkasis paraginimas *Gaudete et exsultate*, 23).

(1) Iš Krizmos konsekravimo maldos: „Viešpatie, meldžiamė, kad savo palaiminimu pašventintum šitą aliejų ir padarytum jį Šventosios Dvasios nešėju, galingai padedant Kristui, nuo kurio ir pati krizma gavo vardą, o tu patepdavai ja savo kunigus, karalius, pranašus, kankinius. <...> Tegu ja patepimas pašventina pirmojo gimimo dėmes nusiplovusius ir tepadaro juos tavo didybės šventove, švyturiais tau patinkančio tyro gyvenimo.“

(2) Formuliuotės „Imkite Šventąją Dvasią“ ir „Šventosios Dvasios dovana“ pavartotos *Jn* 20, 22; *Apd* 2, 38 ir *Apd* 10, 45–47.

Sutvirtinimas ugdo Bažnyčią

2018 m. birželio 6 d.

Tęsdami mintis apie Sutvirtinimo sakramentą pasvarstykite, koks poveikis Šventosios Dvasios dovanos, kurią Ji subrandina naujai sutvirtintuosiuose, vesdama juos į tai, kad jie savo ruožtu taptų dovana kitiems. Šventoji Dvasia yra dovana. Atminkime, kad vyskupas mus patepdamas aliejumi sako: „Šiuo ženkle priimk Šventosios Dvasios dovaną.“ Šventosios Dvasios dovana įeina į mus ir padaro mus vaisingus, kad mes po to galėtume ją perduoti kitiems. Priimama visuomet tam, kad būtų duodama: niekuomet nepriimk ir nelaikyk dalykų savyje, tarsi siela būtų sandėlis. Ne: priimti visuomet reikia siekiant duoti. Dievo malonė priimama, kad būtų duodama kitiems. Toks yra krikščionio gyvenimas. Šventoji Dvasia perkelia mūsų dėmesį nuo savojo „aš“ ir leidžia atsiverti bendruomenės „mes“: priimti siekiant duoti. Mes nesame centras: esame šios dovanos įrankis kitiems.

Sutvirtinimas užbaigia pakrikštytųjų panašumą į Kristų ir labiau suvienija juos kaip gyvuosius narius su

mistiniu Bažnyčios Kūnu (plg. Apeigynas „Sutvirtinimo sakramentas“, 22). Bažnyčios misija pasaulyje vykdoma prisidedant visiems, kurie joje dalyvauja. Kai kurie žmonės mano, kad Bažnyčioje yra viršininkų: popiežius, vyskupati, kunigai ar dar kas. Ne. Bažnyčia esame mes visi! Mums visiems tenka atsakomybė pašventinti vienas kitą ir rūpintis vienas kitu. Bažnyčia esame mes visi. Kiekvienas turi savo darbą Bažnyčioje, bet ją sudarome mes visi. Apie Bažnyčią turėtume mąstyti kaip apie gyvą organizmą, sudarytą iš žmonių, kuriuos pažįstame ir su kuriais keliaujame, o ne kaip apie abstrakčią ir tolimą tikrovę. Bažnyčia esame mes, keliaujantys; Bažnyčia esame mes, šiandien susirinkusieji šioje aikštėje. Mes, tai yra Bažnyčia. Sutvirtinimas susieja mus visuotinėje Bažnyčioje visame pasaulyje ir tuo pat metu aktyviai įtraukia sutvirtinamuosius į dalinę Bažnyčią, kuriai jie priklauso ir kuriai vadovauja vyskupas, apaštalų įpėdinis.

Štai kodėl vyskupas yra *pirminis Sutvirtinimo sakramento teikėjas* (plg. *Lumen gentium*, 26): jis įveda sutvirtinamąjį į Bažnyčią. Tas faktas, jog lotynų apeigų Bažnyčioje šis sakramentas paprastai teikiamas vyskupo, aiškiai parodo, kad „tas sakramentas padeda jį gaunančius glaudžiau suvienyti su Bažnyčia, su jos apaštalinėmis ištakomis ir jos pasiuntinybe liudyti Kristų“ (Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1313).

Šis įjungimas į Bažnyčią gerai parodomas sutvirtinimo apeigas užbaigiančiu ramybės ženklu. Vyskupas sako kiekvienam sutvirtinamajam: „Ramybė tau.“ Šie žodžiai primena Šventosios Dvasios sklidiną Kristaus pasveikinimą mokiniams Velykų vakare (plg. *Jn* 20, 19–23) – kaip girdėjome, – jie nušviečia gestą, kuris „išreiškia ir parodo bažnytinę bendrystę su vyskupu ir visais tikinčiaisiais“ (KBK, 1301). Sutvirtinimu mes gauname Šventąją Dvasią ir ramybę: tą ramybę turime perduoti kitiems. Pamąstykime, kiekvienas pamąstykime apie savo parapijos bendruomenę. Vyksta sutvirtinimo apeigos, o tuomet mes vienas kitam linkime ramybės: vyskupas linki ramybės sutvirtinamajam, o Mišiose mes dalijamės ramybės linkėjimu tarpusavyje. Tai reiškia darną, tarp mūsų esančią meilę, ramybę. Tačiau kas nutinka po to? Išėję imame blogai kalbėti apie kitus, dirti kitiems kailį. Prasideda apkalbos. O apkalbos yra karas. Taip negali būti! Jei Šventosios Dvasios galia gavome ramybės ženklą, privalome būti ramybės žmonės, nedera liežuviu griauti tos ramybės, kurią sukūrė Šventoji Dvasia. Vargšė Šventoji Dvasia, kiek ji turi darbuotis su mumis dėl šio apkalbinėjimo įpročio! Gerai pasvarstykime: apkalbos nėra Šventosios Dvasios darbas; tai nėra Bažnyčios vienybės darbas. Apkalbos griauja tai, ką Dievas padarė. Prašau: liaukimės apkalbinę!

Sutvirtinimas suteikiamas tik vieną kartą, tačiau šventu patepimu sukurta dvasinė dinamika išlieka laike. Mes niekuomet nebaigsime vykdyti užduoties visur skleisti kvapą švento gyvenimo, įkvėpto žavinčio Evangelijos paprastumo.

Nė vienas nepriima Sutvirtinimo tik sau vienam, bet tam, kad bendradarbiautų siekiant dvasinio kitų augimo. Tik taip atsiverdami ir išeidami iš savęs pasitikti brolių ir seserų galime iš tikrųjų augti, o ne vien apgaudinėti save, jog šitai vyksta. Tai, ką priimame kaip Dievo dovaną, turi būti atiduodama – dovana turi būti dovanojama, kad neštų vaisių ir nebūtų palaidota dėl savanaudiškų baimių, kaip mokoma palyginime apie talentus (*Mt* 25, 14–30). Taip pat ir sėkla: rankose laikomas sėjamas grūdas privalo būti pasėtas, o ne padėtas į spintą ir paliktas. Turime atiduoti Šventosios Dvasios dovaną bendruomenei. Aš raginu sutvirtinamuosius „neuždaryti“ Šventosios Dvasios, nesipriešinti Vėjui, kuris pučia ragindamas juos keliauti laisvėje; negesinti degančios meilės Liepsnos, kviečiančios atiduoti gyvenimą Dievui ir broliams. Tegul Šventoji Dvasia suteikia mums apaštališkos drąsos skelbti Evangeliją darbu ir žodžiu tiems, kuriuos sutinkame savo kelyje. Darbais ir žodžiais, bet gerais žodžiais: tokiais, kurie ugdo. Ne žlugdančiais apkalbų žodžiais. Prašau, išėję iš bažnyčios pamąstykite, kad gauta ramybė turi būti duodama kitiems: ne tam, kad būtų naikinama liežuvaujant. Nepamirškite to.

Pilnatviško gyvenimo troškimas

2018 m. birželio 13 d.

Šiandien yra šventojo Antano Paduviečio minėjimas. Kieno iš jūsų vardas Antanas? Aplodismentai visiems Antanams. Šiandien pradedame naują katechezų ciklą Dievo įsakymų tema. Dievo įstatymo įsakymai. Įžangai pasitarkime ką tik girdėtą Evangelijos ištrauką: tai Jėzaus susitikimas su žmogumi – tai jaunuolis, – kuris suklupęs ant kelių klausia Jėzaus, kaip jis galėtų paveldėti amžinąjį gyvenimą (plg. *Mk* 10, 17–21). Šiame klausime glūdi kiekvienos egzistencijos, taip pat mūsų, iššūkis: tai pilnatviško, begalinio gyvenimo troškimas. Kaip galima tai pasiekti? Koku keliu reikia eiti? Kad iš tikrųjų gyventume, gyventume kilnų gyvenimą... Kaip daug jaunų žmonių bando „gyventi“, po to griauja save eidami paskui pranykstančius dalykus.

Kai kurie mano, kad geriausia būtų užgniaužti šį impulsą – impulsą gyventi, nes tai pavojinga. Norėčiau pasakyti, ypač jauniems žmonėms, jog mūsų didžiausias priešas

yra ne praktinės problemos, kad ir kokios jos būtų rimtos ar dramatiškos: didžiausias gyvenimo pavojus yra bloga prisitaikymo dvasia, kuri nėra nei romumas, nei nuolankumas, bet *vidutiniškumas, mažadvasiškumas* (1). Ar vidutinybe paženklintas jaunuolis turi ateiti, ar ne? Ne! Jis lieka koks buvęs, neauga, jis nepatirs sėkmės. Vidutiniškumas arba mažadvasiškumas. Tai jauni žmonės, kurie visko bijo: „Ne, aš toks esu...“ Tie jaunuoliai nežengs į priekį. Romumas ir stiprybė, bet ne bailumas, ne vidutiniškumas. Palaimintasis Petras Jurgis Frasatis – jis buvo jaunas vyras – mėgdavo sakyti, kad reikia gyventi, o ne tiesiog gyvalioti (2). Vidutinybės gyvalioja. Reikia gyventi su gyvybine jėga. Reikia prašyti dangiškąjį Tėvą, kad jis šiandienos jaunimui duotų sveiko *nerimastingumo* dovaną. Tačiau kai namie, pas jus, kiekvienoje šeimoje, matome jauną žmogų sėdint ištisą dieną, jo mama ir tėtis pradeda manyti: „Gal jis serga, gal kas nors atsitiko“ – ir veda jį pas gydytoją. Jauno žmogaus gyvenimas pasižymi judėjimu pirmyn, ne nusiraminiu, bet sveiku nerimastingumu, nepasitenkinimu gyvenimu be grožio ir be spalvų. Kai jauni žmonės nealksta tikro gyvenimo, tuomet aš klausiu, kur eina žmonija? Kur žmonija nueis su nusiraminusiais, neturinčiais nerimastingumo jaunuoliais?

Evangelijoje to žmogaus užduotas klausimas yra tas pats, kurį kiekvienas girdėjome savo viduje: kaip rasti gyvenimą, pilnatvišką ir laimingą gyvenimą. Jėzus atsako: „Žinai išakymus“ (19 eil.) ir pacituoja dalį iš Dekalogo. Tai pedagoginis procesas, kuriuo Jėzus nori nuvesti į tam tikrą vietą. Iš tikrųjų iš to žmogaus klausimo jau aišku, kad jis neturi gyvenimo pilnatvės, siekia daugiau ir yra nerimastingas. Taigi ką jam reikia suprasti? Jis sako: „Mokytojau, aš viso to laikiausi nuo pat jaunystės“ (20 eil.).

Kaip pereinama nuo *jaunystės į brandą*? Kai pradėdame *priimti savo ribotumus*. Žmogus tampa suaugusiu, kai suvokia savo sąlygiškumą ir supranta, „ko jam trūksta“ (plg. 21 eil.). Šis vyras yra priverstas pripažinti, jog visa tai, ką jis įstengia „padaryti“, nepranoksta tam tikro lygmens „lubų“, neįveikia tam tikrų ribų.

Kaip gražu būti vyrais ir moterimis! Kokia brangi yra mūsų būtis. Tačiau yra tiesa, kurią pastarųjų šimtmečių istorijoje žmogus dažnai atmesdavo ir tai turėjo tragiškų padarinių: tiesa apie žmogaus ribas.

Evangelijoje Jėzus sako, kas gali mums padėti: „Nemanykite, jog aš atėjęs panaikinti Įstatymo ar Pranašų. Ne panaikinti jų atėjau, bet įvykdyti“ (Mt 5, 17). Viešpats Jėzus mums dovanuoja išsipildymą, jis dėl to atėjo. Tas žmogus turėjo prieiti slenkstį į lemiamą šuolį, kur jam buvo pateikta galimybė nebegyventi dėl savęs, dėl savo darbų ir dėl savo gėrybių ir – būtent todėl, kad jam trūko gyvenimo pilnatvės, – viską palikti ir sek-

ti Viešpatį (3). Iš tikrųjų baigiamajame Jėzaus kvietime – jis yra didingas, nuostabus – siūlomas ne vargas, bet turtas, tikras lobis: „Vieno dalyko tau trūksta: eik parduok visa, ką turi, išdalyk vargšams, tai turėsi lobį danguje. Tuomet ateik ir sek paskui mane“ (Mk 10, 21).

Jei kas galėtų rinktis originalą arba kopiją, kas pasirinktų kopiją? Štai tikras iššūkis: rasti gyvenimo originalą, o ne kopiją. Jėzus siūlo ne surogatus, bet *tikrą* gyvenimą, *tikrą* meilę, *tikrą* turtą! Kaip jaunuoliai seks mus tikėjime nematydami, kad renkamės originalą, jei matys, jog mes pasitenkiname pusiniais dalykais? Negera aptikti tokių pusinių krikščionių, leiskite man pavartoti žodį „krikščionių nykštukų“; jie užauga iki tam tikro ūgio ir toliau nebeauga. Tai krikščionys, turintys susitraukusią, uždarą širdį. Negera tai matyti. Mums reikia pavyzdžio, kuris kvieštų išeiti į *anapus*, į *daugiau*, į gyvenimo augimą. Šventasis Ignacas tai vadino *magis*: „tai liepsna, aistringas veikimas, žadinantis užsnūdusius“ (4).

Kelias į tai, ko trūksta, eina per tai, kas yra tikrovėje. Jėzus atėjo ne panaikinti Įstatymo ar Pranašų, bet jų įvykdyti. Turime pradėti nuo tikrovės, kad po to padarytume šuolį į tai, „ko trūksta“. Mes turime tirti tai, kas įprasta, idant atsivertume tam, kas ypatinga.

Šiose katechezėse mes, kaip krikščionys, imsime dvi Mozės įstatymų plokštes, imdami už rankos Jėzų, kad žengtume iš jaunystės iliuzijų į danguje esantį lobį, eidami įkandin Jo. Kiekviename iš šitų senovinių ir išminčių įstatymų rasime dangaus Tėvo atvertas duris, kad Viešpats Jėzus, kuris peržengė jų slenkstį, nuvestų mus į tikrą gyvenimą. Savo gyvenimą. Dievo vaikų gyvenimą.

(1) Bažnyčios tėvai kalba apie mažadvasiškumą (*oligopsychia*). Šventasis Jonas Damaskietis tai apibrėžia kaip „baimę prieš veiklą, kurios reikia imtis“ (*Expositio accurata fidei orthodoxae*, II, 15), o šv. Jonas Klimakas prie to priduria: „Mažadvasiškumas yra vaikiška sielos, kuri nebėra jauna, laikysena“ (*Scala paradisi*, XX, 1, 2).

(2) Plg. Laiškas Isidorui Bonini, 1925 m. vasario 27 d.

(3) „Akis sukurta šviesai, ausis – garsams, viskas savam tikslui, o troškimas – sielai, kad siektų Kristaus“ (Mikalojus Kabasilas „Gyvenimas Kristuje“, II, 90).

(4) Kalba Jėzaus Draugijos 36-ojoje generalinėje kongregacijoje (2016 m. spalio 24 d.): „Turima omenyje *magis*, tas *daugiau*, skatinantis Ignacą pradėti procesus, juos lydėti, vertinti jų tikrą poveikį žmonių gyvenimui – tiek tikėjimo, tiek teisingumo, gailėstingumo ar artimo meilės klausimais“.

LVK sekretoriato informacinis pranešimas dėl visuotinių atleidų suteikimo

2018 m. spalio 5 d., Vilnius

Neseniai Lietuvos vyskupų konferenciją pasiekė Apaštalinės penitenciarijos raštas, informuojantis, kad Šventasis Tėvas Pranciškus palankiai priėmė Vilniaus arkivyskupo metropolito ir Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininko Gintaro Grušo 2017 m. gegužės 9 d. prašymą dėl visuotinių atleidų įprastinėmis sąlygomis suteikimo visiems tikintiesiems, kurie Lietuvoje pamaldžiai melsis Dievo Gailestingumo vainikėlio malda. Čia pateikiame nutariamąjį Apaštalinės penitenciarijos rašto dalį:

„Visuotiniai atleidai įprastomis sąlygomis (sakramentine išpažintimi, Eucharistine komunija ir malda Vyriausiojo Pontifiko intencija) suteikiami tam tikinčiam, kuris su nuoširdžia atgaila bei skatinamas meilės Lietuvos teritorijoje esančioje bažnyčioje ar oratorijoje pamaldžiai melsis Dievo Gailestingumo vainikėlio malda prieš viešai išstatytą arba tabernakulyje saugomą Švenčiausiąjį Eucharistijos Sakramentą.

Lygiai taip pat visuotiniai atleidai įprastomis sąlygomis, išskyrus atvejus, nurodytus *Atleidų sąvado* Nr. 24 ir 25, suteikiami tiems tikintiesiems, kurie dėl ligos (ar kitos

pateisinamos priežasties) negalėtų išeiti iš savo namų, bet su pasitikėjimu ir nuoširdžiai, tiek trokšdami Gailestingumo sau, tiek pasiruošę dalytis juo su kitais, melstūsi Dievo Gailestingumo vainikėlio malda.

Kitais panašiais atvejais suteikiami *daliniai atleidai*.

Tai, kas čia surašyta, galios *visą laiką*, be jokio brevės formos Apaštališkojo laiško išsiuntimo. Jokie priešingi nuostatai negalioja.“

Kokie atvejai nurodyti *Atleidų sąvado* Nr. 24 ir 25?

Nr. 24 nustato, kad nuodėmklausiai gali pakeisti darbą, už kurį suteikiami atleidai, arba sąlygas jiems gauti tiems tikintiesiems, kurie, sukliudyti teisėtų kliūčių, negali jo atlikti arba negali išpildyti vienos, kelių ar visų jiems atlikti reikalingų sąlygų.

Minėto *Sąvado* Nr. 25 nustato, kad be Nr. 24 nustatytų nuodėmklausių teisių, hierarchai arba vietos ordinarai savo jurisdikcijoje esantiems tikintiesiems, kurie yra tokiose vietose, kur negali prieiti išpažinties arba priimti Komunijos, dar gali leisti gauti visuotinius atlaidus neatlikus išpažinties ir nepriėmus Komunijos, jei šie širdyje gailisi dėl savo nuodėmių ir ketina priimti abu minėtus sakramentus pirmai progai pasitaikius.

Lietuvos vyskupų konferencijos sekretoriatas

LVK sekretoriato informacinis pranešimas

2018 m. spalio 5 d., Vilnius

Prieš kiek daugiau nei savaitę pilnomis dėkingumo širdimis išlydėjome Šventąjį Tėvą Pranciškų, aplankiusį Lietuvą ir kitas dvi Baltijos šalis. Popiežiaus aukotos šv. Mišios, įvairių renginių metu ištarti jo žodžiai, drąsinanti šypsena ne tik paliko gilų įspūdį kiekvieno tikinčiojo bei geros valios žmogaus širdyje, bet ir įrašė naują, unikalią eilutę į Lietuvos istoriją.

Lietuvos vyskupai kviečia tikinčiuosius sekmadienį, spalio 21 d., rinktis vyskupijų katedrose ir kitose šventovėse į šv. Mišias, kurių metu bus dėkojama už apaštališkojo vizito metu gautas malones. Informacija apie tikslesnį iškilmių laiką ir vietą jau greitai pasirodys vyskupijų internetinėse svetainėse.

Padėkoti Šventajam Tėvui bus galimybė ir Romoje. Lapkričio 28–29 d. Popiežiškoji šv. Kazimiero lietuvių kolegija švęs savo įkūrimo 70-metį. Tomis pat dienomis visi Lietuvos ganytojai drauge su kolegijos rektoriumi, dabar ten studijuojančiais ir anksčiau studijavusiais kunigais susiburs, kad padėkotų Šventajam Tėvui už jo vizitą Lietuvoje. Lapkričio 28 d. yra numatyta audiencija su Popiežiumi Pranciškumi, o lapkričio 29 d. Lietuvos vyskupai aukos iškilmingas šv. Mišias Didžiojoje Švč. Marijos bazilikoje.

Audiencijoje su Popiežiumi ir šv. Mišiose Didžiojoje Švč. Marijos bazilikoje kviečiami dalyvauti ir piligrimai iš Lietuvos. Į šv. Mišias registruotis nereikia. Norintieji dalyvauti audiencijoje su Popiežiumi yra kviečiami užpildyti specialų registracijos formuliara (jis netrukus bus paskelbtas LVK svetainėje) ir atsiųsti jį iki 2018 m. lapkričio 15 d. adresu vyskupu.konferencija@yahoo.com.

Lietuvos vyskupų konferencijos sekretoriatas

ŠEIMA – DIEVO PASITIKĖJIMO DOVANA

27 eilinis sekmadienis (B)

Pr 2, 18–24; *Ps* 128, 1–2. 3. 4–5. 6; *Žyd* 2, 9–11;

Mk 10, 2–16

Vyro ir moters įsipareigojimas vienas kitam šeimoje – tai paties Dievo meilės atspindys žmonių santykiuose. Taip šeima tampa dovanojančios, kantrios meilės namais, kuriuose pasitinkama iš Dievo ateinanti žmogiška gyvybė ir taip pat į Jo glėbį ir palydimą.

Šeimos pradžia – tai vyro ir moters susitikimas, apsisprendimas vienas kitą atsakingai pasirinkti visam gyvenimui ir visomis aplinkybėmis išlikti drauge. Tam, kad du taptų vienu gyvu kūnu, reikia supratimo, palaikymo, priėmimo, pasitikėjimo, nuolatinio bendravimo. Šeimos kūnui gyvybę teikia dvasia, ateinanti iš Dievo. Kuo labiau šeimos nariai gręžiasi į Dievą, tuo labiau artėja vienas prie kito, leidžia, kad Viešpats patartų, vestų ir globotų. Vieno kūno motyvas primena poreikį šeimai būti kartu, nuolat palaikyti, atnaujinti tarpusavio ryšį.

Vyras ir moteris tokie skirtingi, todėl gali vienas kitam save dovanoti ir priimti, kad gimtų trečias. Nuo pat pasaulio pradžios vyras ir moteris yra bendradarbiai, bendrakeleiviai, skirtingai papildantys vienas kito pašaukimą. Iš to skirtingumo kyla ne tik susidomėjimas, trauka, bet ir priešiškus, nesupratimas. Todėl vis reikia grįžti prie pastangų klausytis kito asmens, parodyti dėkingumo, atjautos. Santykius kiekvienoje šeimoje būtina nuolat statyti, ugdyti. Meilė išlieka, jei tarsi ugnis nuolat kurstoma dėmesiu, geru žodžiu, padėka, palaikymu. Vyro ir moters tarpusavio ryšį šeimoje sustiprina laikas, praleistas kartu ne tik aptariant rūpesčius, darbus, planus, prižiūrint vaikus, bet būtinai ir skiriant dėmesį vienas kitam. Šeimos artumą augina bendra malda, nes vienijamasi su Tuo, kuris surado vyrą ir moterį vienas kitam, šiai šeimai pašventino ir per maldos kaip tiesioginio santykio patirtį sujungia ir leidžia išgyventi vis stipresnę meilę.

Skyrybos niekada netrenkia tarsi žaibas iš giedro dangaus. Jos atsėlina pamažu. Prasideda nuo susvetimėjimo,

atitolimo, nebendravimo, vis dažnesnio laiko, praleisto atskirai. Nesutarimai, barniai, nesusikalbėjimas – tai dar ne pretekstas viską mesti ir išsiskirti. Ne ta šeima stipri, kuri neturi konfliktų, bet ta, kuri geba barnius, nesusipratimus, nesutarimus įveikti, išspręsti. Konfliktai – tai signalas ieškoti kitokio bendravimo stiliaus, paraginimas klausyti kito, kvietimas ugdyti tam tikrą ginčo kultūrą, kad vienas kitą suprastume ir priimtume. Konfliktuose arba abu pralaimės, kai vienas kitą žemins, ieškos kaltųjų, norės likti teisūs, arba abu laimės, kai mėgins suprasti, kodėl kita pusė taip reaguoja, ko ilgisi ir kodėl kenčia, kai vienas kito klausysis, neišbarstys pagarbos ir kantrybės. Priešiškas kito žmogaus elgesys visada turi gilią priežastį, glūdinčią asmens gyvenimo istorijoje. Jas atradus daug lengviau žmogų suprasti ir priimti.

Vieni skaudžiausių šeimoje – neištikimybės atvejai. Tada sugriaunamas pasitikėjimas, pagarba, tai lyg išdavystė ir atstūmimas. Dievas taip pat susiduria su žmogaus neištikimybe, svetimavimu. Taip dažnai žmogus renkasi stabus, kliaujasi ir pasitiki kūriniais, o ne Kūrėju. Bet Viešpats visada lieka ištikimas, nepaliauja rūpinęsis, suteikia naują šansą net ir žinodamas, kad galbūt ir vėl pasitaikys mano neištikimybės faktų. Dievo ištikimybė žmogui labiausiai atsiskleidė Jo Sūnaus ir mūsų Brolio Jėzaus Kristaus istorijoje. Pats Dievas prisiėmė mūsų neištikimybės pasekmes – ant kryžiaus paragavo mirties, kad jokia išdavystė mūsų nepražudytų. Dievas visada išlieka mums ištikimas ir rūpestingas – tai Jo kantrus lūkestis, nešantis viltį, kad vis dėlto sugrįšime į tikrąjį Dievo vaiko kelią. Tai liudija, jog Viešpats visada įžvelgia galimybę mums grįžti prie tikrosios savo esmės, savo pašaukimo. Kiekvienas žmogus tiek krikščioniškame pašaukime, tiek šeimos kelyje yra kviečiamas į tokią kantrią ištikimybę, kuri išeina į gera. Tikroji ištikimybė, priešingai nei kerštas, priešiškus, suteikia tvirtybės, neleidžia kristi, įsitraukti į patirtą blogį, bet žvelgia į didesnę, tvaresnę ir galutinę tikslą – tikrą ir nepraeinančią žmogišką laimę. Ištikimybė mažuose ir dideliuose dalykuose yra amžinos meilės atspindys, Dievo karalystės pradžia šioje kelionėje. Verta visada sugrįžti į ištikimybės kelią. Dėl Dievo, dėl artimo ir dėl savęs.

-ksb-

KUR TIKRIEJI ŽMOGAUS LOBIAI?

28 eilinis sekmadienis (B)

Išm 7, 7–11; Ps 90, 12–13. 14–15. 16–17;

Žyd 4, 12–13; Mk 10, 17–30

Žmogus nori būti išmintingas ir labai trokšta, kad kiti jį tokiu laikytų. Išmintingą žmogų pažįstame ne tik iš jo žodžių, bet ir iš elgesio. Tikroji išmintis yra ieškoti tiesos apie žmogų, pasaulį, siekti aukštesnių tikslų. Kuris trokšta išminties, jos siekia, priims ne tik savo, bet ir kitų patirtį, neišvengiamai atras Dievą.

Vis dėlto daiktų, spalvų, garsų, vaizdų, pramogų ir malonumų mugėje esame gundomi daug neieškoti, nekelti didelių klausimų, o tik vartoti – daiktus, paslaugas ir vienas kitą. Bet tai neatneša tikros laimės ir pilnatvės patirties. Lengva pasiduoti pagundai gyventi paviršutiniškais malonumais, būti tik dėl savęs. Tačiau tai tik tariamas džiaugsmas, kuris greitai apkarsta, subliūkšta. Giliai širdyje kiekvienas žmogus nori laimėti tai, kas amžina, tobula. Net mūsų tarpusavio linkėjimuose, sveikinimuose atsispindi tas nenumaldomas troškimas būti laimingiems, sveikiems, lydimiems visokeriopos sėkmės. Bet čia, žemėje, iki galo to niekada nepatirsime, ko taip nuoširdžiai vieni kitiems įvairiomis progomis linkime. Kai žmogus vis dėlto trokšta laimėti, pasiekti amžinąjį gyvenimą, kelia klausimus apie jo laukiančią dalį – jau jis pakeliui į susitikimą su Dievu.

Jėzus, Dievas ir žmogus, kiekvienam siūlo tobulumo kelią, kviečia į vidinės laisvės gyvenimą, kurį ne iš karto lengvai atrandame ir priimame. Visko šiame pasaulyje galime lengvai atsisakyti tik sulaukę senatvės, sunkios ligos, kančios. Tada iš tiesų pradedame sekti kryžiuoju, vienišu, apleistu Kristumi. Tada reikia drąsos ištarti visišką „Taip“ Dievui ir priimti tai, ką Viešpats paruošęs savo vaikams – visą Jo Karalystę, nes juk esam įpėdiniai. Bet galima ir jau dabar pamažu

pasirinkti būti laisviems nuo daiktų, titulų, įvaizdžio, savo siekių, santykių – tai visiškai pasitikėti Dievu bet kokiomis aplinkybėmis, atrasti prasmę net tada, kai nematyti jokios vilties. Nes tikėti Dievu – tai remtis Tuo, kuris visada mato ir žino daugiau nei mūsų žmogiškos galios siekia ir aprėpia. Tai neretai reiškia atsisakyti mūsų žemiškų saugumo garantijų ir žengti prieblandon, tarsi neaiškiu keliu, bet pasirenkant Dievą kaip visos savo kelionės, viso savo gyvenimo tikslą. Iš savos patirties, kitų gyvenimo istorijų žinome, kad Viešpats tinkamu metu ištisia rankas, sustiprina, pri-laiko, veda ir atlygina.

Tikrasis turtas, kurio niekas iš mūsų neatims, – tai Viešpats, ryšys su Juo. Puoselėtas čia, žemėje, jis bus perkeltas, iš naujo atrastas ir anapus mirties patirties. Visa kita praeis, subyrės, liks visai nereikšminga. Bet ir čia svarbu nesisavinti paties Dievo, bet Jo vis alkti ir trokšti. Išmintingas žmogus džiaugiasi ne tik atradęs Dievą, bet ir už visų gėrybių mato taip pat ir dosnią Viešpaties ranką, nepaliauja toliau ieškojęs ir gilinės savo pažinimo. Kai suvokiame, jog viskas ateina iš Dievo aruodų, daug lengviau dalytis, dovanoti, padėti. Juk net asmeniškiausi, vien mums priklausantys dalykai yra viso labo kiekvienam paskolinti, duoti kaip išbandymas. Net jei nematome Dievo rūpinimosi mumis, Viešpats savo meilės sklidiną žodžiu skverbiasi iki mūsų savasties, iki širdies gelmių, kad pažadintų, parodytų, ką esame pasirinkę. Nes kiekvienas žmogus Jam rūpi, kiekvieną Jis pažįsta ir trokšta išgelbėti.

Dievui nėra beviltiškų žmonių. Tik mums daug kas atrodo negalima, nepasiekiamą, neįmanoma. Labai paguodžiantis sakinytis: „Dievui viskas įmanoma.“ Jame sutelpa tiek daug vilties, pažado ir didžio susirūpinimo žmogumi. Dievo gerumas, ištikimoji meilė pranoksta visa. Kas gali likti abejingas, pažinęs tokį Viešpatį?

-ksb-

GUNDYTTAS VISUOSE DALYKUOSE, BET JIS – BE NUODĖMĖS

29 eilinis sekmadienis (B)

Iz 53, 10–11; Ps 33, 4–5. 18–19. 20. 22; Žyd 4, 14–16;

Mk 10, 35–45

Išbandytas ir gundytas visuose dalykuose, kaip ir mes, bet jis – be nuodėmės.

Šventieji apaštalai Jokūbas ir Jonas šiandien mums pateikia pažįstamą ir iš tikrųjų gana keistą maldos pavyzdį. Jėzus juos išmokė sakyti Dievui: „Teesie tavo valia“, o mes ką tik juos girdėjome sakant Kristui visai ką kita: „Mokytojai, mes norime, kad padarytum, ko prašysime.“ Jie tarsi sakė Viešpačiui: „Teesie mūsų valia, įgyvendink mūsų troškimus ir sumanymus.“ Ar ne dažnai mūsų maldos prašymai skamba būtent šitaip ar panašiai?

„Duok mums sėdėti vienam tavo šlovės dešinėje, kitam – kairėje.“ Žinoma, „tavo Karalystėje“, kaip patikslina Evangelijos pagal Matą lygiagretus tekstas. Matas taip pat mini, kad Jokūbas ir Jonas atėjo pas Jėzų kartu su savo motina. Tačiau mes galime manyti, kad ši kukli, šventa mokinė, Mergelės Marijos artima draugė, kuri vėliau stovės prie kryžiaus ir bus viena pirmųjų prisikėlimo liudininkių, viską suprato kitaip ir, jeigu ji sutiko tarpininkauti, nuolankiai parpuldama prie Jėzaus kojų, tai tik todėl, kad puikiai žinojo, jog Viešpats turės pataisyti viską, kas netobula ir neteisinga jos sūnų prašyme.

Iš tikrųjų jos du „perkūnijos sūnūs“ uoliai ir nuoširdžiai tiki į Jėzų. Jie troško būti šalia jo norėdami didvyriškai bendradarbiauti įsteigiant Dievo Karalystę ir, jo vadovaujami, būti pirmi, pagrindiniai jo pareigūnai bei dalyvauti jo šlovėje. Tačiau jų supratimas apie Dievo Karalystę ir Kristaus misiją buvo iš dalies klaidingas. Jie svajojo tik apie Dievo tautos pergalingą išvadavimą šiame pasaulyje. Buvo daugiau ar mažiau įsitikinę, kad Jėzus bus Izraelio žemiškosios karalystės išvaduotojas arba atkūrėjas. Tikriausiai įsivaizdavo, kad jų mokytojas, per kelionę darydamas stebuklą po stebuklo, turės netrukus įžengti į Šventąjį Miestą ir ten bus iškilmingai paskelbtas karaliumi. Iš tikrųjų taip manė ir visi kiti apaštalai. Jie supyko ant Jokūbo ir Jono tik todėl, kad ėmė žiūrėti į juos kaip į konkurentus. Visi norėjo užimti šlovingas pirmąsias vietas. Šis epizodas bus proga Jėzui patikslinti savo Karalystės esmę, savo misiją, taip

pat ir būdą, kaip mokiniai turi priimti jo malonę ir bendradarbiauti su juo išganymo darbe.

Kristus atėjo užimti ne pirmos, bet paskutinės vietos. Pagal tradiciją jis atsisakė paskirti kitiems „pirmąsias vietas savo dešinėje ir kairėje“, nes šios vietos yra jau užimtos Mergelės Marijos ir Jono Krikštytojo, kurie tobulai atliko savo vaidmenis Tėvo plane nuolankiai rengdami Kristaus atvykimą: pirmoji kaip jo motina, kitas – kaip jo pirmtakas. Juk ikonos dažai vaizduoja Mariją ir Joną sėdinčius šalia Kristaus jo garbėje!

Įsikūnydamas Jėzus prisiėmė tarno pavidalą. Jis atėjo, ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkos už daugelį. Jėzus yra Dievo tarnas, apie kurį kalbėjo pirmas skaitinys iš Izaijo knygos. Jis yra taip pat tas Laiške žydams paminėtas vyriausiasis kunigas, gebantis atjausti mūsų silpnybes, „nes jis buvo visai išbandytas ir gundytas visuose dalykuose, kaip ir mes“, bet jis – „be nuodėmės“. (Taip reiktų išverstti Laiško žydams originalų graikišką tekstą, kuris stipriau negu mūsų dabartinis lietuviškas vertimas prabrėžia, kad Kristus ne tik nenusidėjo, bet ir negalėjo nusidėti – *choris hamartias* (Žyd 4, 15).

Tai reiškia, kad savo žemiškajame gyvenime Jėzus patyrė visas sunkias nuodėmės pasekmes, kaip mes jas patiriame, bet be nuodėmės. Būdamas tobulas Dievas ir tobulas žmogus, jis negalėjo nusidėti. Šis negalėjimas nusidėti jo neatskyrė nuo mūsų. Jo tarpininkavimo nesusilpnina ši tvarka, priešingai – sustiprina. Jis gali mus sutikti visose mūsų sunkiose, skausmingose, mirtingose situacijose, kurias pats yra patyręs iš vidaus. Ir duoda mums stiprybės pakelti sunkumus, nepasiduoti maištui ir nuodėmei, bet viską nugalėti meile.

Gerti taure, kurią Kristus gėrė, būti pakrikštytam tuo pačiu krikštu kaip Kristus reiškia pirmiausia tikėjimu ir viltimi atiduoti į Viešpaties rankas visus mūsų išbandymus, gundymus ir sunkumus, kad jis juos visiškai permaintų savo Velykine meile. Po to esame pašaukti tapti vis panašesni į Kristų pagal jo tarno pavidalą, kad galėtume nesavanaudiškai pasiaukoti ir tarnauti savo broliams traukdami paskui save visus Dievo mylimuosius žmones malonės sosto link, į tikrą laisvę ir amžinojo gyvenimo džiaugsmą. Amen.

Parengė t. Grigalius Casprini OSB

KAD PRAREGĖČIAU...

30 eilinis sekmadienis (B)

Jer 31, 7–9; Ps 126, 1–2ab. 2cd–3. 4–5. 6;

Žyd 5, 1–6; Mk 10, 46–52

Pasakojimas apie aklojo išgydymą – mums skirta istorija. Gyvenimo tikrovėje mes dažnai pakliūvame į elgetos Bartimiejaus situaciją: esame gyvenimo paribiuose, akys nusilpsta, žemė slysta iš po kojų, pilna išbandymų, netekties, sunkumų... Jeigu tai ne apie jus – puiku, ši Evangelijos ištrauka ne tik apie tai.

Yra tikimybė, kad jūs, šį sekmadienį susirinkusieji į Dievo namus, tiesiog esate Dievo apdovanoti sveikata, sėkme, pajėgiate keliauti per gyvenimą su gausinga minia. Tačiau neapsigaukime: minia linkusi mėgautis sėkme – ji eina su Jėzumi, kuris maitina padauginta duona, daro stebuklus, gydo, išvarinėja demonus, nutildo audras, moko, ir staiga trukdis – akklasis elgeta Bartimiejus.

Mūsų gyvenime būna panašių dalykų – jaunystė, grožis, sveikata, išsimylėjimas, laiminga santuoka, karjera. Visa tai atrodo tarsi be Dievo pagalbos sukurta, nes mes patys įdėjome daug pastangų ir krūvis mus išugdė kaip sėkmės žmones, tačiau... Nė vienas iš mūsų nesame apsaugoti nuo nesėkmių, ligų, nelaimių, išdavysčių, nesame garantuoti, kad neatsidursime gyvenimo paribiuose.

Evangelijos pasakojime minia iš pradžių draudžia Bartimiejui šaukti, o kai Viešpats liepia jį pakviesti, ragina, kad jis eitų pas Jėzų. Mes turėtume ne trukdyti vieni kitiems eiti pas Dievą, o būti pagalba. Dievas nori veikti per mus, kad esantys šalia gyvenimo ir tikėjimo būtų

pakviesti į santykį su Dievu, kuris kuria mus mūsų gyvenimo tikrovėje.

Dažnai trukdžiai yra didžiuliai – aplinkybės, anot mąstytojo Tomo Mertono, kvaila ir bedieviška visuomenė, minios tendencijos apakina, ir nepajėgiamė matyti esmės. Manome, kad nuo mūsų priklauso pasaulis, ekonomika, įsijaučiame į vaidmenį, kaip ta minia reguliuojame kitų gyvenimą...

Dievui nėra negalimų dalykų, ir tai galioja kiekvieno gyvenime. Dievo malonė visų mūsų sielose veikia paslaptinai ir nežinomu būdu. Labai svarbu to veikimo trokšti ir, kas yra akivaizdu, net ir neperšaukiamoje minioje Dievas tave išgirsta ir visada girdi. Jis kasdien klausia, ko nori, kad tau padaryčiau? Labai svarbu norėti, trokšti, į jį kreiptis. O svarbiausia – praregėti, Jo išgydytomis akimis praregėti. Kasdien svarbu nusimesti gyvenimo sunkumais, nuodėmės purvu aplipusį, silpnų ir netobulumų prakaitu pradvisusį, kivirčų, pavydo, nesutarimų, puikybės apraiškų kandžių suestą apsiaustą. Jis gali padėti šį apskretusį apsiaustą nusimesti, tačiau mums būtina praregėti ir atnaujinti tikėjimą, nes tik jis gali išgelbėti mus.

Tikėjimas mus ragina atrasti progų melstis ir mintimis artėti prie Dievo. Einant miegoti nesislepiant klaup-tis prie lovos ir melstis, po to pabučiuoti ant naktinio stalelio stovintį pašventintą kryželį, prieš valgį ir pavalgius sukalbėti padėkos maldą. Akivaizdu, kad dar esame gerokai apžlibę. O kalbame tiesiog apie pamatinius dalykus, kuriems esame sukurti. Tad, ko gero, šio sekmadienio Evangelija mums ir apie mus, todėl taip svarbu prašyti Viešpaties šiandien ir kasdien – Rabuni, kad praregėčiau. Amen.

-kas-

„ŠIO PASAULIO PAVIDALAS PRAEINA“ (1 Kor 7, 31)

Visų Šventųjų iškilmė

Apr 7, 2–4. 9–14; Ps 24, 1–2. 3–4ab. 5–6;

1 Jn 3, 1–3; Mt 5, 1–12a

Karlas Marksas religiją pavadino opiumu liaudžiai, kuri tikėdama šviesia ateitimi amžinybėje susitaiko su savo skurdu, pančiais ir toliau tarnauja buržuazijai. Komunizmas, nuvertęs senąją santvarką, pasišovė sukurti rojų čia, žemėje. Tiesa, laimė buvo žadama kaip toj dainoj: tik rytoj, tik rytoj. Sugriuvus komunizmui šviesus rytojus atėjo pats ir tapo šiandiena: priklausome 20 procentų planetos gyventojų, kurie gyvena nestokodami maisto, turėdami ne vien rūbą ant kūno, bet ir kilnojamąjį bei nekilnojamąjį turtą, su užuojauta žvelgiame į kraštus, kur žmonėms tebežadama laimė rytoj, ir taip metų metais.

Bet ar Jėzus kalba kitaip? „Palaiminti turintys vargdienio dvasią: jų yra Dangaus Karalystė.“ Dangaus, ne žemės. Liūdintys bus paguosti, alkstantys teismo – pasotinti. Ateity, šviesiame rytojuje, greičiausiai – amžinybėje.

Gal Evangelija paseno ir nebeturi ko pasiūlyti be šviesios ateities pažadų? Ir kas gi tie Jėzaus pažadai prieš modernų Vakarų pasaulį, kuris daugybę labai gerų dalykų žmogui gali duoti šiandien, iš karto. Šio pasaulio pažadai patrauklūs, o svarbiausia – realūs. Pasaulis ne tik žada, bet ir duoda galimybę žmogui užsidirbti, turėti privačią nuosavybę, mokytis, keliauti, būti saugiam, sveikam, nedirbti tiek daug ir taip sunkiai kaip ankstesniais laikais. Nenuostabu, kad atėjus gerovei tikinčiųjų ar bent bažnyčių lankančių gretos apmenko: pasaulio geroji naujiena nustelbė Evangeliją. Jei galima būti laimingam šiandien, kam dairytis į ateitį, juo labiau į tą, iš kurios niekas negrįžo?

Turbūt pajutome, kaip greitai eina laikas, kai esame laimingi, ir koks jis lėtas, kai sunku, skauda – fiziškai ar dvasiškai. Apie tai šis Bernardo Brazdžionio posmas:

*Kartais valandos sunkias, lyg kraujas,
Kartais laša, lyg sunkūs lašai,
Kartais jų, kad sustotų, maldaui,
Kartais jo, kad skubėtų, prašai.*

Džiaugėmės atėjusiu šviesiu rytojumi, tapusiu sočia, laiminga šiandiena. Bet laikas nesustoja ejęs, ir pati laimingiausia šiandiena netrunka tapti praeitimi. Va-

karykščiai džiaugsmas ir pertekliai neguodžia, jei šiandien skauda ir stokojaime. Šiandienos alkio ir troškulio nenumalšins skaniausi vakarykštės puotos valgiai ir gėrimai. Elgetos neguodžia, kad vakar jis buvo karaliumi. „Nes šio pasaulio pavidalas praeina“ (1 Kor 7, 31). „Čia mes neturime išliekančio miesto“ (Žyd 13, 14).

Kažką vis tiek tenka aukoti: arba amžinybę dėl šiandienos, arba šiandieną dėl amžinybės. „Kas tokie yra ir iš kur atėjo tie, apsilikę baltais apsiaustais?“ – regėjime klausia vienas vyresnysis, rodydamas danguje labiausiai išaukštintus žmones, ir pats atsako: „Jie atėjo iš didžio sielvarto. Jie išplovė savo apsiaustus ir juos išbaltino Avinėlio krauju.“ Vakarykštė kančia ir skausmas tapo jų garbe ir džiaugsmu amžiams.

Ne, Evangelija nepaseno. Ji tiesiog kalba apie kitokią laimę, negu pasaulis, kuris užsimerkia ir stengiasi nematyti akivaizdaus savo laimės laikinumo.

Jėzaus palaiminimai vargšams, alkstantiems ir liūdintiems skelbia juos esant privilegijuotos laimės aplinkybėje (gr. *makarios*) ir taip apverčia net religingų žydų vertybių sistemą.

Palaiminimais prasideda Kalno pamokslas – krikščionio gyvenimo konstitucija, ir juos geriau suprasime skaitydami jį visą, nes jis paaiškina, ką reiškia būti palaimintam.

Palaiminimai nėra praktiniai patarimai, kaip sėkmingai gyventi. Jie skelbia ne subjektyvų jausmą. Tai pranašiški teiginiai apie ateinančią ir jau dabar tarp mūsų esančią Dievo Karalystę. Jų įvykdymas siejamas su Skelbėjo autoritetu. Juos sako ne pranašas, o pats Dievas, Dievo Sūnus.

Palaiminimai tai būdas, kaip tapti panašiems į Kristų ir gyventi kaip jis. Kaip jis – Mokytojas ir Viešpats – buvo nusižeminęs, taip ir mus papuošia sugrudusi dvasia. Todėl Jėzus sako: „Palaiminti turintys vargdienio dvasią.“

„Palaiminti liūdintys.“ Ši palaiminimą paaiškina Raudų knyga ir Psalmės, kur žmonės rauda dėl šventyklos sugriovimo, tautos nusigręžimo nuo Dievo, jos nuodėmių, tremties – dėl visko, kas neatitinka Dievo troškimų. Ir mes palaiminti, kai liūdime, nesusitaikome su tuo, kad pasaulis toli nuo Dievo, ir stengiamės, jog jis taptų geresnis.

„Palaiminti romieji“ – tie, kurie kovoja su blogiu, bet ne taip, kaip pasaulis. Dėl Dievo patirdami pažeminimą ir panieką, jie lieka taikūs ir nesigriebia prievartos. Romusis tas, kuris yra iškentęs daug pažeminimų ir nealsuoja pykčiu.

„Palaiminti alkstantys ir trokštantys teisumo“ – tie, kurie uoliai siekia Dievo Karalystės ir su ja ateinančio teisumo, kurie vykdo Dievo valią šiandien.

Gailestingumą pasaulis supranta kaip silpnojo poziciją. Iš konflikto išeiti ne nugalėjus, bet atleidus ir išsaugojus pagarbą priešininkui, yra Jėzaus palaiminta laikysena.

Tyra širdis yra ne tik skaisti, bet ir nepadalyta, svarbiausiu tikslu laikanti Dievą ir pajėgi įgyvendinti didįjį Dievo įsakymą.

„Palaiminti taikdariai: jie bus vadinami Dievo vaikais.“ Romos imperatoriai titulavo save taikdariais ir Dievo sūnumis, bet liejo žmonių kraują, o Palestinos krikščionys atsisakė kovoti su Roma 66–70 metų kare.

Taikdarystė yra ne pasyvi bailio laikysena, bet aktyvios susitaikymo pastangos.

Kentėti dėl savo paties padaryto blogio yra viena, o būti persekiojamam dėl pasirinkto gėrio, dėl teisumo – visai kas kita. Posakiai „dėl teisumo“ ir „dėl manęs“, t. y. dėl Jėzaus, yra sinonimiški. Teisumas nėra abstrakcija, jis randamas Jėzuje ir jo mokyme. Dėl jo kentėdami esame palaiminti.

Galiausiai esame kviečiami džiūgauti ne išvengę persekiojimų, bet kai mus persekioja, niekina ir šmeižia. Tai džiaugsmas, kad priklausome eschatologinei tikėjimo bendruomenei, Dievo tautai, kuri nesivadovauja šio pasaulio vertybėmis ir dėl to, kaip Izraelio pranašai, irgi yra persekiojama.

Dievo Žodis, kuris kūrė pasaulį, duoda mums žodį – palaiminimus, kad mes turėtume gyvenimą ne tik šiandien.

Parengta pagal *The New Interpreter's Bible: Matthew – Mark (Volume 8)* Abingdon Press, 1995.

Kun. M. M.

ĮSAKYTA MYLĖTI

31 eilinis sekmadienis (B)

Įst 6, 2–6; *Ps* 18, 2–3a. 3bc–4. 47. 51ab; *Žyd* 7, 23–28; *Mk* 12, 28b–34

Ar galima įsakyti mylėti net ir patį Dievą? Juk tikros meilės neišreikalaus nei iš savęs, nei iš kito, kaip kokio mokesčio ar daikto. Ją tiesiog reikia atrasti kaip paslėptą lobį.

Meilė yra dovana, palietusi kiekvieno žmogaus širdį. Pats Dievas, sukurdamas žmogų pagal savo paveikslą, apdovanoja šiuo nuostabiu panašumu į Jį patį. Visi nori būti mylimi ir trokšta mylėti. Jei Dievas yra apibūdinamas kaip pati Meilės pilnatvė – mes esame Meilės vaikai. Ši patirtis skirta visų laikų, visų tautų žmonėms, neat-sižvelgiant į jų sveikatą, amžių, turtą, išmintį. Meilės patirties išgyvenimas atsako į klausimus, ar mūsų gyvenimas turi prasmę, ar jaučiamės svarbūs, reikalingi, ar iš tiesų esame laimingi. Esminis klausimas – ką ir kaip mylėti. Tai lyg ugnis, kuri netinkamai nukreipta sudegina, o užgesinta sušaldo ir sukietina žmogaus širdį.

Pirmiausia Viešpats kviečia priimti įsaką mylėti Dievą visomis jėgomis, visa širdimi ir visa siela. Vadinasi, at-

siliepti Dievui reikia ne paviršutiniškai, bet viskuo, ką esame iš Jo gavę. Įsako, nes šios galios naudojimas yra pagrindinė mūsų laimės sąlyga. Puikiai žinome, kad ne visi žmonės meilę kreipia į Dievą. Kartais ji nukreipiama į daiktus. Kartais sudievinami žmonės. Arba pasirenkama mylėti vien tai, kas priklauso man. Tai akligatviai, nevedantys prasmės, džiaugsmo, laimės kryptimi. O reikia žvelgti daug toliau, giliau, ieškoti pirmosios priežasties, kurios padariniai taip tikslingai atvingiuoja ir prie manęs.

Meilė Dievui prasideda nuo atsivertimo. Jis yra! Viešpats mane prakalbino! Meilė Dievui gali prasidėti nuo dėkingumo už visa tai, kas yra sukurta, palaikoma, už tai, kuo esu apdovanotas. Meilė išreiškiama palankumu, troškimu pažinti, pasilikti su Tuo, kurį mylime. Jei man melstis nuobodu, jei neįdomu, koks yra Dievas ir ką Jis nori pasakyti per savo laišką – Šventąjį Raštą, vadinasi, mano meilė jam gerokai šlubuoja ir yra atvėsusi. Reikia žadinti atmintį, prisiminti, kaip Dievas vedė visą žmoniją, kaip rūpinosi asmeniškai manimi, kaip veikė daugeliui pažįstamų ir mažai kam žinomų šventų žmonių gyvenime, įkvėpė juos reikšmingiems darbams. Meilę Dievui pakursto ir nuoširdi atgaila, atviras dvasinis pokalbis išpažinties metu

ar su kitu krikščioniu, rekolekcijos ar susitikimas su nuoširdžiai tikinčiu žmogumi, bendra malda drauge su juo. Meilė Dievui išauga ir tuomet, kai atvira širdimi klausausi kitų žmonių liudijimo arba Viešpaties veikimo ženklus, didžius ir mažus stebuklus pastebiu savo ar kito žmogaus gyvenime. Klausdami, ar mano gyvenimo centre yra Dievas, ar tariuosi maldoje su Juo dėl visų savo gyvenimo rūpesčių, ar pasiilgstu maldos, kaip jaučiuosi Mišiose, ar trokštu keistis, savo gyvenimu atsiliepti Dievui, ar noriu pažinti Jo valią, ugdyti tikėjimą, taip ugdome savo meilę Viešpačiui ir artėjame prie tikrosios savo gyvenimo prasmės.

Pastebėdami artimą, taip pat auginame meilę Dievui. Jėzus sakė: „Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40). Vadinasi, Viešpats slepiasi už visų silpnųjų, mažųjų, kad mūsų neišgąsdintų ir per juos sulauktų mūsų dėmesio ir pagalbos. Tad padėdami kitiems nušaukime du zuikius: Viešpatį pagerbiame ir artimui meilę parodome. Tad kas renkasi atsiliepti į įsakymą mylėti artimą – priartėja prie paties Dievo.

Meilė artimui prasideda nuo meilės sau. Bet dėmesio, mielieji, nesuklupkime! Tai ne savimeilė. Turi būti teisinga meilė sau. Ji žvelgia į save kaip Dievo kūrinį, apdovanotą, bet kartais ir suklystantį, trokštantį mylėti ir būti mylimam, priimtam, vertinamam. Galime prisiminti Aukso taisyklę: „Tad visa, ko norite, kad jums darytų žmonės, ir jūs patys jiems darykite...“ (Mt 7, 12). Mylėti save – tai save pažinti, priimti ir padovanoti. Su pagarba ir atsakomybe. Nes esame unikalūs ir nepakartojami.

Meilė kitiems, sutiktam žmogui, kuris tampa mano artimu, prasideda nuo palankumo, priėmimo, supratimo, pagarbos, gera linkėjimo. Pasitikėjimas ir pagarba yra bet kokios meilės sparnai, be kurių ji negali mums ir kitiems žmonėms suteikti laimės ir pilnatvės. Jei nebus pagarbos, nebus ir meilės, jei stigs pasitikėjimo, meilė neteiks jokio džiaugsmo. Mylėdami kitus žmones esame pažeidžiami, nuviliami, išduodami. Todėl sakoma, kas pasirenka iš tiesų mylėti, tas renkasi ir kentėti. Meilė prilyginama arba supainiojama su jausmais, malonumais, pramogomis, geiduliais, aistra. Supainiota meilė skaudžiai nudegina. Bet Dievo palankaus rūpesčio dėka gali atvesti prie tikros meilės suvokimo ir jos patyrimo. Nors ir kaip iškreipta meilė būtų nudeginusi, nuvylusi, vis dėlto verta stengtis suprasti, kas yra tikra meilė artimui ir ją patirti. Reikia nepavargti mylėti, kad būtume panašesni į Dievą, keistume savo širdį ir aplinkinį pasaulį.

Šv. Augustinas sakė, kad nėra tokio kieto, geležinio žmogaus, kurio nebūtų galima įveikti meilės ugnimi. Ten, kur yra tikra, kantri, rūpestinga, švelni, atjaučianti, pasiaukojanti, ištikima meilė, nejaučiama sunkumo, visos naštos pakeliamos su lengvumu ir didžiu džiaugsmu. Pakanka prisiminti Jėzaus Kristaus pasiaukojančią meilę, parodytą ant Kryžiaus medžio, ir suprasime, kaip iš tiesų žmogus gali mylėti savo artimą. Kai ne tik kalbame apie meilę, bet ir Jėzaus pavyzdžiu nors truputėlį stengiamės mylėti tuos žmones, kuriuos Viešpats mums gyvenimo kelyje dovanoja, tuomet iš tiesų ne tik priartėjame, bet ir įžengiame į Dievo Karalystę. Kas iš tiesų myli, jau patyrė, ką reiškia būti danguje...

-ksb-

BET KOKIAI DOVANAI REIKIA PRIEDO...

32 eilinis sekmadienis (B)

1 Kar 17, 10–16; Ps 146, 7. 8–9a. 9bc–10; Žyd 9, 24–28; Mk 12, 38–44

Dievui patinka pastebėti mažus žmones ir juos kitiems parodyti kaip tinkamo elgesio pavyzdį. Tai paguodos žinia, kad ir pats kukliausias bet kurių laikų žmogus Dievui yra svarbus, jo pastebėtas ir sulaukia palaikymo netikėčiausiais būdais.

Dvi našlės, gyvenusios skirtingais laikmečiais, atkreipia paties Dievo žvilgsnį. Sunkmečiu gyvenusi našlė, aprašyta 1-oje Karalių knygoje, išgirsta pranašo Elijo beveik beprotišką pasiūlymą: pasidalyti paskutiniu duonos

kąsniu. Kas galėtų tai įvykdyti, kai puodai beveik tušti, derliaus nėra, o namie dar alksta sūnus? Vargšę našlę savo paskutiniaisiais ištekliais pasidalyti paskatina pranašo Elijo paliudijamas Dievo pažadas apie neįtikėtiną Dievo pagalbą, kuri lydės per visą sausros metą. Kai žmogus klausosi Dievo žodžio, kai pasitiki Jo veikimu, išsipildo patys drąsiausi Viešpaties pažadai. Pirmajame skaitinyje kalbama apie didžiulį pasitikėjimą Dievo rūpesčiu. Tam reikia širdies laisvės nuo daiktų, pinigų, bet kokių gėrybių. Pasitikėjimą Dievu augina supratimas, kad rytojūs nėra mano, bet tai Viešpaties dovana.

To paties pasitikėjimo kupina ir kitos našlės širdis, paskatinusi į aukų skrynįą įmesti visus savo kuklius išteklius. Našlė paaukojo daugiausiai, nors į aukų skrynįą

įmetė tik skatiką, už kurią buvo galima nupirkti kelias riekės, maždaug šimtą gramų duonos. Kiti turtuoliai aukojo gausiai. Tai iš jų aukų buvo galima šelpti vargšus, padėti našlaičiams, išlaikyti didingą šventyklą. Tačiau turtingi aukojo tikriausiai gėrėdamiesi savimi, išdidžiai, galbūt norėdami, kad kiti matytų, įvertintų. Jie skyrė Dievui ne geriausią, vertingiausią savo uždarbio dalį, o tai, kas jiems atliko nuo visų išlaidų. Atiduoti likučius tai nevertinti to, kam skiriama auka. Vertę aukai suteikia nuostata, su kuria ji skiriama. Kitaip tariant, svarbiausia, su kokiomis mintimis ryžtuosi dalytis savo ištekliais su kitais žmonėmis.

Viską atiduoti gali tik tas, kuris labai pasitiki Dievu, kuris jaučia didžiulį dėkingumą, troškimą atsiliepti taip, kaip gali. Viešpatį nudžiugina ne mūsų aukos dydis, o Juo pasikliaujanti, dėkinga žmogaus širdis. Sena patarlė sako, jog Dievas labiausiai klauso žmogaus širdies, ne vien liežuvio. Tik vienas Viešpats iš tiesų pažįsta, kokią nuostatą turėdami dalijamės gėrybėmis su kitais, kas dedasi mūsų širdyje, kai skiriame auką Dievo garbei.

Pasakojimai apie dvi našles gali priminti ir paties Jėzaus kelią. Jėzus taip pat netaupė savęs, ant kryžiaus kaip ant šventovės altoriaus už mus atidavė visą save, kad „savo auka sunaikintų nuodėmę“ (Žyd 9, 26) ir mus visus užtartų stovėdamas prieš Dievo veidą Tėvo

namuose. Jėzus Kristus, Amžinojo Dievo Sūnus ir mūsų brolis, taip dažnai maldoje klausėsi savo Tėvo, pasitikėjo Jo žodžiu pačiomis nepalankiausiomis aplinkybėmis ir dėl savo ištikimybės dalyvauja dangaus šventyklos garbėje. Ten paruošta vieta visiems, kurie jau čia, žemėje, mažuose ir dideliuose dalykuose renkasi pasitikėjimo kelią, nepasiduoda paviršutiniškumui, drungnumui, bet nori visą save dovanoti didesnei Dievo garbei.

Dievas trokšta, kad į Jo parodytą dėmesį mums atsilieptume dėkingumu, meile, solidarumu, bendryste, džiaugsmu. Čia visai netiks įtarumas, godumas, pavydas, nerimas dėl rytdienos, skaičiavimas, ar apsimoka, svarstymas, kas man bus už tai. Į meilę tinkamiausia atsiliepti meile. Mūsų lobiai ir gėrybės yra ne tik smulkūs ar stambūs pinigai. Dalytis galime ir laiku, gabumais, žiniomis, dėmesiu su tais, kuriuos Viešpats siunčia į mūsų gyvenimą. Svarbiausia – pralaužti savo egoizmo ir puikybės sienas, pasirinkti solidarumą ir atjautą, pastebėti laukiančio Viešpaties žvilgsnį. Tuomet Dievui pakaks ir mūsų skatikų, mūsų pastangų, rūpesčio, bet tik tada, kai tai bus ištiesta su didele meile. Didelė ar maža dovana Dievo akyse laukia tam tikro priedo, saugomo mano širdyje. Tik nuo to priedo priklauso dovanos vertė. Metas žvilgtelėti į mūsų širdies saugyklas.

-ksb-

MEILĖ, KURI NUŽUDYTA PRISIKELIA, IŠDUOTA NEIŠDUODA

33 eilinis sekmadienis (B)

Dan 12, 1–3; Ps 16, 5. 8. 9–10. 11; Žyd 10, 11–14. 18;
Mk 13, 24–32

Su nostalgija menasi laikai, kai bažnyčioje per Sumą griausdavo vargonai ir skambėdavo sudėtingi polifoniniai kūriniai – dramatiškas *Miserere*, per laidotuves *Dies irae*. Gal dar likęs koks kunigas mohikanas, kuris prie karsto užgieda senąjį, pagaugais per odą einantį „Gelbėk mane, Viešpatie“: diena rūstybės, liepsnojan-tis dangus, o jo fone – teisiamas pasaulis.

Baigdami liturginius metus apmąstome panašius vaizdinius – užtemusi saulė, iš dangaus krintančios žvaigždės, sukrėstos Dangaus galybės.

Gaila, kad anie dramatiški kūriniai, labai tinkantys šiam laikui ir šios dienos Šventojo Rašto ištraukoms,

pasitraukė iš liturgijos. Kur dabar žmogus gali būti sukrėstas ir pajusti savo mažumą ir menkumą? Ne kiekvienas gali atsistoti ant tarpeklio atbrailos ir žvelgti iš arti į riaumojantį krioklį, stebėti praūžiantį uraganą ar plaukti audringa jūra.

Dievas yra didis, – dažnai kartoja musulmonai. Tai ir mūsų Bažnyčios tiesa. Ji nebuvo kokio nors Bažnyčios susirinkimo atšaukta. Biblija apie Dievo artumą rašo ne tik kaip apie švelnų vėjelio dvelkimą, bet ir kaip apie visa ryjančią liepsną. Prieš Jo didybę drebėjo ne tik žydų priešai, bet ir pati išrinktoji tauta. Bet šiandienos žmogui papasakoti apie Dievo didybę nėra lengva. O kai nesuvoki Jo didybės, negali suprasti ir Jo nusižeminimo. Dėl šito nesupratimo didžiausias pasaulyje ir visatoje žmogui ima rodytis jis pats.

Vis dėlto kad ir kokius aukštus, dangų remiančius bokštus jis statytų, kad ir kokius gerus kelius tiestų, nertų

į vandenynų gelmes, kiltų į kosmosą, žmogus niekada neprilygs Dievui ir netapsnos Jam per petį. „Dulkė esi ir į dulkę sugrįši!“ (Pr 3, 19) – šią tiesą patirsime kiekvienas ar dangui liepsnojančią ir drebančią pasaulio pamatams, ar asmeniškai susitikę mirtį ir palikdami šią gražią planetą.

Supratimas, kad esu dulkė prieš Dievą, labai svarbus. Paradoksalu, bet tik dėl šio supratimo galime pažinti tikrąją savo didybę. Kol pats save teigiu, manausi esąs kažkas, bandau sau įrodyti, kad nesu dulkė, iš tokių pat kaip aš laikiu, kad tai patvirtintų. Kaip godžiai žmonės, nepažinę Dievo, ieško žmonių pripažinimo ir įvertinimo! Kad pagirtų, kad paplotų, kad užkabintų medalį ir pavadintų šaunuoliu, žmogus be Dievo aukoja ir eikvoja daugybę laiko ir jėgų. O žmogiška garbė nuvysta greitai, kaip žolė.

Prabėgo liturginiai metai, netruks prabėgti ir gyvenimas. Šiandien susimąstome apie jo ir pasaulio pabaigą.

Bet ne viskam lemta pasibaigti. „Nors kalnai gali griūti ir į dulkes pavirsti, Viešpaties meilė išlieka“, – giedame vienoje giesmėje. Meilė, kuri nužudyta prisikelia, išduota neišduoda, yra Žmogaus Sūnus. Jis, kaip pranašavo Jobas, paskutiniu metu pakils viršum dulkių ir prisimins mus, dulkes, kurias mylėjo, dėl kurių nužengė iš savo didybės – Dangaus ir tapo į mus panašia dulkė. Jis mūsų nepamirš ir vesis, kur laimė tikra ir kur žmogus daugiau niekada nebebus dulkė. Jis regės Dievą, vienintelę atnašą amžiams padariusį tobulus šventinamuosius (plg. Žyd 10, 14), t. y. mus, kurie ne vien vadinami, bet ir esame Dievo vaikai.

Iš figos medžio pasimokyti negalime: pas mus jis neauga. Bet kaskart, kai matome vargšą ar pakeltą Švenčiausiąjį Sakramentą, sudrebėkime, nes Žmogaus Sūnus „jau arti, prie slenksčio“ (Mk 13, 29).

Parengė kun. M. M.

ATIDUODANTIS SAVE KITIEMS KARALIUS

Mūsų Viešpats Jėzus Kristus, Visatos Valdovas (B)
Dan 7, 12–14; Ps 93, 1ab. 1c–2. 5; Apr 1, 5–8;
Jn 18, 33b–37

Šiandien džiaugsmingai švenčiame Viešpaties Jėzaus Kristaus, mūsų ir pasaulio Karaliaus, iškilmę. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad pirmasis ir pagrindinis visatos karalius ir valdovas yra pats Vienas Trejybėje Dievas. Kaip rašoma Apreiškimo knygoje, jis yra „Alfa ir Omega“, visų dalykų šaltinis ir tikslas, tas, kuris „yra, kuris buvo ir kuris ateina“. Jis yra ir buvo, turėdamas savyje beribės būties ir tobulybės pilnatvę. Jis ateina sukurdamas pasaulį ir nuolat laikydamas jį buvime ne dėl to, kad jam to reikėtų, bet visiškai laisvai, vien tik iš savo gerumo. Dievas tvirtai ir švelniai veda pasaulį, visa traukdamas prie savęs meilės ryšiais. Jis ateina pas žmones siūlydamas jiems savo draugystę ir darydamas juos savo Karalystės vaikais. Dievas yra virš visko, todėl netinka sakyti, kad „tarnauja savo kūriniams“. Vis dėlto jis apreiškia savo visagalybę, ypač savo dosnumu ir dovanomis, pripildydamas mus visokių gėrybių ir gailėstingai gelbėdamas suklydusius.

Pradžioje Dievas padarė žmogų savo pagalbininku ir tarsi antros eilės karaliumi regimajame pasaulyje.

8-oje psalmėje parašyta: „Viešpatie, tu padarei žmogų truputį mažesni už angelus, didybe ir garbe jį apvainikavai, visa pajungei jo valdžiai.“ Galima pritaikyti Adomui liturgijos ištarmę: „Dieve, tau tarnauti, tai viešpatauti, tai būti karaliumi.“ Tačiau netrukus žmogus nusidėjo. Pritardamas šėtono melui, jis ėmė žiūrėti į Dievą nebe kaip į dosnų mylintį Tėvą, bet kaip į pavydulingą despota. Jis sumaištavo. Dievas jam tapo grėsmingas konkurentas. Žmogus panorė valdyti pasaulį vienas, Dievo vietoje, savavališkai ir tironiškai, vadovaudamasis klaidinga Dievo valdžios samprata, įkvėpta demono. Suprantama, kad iš šios elgsenos greitai išplaukė visokie šio pasaulio valdžiu ir karalysčių piktnaudžiavimai.

Žinia, esant dabartinei žmonijos būklei, žemiškų vadovų vaidmuo yra būtinas norint išlaikyti tam tikrą tvarką ir apsaugoti žmones nuo priešų. Bet neretai valdovai išnaudoja ir sunkiai engia savo tautas labiau siekdami sustiprinti savo valdžią, turtą ir asmeninius interesus, negu tarnauti bendrai piliečių gerovei. Norėdami priimti kitiems savo autoritetą, jie visų pirma remiasi ginkluota jėga. Neretai godžiai bei pavydulingai gina savo valdas ir prerogatyvą, laikydami save tautos didžiūnais ar net dievais, o visus kitus geriausiu atveju tarnais, mažą to, vergais. Jie bijo galimų konkurentų,

kartais įtariai ir su baime žiūri į savo teisėtus pavaldinius bei būsimus įpėdinius.

Jėzus yra kitoks karalius. Jis atėjo atkurti tarp žmonių Dievo Karalystės. Jis atlieka savo karališkas pareigas nesavanaudiškai tarnaudamas ir atiduodamas save kitiems meilėje. Jo pagrindinis tikslas – perduoti visiems savo pavaldiniams karališkąjį titulą, kad jie galėtų viešpatauti tobuloje bendrystėje su juo. Kristus atsakė Pilotui: „Taip yra, kaip sakai: aš esu karalius. Aš tam esu gimęs ir atėjęs į pasaulį, kad liudyčiau tiesą.“

Jėzus atėjo liudyti, kad Dievas yra meilė, kad jis besąlygiškai ir gailestingai myli visus žmones ir trokšta jų išganymo. Jėzus atėjo kaip švelnus, nuolankus karalius, traukdamas mus paskui save ir mokydamas savo pavyzdžiu, kaip tarnauti Dievui ir savo broliams. Jis atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti už daugelį. Šventasis kryžius ir erškėčių vainikas yra jo karaliavimo ženklai. Kaip mums ką tik

priminė Apreiškimo knyga, jis „mus myli ir nuplovė savo krauju mūsų nuodėmes, ir padarė iš mūsų karalią bei kunigą“.

Iš numirusių prisikėlęs Karalius ir Vyriausiasis Kunigas Kristus stovi dabar danguje Dievo Tėvo akivaizdoje nuolat mus užtardamas. Žemėje esame jo Kūno nariai, jo karalija, jo liudytojai bei pagalbininkai, jo antros eilės karaliai ir kunigai. Mūsų misija: liudyti tiesą apie Dievo meilę, tarnauti kitiems ir paaugoti save už juos sekant Viešpaties Jėzaus pavyzdžiu. Taip darydami, būsime Dievo Karalystės išplitimo žemėje bendradarbiai iki Kristaus antrojo atėjimo, kai bus galutinai apreikšta Dievo vaikų garbė. Tada „visa kūrinija bus išvaduota iš pikto vergijos“, ir mes, viešpataudami su Kristumi ir visais šventaisiais, didžiadvasiškai tarnausime Dievui Tėvui ir jį šlovinsime per amžių amžius. Amen.

Parengė t. Grigalius Casprini OSB

Nauji leidiniai

YOUCAT VAIKAMS: Katalikų Bažnyčios Katekizmas vaikams ir tėvams su popiežiaus Pranciškaus pratarne / iš vokiečių kalbos vertė Giedrė Sodeikienė. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2018. – 240 p.: iliustr.

Ką tik lietuvių kalba pasirodęs YOUCAT VAIKAMS – dar viena knyga iš populiarios YOUCAT serijos. Šis Katekizmas pirmiausia skirtas 9–13 metų vaikams, o drauge visai šeimai, visiems, atsakingiems už vaiko tikėjimo ugdymą: tėvams, krikštatėviams, seneliams, katechetams ir tikybos mokytojams. Leidinio autoriai – specialiai šiam darbui suburta teologų, kunigų, katechetų, vaikų auklėtojų ir tėvų grupė iš Austrijos, Slovakijos ir Vokietijos – stengėsi vaikams suprantama kalba glaustai perteikti Katalikų Bažnyčios Katekizmo mokymą. Parengta medžiaga buvo išbandyta įvairiuose Austrijos darželiuose ir mokyklose, įvertinta tėvų ir jaunimo organizacijų. Katekizmo rengėjai atsižvelgė į visas išsakytas pastabas. Ketverius metus trukusio intensyvaus darbo vaisius – praktikoje patikrintas leidinys, patrauklia forma supažindinantis su svarbiausiais katalikų tikėjimo klausimais.

YOUCAT VAIKAMS sudarytas klausimų ir atsakymų forma; tamsiu šriftu išskirtoje klausimų ir atsakymų dalyje pateikiamas vaiko supratimą atitinkantis, Bažnyčios autorizuotas bendro tikėjimo aiškinimas. Po ja esanti aiškinamoji dalis padės geriau įsisąmoninti medžiagą. Paspalvinta dalis puslapio apačioje skirta tėvams – čia jie ras informacijos ir paskatų, kaip megzti pokalbį su vaiku apie tikėjimą, taip pat nuorodų į platesnį ir gilesnį aiškinimą YOUCAT'e.

Visa medžiaga YOUCAT VAIKAMS dėstoma beveik tokia pačia tvarka kaip didžiajame Katalikų Bažnyčios Katekizme. Įžanga skirta pasaulio kilmei aptarti, 1 dalyje pateikiama 12 svarbiausių faktų apie Dievą, 2 dalyje kalbama apie sakramentus, 3 dalyje – apie Dekalogą. 4 dalis skirta maldai. Taip pat įtraukta specialiai tėvams skirta dalis, kurioje apžvelgiamas Jėzaus gyvenimas ir tai, kas žinotina apie Jo asmenį. Dalykinė ir vardų rodyklės knygos gale padės lengvai surasti konkrečią vietą.

Knygos tekstą ir iliustracijas papildė YOUCAT VAIKAMS tinklalapyje (www.youcat.org/y4k) pateikiami trumpi filmukai ir žaidimai, nemokami prizai ir paskatos vaikams, susiję su viena ar kita tema. Suaugusieji ras informacijos, kaip buvo rengiamas šis Katekizmas, kam jis skirtas ir kaip juo naudotis.

Šiuo metu YOUCAT VAIKAMS verčiamas į kitas kalbas. Iki Kalėdų turėtų pasirodyti vertimai į 10 kalbų. Lietuviškasis vertimas – vienas pirmųjų. Jame kai kuri medžiaga specialiai pritaikyta Lietuvos skaitytojui: pateikiama mūsų krašto palaimintųjų, vyskupų, garsių žmonių įžvalgų.

„Būkite gyva grandinė, įgalinanti kartą po kartos įtvirtinti Evangeliją šeimose, bendruomenėse ir Bažnyčioje“, – YOUCAT VAIKAMS pratarinėje ragina popiežius Pranciškus.

Lietuvos vyskupų konferencijos plenarinis posėdis

Rugpjūčio 30 d. Liškiavoje įvyko Lietuvos vyskupų konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo arkivyskupas P. López Quintana, G. Grušas, L. Virbailas, S. Tamkevičius, vyskupas E. Bartulis, J. Ivanauskas, A. Jurevičius, K. Kėvalas, R. Norvila, A. Poniškaitis, D. Trijonis, L. Vodopjanovas.

Posėdį pradėjo Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas, Vilniaus arkivyskupas metropolitas G. Grušas. Jis pakvietė posėdžio dalyvius pasimelsti Lietuvos paaugojimo Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, Nekaltajai Širdžiai malda, ženklinančia šiuos jubiliejinus metus. Kaip visada, vyskapai meldėsi ir už Šventąjį Tėvą, prašydami Viešpaties malonių jo tarnystei.

Lietuvos vyskopus savo dalyvavimu posėdyje pagerbė apaštališkasis nuncijus Lietuvai arkivysk. Pedro López Quintana. Jis pasveikino susirinkusiuosius ir pristatė jiems naująjį apaštališkosios nunciatūros sekretorių kun. Christopherį T. Washingtoną, kilusį iš Skrantono vyskupijos (Pensilvanijos valstija, JAV), prieš tai dirbusį apaštališkojoje nunciatūroje Bolivijoje. Po šio pristatymo apaštališkasis nuncijus savo kalboje susitelkė ties įvairiais netrukus įvyksiančio Popiežiaus Pranciškaus vizito į Lietuvą aspektais.

Rengiantis rugsėjo 22–23 d. įvyksiančiai Popiežiaus apaštališkajai kelionei į Lietuvą, Pasirengimo Popiežiaus vizitui komiteto generalinis sekretorius br. kun. S. Rumšas pristatė susirinkusiesiems įvairius praktinius ir organizacinius pasirengimo šiam vizitui aspektus. Svarstyti vizito programos, Lietuvos vyskupų dalyvavimo vizito renginiuose, svečių priėmimo, kiti šio neeilinio įvykio praktiniai ir organizaciniai klausimai. Siekiant geriau dvasiškai pasirengti Šventojo Tėvo vizitui, nutarta, kad Lietuvos miestų bažnyčiose ir rektoratuose rugsėjo 21 d. išpažinčių bus klausoma nuo 15 iki 22 val., o kitose bažnyčiose – tomis valandomis, kurios bus nustatytos ir iš anksto paskelbtos.

Neseniai vyskupo konsekraciją priėmusiam Kauno arkivyskupijos vyskupui augziliarui teol. dr. A. Jurevičiui LVK nariai patikėjo pirmąsias pareigas: nuo šiol vysk. Algirdas yra atsakingas už Bažnyčios mokymo (doktrinos) klausimus. Kaip LVK atstovas vysk. A. Jurevičius vyks į Berlyną 2018 m. rugsėjo 26–27 d. vyksiantį XXII *Renovabis* kongresą.

Posėdyje vyskapai taip pat aptarė kai kuriuos Lietuvos vyskupų konferencijos kasmetiniame leidinyje *Katalikų žinyras* skelbiamos informacijos aspektus. Svarstyti Bažnyčios indėlio į kovą su prekyba žmonėmis, sakramentų teikimo ir su tuo susijusios katechezės klausimai.

2018 m. liepos pabaigoje didžiuliam potvyniui nusiaubus Indijos Keralos valstiją, šiam savo gausiomis katalikų bendruomenėmis garsėjančiam Azijos regionui padaryta didžiulė žala: žuvo 445 žmonės, beveik 300 000 valstijos gyventojų evakuota, sugriauta daugybė namų, suardyta infrastruktūra. Lietuvos vyskapai kviečia padėti nukentėjusiesiems malda ir konkrečiu artimo meilės gestu: Lietuvos *Caritas* netrukus paskelbs sąskaitas, į kurią bus galima pervesti aukas nelaimės ištiktiesiems Keraloje, numerį.

Kitas Lietuvos vyskupų konferencijos plenarinis posėdis vyks 2018 m. lapkričio 19–21 d. Vilniuje.

-lvks-

Kunigų paskyrimai

Kauno arkivyskupijoje

Kun. **Ramutis Janšauskas** atleistas iš Šiluvos parapijos altaristo pareigų ir paskirtas Kauno arkikatedros parapijos altaristu.

Kun. **Audrius Martusevičius** atleistas iš Kauno Šv. Juozapo (Vilijampolės) parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Kauno Pal. Jurgio Matulaičio (Eigulių) parapijos vikaru.

-Kn-

Kaišiadorių vyskupijoje

Kun. **Rolandas Bičkauskas** paskirtas Kaišiadorių vyskupijos generaliniu vikaru. Jis, kaip iki šiol, reziduos Jiezno parapijoje ir kartu eis parapijos klebono pareigas.

Kun. **Marius Talutis** paskirtas pal. Teofiliaus Matulionio kanonizacijos bylos postulatoriumi. Jis, kaip iki šiol, reziduos Punsko parapijoje, Elko vyskupijoje, ir kartu eis parapijos vikaro pareigas lietuvių sielovadoje.

Apaštų Sostas iki šiol Kaišiadorių vyskupijos generalvikaro ir kanonizacijos proceso postulatoriaus pareigas ėjęs kunigą **Algirdą Jurevičių** paskyrė Kauno arkivyskupijos vyskupu augziliaru.

-Kš-

Naujai įšventinti Lietuvos vyskapai dalyvavo vyskupų kursuose Romoje

Rugsėjo 5–13 dieną Kristaus legionierių tarptautinėje kolegijoje (*Athenaeum pontificium Regina apostolorum*) vyko kasmet rugsėjo pradžioje Romoje rengiami naujai įšventintų vyskupų kursai. Juose drauge su 144 vyskupais, įšventintais per pastaruosius metus, dalyvavo ir du vyskapai iš Lietuvos: Vilniaus arkivyskupo pagalbininkas vyskupas Darius Trijonis ir Kauno arkivyskupo generalvikaras vyskupas Algirdas Jurevičius. Kursus organizavo Vyskupų ir Rytų Bažnyčių kongregacijos. Atskiri kursai vyko misijų kraštų vyskupams. Šiuos kursus organizavo Tautų evangelizavimo kongregacija, dalyvavo 81 vyskupas iš misijų kraštų.

Pagrindinė kursų tema – „Evangelijos džiaugsmo tarnai“ – buvo paremta popiežiaus Pranciškaus apaštališkojo paragavimo *Evangelii gaudium* mintimis. Visos dienos buvo pripildytos bendros maldos: Eucharistijos šventimo, adoracijos, Valandų liturgijos, Rožinio... Mokymuose priešpiet buvo skaitomi dienos temą atspindintys pagrindiniai pranešimai, o vėliau nemažai laiko skiriama vadinamajam broliškam dialogui, kai klausytojai galėjo pateikti pranešėjams klausimų. Po pietų vyko apmąstymai ir darbas mažose grupėse. Pasidalijimuose kilusios svarbiausios mintys dienos pabaigoje buvo pristatomos visiems kursų dalyviams.

„Vyskupo tarnystė misionieriškoje Bažnyčios transformacijoje“ – šią rugsėjo 6 d. temą plėtojęs arkivysk. Victoras Manuelis Fernandezas (Argentina) daug dėmesio skyrė ganytojų artumo žmonėms temai. Pasitaiko, kad ganytojai slepiasi už struktūrų, susitikimų, iš kurių gausos kyla pervargimas. Tuomet trūksta laiko žmonėms, neturintiems iš tikėjimo kylančio džiaugsmo ir paguodos. Juk Jėzus praliejo kraują už kiekvieną žmogų, todėl kiekvienas jam brangus. Dievas duoda Bažnyčiai charizmą, kurios dažnai būna nekontroliuojamos, kartais net nepatogios, bet tai – Dievo dovanos. Būti tikinčiam reiškia priimti ne mokymą ar naujas žinias, bet naują gyvenimą. Prelegentas pabrėžė pirminį džiaugsmingai vykdomą skelbimą (kerigmą), kviečiantį žengti toliau į Bažnyčios bendrystę. Savaimė suprantama, kad buvo keliami ir „nepatogių“ klausimų – kaip vyskupui „išeiti“, kai yra tiek daug pareigų, kurias reikia atlikti, o žmonėms laiko beveik nelieta. Tarp dvasininkų pastebima tendencija tapti biurokratais.

Kartais pasauliečiai turi daugiau misionieriškos patirties, negu jų ganytojai. Tad būtina pasitelkti į pagalbą ir pasauliečius, tačiau čia netrūksta ir sunkumų, kunigai nėra pasirėmę su jais dalytis atsakomybe. Būtina įsisąmoninti, kad turime kalbėti ne tiek apie kunigus, kiek apie pasauliečius, nes pamatinis sakramentas Bažnyčioje – Krikštas.

Jubiliejiniai Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, atlidai

Rugsėjo 1–8 d. Trakuose švęsti Švč. Mergelės Marijos, Lietuvos Globėjos, jubiliejiniai atlidai. Šie metai Lietuvos vyskupų buvo paskelbti Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, metais minint 300 metų Trakų Dievo Motinos paveiklo vainikavimo popiežiškosiomis karūnomis jubiliejų.

Atlidai Trakuose prasidėjo išvakarėse, rugpjūčio 31 d., 19 val. iškilmingais Mišparais, kuriuose giedojo Lietuvos grigališkojo giedojimo mokyklos. Šeštadienį piligrimai pėsčiomis ar dviračiais keliavo iš Aušros Vartų į Trakus. Sutinkant pagrindinę atlidų dieną – sekmadienį per naktį vyko Švč. Sakramento adoracija Trakų bazilikoje.

Šiais jubiliejiniais metais popiežius Pranciškus Trakų Švč. M. Marijos apsilankymo bažnyčiai suteikė mažosios bazilikos titulą. Vyskupai kartu su Lietuvos tikinčiais paaugojo Lietuvą Švč. Mergelės Marijos Širdžiai. Išleistas pirmasis bendras Lietuvos ir Lenkijos pašto ženklas su Trakų Dievo Motinos, Lietuvos Globėjos, atvaizdu. Bažnytinio paveldo muziejuje veikė paroda „Būk sveika, lobyne neaprepiamojo Viešpaties! Trakų Dievo Motina – Lietuvos Globėja. Trakų bažnyčios lobynas XV–XIX a.“ Per visą atlidų aštuondienį pasveikinti Trakų Dievo Motinos ir prašyti jos globos keliavo tikintieji iš Vilniaus arkivyskupijos dekanatų ir kitų Lietuvos vietų.

Pirmąją atlidų dieną, rugsėjo 1-ąją, maldų už moksleivius, studentus ir mokytojus dieną, surengtas dvylikas jaunimo piligriminis žygis į Trakus, savo istorinėmis šaknimis siekiantis XVII a., o piligrimystės tradicijos atgaivimu – 2007 m. 2006 m. tuometinio Vilniaus metropolito kardinolo Audrio Juozo Bačkio paskatintas, Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centras (VAJC) nusprendė padaryti šį žygį kasmetiniu, ir jau nuo 2007 m. pusė tūkstančio jaunuolių žygiavo tikėjimo kelionėje. Ši piligrimystės tradicija sieja mus su dar gilesne praeitimi, kai 1604 m. iš Vilniaus į Trakus keliavo jėzuitų ir Vilniaus vyskupo Benedikto Vainos surengta procesija. Po bado, sausros ir maro metų pasipylusios liūtys naikino pasėlius, todėl maldininkai keliavo į Trakus prie Marijos paveiklo prašyti Dangaus pagalbos ir jų prašymai buvo išklausyti.

Šiemetinio žygio tema „Viltis neapgauna“ kartu yra ir pasiruošimas Šventojo Tėvo vizitui bei susitikimui su jaunimu rugsėjo 22 d. Keliavę su viltimi, džiaugsmu ir rožinio malda, įraudę ir linksmi piligrimai pasiekė Trakus po 19 val. Šv. Mišias aukojęs Vilniaus arkivyskupijos vyskupas augziliaras Darius Trijonis piligrimystės temą pailiustravo asmeniniu pavyzdžiu apie kelionę iš Fatimos, kuomet, išsiveržus ugnikalniui Islandijoje ir sutrikus oro sąlygoms, su maldininkais tris dienas turėjo praleisti nežinomybėje oro uoste. Piligrimystė netikėtomis sąlygomis atskleidė gebėjimą jausti atsakomybę už kitą, parodė, kaip tikrasis jos veikimas pradeda skleisti po kelionės. Vyskupas palinkėjo jaunimui niekuomet nenustoti vilties. Šv. Mišių metu taip pat buvo meldžiamasi už švietimo sistemos darbuotojus, paminėti kartu piligriminiame žygyje dalyvavę Šv. Juozapo seminarijos auklėtiniai. Vėliau vyko agapė, linksmavakaris, pernakt trukusi Švč. Sakramento adoracija.

Rugsėjo 2-oji, antra ir pagrindinė atlidų diena, buvo ypatingai pakili ir džiugi, pritraukusi gausų būrį tikinčiųjų. Lietuvos Globėjos buvo meldžiama užtarimo nepriklausomybės šimtmetį švenčiančiai Tėvynei, o šv. Mišias aukojęs Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas ragino atsigręžti į savo vidų ir sugrįžti į dvasinius namus, į kuriuos lyg kompasas teisingą kryptį rodo Dievo įstatymų laikymasis. Arkivyskupas kreipėsi į tėvus ir senelius, prašė mokyti vaikus, ateities kartą mylėti Mariją, kuri prieš tris šimtmečius pasirinkta Lietuvos globėja, sauganti nuo priešų.

Pasak arkivyskupo, vis dėlto didžiausias kovos laukas yra žmogaus širdis, ten nuolat vyksta gėrio ir blogio susidūrimai, todėl svarbu melstis ir pasninkauti. Arkivyskupas priminė prieš 25-erius metus įvykusį popiežiaus Jono Pauliaus II vizitą, kurio metu pontifikas, kreipdamasis į jaunimą sakė, kad jų laukianti sunki, bet garbinga užduotis – nuo pamatų pastatyti savo krašto ateitį. Arkivyskupas Gintaras Grušas prašė Lietuvos žmonių rengtis netrukus vėl įvyksiančiam popiežiaus apsilankymui visų pirma savo vidumi ir ugdyti dvasinius lobius.

Iš karto po Mišių aukos, praturtintos choro „Aidija“ giesmių, tikinčiųjų laukė parapijiečių suorganizuota „Spalvotų šypsenų šventė“, prasidėjusi Pasirengimo popiežiaus vizitui komiteto atstovo kun. Roberto Moisevič kalba, kurioje kunigas prašė tikinčiųjų užduoti sau klausimą, ką kiekvienam asmeniškai reiškia šis vizitas. Juk popiežius atvažiuoja savo asmeniu nukreipti mus arčiau Kristaus. Taip pat kun. Robertas Moisevič paminėjo, kad Trakų Dievo Motinos paveikslas kelias į Kauną, Santaką, ir bus pastatytas prie altoriaus popiežiaus aukojamų šv. Mišių metu.

Tuo metu jau šurmuliavo šventės renginiai – vienuolės joanitės mokė kaligrafijos, menininkai gamino aitvarus, parapijos savanoriai vaišino bei kvietė atsakyti į popiežiui skirtos viktorinos klausimus, kareiviai virė žirniene.

Rugsėjo 3-iają, pirmadienį, buvo meldžiamasi už persekiojamus ir gundomus krikščionis, prašoma Dievo Motinos taikos pasauliui, mūsų namams ir širdims, taip pat užtarimo ginantiems tėvynę. Tą dieną prie Lietuvos Globėjos paveikslo atkeliavo Varėnos dekanato piligrimai su monsinjoru Žydrūnu Vabuolu, o vakare lankėsi Grigiškių Šventosios Dvasios koplyčios maldininkai – dalis jų atkeliavo pėsčiomis. Kun. Žydrūnas Vabuolas, komentuodamas dienos Evangelijos ištrauką, paminėjo, kad visais laikais yra pagunda vadovauti Dievui, tikėtis vienokių ar kitokių stebuklų neatsižvelgiant į jo valią. Kunigas pabrėžė, kad Marija mus moko svarbaus dalyko – nuolankumo. Kol kiti nazaretiečiai tikėjosi, kad Dievas vykdys stebuklus pagal jų valią, Marija, atsisakydama savo norų, pati ją priėmė ir to paties moko mus, ypač čia, Trakuose. Pasak kunigo, melddami Marijos galime tikėtis dviejų dalykų: kad būsime išklaustyti, tačiau būkime pasiruošę tam, jog Marijai užtariant Dievas išklausys, bet mūsų prašymus įvykdys kitokiu būdu, nei įsivaizduojame.

Po šv. Mišių mons. Ž. Vabuolas piligrimams trumpai papasakojo Trakų bazilikos bei Mergelės Marijos paveikslo istoriją, paminėjo Riomerių koplyčią.

Vakarinėse Mišiose dalyvavo Trakų dekanato Grigiškių Šventosios Dvasios koplyčios piligrimai. Katechezėje prieš šv. Mišias kun. Bernardas Augaitis išvardijo Medžiugorjės Mergelės tikintiesiems perduotus penkis „akmenėlius“, padedančius įveikti sopulius ir naštas, kuriuos Dievo Motina matanti kiekvienam mūsų: maldą, pasninką, Eucharistiją, susitaikymą ir ramybę. Netrukus šv. Mišias aukojęs kun. Aloyzas Volskis priminė, kad Mergelė Marija yra Ligoninių Užtarėja bei Miršančiųjų Paguoda, visų pirma slaugiusi savo senus tėvus Joakimą ir Oną. Ligoninių sveikata, lotyniškai *salus infirmorum*, reiškia dvasinę sveikatą, bet žodis *salus* turi ir išganymo reikšmę. Dievo Motina trokšta, kad sektume Jėzų, sielų ir kūnų gydytoją. Iš didelės meilės ligoniams jis įsteigė Ligoninių sakramentą kūno ir dvasios sveikatai stiprinti. Todėl krikščionys visuomet pasižymėjo išskirtine meile ligoniams. Kai ankstyvieji krikščionys išėjo iš katakombų, pradėjo kurti ligonines. Kunigas paminėjo vienos pirmųjų ligoninių įkūrėjos, kilmingos romietės Fabijolos pavyzdį (400 Kr. m.). Pasak jo, vienas nuostabiausių šios institucijos pavadinimų prancūzų kalba – „Dievo viešbutis“.

Rugsėjo 4-ąją, Švč. Mergelės Marijos paveikslo vainikavimo dieną, buvo meldžiamasi už šimtmečius Trakų Dievo Motiną lankiusius piligrimus, meilę ir

Daugelį metų kunigai buvo formuojami būti „instituciniai“, vykdančys tam tikras sielovadines funkcijas. Besikeičianti visuomenė tampa iššūkiu Bažnyčiai įveikti savo sustabarėjimą ir leistis į naujas tikėjimo skelbimo paieškas.

Diskusijų grupelėse buvo aptartas tikėjimo džiaugsmo perdavimas. Su užuojauta žvelgėme į vyskopus iš JAV, kur pastaruoju metu kilo didžiulė pasipiktinimo banga dėl Bažnyčios tarnų praeityje vykdytų nusikaltimų prieš nepilnamečius. Sutikti būti vyskupu reikia daug drąsos, nes visuomenės nuomonė yra kurstoma prieš visai su tuo nesusijusius ir dėl to nekaltus žmones.

Rugsėjo 7 d. buvo gilinamasi į temą „Evangelijos skelbėjai“. Pagrindiniai dienos pranešėjai kardinolai Sergio da Rocha (Brazilija), Kurtas Kochas (Vatikanas), Blase'as Cupichas (JAV) ir t. Antonio Spadaro SJ kalbėjo apie Evangelijos skelbimo sunkumus pliuralistinėje visuomenėje. Pliuralizmas proteguoja skirtumus ir nekenčia vienybės, kurią pristato kaip „totalitarizmą“. Bažnyčia nepripažįsta ir nesiekia „uniformizmo“, bet žino, kad vienybė galima ir skirtingumuose. Daug dėmesio buvo skiriama kunigų kaip Evangelijos skelbėjų temai raginant labiau rūpintis žmogiškuoju seminaristų ugdymu, kad jie išmoktų būti socialūs, nebijotų leistis į įvairias diskusijas, ieškotų bendrystės, nes vienišas kunigas yra kenčiantis kunigas. Jei Bažnyčioje kyla skandalų, tegu žurnalistai daro savo darbą, o mes turime užsiimti savo „darbu“ – skelbti Evangeliją. Jei dvasininkai tinkamai neatlieka savo „darbo“, tuomet žurnalistai turi darbo, kurį entuziastingai atlieka.

Švč. Mergelės Marijos Gimimo dieną (rugsėjo 8 d.) vyskupai vyko į Didžiąją Švč. Mergelės Marijos baziliką (*Maria Maggiore*) švęsti Eucharistijos. Homilijoje kard. Angelo De Donatis priminė, jog Mergelė Marija yra vartai, per kuriuos į istoriją įžengė Kristus; ji kviečia per ją eiti link kitų žmonių nešant jiems Kristų. Kardinolas palinkėjo, kad Mergelės Marijos lydimi taptume taip panašūs į Kristų, kad apie mus taip pat

pasakytų, kaip Liono advokatas pasakė apie Arso kleboną šv. Joną Mariją Vianėnų: „Mačiau Dievą žmoguje!“

Iš pamaldų grįžusius vyskopus pasitiko sunki tema apie dvasines seksualinio išnaudojimo žaizdas, kurią pristatė t. Hansas Zollneris SJ: „Ateinatė į Bažnyčią vykdyti vyskupo tarnystės sunkiu laiku. Manote, kad ateinatė į Bažnyčią, kokios Kristus nori, o pasirodo, kad at randate Bažnyčią tokią, kokios Kristus nenori!“ Prelegentas kalbėjo apie vaikų seksualinio išnaudojimo priežastis, visų pirma įvardydamas piktnaudžiavimą autoritetu, valdžia, ekonominėmis gėrybėmis... Vaikai pasitiki dvasininkais, kurie jiems atstovauja Dievą, todėl dvasininkas, atlikęs prieš nepilnametį nusikalstamą veiksmą, pasėja jo širdyje didžiulį nepasitikėjimą žmonėmis ir ypač pakenkia jaunuolio tikėjimui. Bažnyčia, skelbdama visišką tokių piktnaudžiavimų netoleravimą, turi tapti pati saugiausia vieta visiems.

Kun. Amedeo Cencini FDCC kalbėjo apie kunigų sielovadinius santykius ir emocinę-dvasinę pusiausvyrą. Jis išskėlė neseniai popiežiaus Pranciškaus paskelbto dokumento apie šventumą – apaštališkojo paragavimo *Gaudete et exsultate* – reikšmę. Gražiausias Bažnyčios veidas yra jos šventumas, kuriuo ji kviečia žmones į Dievo karalystę.

Rugsėjo 9-osios, Viešpaties dienos, rytą buvo švenčiamos šv. Mišios ir organizuota ekskursija su gidais į Vatikaną aplankant Siksto koplyčią bei kitas įžymias vietas.

Rugsėjo 10 d. buvo gvildinama tema „Socialinė Evangelijos dimensija“. Pagrindinis dienos pranešėjas kard. Gregorio Rosa Chávezas (San Salvadoras), buvęs artimas pal. Óscaro Romero bendradarbis, išsamiai pasakojo apie palaimintąjį, nes Vatikane vyko pasirengimas jo kanonizacijos iškilmėms. Kristaus žaizdų palietimas – tai Bažnyčios prisilietimas prie vargšų, nes esame Kristaus kūnas. O. Romero požiūris į vargšus ir teisingumo troškimą tarsi išpildo popiežiaus Pranciškaus mokymą. Atsakydamas į klausimą, kokias

pamaldumą liudijančius parapijiečius, už kunigus bei pašvęstuosius ir už visų laikų fundatorius. Dieną atvyko pilgrimai iš Švenčionių ir Ignalinos dekanatų, o vakare – maldininkai iš Vaidotų ir Juodšilių.

Trakų Dievo Motinos atvaizdas yra pirmasis paveikslas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje oficialiai vainikuotas popiežiaus Klemenso XI atsiųstomis auksinėmis karūnomis. Vainikavimo dieną – 1718-ųjų rugsėjo 4-ąją – lydėjo aštuonių dienų iškilmės, apeigos vyko pagal Vatikano šv. Petro bazilikos kapitullos rekomendacijas, o Trakų Dievo Motina buvo paskelbta Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės globėja. Šiandien vainikavimo ceremoniją primena virš Didžiojo altoriaus presbiterijos skliaute kabanti iškilmės menanti karūna.

Šv. Mišias aukėjo Švenčionių dekanas kunigas Medardas Čeponis ir Visagino šv. apaštalo Pauliaus parapijos vikaras Mirosław Anuškevič. Kun. M. Anuškevič pamokslo metu klausė susirinkusiųjų, kokia liga pati sunkiausia. Tai esanti nuodėmės liga, tampanti kasdienybe bei pasiteisinimu. Šiuolaikinis žmogus nebekreipia dėmesio į savo dvasinę sveikatą, klaidingai sekdamas kitų pavyzdžiu: „Kiti taip gyvena ir aš taip gyvensiu.“ Nuodėmės sužeisto, kenčiančio žmogaus kitas žmogus paguosti negali – tai gali tik Marija. Kunigas pateikė pavyzdį iš asmeninės praktikos: atėjęs pašventinti namų, juose randa motiną ir prasigėrusį sūnų. Motina tvirtina, kad jos sūnus vis viena esantis geriausias: „Jis yra geras vaikas, kai negeria.“ Taip ir Dievo Motina tiki mumis be jokių išlygų. Iš žmonių nesulaukę supratimo, visuomet rasime paguodą švelnioje Marijos širdyje.

Vakarinėse šv. Mišiose buvo prisimintas pirmasis piligrimas Abraomas. Jam būnant kelyje gimė Išrinktoji Tauta. Pasak Juodšilių bažnyčios rektoriaus, kun. Jurijaus Vitkovskio, ir mes esame kelyje, žemiškoje kelionėje, kuri turi pradžią ir pabaigą, kurios galutinis tikslas – susitikimas su Viešpačiu. Dievo meilėje mus lydi Marija.

Rugsėjo 5-ąją, įpusėjus atleidams, buvo meldžiamasi už pašaukimo džiaugsmą praradusius kunigus, už seminaristus, už dar neatradusius Kristaus bei melsta pašaukimą į kunigystę ir pašvęstąjį gyvenimą. Diena skirta Naujosios Vilnios ir Šalčininkų dekanatų piligrimams.

Vakare švč. Mergelės Marijos paveikslą aplankė pilgrimai iš netolimos Rūdiškių parapijos ir iš Senujų Trakų. Rūdiškietčiai mokiniai klegėjo, sakėsi atėję pėsčiomis penkiolika kilometrų. Mišiose dalyvavo šv. Jono apaštalinės seserys iš Senujų Trakų Viešpaties Apreiškimo vienuolyno, sesuo Monika paskaitė ištrauką iš Šventojo Rašto.

Dienos Mišių metu Naujosios Vilnios švč. M. Marijos Taikos Karalienės parapijos kunigo Eduardo Kirstuko pamoksle išgirdome Mergelės Marijos pasitikėjimo patvirtinimą: ji ištarė vienintelį žodį „tebūnie“ ir tapo tarpininke tarp Dievo ir žmonių, suteikdama amžino džiaugsmo galimybę. Laukdamasi ji nukeliavo du šimtus kilometrų kalnų keliais aplankyti Elzbietos, o vėliau, gimus kūdikėliui Jėzui, turėjo slapstyti. Tačiau Marija viską priėmė iki pat kryžiaus. „O jei mes taip pasitikėtume?“ – kėlė retorinį klausimą kunigas E. Kirstukas. Pasak dvasininko, šiandien mūsų širdys nėra atviros Viešpačiui, nes kitokie yra troškimai. Derėtų savęs paklausti, ar galiu visiškai pasitikėti Dievu ir, kaip Marija, tarti: „Tebūnie man pagal tavo žodį.“

„Ypač daug pasitikėjimo reikia kunigui, visko atsižadančiam ir tampančiam Kristaus sekėju“, – apie dvasininko pašaukimą vakarinėse Mišiose kalbėjo Paluknio parapijos klebonas Šymon Vyklo. Tam reikia daug pastangų, tačiau Dievui viskas įmanoma. Šie žodžiai turėtų sustiprinti kunigus bei seseris vienuoles ir skatinti glaustis arčiau Dievo. Pamokslo pabaigoje kun. Š. Vyklo

prašė tikinčiųjų palaikyti pasirinkusius pašvęstąjį gyvenimą, tuomet jiems bus lengviau atlikti savo pareigas.

Rugsėjo 6 d. buvo meldžiamasi už sąmoningai atmetančius Kristaus mokymą, prašoma Mergelės Marijos, Evangelizacijos Žvaigždės, užtarimo visiems Gerosios Naujienos skelbėjams, melstasi už misionierius ir misijų kraštus bei prašoma atsivertimo malonės nutolusiems nuo Dievo ir Bažnyčios. Diena buvo skirta Vilniaus Kalvarijos dekanatui, o vakare sulaukta piligrimų iš kaimyninio Lentvario.

Piligrimai, išeidami su malda ir vėliavomis į kelią, įveikdami sunkumus, skelbia Evangelijos žinią. Pasak Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro vadovės Kristinos Trinkūnaitės, keliavusios pirmąją atleidų dieną kartu su jauniaisiais piligrimais: „Pilgrimystė visuomet atsiremia į evangelizaciją, o keliavimas padeda atsiriboti nuo aplinkui esančių dalykų ir leidžia visą laiką skirti maldai.“ Malda pripildo ir transporto priemonę, kuria keliauja iš tolimesnių vietovių dažnai vyresnio amžiaus maldininkai. Atlaiduose gražiai išsiskyrė mėlynomis skarelėmis Kalvarijų piligrimai, atvažiavę kartu su Vilniaus (Kalvarijos) Šv. Kryžiaus Atradimo parapijos kunigu rezidentu Moze Mitkevičiumi.

Aukodamas šv. Mišias kun. M. Mitkevičius kvietė prisiminti žmonių žveją šv. Petrą, atsisakyti saugaus uosto ir valčių, t. y. išeiti iš saugios, vadinamosios komforto, zonos. Petras pasitikėjo Jėzumi, kai šis paprašė žvejoti dieną, tą metą, kai mažiausiai kimba. Viešpats priartėjo prie jo per įprastą veiklą, kasdienę duoną. Dievas ir mus moko per kasdienes, buitinius dalykus. Nebūtina padaryti labai daug, kad išpildytum Viešpaties valią. Kartais atrodo, jog daug meldžiamasi, atgailaujama, bet nieko neįvyksta. Tada žmogus, kaip Evangelijos šv. Petras, nuleidžia rankas: „Viešpatie, padariau, ką galėjau, esu nusidėjęs, nevertas tavo įrankis.“ Pasak kunigo, tai nusivylimo akimirka, dažnai ir mes bandome atsitraukti, jaučiamės neverti būti bažnyčios bendruomenėje. Daug žalos padaro baimė. Bet per išpažintį, per atgailą, per atsiprašymą įsidrąsinę vėl priartėjame prie Dievo, nustojame draskyti akis Jam ir kitiems žmonėms. Galiausiai Petras palieka valtį, tinklus – savo veiklą bei uždarbį ir seka Jėzų. Pamažu jis priima Dievo Sūnaus vedimą ir pasitiki Juo taip, kaip pasitikėjo Mergelę Mariją.

Rugsėjo 7 d. melstasi už vienišus ir apleistus senjorus, ligonius ir sveikatos priežiūros darbuotojus, apleistus vaikus, pabėgėlius ir išnaudojamus žmones. Ši diena skirta Vilniaus II dekanatui, vakaras – Parudaminio piligrimams. Į vidurdienio Mišias suplaukė dvasininkai bei piligrimai iš Vilniaus Pal. Jurgio Matulaičio, Šv. Jono Bosko, Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo parapijų bei Vilniaus Šv. Juozapo koplyčios. Giedėjo pastarosios koplyčios choras.

Šv. Juozapo koplyčios klebonas kun. Ričardas Doveika šv. Mišių pradžioje priminė, kad visi esame kelyje. Šiandienis žvilgsnis į Trakų Dievo Motiną ir buvimas šalia jos yra dar vienas žingsnis arčiau Sūnaus. Mūsų Motinos didžiausias širdies troškimas – parodyti kelią pas Sūnų, tad kunigas kvietė paukoti save Tėvui, Sūnui ir Šventajai Dvasiai per Motinos rankas ir jos užtarimą. „Šiandien į visų mūsų namus įžengia pati nuostabiausia viešnia, mūsų Motina, jos vertas Sūnus, jo lūpose – Šventojo Rašto žodžiai, skirti mums“, – kalbėjo kun. R. Doveika.

Šios dienos Evangelijoje pagal Joną Kristus nuo kryžiaus paveda Mariją savo mylimiausio ir ištikimiausio mokinio Jono globai. Pamokslo metu kunigas Aleksandr Gaičauskas, Vilniaus Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčios vikaras, išskyrė tris svarbiausias šios Evangelijos ištraukos dalis: kryžių, Mariją ir mylimą mokinį. Pasak kun. A. Gaičausko, kryžius – išganymo ženklas, jame – sielvartas, ašaros, skausmas. Ligoniai, už kuriuos meldžiamasi

palaimintojo Ó. Romero savybes galėtų turėti šiandienos vyskupas, prelegentas minėjo du dalykus: a) bendrystę su Dievu; b) pasiją – aistrą Dievo karalystei, t. y. savęs klausti, ką galėtų padaryti dėl Dievo karalystės. Dievo Žodis – *Logos* sukuria komunikaciją – *dialogos*, todėl būtina eiti ir kalbėtis su paprastais žmonėmis, per kuriuos Dievas duoda kryptį ir visai Bažnyčiai.

Į vakarinę maldą ir stalo bendrystę atvyko didžiulė grupė naujai misijų kraštams paskirtų vyskupų, kuriems tuo pat metu vyko atskiri formacijos kursai. Po vakarienės dalijosi skirtingų regionų – Afrikos, Tolimųjų Rytų bei Lotynų Amerikos – atstovai.

Rugsėjo 11 d. kursų dalyviai gilinosi į temą „Socialinio dialogo indėlis į taikų sambūvį“. Ją pristatė Tarpreliginio dialogo tarybos bei popiežiškosios Kultūros tarybos darbuotojai. Pradžioje buvo cituojamos anglų rašytojo Gilberto K. Chestertono mintys apie skirtumą tarp Rytų religijų ir krikščionybės. Anot rašytojo, Rytų religijų šventieji į pasaulį žvelgia užmerktomis akimis, o krikščionių šventieji stebi realybę ir į ją atitinkamai reaguoja.

Kalbėtojais pristatė įvairius sekuliarumo aspektus, nes sekuliarizmas yra ne priešingumas religijai, bet siekis nustumti religinius bei etinius dalykus į privačią sferą. Vis dėlto ir sekularioje visuomenėje pastebimas didžiulis susidomėjimas sakraliais dalykais. Krikščionys nebėga nuo pasaulio, bet siekia rasti bendrą kalbą su įvairių kultūrų ir pažiūrų žmonėmis. „Kad ir kas būtų tavo kaimynas, jis yra žmonių giminės atstovas, todėl gali rasti bendrą kalbą, nors jo nuomonė būtų priešinga tavo nuomonei“, – sakė prelegentai. Vysk. Josephas de Marzas-Noblatas (Prancūzija) palietė kanoninius vyskupijos vadybos aspektus ir susilaukė nemažai klausimų dėl įvairių teisinių Bažnyčios ir valstybės santykių aspektų.

„Dvasios sklidini evangelizuotojai“ – ši tema buvo priešpaskutinė gvildinama vyskupų kursuose. Ją plėtojo t. François Marie Lèthel OCD, geras šv. Kūdikelio

Jėzaus Teresės dvasingumo žinovas. Pateikdamas pavyzdžių iš šv. Teresėlės gyvenimo jis išryškino misionieriško užmojo dvasinę motyvą. Tikroji Bažnyčios reforma ir atsinaujinimas prasideda nuo meilės. Tai intuityviai jautė šv. Teresėlė, o Vatikano II Susirinkimas tai priėmė iškeldamas visuotinį pakrikštytųjų pašaukimą į šventumą.

Popietiniu metu vyko Švč. Sakramento adoracija ir buvo suteikta galimybė priimti Atgailos sakramentą. Tai, kas buvo dėstoma teoriškai, įgyvendinta praktiškai. Dvasinės atgaivos ir atsinaujinimo popietę vainikavo nuostabi šventė. Jaunieji Kristaus legionieriai – seminaristai grodami bei dainuodami pademonstravo savo talentus. Juk ir gailėstingasis tėvas sūnui palaidūnui iškėlė pokylį su dainomis ir muzika (plg. Lk 15, 25).

Rugsėjo 13 d. naujieji vyskupai vyko į Šv. Petro baziliką. Šv. Mišioms vadovavo Dvasininkų kongregacijos prefektas kard. Marcas Quellas. Po Mišių su vyskupais susitikęs popiežius Pranciškus savo kalboje drąsino nebijoti Bažnyčios žaizdų, nes tai – paties Kristaus kūno žaizdos, prie kurių reikia prisiliesti, sužadinti savo tikėjimą ir jas gydyti. Po susitikimo išsiriavo ilga vyskupų eilė, o popiežius kiekvieną iš jų apdovanojo rankos paspaudimu, plačia šypsena ir Rožinio vėrinu.

Paprastai po įvairių kursų įteikiamas baigimo pažymėjimas, o popiežius davė maldos ginklą. Tai ženklas būsimiems ganytojams, jog vyskupo tarnystėje stiprins ir guos ne diplomai ar kvalifikacijos pažymėjimai, bet malda.

–vyskupas Algirdas JUREVIČIUS–

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Rugsėjo 5 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje vyko Vilniaus arkivyskupijoje besidarbuojančių kunigų susirinkimas. Po Valandų liturgijos Dievinės maldos Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas priminė apie rugsėjo 22–23 d. Lietuvoje vyksiančio popiežiaus Pranciškaus vizito pasirengimo darbus.

septintąją atleidų dieną, taip pat kelia šiuos jausmus: kenčiantis žmogus neša kryžių savo kančioje susivienijęs su Kristumi. Bet dvasinė liga taip pat esanti baidi, tai – nuodėmė, kai žmogus kraujuoja iš vidaus. „Mes, atėję prie Marijos, visi esame ligoniai“, – kalbėjo dvasininkas. Mergelė Marija nori mus užtartį, nori, kad pajutę ligą, prašytume jos užtarimo. Ji stovi kartu su mumis, pasiruošusi padėti pagyti.

Vakarinėse šv. Mišiose Parudaminio Kristaus Atsimainymo parapijos klebonas Miroslav Balcevič pasidžiaugė, kad netrukus Mergelės Marijos gimtadienis. „O koks gi gimtadienis be torto ir žvakučių?“ – nuotaikingai klausė susirinkusių tikinčiųjų klebonas ir palinkėjo, kad giesmės, maldos, geri darbai būtų tos žvakutės.

Klebonas M. Balcevič pavadino Mariją pirmąją Jėzaus mokyklos mokine ir pats prisipažino visuomet besijaučiantis vienu iš mokinių. Tuomet išvardijo keletą pažįstamų parapijiečių, kurių gyvenimus vienaip ar kitaip palietė ši mokykla – artimo žmogaus liga, gailestis beglobiams stoties vaikams irgi prisidėjo prie tapimo Marijos sekėjais. Po šv. Mišių visą naktį iki kito ryto 10 val. Mišių vyko Švenčiausiojo Sakramento adoracija.

Rugsėjo 8-ąją, paskutinę atleidų dieną, švenčiant Mergelės Marijos Gimimo šventę, melsta Dievo Motinos globos našlaičiams, nepatiriantiems tėvų meilės, Lietuvos šeimoms, sužadėtiniams ir besiruošiantiems santuokai. Iškilmingą atleidų užbaigą vainikavo šv. Mišios lotynų kalba *Missa Solemnis* – jas celebravo kun. Arūnas Simonavičius, diakonas kun. Alionidas Budrius, subdiakonas kun. Marius Talutis, giedojo Lietuvos grigališkojo giedojimo mokyklos „VU Schola Cantorum Vilnensis“, choras „Aidija“ (dirigentas Romualdas Gražinis).

Evangelijos pagal Matą skaitinyje buvo suminėti Jėzaus protėvių vardai. Pamokslą sakęs kunigas Arūnas Simonavičius prašė prisiminti savo protėvius ir už juos melstis – ateis akimirka, kai jie pasitiks mus prie Dangaus vartų. Pasak pamokslininko, Mergelė Marija išmanė savo giminės istoriją ir šiandieną pirmiausia nusilenktų tėvams Joakimui ir Onai. Bendravimas su protėviais priskiriamas šventųjų bendravimui, o šventieji yra ne esantys be nuodėmės, bet priklausantys Dievui. Tik protėvių dėka galime suprasti, kas esame, ir tuomet pamilti save ir artimą.

–rsn–

Šiluvos atlidai

Rugsėjo 6 d. šv. Mišiomis ir procesija su Švč. Sakramentu iš Apsireiškimo koplyčios į Šiluvos baziliką per aikštę prasidėjo didieji Mergelės Marijos Gimimo atlidai. Juos pradėjo arkivyskupijos ganytojai, beveik dešimtis kunigų, per visas atleidų dienas nuolat patarnausiantys piligrimams, diakonai, Kauno kunigų seminarijos klierikai, atleidų organizatoriai ir jaunieji Šv. Jono Pauliaus II piligrimų centro savanoriai bei kiti talkininkai, Šiluvos parapijiečiai.

Rugsėjo 7-ąją, kaip įprasta, pirmoji atleidų diena buvo skirta šv. Jonui Pauliui II. „Kristaus ramybė teviešpatauja jūsų širdyse. <...> Taip! Kristus tebūna jūsų gyvenimo, jūsų demokratijos ir ateities uola“, – sakė per Žodžio liturgiją Šventasis Tėvas, lankydamasis Šiluvoje rugsėjo 7-ąją, lygiai prieš 25-erius metus.

Šį apaštališkąjį apsilankymą Šiluvoje mena prieš dešimtmetį pašventintas Šv. Jono Pauliaus II paminklas aikštėje, jo vardu pavadintas dvasinis centras, gatvė greta aikštės. Gyvai mena šį pirmąjį Lietuvos istorijoje popiežiaus vizitą ir daugybės žmonių širdys, šiandien jau su virpuliu laukiančios popiežiaus Pranciškaus apsilankymo, jo žinios ir jų gyvenimo palaiminimo.

Švęsti pirmosios Šilinių dienos šiemet buvo pakviesti pašvęstojo gyvenimo nariai. Iš visos Lietuvos, įvairių vienuolinių bendruomenių broliai ir seserys gausiai atvyko į Šiluvą. Atnaujinti čia savo vilties ir džiaugsmo, tarnavimo ir liudijimo suvažiavo daugiau kaip 20-ies kongregacijų seserys bei daugiau kaip 10-ies kongregacijų broliai, tarp jų ir redemptoristai iš Slovakijos. 10 val. vienuoliai sveikino Švč. Mergelę Mariją jos gimtadienio išvakarėse bendra malda Apsireiškimo koplyčioje. Joje jungtinis vienuolių choras drauge su arkivyskupu Lionginu Virbalu SJ giedojo vieną gražiausių Rytų Bažnyčios himnų Marijos garbei Akatistą.

Iškilmingoje Eucharistijoje prašyta malonės vienuoliams būti tėvais, motinomis ir broliais dalijantis viltimi, kurią jie kviečiami pranašauti. Suskubusius į atlaידus pirmuosius piligrimus, ypač vienuolius, Šiluvoje šią dieną pasveikino, liturgijai vadovavo ir homiliją pasakė Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas OFM, LVK Vienuolių reikalų komisijos pirmininkas. Eucharistiją koncelebravo Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas SJ, arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius SJ, kunigai vienuoliai. Giedojo jungtinis vienuolių choras, vadovaujamas ses. Celinos Galinytės OSB.

„Telaimina Dievas, kad atspindėtume Kristaus veidą savo pašaukime, savo kasdieniame gyvenime, į kurį esame kviečiami“, – sakė broliams ir sesėms vysk. L. Vodopjanovas OFM, homilijoje atkreipęs jų dėmesį į popiežiaus Pranciškaus apaštališkąjį paraginimą *Gaudete et exsultate*.

Prieš šias šv. Mišias vienuoliai klausėsi kun. Artūro Kazlausko katechezės, o joms pasibaigus, po agapės, Piligrimų informacijos centre klausėsi psichologo Juliaus Kvedarausko paskaitos, kaip nuoširdžiai tarnaujant kitiems išvengti perdegimo sindromo. Visus apsilankiusius Šiluvoje vienuoliai nudžiugino savo rankų darbais mugėje. Ir šiemet atlaידuose buvo įsikūrusi *Caritas* Susitikimų palapinė. Jos tema „Popiežius meldžia Dievo sušildyti mūsų širdis, kad mes padėtume benamiams“ kviečiama keisti nuostatas vargstančiųjų gatvėje atžvilgiu veikiant konkrečiai. Eksponuota nuotraukų paroda, kurioje užfiksuotos maldos kartu su sunkumus patiriančiais asmenimis akimirkos.

Rugsėjo 7 d. atlaידuose piligrimams patarnavo Kėdainių dekanato kunigai. Šv. Mišioms Apsireiškimo koplyčioje ir bazilikoje vadovavo Kėdainių dekanas Norbertas Martinkus, kun. Edvinas Rimavičius. Giedojo Kėdainių Šv. Juozapo parapijos choras, vargonininkė Gintarė Brazinskienė, taip pat Egidijus Obrikis (Jonava). Vakaro šv. Mišioms Šiluvos aikštėje vadovavo Vilniaus arkivyskupijos augziliaras vysk. Arūnas Poniškaitis, giedojo Kretingos kultūros centro moterų choras „Svaja“ ir vyrų ansamblis „Žilvinas“, vadovas Aloyzas Žilys.

Maldos vigilija Šiluvos bazilikoje pernakt su „Marijos radiju“ sulaukta Švč. Mergelės Marijos Gimimo šventės – rugsėjo 8-osios, o nuo pat ryto į Šiluvą vedančiais keliais į ją toliau skubėjo pilgrimai su savo bendruomenėmis, šeimų nariais iš pačių įvairiausių ir atokiausių Lietuvos vietų. Pagrindinę Eucharistiją keliatūkstantinė minia šventė erdvioje aikštėje priešais Baziliką.

Prieš Eucharistijos šventimą Šiluvos parapijos klebonas kun. Erastas Murauskas sakė katechezę kūrybos, prasmės, pasirinkimų tema, itin svarbia tokiose mūsų gyvenimo srityse kaip menas, informavimo priemonės. Jų atstovams ir buvo skirta rugsėjo 8-oji atlaידuose.

„Visi, sukurti pagal Kūrėjo atvaizdą, esame kūrėjai, kiekvienas keičiame pasaulį, jį kuriame arba naikiname“, – kalbėjo kun. E. Murauskas, atkreipdamas dėmesį, jog žmogus pašauktas kurti ir save, puoselėdamas meilę, užuojautą ir pan.

Pasirengimo popiežiaus vizitui komiteto generalinis sekretorius br. kun. Saulius Rumšas OP pristatė išsamią vizito programą ir priminė, kad į susitikimus su popiežiumi reikėtų atvykti kuo anksčiau. Kiekvieno susitikimo vietoje, laukiant popiežiaus, vyks iš anksto parengta programa. Parapijose vis dar galima teirautis kvietimų į du didžiulius susitikimus – su jaunuimu rugsėjo 22-ąją ir šv. Mišias rugsėjo 23-ąją. Visuose kituose susitikimuose kvietimai nereikalingi. Net ir neturintys kvietimų raginami atvykti ir dalyvauti. Į susitikimus vykstantys žmonės gali pasiimti sulankstomą kėdę, pledą, maisto, vandens ir kitų nealkoholinių gėrimų (rekomenduojama ne stiklinė tara, galima neštis termosą), apsiaustą nuo lietaus (nerekomenduojama imti skėčių). Nesinešti metalinių, aštrių, stiklinių daiktų, kurie keltų pavojų saugumui. Kilus provokacijai ar nenumatytam, grėsmė keliiančiam įvykiui, svarbu nepulti į paniką, išlaikyti ramybę, savitvardą ir kreiptis į pareigūną ar savanorį, kurių nestigs žmonių susibūrimo vietose. Žmonės kviečiami parapijose pasiimti specialius lankstinukus, kuriuose nurodytas ne tik susitikimų su popiežiumi laikas, bet ir maršrutai, kuriais papamobiliu vyks popiežius, kad tie, kurie negalės dalyvauti susitikimuose, bent gatvėje pasveikintų Visuotinės Bažnyčios Ganytoją, atvykusį į Lietuvą. Žmonės raginami pravažiuojančio popiežiaus laukti su parapijos vėliavomis ir plakatais.

Į Kauno Santaką, kur rugsėjo 23 d. popiežius aukos šv. Mišias, žmonės kviečiami atvykti kuo anksčiau sekmadienio rytą ir ne vėliau nei 8 val. Rekomenduojama vykti autobusais ar traukiniais. „Lietuvos geležinkeliai“ pasirūpino specialiais maršrutais į Kauną, grupėms taikomos didelės nuolaidos. Nuo Kauno geležinkelio stoties į Santaką visą naktį važiuos autobusai, kuriais bus galima nemokamai nuvykti į Mišias su popiežiumi. Po pamaldų autobusai nuveš žmones iki stoties. Iki rugsėjo 10 d. dar galima užsiregistruoti nakvynei Kauno mokyklose.

Rugsėjo 21 d., penktadienį, dvasiškai rengiantis popiežiaus Pranciškaus atvykimui į mūsų šalį, Lietuvos bažnyčiose bus adoruojamas Švč. Sakramentas ir klausoma išpažinčių. Miestų bažnyčiose adoracija vyks maždaug nuo 15 iki 22 val. Tikslus laikas nurodomas kiekvienos bažnyčios skelbimuose. Aptarti katechetiniai, administraciniai parapijų reikalai, pristatytos naujos knygos. -ksb-

Vilkaviškio vyskupijos kunigų susirinkimas

Rugsėjo 11 d. Marijampolėje, Vilkaviškio vyskupijos pastoracijos centre, vyko vyskupijos kunigų susirinkimas. Jis prasidėjo bendra malda – Valandų liturgija (Dienine). Po jos susirinkusius dvasininkus pasveikino Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila. Jis pristatė pirmosios susirinkimo dalies kalbėtoją kun. Arvydą Jakušovą, kuris savo pranešime kalbėjo tema „Žydiškumas Katalikų Bažnyčios Šventojo Rašto aiškinime“. Dviejų dalių pranešime aptartas ir paaiškintas įvairių Biblijos tekstų palyginimas ir galimybė visa tai taikyti homilijose.

Po kavos pertraukos antroje susirinkimo dalyje kalbėjo kurijos kancleris Linas Baltrušaitis. Jis paaiškino popiežiaus Pranciškaus vizito Lietuvoje detales, aptarė techninius klausimus. Buvo suteikta reikalinga informacija apie rugsėjo 22–23 d. vyksiančius vizito renginius, išdalyti kvietimai į juos. Pabaigoje aptartos įvairios vyskupijos bei parapijų aktualijos, atsakyta į kunigų pateiktus klausimus įvairiomis temomis. -Vk-

Seinų vyskupijai – 200 metų

Rugsėjo 1–2 d. vyko iškilmingas Seinų vyskupijos įsteigimo 200 metų jubilėjaus minėjimas. Pačiuose Seinuose vykusioje dviejų dienų programoje dalyvavo būrys svečių iš įvairių Lenkijos bei Lietuvos vietų.

Ši sukaktis istoriškai ypač svarbi Vilkaviškio vyskupijai. Ji yra buvusi Seinų vyskupijos dalis, kuri liko Lietuvos teritorijoje po sienų perdalijimo. Vienas iš ganytojų Seinų vyskupijoje buvo poetas A. Baranauskas, palaidotas Mergelės

Giedodami Loreto Dievo Motinos litaniją maldininkai aikštėje pasitiko liturgijai vadovauti einančių dvasininkų procesiją. Eucharistijai vadovavęs Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas džiugiai sveikino kultūros, meno, žiniasklaidos darbuotojus, tarp jų ir LRT vadovus bei darbuotojus, muziejininkus, bibliotekininkus, visus piligrimus, ypač surengusius organizuotą piligrimystę iš Vilniaus, Telšių, Tauragės, Šilutės, Jonavos, Birštono, Skuodo, Mažeikių, Kupiškio, Klaipėdos, Panevėžio, Kauno ir kt. Eucharistiją koncelebravo Telšių vyskupas Kęstutis Kėvalas, arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, grupė kunigų. Patarnavo diakonai ir seminaristai. Giedojo Vilniaus Bernardinų bažnyčios choras „Langas“, vadovaujamas Ritos Kraucevičutės.

Įkvepiančią homiliją, už kurią vėliau minia padėkojo ir plojimais, pasakė vysk. Kęstutis Kėvalas. Jis sveikino atvykusius į Šiluvą, kur „kalbėjo pats dangus“, ir šiuo atvykimu jau apsisprendusius garbinti Dievą – be to žmogaus gyvenime lieka tik ašaros, arimai ir sėja. Savo misijai buvo apsisprendęs ir Jėzus, pasirinkdamas ne to meto didžiųjų, Rašto aiškintojų, bet tyruose augančiųjų būrelį, kuris vėliau tapo jo mokiniams ir perkeitė pasaulio istoriją. Ir mes esame to apsisprendimo dalyviai. Homilijoje buvo atkreiptas dėmesys į popiežiaus Pranciškaus vizito šūkį „Kristus Jėzus – mūsų viltis“. Apie vilties temos rimtumą popiežius Pranciškus ištisus metus kalbėjo savo katechezėse. „Neviltis nėra dangaus žinia. Geriausias būdas gyventi – atsiverti Viešpačiui“, – sakė Telšių vyskupas, pavadindamas Šilinės tarsi tautos rekolekcijomis prieš susitikimą su popiežiumi Lietuvoje.

Šv. Mišias užbaigus malda už popiežių Pranciškų ir jo kelionę į Lietuvą, apie charizmatiškąją Pranciškaus asmenybę, jo gebėjimą jungti žmones ir džiaugsmą jį sutikti dalytasi aikštėje, buvo galima sužinoti Tomo Vilucko knygos „Popiežiaus Pranciškaus tiltai“ (2018) pristatyme. Žvelgti į gailestingumą, priėmimo pavyzdį, kurį rodo popiežius Pranciškus, šią dieną kvietė *Caritas* Susitikimų palapinė. Migrantų ir pabėgėlių temą pristatė, piligrimus kalbino Vilniaus arkivyskupijos *Caritas* Užsieniečių integracijos programos darbuotojos. Piligrimus čia vaišino Raseinių dekanato karitiečiai.

Piligrimų sielovadoje šią dieną talkino Raseinių dekanato dvasininkai. Kunigai Algirdas Paliokas SJ, Romualdas Ramašauskas, Darius Vasiliauskas, Artūras Kazlauskas aukėjo šv. Mišias, sakė homilijas. Giedojo Kulautuvos jaunimo, Debeikių, Raseinių parapijų chorai. Vakaro šv. Mišiose giesmės, skirtas Eucharistijai su popiežiumi Pranciškumi Santakoje, giedojo jungtinis Kauno parapijų choras, po Mišių surengęs ir sakralinės muzikos valandą „Šventojo Tėvo belaukiant“. Chorui vadovauja Šilinių atlaidų giedojimo vadovė chormeisterė Vita Liaudanskaitė-Vaitkevičienė.

21 val. prie bazilikos prasidėjo Žiburių procesija su Švč. Sakramentu aplink Šiluvą maldaujant malonės labiau pasitikėti Dievu ir atrasti viltį Jėzuje Kristuje. Joje su Kauno arkivyskupijos ganytojais dalyvavo ir Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Telšių vyskupas Kęstutis Kėvalas.

Rugsėjo 9 d. Šiluva ir ją užliejusi piligrimų jūra šventė pagrindinį didžiųjų Švč. Mergelės Marijos Gimimo atlaidų sekmadienį. Saulės nutviekstoje aikštėje dėkota už valstybės nepriklausomybę. Jos šimtmetį šiemet minime atverdami širdis džiaugsmo apstybei, kurią ruošia dangus siųsdamas Lietuvai ir mūsų kaimynėms Latvijai bei Estijai popiežių Pranciškų.

„Būti laisviems – tai pažinti Jėzų Kristų“, – sakė katechezėje prieš iškilmingą Eucharistiją kun. Gintaras Blužas OFS. Pasak jo, neužtenka sustoti gerame kelyje. Tėvynės laisvė turi tarnauti galutinei – Dievo vaikų laisvei, gyvenimui jo karalystėje. Yra daugybė pasirinkimų, bet turime laiko rinktis tik geriausią.

Esame kviečiami į tokią laisvę, kuri kaip upė turi krantus – Dievo įsakymus. Norint pažinti Dievą, neužtenka vien toleruoti jo buvimą, tikėjimą. Jėzus sakė: „Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas.“ Katechezėje kviesta pažinti Jėzų kaip Asmenį, priimti jo mokymą. Tai iš tiesų išlaisvina, padeda gyventi Dievo Dvasioje tarnaujant kitiems.

„Švęskime atlaidus, melksimės už Lietuvą ir laukime atvykstant popiežiaus Pranciškaus“, – sakė Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas, Eucharistijos pradžioje džiugiai sveikindamas apaštališkąjį nuncijų, koncelebruojančius brolius vyskopus – Vilniaus arkivyskupą metropolitą Gintarą Grušą, arkivyskupą emeritą Sigitą Tamkevičių, Kaišiadorių vyskupą Joną Ivanauską, Panevėžio vyskupą Liną Vodopjanovą, Vilkaviškio vyskupą Rimantą Norvilą, Kaišiadorių vyskupą emeritą Juozą Matulaitį, Vilniaus arkivyskupijos augziliarą Arūną Poniškaitį, kelių vyskupijų brolius kunigus, patarnaujančius diakonus, Vilniaus, Telšių ir Kauno seminarijų klierikus.

Buvo pasveikinti garbūs iškilnių svečiai – Vilniaus ir Lietuvos ortodoksų arkivyskupo Inokentijaus pasiuntinys t. Nikolajus Murašovas, LR Seimo pirmininkas Viktoras Prancietis, prof. Vytautas Landsbergis, Vyriausybės, Seimo nariai, savivaldybių merai, universitetų rektoriai, visi gausūs Šilinių dalyviai, Mišiose giedojo Vilniaus jėzuitų gimnazijos choras „Krantas“ ir Kauno jėzuitų gimnazijos mišrusis choras (vadovai Dovilė Mačiukaitė-Krasauskienė, Leonidas Abaris ir Erika Lukšienė).

„Mums duota malonė atnaujinti meilę Marijai, šlovinti ją už didžius dalykus, kuriuos Visagalis davė jai ir joje nuveikė. Kontempliuodami Mergelę Mariją, gauname dar vieną malonę – tampame įgalūs pamatyti savo gyvenimo gelmę. Taip mūsų kasdienė egzistencija gauna šviesos iš Dievo Motinos, iš jos dvasinės kelionės. Marijos Gimimas yra ženklas, kad Dievas paruošė mums išganyką. Tai kvietimas į džiaugsmą“, – kalbėjo apaštališkasis nuncijus homilijoje. „Marija šiandien mus moko išsaugoti nepažeistą mūsų tikėjimą į Dievą, tą tikėjimą, kuris buvo mums padovanotas per Krikštą ir kuris mumyse turi nuolat augti ir bręsti per įvairius mūsų krikščioniškojo gyvenimo etapus. Tą patį tikėjimą, kurio sustiprinti atvyksta Šventasis Tėvas“, – sakė nuncijus.

Užbaigiant Eucharistijos liturgiją, už bendradarbiavimą, ypač socialinėje srityje, Katalikų Bažnyčiai valdžios vardu padėkojo Vyriausybės kancleris Algirdas Stončaitis. Arkivyskupas Lionginas Virbalas nuoširdžiai dėkojo už nuncijaus žodį, parengiantį susitikimui su popiežiumi, broliams vyskupams, kunigams, visiems iškilnių dalyviams, savanoriams, pakviesdamas dar pasidžiaugti bendryste, pasidomėti krikščioniška spauda, pasigrožėti vienuolių rankdarbiais, aplankyti popiežiaus vizito informacijos, *Caritas* Susitikimų palapines bei palapinę, pavadintą „Turiu tau laiko“, kurioje su budinčiais kunigais, seminaristais, diakonais galima pasitarti dvasiniais klausimais.

15 val. Šiluva sveikino trijų dienų piligrimų žygio iš Kryžių kalno dalyvius, lydimus Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio. Šv. Mišiose buvo meldžiamasi už Lietuvos jaunimą. Homiliją pasakė Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas.

Šią dieną piligrimams klausykdavosi, be nuolat atlaiduose tarnaujančių kunigų, patarnavo Kauno I dekanato kunigai. Šv. Mišias aukojo, homilijas sakė kun. Andrius Alminas, kun. Audrius Mikitiukas, mons. Vytautas Grigaravičius, kun. Andrius Končius. Giedojo Kantičkinių giesmių jaunimo grupė, Raseinių parapijos jaunimas, Krekenavos bazilikos ir Telšių Mergelės Marijos Ėmimo į dangų chorai.

Marijos Apsilankymo bazilikos kriptoje. Pagerbiant šią iškilų asmenybę, jubiliejaus proga buvo atidengtas memorialinis ženklas jam atminti. Taip pat šiai vyskupijai yra svarbus ir vysk. A. Karosas. Jis buvo paskutinis tuometinės Seinų ir pirmasis naujai įsteigtos Vilkaviškio vyskupijos ganytojas.

Šiandien Seinuose stipri ir gyva lietuvių bendruomenė. Jos sielovadoje nuolat talkina ir vienas kunigas iš Lietuvos. Šiuo metu Seinuose darbuojasi kun. Petras Gucevičius (Vilniaus arkivyskupija).

Jubiliejaus proga surengtoje mokslinėje konferencijoje Seinų vyskupų rūmuose pranešimą „Seinų kunigų seminarijos auklėtiniai – Lietuvos nepriklausomybės kūrėjai“ skaitė dr. Algimantas Katilius. Buvusioje kunigų seminarijoje, suremontavus keletą jos patalpų, taip pat buvo atidaryta turtiniga sakralinės tapybos paroda.

Rugsėjo 1 d. vykusioms šv. Mišioms Seinų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bazilikoje vadovavo Elko vyskupas Jerzy Mazur SWD. Kartu koncelebravo ir pamokslą pasakė Vilkaviškio vyskupas R. Norvila. Ganytojas savo pamoksle pabrėžė, kad katalikus lietuvius ir lenkus šioje vyskupijoje vienijo daug įvairių dalykų: bendras tikėjimas, pastangos išsaugoti katalikybę bei būtinybė ginti krikščioniškas vertybes rytų ir vakarų Europos sandūroje. Vyskupas minėjo: „Šiandieninė Vilkaviškio vyskupija yra tarsi šaka, išaugusi iš bendros su Seinų vyskupija šimtmečių istorijos, iš vieno katalikų tikėjimo, iš bendro siekio vesti Dievo tautą į išganyką. Istorijos tėkmėje mus taip pat artimai siejo 1831 ir 1863 metų sukilimų idėjos, bendra kova, bendra daugelio abiejų tautų žmonių kančia, mirtis ar tremtis, represijos po šių sukilimų. Tų laikų kovotojų ir kankinių prisiminimas vėlgi skatina ieškoti ne to, kas mus skiria, bet kas suartina.“

Rugsėjo 2 d., sekmadienį, šv. Mišias aukojo titulinis Seinų vyskupas Jan Romeo Pawlowski.

-Vk-

Jubiliejinėje *Renovabis* konferencijoje – ir Lietuvos atstovai

Vokiečių katalikų solidarumo akcija *Renovabis* šiemet švenčia dvidešimt penkerių metų sukaktį. 1993 m. tarp vokiečių katalikų kilo iniciatyva padėti sunkiai besiverčiantiems Rytų bei Vidurio Europos kraštų tikintiesiems. Taip buvo pradėtos rinkti aukos, skirtos sielovadiniais ir socialiniams projektams, studentų stipendijoms bei kitai reikalingai pagalbai komunistinės ideologijos nusiaubtuose kraštuose.

Rugsėjo 26–28 dieną Berlyne vyko jubiliejinė – dvidešimt penktoji – tarptautinė *Renovabis* konferencija tema „Prisiminimas ir proveržis. Keliai į Europos susitaikymą“. Konferenciją pradėjo popiežiaus nuncijus Vokietijoje arkivyskupas Nikola Eterovičius primindamas, kad Bažnyčia atliko svarbų vaidmenį vienijant Europą. Konferencijos pranešimai buvo kryptingai moderuojami siekiant suprasti Europos susiskaldymo priežastis ir prielaidas susitaikymui bei vienybei. Daug dėmesio pranešimuose bei diskusijose buvo skiriama psichologiniams barjerams, trukdantiems susitaikyti. Vokietija po Antrojo pasaulinio karo pašalino visus nacionalinio socializmo ženklus, o Rusija gina savo komunistinę praeitį ir kol kas net nesiruošia iš viešumos pašalinti represijas primenančių simbolių. Visi pranešėjai sutarė, kad labai svarbu mokytis iš istorijos ir nekartoti praeities klaidų, tačiau kartais tai pasirodo esanti neįveikiama užduotis.

Lietuvai konferencijoje atstovavo Kauno arkivyskupo generalvikaras vyskupas Algirdas Jurevičius, Lietuvos *Caritas* Tarybos pirmininkas Arūnas Kučikas, o į *Renovabis* jubiliejus minėjamą atvyko Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. 2015–2018 metais *Renovabis* Lietuvoje parėmė dvidešimt šešis sielovadinius bei socialinius projektus, tačiau fondo parama labiau reikalinga mažiau pasiturinčių kraštų tikintiesiems. *Renovabis* paramos labai reikia Ukrainos, Baltarusijos bei Rusijos tikintiesiems.

Rugsėjo 10-ąją Šilinės šventos drauge su visuomenės ir valstybės apsaugai tarnaujančiais pareigūnais. Iškilmingoje Eucharistijoje melstasi su jais ir už juos, jų šeimas, kad tarnaudami visuomenės saugumui, tvarkai būtų tiesos ir teisingumo liudytojai.

Šią dieną Šiluvoje apsilankė Vidaus reikalų ministerijos, policijos, generalinės prokuratūros, Valstybės sienos apsaugos, Priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos vadovai ir pareigūnai, Raseinių savivaldybės vadovai. Tarp piligrimų iš įvairių vyskupijų buvo ir neįgalių žmonių grupės iš Kaišiadorių, Lukšių. Atlaiduose apsilankė ir piligrimų iš tolimosios Fatimos (Portugalijoje).

Katechezę aikštėje prieš pagrindines pamaldas sakęs Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato kapelionas kun. Vilius Viktoravičius atkreipė dėmesį į savižudybių problemą (rugsėjo 10 d. minima kaip Pasaulinė savižudybių prevencijos diena). Galbūt pasirinkimas negyventi yra logiškas netikinčiojo pasirinkimas? Juk gyvenimas žemėje tuomet atrodo neturintis perspektyvos? Ar yra kas nors anapus? Pasak policijos kapeliono, tai principinis klausimas. Nuo atsakymo priklauso, ar gyvensime ir kursime, ar naikinsime ir griausime, kaip gundo piktasis. „Kuriantis žmogus yra Dievo talkininkas“, – sakė kun. V. Viktoravičius, kviesdamas nuoširdžiai prašyti tikėjimo, nes jis dovana, kurianti, padedanti gyventi, įveikti bet kokius išmėginimus.

Vidudienį aikštėje prasidėjo iškilminga Eucharistija, kuriai vadovavo Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas, koncelebravo arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius ir Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, taip pat kunigai, tarnaujantys kapelionais vidaus reikalų sistemoje. „Telaimina Viešpats jus ir jūsų tarnystę, ypač už tą didžiulį vaidmenį ir užduotį popiežiaus Pranciškaus vizito metu“, – sakė Kauno arkivyskupas pareigūnams aikštėje, pasveikindamas iškilmėje dalyvaujančius ir jų vadovus – policijos generalinį komisarą Liną Pernavą, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktorių Kęstutį Lukošį, Valstybės sienos apsaugos tarnybos vado pavaduotojus Vidą Mačaitį ir Antaną Montvydą, Kauno apygardos vyriausiąjį prokurorą Darių Valkavičių ir kitus.

„Koks didžiulis dalykas ir Dievo dovana yra mūsų gyvenimas. Dar didesnė dovana, kad mūsų laukia kiekvienam skirtas maloningasis gyvenimas su Dievu“, – sakė vėliau homilijoje vyskupas J. Ivanauskas, atkreipdamas dėmesį, jog to, būdami žmonės, negalime iki galo suvokti. Esame sužeisti blogio, gundomi jį kasdien pasirinkti. „Pareigūnai kasdien akivaizdžiai susiduria su blogiu“, – sakė ganytojas, minėdamas, jog blogis gajus. Tai egzistencinė žmonijos žaizda. Savo kryžiumi, mirtimi ir prisikėlimu Jėzus Kristus jį jau nugalejo. Homilijoje kalbėta apie Jėzaus, atnešusio kitokią pasaulio tvarką, gundymus, patirtus dykumoje. Jėzus patiria tai, ką patiriame kiekvienas. Piktasis gundė Jėzų daiktais, asmenimis, pačiu Dievu. „Tikėjimas – tai gili, asmeniška draugystė su Jėzumi“, – sakė vyskupas J. Ivanauskas, homiliją užbaigdamas jautriais Jėzaus žodžiais „Mano Tėve, kodėl mane apleidai?“ Ar tikime Jėzaus meile?..

Šiose Mišiose pareigūnai nešė duonos ir vyno atnašas. Visiems melstis padėjo kasmet atlaiduose šią dieną giedantis VRM „Sakalo“ vyrų choras (vad. Romas Makarevičius), grojantis Vidaus reikalų ministerijos reprezentacinis pučiamųjų orkestras (vad. Egidijus Miknius). Bendrą Bažnyčios ir vidaus reikalų pareigūnų atsakomybę ir rūpestį dėl visuomenės bendrojo gėrio šią dieną priminė *Caritas*, Susitikimų palapinėje pristatęs prekybos žmonėmis problemą. Jonaivos dekanato karitiečiai pavaišino piligrimus.

Kitu laiku šv. Mišiose prašyta Dievo pagalbos, kad visi atliktume savo pareigą vykdyti meilės artimui įsakymą kenčiantiems, apleistiems, ginti žmogaus orumą netapatinant su nusikalstamais jo veiksmais. Šią dieną buvo meldžiamasi

ir už bedarbius, už tai, kad būtų paisoma dirbančiųjų teisių, taip pat prašoma taikaus sugyvenimo visuomenėje, tarp žmonių grupių ir pasaulyje. Šv. Mišias tądien įvairiu laiku aukojo kunigai Andrius Končius, Rimas Mačiulskis, Raimundas Kazaitis, t. Aldonas Gudaitis SJ. Giedojo Tytuvėnų, Kėdainių Šv. Jurgio parapijų, Jonavos „Viduramžio“ chorai, Šiluvos maldos grupė. Piligrimų sielovadoje tarnavo Jonavos dekanatas.

Vakaro šv. Mišiose buvo meldžiamasi už taiką. Joms vadovavo arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, o homiliją pasakė kun. Algirdas Toliatas CO. Savo homilijoje kun. A. Toliatas kalbėjo apie Kristų, taikos ir Dievo gailestingumo ambasadorių, su meile siekusį taikos ir tiesos. Ypač kreipė visų žvilgsnius į Mariją, Taikos Karalienę, kryžiaus papėdėje pervertą septyniais kalavijais, tačiau jų neišsitraukusią iš keršto ar neapykantos. Homilijoje raginta prašyti Dievo Motinos pažadinti taikdarius dvasią, atverti širdis Šventojo Tėvo atvykimui. Šį vakarą, kaip ir kasdien po šv. Mišių, užbaigiant pamaldas išeidami iš aikštės ganytojai laimino vaikus.

Rugsėjo 11-ąją pasveikinti Mergelės Marijos jos Gimimo atlaiduose atvyko Lietuvos kariuomenė. Prieš pat vidudienį kariai iškilmingai, lydimi orkestro, atžygiavo į aikštę ir gavę poilsio komandą dalyvavo iškilmingoje Eucharistijoje, kuriai vadovavo Lietuvos kariuomenės ordinariato apaštališkasis administratorius, Vilniaus arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas. Visi iškilmių dalyviai per šią Eucharistiją išgyveno ypatingą džiaugsmo akimirką – kariams buvo teikiamas Sutvirtinimo sakramentas, ir visi tuo metu galėjo atnaujinti savo džiaugsmą ir malonę, kurią gavo, kai patys priėmė Sutvirtinimą.

Karius ir visus piligrimus katechezėje prieš Eucharistiją sveikinęs vyriausiasis atlaidų ceremonijarius kun. Artūras Kazlauskas atkreipė dėmesį į mūsų laukiamo Lietuvoje popiežiaus Pranciškaus mintis apie karus, kurie vyksta ne tik pasaulyje, bet ir žmogaus širdyje – tarp Dievo ir pasaulio pasirinkimų. Dievo Dvasia kreipia mus į gerus darbus, Dievo garbinimą, pasaulis – į tuštybę. Šiose grumtynėse turime laimėti kaip Jėzus. Būdas laimėti, pasak popiežiaus Pranciškaus, kasdienė sąžinės peržvalga, kad pažintume, kas vyksta mūsų širdyse, prašytume Dievo pagalbos.

Mergelė Marija, ateinant dvasininkų procesijai per aikštę, buvo pagerbta Loreto Dievo Motinos litanija, kurią giedojo Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos vyrų choras „Kariūnas“, vadovaujamas Lino Balandžio. Šis choras giedojo ir Eucharistijoje, o grojo Lietuvos kariuomenės orkestras, vadovaujamas majoro Egidijaus Ališausko. Asistą rengė Lietuvos karo akademijos Garbės kuopos kariai. Patarnavo kariuomenėje tarnystę atliekantis diakonas Audrius Jesinskas, Kauno kunigų seminarijos klierikai.

Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas iškilmingoje Eucharistijoje pakvietė melstis už karines struktūras, kad jos savo tarnavimu neštų taikos vaisius pasauliui. Pasveikino brolius vyskopus – liturgijai vadovaujantį arkivyskupą Gintarą Grušą, koncelebruojančius arkivyskupą emeritą Sigitą Tamkevičių, kunigus, ypač kariuomenės kapelionus, į iškilmes atvykusį Krašto apsaugos ministrą Raimundą Karoblį ir ministerijos darbuotojus, Lietuvos kariuomenės vadą generolą leitenantą Vytautą Joną Žuką, Krašto apsaugos departamentų ir tarnybų direktorius, pajėgų bei dalinių vadus, kariuomenės generolus, karininkus, puskarininkius, šaulius, savanorius, kariūnus, karius, tuos, kurie patyrė sužeidimų ar jau yra išėję į atsargą, žuvusiųjų artimuosius ir visus Šiluvos piligrimus iš Pasvalio, Telšių, Skuodo ir kitų Lietuvos vietų.

„Marijos Gimimo šventė yra mums ir paguoda, ir viltis. Ji mini, kad Dievas turi planą mūsų gyvenimui, kaip jis turėjo planą ir Marijos gyvenimui. Jis paruošė jį

Konferencijos pabaigoje buvo pagerbtas ilgametis *Renovabis* reikalų vedėjas dr. Gerhardas Albertas, daugiau kaip dvidešimt metų ėjęs šias pareigas. Jam padėkos žodį Lietuvos katalikų vardu tarė vysk. A. Jurevičius, o šventės svečius linksmino liaudiškos muzikos ansamblis iš Kauno „Tūto“.

Renovabis jubiliejus buvo minimas padėkos šv. Mišiomis, kurioms vadovavo Vokietijos vyskupų konferencijos pirmininkas kardinolas Reinhardas Marxas. Po pamaldų buvo išsamiai pristatyta *Renovabis* veikla: per dvidešimt penkerius veiklos metus Rytų bei Vidurio Europos kraštai buvo paremti 750 milijonų eurų suma! Pagrindinį pranešimą skaitė Vokietijos Bundestago prezidentas Wolfgangas Schäuble'as. Jis kalbėjo apie 1989 m. Europoje prasidėjusius procesus ir pabrėžė turtingesnių kraštų solidarumą su vargingiau gyvenančiais. Kalbėtojas kvietė pasipriešinti globaliam abejingumui ir pažadinti žmonių viltį keistis ir keisti.

Konferencijos dalyviams buvo padovanotas jubiliejinis leidinys „Partnerystė ir solidarumas. 25 metai *Renovabis*“, kuriame išsamiai pristatyti solidarumo akcijos tikslai bei priemonės, taip pat ir per dvidešimt penkerius metus nueitas kelias. Katalikų Bažnyčia Lietuvoje yra dėkinga už solidarumą Vokietijos katalikams, tačiau ateina laikas, kad ir mūsų tikintieji plačiai atvertų savo dosnias širdis stokojantiems kitų kraštų broliams ir sesėms. Toks ir būtų pagrindinis *Renovabis* troškimas, kad paremtasis taptų remiančiuoju.

-vaj-

Šv. Jono Pauliaus II apsilankymą jamžins bažnyčia

Rugsėjo 4 d. Vilniuje, minint popiežiaus Jono Pauliaus II vizito Lietuvoje 25-ąsias metines, duris atvėrė jam dedikuotos parapijos sielovados centras, o būsimos Jono Pauliaus II bažnyčios vietoje pašventintas metalinis kryžius.

Jono Pauliaus II vizito 25 metų sukakties Lietuvoje minėjimas prasidėjo šv. Mišiomis Vilniaus Pal. Jurgio Matu-

laičio bažnyčioje. Mišioms vadovavo Vilniaus arkivyskupas Gintaras Grušas. Koncelebravo vysk. Arūnas Poniškaitis, Šv. Jono Pauliaus II parapijos klebonas Žydris Kuzinas ir būrelis Vilniaus arkivyskupijos kunigų.

Per pamokslą arkivyskupas džiaugėsi, kad naujos parapijos įsteigimas sutampa su popiežiaus Pranciškaus atvykimu. „Nauja parapija turi ypatingą globėją, – sakė arkivyskupas. – Prieš 25 metus jis išreiškė ypatingą meilę Lietuvai. Ką tik buvo išvesti sovietų tankai. Jis kalbėjo atbundančiai Lietuvai, kunigams, vienuoliams, jaunimui, inteligentams, jo pamokos yra nepaprasto aktualumo ir šiandien, naujoji parapija turi į ką įsiklausyti, kuo gyventi.“ Arkivyskupas ragino visiems kartu kurti bendruomeninį gyvenimą.

Po šv. Mišių būsimos bažnyčios vietoje pašventintas metalinis kryžius, sukurtas pagal šventojo Jono Pauliaus II pastorą. Arkivyskupas G. Grušas kalbėjo, kad pastatą pastatyti yra lengviau nei suburti bendruomenę. Kryžius ženklina būsimos bendruomenės susibūrimo vietą. Pašventinus kryžių, minėjimas tęsėsi būsimame parapijos sielovados centre. Susirinkę tikintieji galėjo susipažinti su būsimos katalikiškos mokyklos vizija, pamatyti kartinį būsimos bažnyčios akmenį, atvežtą iš Jono Pauliaus II gimtojo Vadovicų miesto.

Pasak Vilniaus Šv. Jono Pauliaus II parapijos klebono kun. Ž. Kuzino, prieš 25-erius metus Lietuvoje apsilankęs Šventasis Tėvas žmones sustiprino tikėjimo ir laisvės kelyje, todėl naujosios parapijos steigimas ir mokykla yra svarbus veiksmas, padėsiantis atverti duris Kristui ne tik į naująją bažnyčią ar katalikišką mokyklą, bet ir, kas dar svarbiau – į kiekvieną širdį, alkstančią meilės ir vilties.

Besikuriančioje Vilniaus Šv. Jono Pauliaus II parapijoje, esančioje Pašilaičių mikrorajone, jau prasidėjo parengiamieji katalikiškos mokyklos statybos darbai. Planuojama, jog naujoji mokykla duris atvers 2019 metų rugsėjį.

-vilnensis.lt, rz-

dar prieš jai gimstant, žinodamas, kad Marija bus tas kelias, per kurį pasauliui gims Išganytojas, per kurį mes būsimė išgelbėti“, – sakė savo homilijoje arkivyskupas G. Grušas. Arkivyskupas homilijoje paragino įsiklausyti į popiežiaus Pranciškaus mokymą, atkreipė dėmesį, kaip gražiai savo katechezėse Šventasis Tėvas kalba apie Šventąją Dvasią – kaip vėją, kuris gena mus į priekį, palaiko kelyje, neleidžia ilsėtis ant laurų ir tapti *sėdinčia tauta*. Popiežius Pranciškus taip pat kalba apie viltį. Dievas jau dabar leidžia džiaugtis viltimi. Šventoji Dvasia įgalina mus viltis ir būti vilties sėjėjais. „Kariuomenės pašaukimas – būti tautos vilties užtikrintojais, guodėjais. Tam reikia ir vidinės – Šventosios Dvasios jėgos“, – sakė kariuomenės ordinariato apaštališkasis administratorius, pakviesdamas svetingai sutikti popiežių Pranciškų, išgirsti jo žodžius ir atrasti kelrodę savo keliui. „Prašykime atnaujintos Šventosios Dvasios malonės, kad sugebėtume kitiems nešti viltį, perduoti džiaugsmą, kurį padėti mums skleisti atvyksta popiežius Pranciškus“, – sakė homiliją užbaigdamas arkivyskupas G. Grušas, vėliau suteikęs grupę karių Sutvirtinimo sakramentą.

Padėkos žodį liturgijos pabaigoje visiems taręs arkivyskupas L. Virbalas taip pat pasveikino sutvirtinamuosius, kad juos per gyvenimą lydėtų priimtos Šventosios Dvasios dovanos. Arkivyskupas G. Grušas dėkojo už nuoširdų kariuomenės priėmimą Šiluvos atlaiduose, darsyk pakvietė svetingai sutikti Lietuvoje popiežių Pranciškų, kuris tiek daug gero daro dėl taikos pasaulyje.

Šią dieną piligrimus džiaugsmingai pasitiko ir vaišino Kauno II dekanato *Caritas* savanoriai, o Susitikimų palapinėje *Caritas* bendradarbiai kvietė į pokalbių temą „Popiežius Pranciškus: susidūrus su fiziškai ir dvasiškai kenčiančiais žmonėmis“ bei į veiklų jautrumą padedant sergantiems epilepsija. Padėti artimui buvo galima ir konkrečia kraujo donoryste apsilankant greta aikštės įsikūrusioje Kraujo centro palapinėje.

Šią dieną šv. Mišiose jų dalyviai taip pat buvo kviečiami melstis bendromis intencijomis, kurios svarbios ir Šventajam Tėvui, – už širdis be slepiamo melo, už teisingesnę, broliškesnę ir taikesnę visuomenę, už skirtingų tautų, rasių ir kalbų žmones, jų vienybę, už norą eiti šventumo keliu ir to mokytis iš Marijos ir, žinoma, melsti taikos, kuri neįmanoma bei teisingumo ir tiesos. Kasdien atlaidų tvarka, rimtimi ir pasitarnavimu piligrimams su džiaugsmu rūpinosi jaunieji Jono Pauliaus II piligrimų centro bei jo vadovo Manto Kuraičio sutelkti savanoriai.

Rugsėjo 11 d. Šiluvoje patarnavo ir Kauno II dekanatas. Šv. Mišias įvairiu laiku aukoją Šiaulių vysk. Eugenijus Bartulis, kunigai Darius Vasiliauskas, Žilvinas Zinkevičius, Linas Šipavičius, t. Aldonas Gudaitis. Giedoją Domeikavos, Raudondvario parapijų, Jonavos „Viduramžio“ chorai.

Rugsėjo 12-ąją kviesta melstis už kunigus, dėkoti už jų atsiliėpimą į Viešpaties pašaukimą būti kunigais, už jų kasdienį tarnavimą bendruomenėms. Kelios dešimtys kunigų, ne tik Kauno arkivyskupijos, kasdien Šilinėse aukoja šv. Mišias, sako pamokslus, katechezes, patarnauja klausyklėse, kalbasi su žmonėmis palapinėje „Turiu tau laiko“ ir t. t.

„Bendraja prasme visi esame kunigai, per krikštą gavę kunigiškąją misiją. Šiandien ypač meldžiamės už tuos, kuriuos Viešpats išsirinko iš jūsų“, – sakė t. Aldonas Gudaitis SJ katechezėje prieš Eucharistiją. Kur slypi popiežiaus Pranciškaus patrauklumo žmonėms paslaptis? Tėvas jėzuitas atkreipė dėmesį į artimų popiežiui žmonių mintį, jog popiežius Pranciškus pirma yra kunigas. Tai revoliucingiausia šiais laikais – būti kunigu. Pasak Pranciškaus, pirmiausia kunigas yra žmogus, turintis savo istoriją, atradęs taiką, skleidžiantis ramybę. Kunigas turi būti tvirtas, bet ne kietas, autoritetingas, bet

ne autokratiškas. Pranciškus kalba apie Dievo malonę jaustis laimingam šioje tarnystėje. „Melskitės, kad žmonės matytų laimingus kunigus“, – sakė tėvas jėzuitas A. Gudaitis, primindamas melstis ir už savo vaikus, kad jie suprastų, jog Bažnyčiai reikia kunigų iš žmonių.

Pradėdamas iškilmingą Eucharistijos liturgiją Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas pasveikino brolius kunigus, didžiule procesija per aikštę atėjusius prie altoriaus, kunigų tėvus ir mamas, padėkodamas ir visiems piligrimams, atvykusiems melstis už kunigus. Liturgijoje patarnavo diakonai bei seminaristai. Giedojo Telšių Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčios choras, vadovaujamas Ernestos Dargužienės.

„Mieli kunigai, mieli broliai ir seserys, švęsdami Šiluvos atlaidus, šiame prisimenime prieš 410 metų čia išsakytą Mergelės Marijos troškimą, kad būtų garbinamas Jos Sūnus. Džiaugiamės Lietuvos nepriklausomybės šimtmečiu, paminime 25 metus nuo šventojo popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo Lietuvoje ir jo maldos Šiluvoje. Drauge žvelgiame į priekį, laukdami atvykstančio popiežiaus Pranciškaus. Jau visai netrukus Kauno arkikatedroje išgirsime jo žodžius, skirtus kunigams, vienuoliams ir vienuolėms, seminaristams. Tikiu, kad ir atvykęs popiežius Pranciškus prabils į mus tuo pačiu paskatiniu tikėti, šlovinti Viešpatį ir leisti, kad Jis perkeistų mūsų gyvenimą. Labai greitai Kauno arkikatedroje išgirsime jo žodžius, skirtus kunigams, vienuoliams, seminaristams. O šiandien Šiluvoje meldžiamės už kunigus. Mieli tikintieji, nepaliaukite melstis už juos, džiaukitės, kad yra kunigų bažnyčiose, parapijose, palaikykite juos. Kiek ištikimos tarnystės, išdalyto gyvenimo, noro padėti, patarnauti jie parodo. Tai nei lengva, nei savaime suprantama“, – sakė arkivyskupas L. Virbalas, atkreipdamas dėmesį, jog žmonės greit pajunta kunigų stygių, ypač apie tai patiria mūsų tautiečiai svetur. Užbaigdamas homiliją arkivyskupas palinkėjo broliams kunigams pasitikėti, kad Dievas veikia kiekviename žmoguje, prašyti jo pagalbos būti gerais Dievo bendradarbiais.

„Perdegimo sindromas: suprasti ir pripažinti“ – į susitikimą šia tema Piligrimų informacijos centre su emocinės kompetencijos treneriu Dariumi Pietariu po šv. Mišių kunigus pakvietė Vši „Magnificat“ leidiniai. Piligrimų sielovadoje šią dieną talkino Jurbarko dekanatas. Kava ir arbata su gera nuotaika ir noru piligrimus vaišino šio dekanato *Caritas* savanoriai. Susitikimų palapinėje piligrimai buvo kviečiami susipažinti su veikla pataisos namuose, per kurią galima nešti viltį į bausmę atliekančių asmenų gyvenimą, taip pat diskutuoti apie kitas galimybes.

Šią dieną giedojo Šiaulių Šv. Jurgio, Šiluvos parapijos chorai. Kunigai Ramūnas Norkus, Egidijus Periokas, Šarūnas Leskauskas, Darius Vasiliauskas aukojo šv. Mišias. Vakaro šv. Mišiose melstasi už parapijas, jų tikėjimą ir liudijimą. Liturgijai vadovavo kun. Ričardas Doveika.

Rugsėjo 13 d. Šiluvos aikštė drauge su vaiskia rudens saule švytėjo jaunais veidais, jaunatviškomis šypsenomis. Šią dieną į atlaidus susirinko Lietuvos katalikiškų gimnazijų, mokyklų bendruomenės – vadovai, mokytojai, moksleiviai, mokyklų kapelionai kunigai. Į atlaidus nemažai iš jų atkeliavo pagal senovinę piligrimų tradiciją – pėsčiomis per Šiluvos šilą ar iš dar toliau. Prieš vidudienį jų eisenos pasiekė Apsireiškimo koplyčią. Pasipuošę mokyklų atributika, vėliavomis bemaž 30-ies katalikiškų ar katalikiškos krypties ugdymo įstaigų bendruomenių iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Kretingos, Telšių, Šiaulių ir kitų Lietuvos miestų ir miestelių vėliau šventė Eucharistiją, meldėsi už save, savo bendraamžius, kad būtų Jėzaus ir Jo vilties liudytojai šių dienų visuomenėje.

Pašventinti Kulautuvos bažnyčios pamatai

Kulautuvos parapijos bendruomenė, skaudžiai nukentėjusi nuo 2012 m. rudenį vykusio gaisro, kai buvo sudeginti jos maldos namai – medinės architektūros 1932 m. statyta Švč. Mergelės Marijos Vardo bažnyčia, pradėjo naujosios bažnyčios statybą. Rugsėjo 26 d. Kauno arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas pašventino bažnyčios pamatus.

Šia proga arkivyskupo vadovaujamas šv. Mišias laikinojoje koplyčioje drauge šventė Kauno II dekanato dekanas mons. Augustinas Paulauskas, šio dekanato kunigai – Babtų parapijos klebonas kun. Žilvinas Zinkevičius, Čekiškės parapijos klebonas kun. Gintautas Kaubašinskas, Karmėlavos parapijos klebonas kun. Virginijus Veprauskas, Vilkijos parapijos klebonas kun. Linas Šipavičius, taip pat Kauno Šv. Jono Pauliaus II parapijos klebonas kun. Andrius Alminas, šiuo metu irgi gyvenantis savo parapijos bažnyčios statybos rūpesčiais.

„Tai džiaugsminga akimirka, kurios labai laukėte. Džiugu, kad bažnyčios statyba prasidėjo, ir ačiū visiems, kurie planavo, prisidėjo, tuo rūpinasi toliau“, – sakė arkivyskupas L. Virbalas į iškilmes susirinkusiesiems, sveikindamas dabartinį parapijos kleboną t. Antaną Gražulį SJ, prisimindamas pas Viešpatį jau iškeliavusį buvusį kleboną t. Ladislovą Baliūną SJ, paminėdamas projektuotojus, statytojus, rėmėjus Kauno r. savivaldybę.

„Bažnyčia – bendruomenės susirinkimo vieta. Ji ir kaip pastatas kasdien byloja žmogui, jog jis ne vien dirba, perka ir vartoja, bet yra ir sukurtas Dievo bei skirtas kur kas didesniems dalykams. Bažnyčia yra ženklas kiekvienam – juk net retai čia užsukantys pasako apie jos išskirtinumą. Bažnyčia skirta sujunginti, sujaudinti žmogaus širdį, paskatinti apmąstyti savo gyvenimo kryptį. Ką tik mus aplankęs popiežius Pranciškus irgi kviečia nepasilikti ramiai, bet eiti – eiti arčiau prie žmonių, liudyti, ką mums duoda tikėjimas“, – sakė homilijoje arki-

vyskupas. Jis ragino per šią statybą ypač puoselėti gyvą bendruomenę, kad tai suburtų bendrai maldai, darbui, vieniokiai ar kitokiai pagalbai. Linkėjo parapijų nariams būti aktyviems.

Mišių pabaigoje parapijos klebonas t. A. Gražulis SJ nuoširdžiai padėkojo arkivyskupui už jo maldą ir auką bažnyčios statybai, broliams kunigams, už triūsą architektams, rangovams, rėmėjams, Kauno r. merui, savivaldybei, Kulautuvos seniūnui ir visiems savo parapijos žmonėms.

„Esate istorinio momento dalyviai. Jūsų vaikai, anūkai su pasididžiuoju ateityje džiugiai sakys: mano seneliai, tėvai statė šitą bažnyčią! Visi turite galimybę būti šios bažnyčios statytojai. Tegul ji bylos, kad yra Dievas, Kristaus Prisikėlimas, ir mūsų kelias čia nepasibaigia. Tegul ši statyba veda mus daug toliau“, – sakė arkivyskupas prieš pamatų pašventinimo apeigas.

Vėliau kalbėjęs administracijos direktorius Antanas Nesteckis pažadėjo tolesnę savivaldybės paramą. Bažnyčios projekto vadovas yra architektas Darius Jakubauskas. Stato UAB „Ekoilas“.

-kait-

Tikybos mokytojų ir katechetų konferencijos

Rugpjūčio 27 d. naujus mokslo metus Kauno arkivyskupijos katechetikos centro kvietimu tikybos mokytojai ir katechetai pradėjo drauge. Vėl susitikę po vasaros atostogų jie susirinko švęsti šv. Mišių šv. Pranciškaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčioje, kur tikybos mokytojus ir katechetus su ramybės palinkėjimu pasveikino šv. Mišioms vadovavęs Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas. Šv. Mišias koncelebravo arkivyskupijos augziliaras vyskupas Algirdas Jurevičius bei jaunimo kapelionas kun. Petras Pichas. Giedojo Šventosios Dvasios (Šilainių) parapijos jaunieji šlovintojai.

„Kai kas, žvelgdamas į ilgą atostogų mokykloje, gal pavydi laisvesnių vasaros mėnesių. Tačiau nedaug kas mato Jūsų įtemptą ir atsakingą darbą per vi-

Katechezę aikštėje sakęs Kauno Jėzuitų gimnazijos kapelionas t. Aldonas Gudaitis SJ kalbėjo apie žmogaus jaunatviškumą. Jaunystei būdinga svajonės, užsidegimas, drąsa, meilė, smalsumas. Tėvas jėzuitas atkreipė dėmesį į popiežiaus Pranciškaus paraginimą ugdytis dvasinį gyvenimą, kuriame svarbi ir tyla, ir malda. „Jauskitės gyva Bažnyčios dalimi. Būkite Kristaus skelbėjais, Jo draugais“, – sakė tėvas jėzuitas Aldonas Gudaitis. Aikštėje priešais baziliką vėliau liturgijai vadovavęs Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas nuotaikingai ir atskirai kiekvieną bendruomenę, nuo pačių mažiausių pradinukų iki gimnazistų, pasveikino ir pakvietė Marijos pasirodymais garsioje Šiluvos žemėje pagarbinti jos Sūnų Jėzų. Eucharistiją koncelebravo arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, Telšių vyskupas Kęstutis Kėvalas, būrys kunigų. Giedojo jungtinis katalikiškų mokyklų choras.

Homiliją pasakęs arkivyskupas Sigitas Tamkevičius kvietė melstis už visos Lietuvos jaunimą, linkėjo jauniems žmonėms gerai išlaikyti ne tik mokyklinius, bet ir tikėjimo, pašaukimo, Tėvynės ir laisvės egzaminus – gyvenimo egzaminus. Jaunimui teks atsilaikyti nuolat patiriant priešišką tikėjimui aplinką, ne tik sukurti šeimą, bet ir ją išsaugoti per visą gyvenimą. Be Dievo pagalbos, pasak ganytojo, šioje srityje gauti dešimtuką nėra vilties. Kalbėdamas apie laisvę, jaunų žmonių dėmesį atkreipė į tai, jog blogis žmogų, pavyzdžiui, interneto erdvėje, labai greitai pavergia.

Po šv. Mišių Katalikiškų mokyklų asociacija pakvietė į festivalį „Kur Viešpaties Dvasia, ten ir laisvė“ – į užsiėmimus vaikams ir jaunuoliams įvairiose Šiluvos erdvėse. *Caritas* susitikimų palapinėje kalbėta apie vaikų dienos centrus ir kaip jie tampa vieta, kurioje vaikai gali patirti džiaugsmą ir saugiai leisti laiką. Vaikai Šiluvoje dovanojo savo darbelius ir vaikiška energija pripildė visą kaimelį. Arbata ir kava vaišino Ukmergės dekanato *Caritas* savanorės.

Šią dieną piligrimų sielovadoje talkino Ukmergės dekanatas. Šv. Mišiose buvo meldžiamasi už Bažnyčią, svetingą kiekvienam, už gyvą ir perkeičiantį Evangelijos skelbimą, už jaunimą, katechetus, už pasauliečių misiją kūrybiškai atsiliepti į pasaulio iššūkius. Kunigai Nerijus Vyšniauskas, Gintas Rumševičius, Rimantas Laniauskas, Ramūnas Norkus, Kęstutis Smilgevičius aukojo šv. Mišias, sakė homilijas. Giedojo Raseinių parapijos choras, Ukmergės švč. Trejybės parapijos mišrusis choras „Magnificat“, Mažeikių šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos choras.

Rugsėjo 14-ąją atlaiduose buvo švenčiama Ligoninių, medicinos darbuotojų, slaugytojų, *Caritas* diena – tai yra tų žmonių, kurie savo ligą, skausmą, negalia arba savo tarnystę šiems žmonėms yra arčiausiai Kristaus. Šiluvos Marija, tituluojama Ligoninių Sveikata, nuo seno yra kenčiančių, silpnųjų, mažųjų užtarėja. „Meilingas rūpestis – šie žodžiai šiandien sieja visus“, – sakė Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas Šiluvos aikštėje sveikindamas gausiai susirinkusius ligoninius, neįgaliuosius, senelius ir jų artimuosius, globėjus, medikus, slaugytojus, karitiečius, maltiečius, samariečius, kitas organizacijas ir tarnybas.

Šiluvoje šią dieną apsilankė, drauge šventė Eucharistiją Maltos ordino pagalbos tarnyba, Paramos-labdaros fondas, Lietuvos samariečių bendrija, Lietuvos *Caritas*, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto bei Kauno klinikų vadovai, darbuotojai ir studentai, kelių Kauno, Telšių, kitų miestų ligoninių, Kauno slaugos ligoninės, Marijampolės globos namų vadovai ir darbuotojai, kitų slaugos ir globos įstaigų Lietuvoje bendruomenės, Vilkaviškio kurijos darbuotojai, ligoninių kapelionai.

„Jėzuje gyvename, judame, esame“, – sakė katechezėje prieš Eucharistiją Šiluvos parapijos klebonas kun. Erastas Murauskas, kalbėdamas apie darną, kurią

išgyvena žmogus, būdamas vienybėje su Dievu, taip pat ir ypač kančioje, negalioje, ligoje. Mūsų kančia yra ta valiuta, kurią galime Jėzui aukoti, su juo kančią įprasminėti. Kaip susirgę kreipiamės į šeimos gydytoją, taip skausme reikalingas dvasios tėvas arba motina. „Tegul kryžius būna prasmingas mūsų gyvenime. Su Viešpačiu ištversime bet kokioje kančioje“, – sakė kun. E. Murauskas.

Iškilmingoje Eucharistijoje šią dieną buvo meldžiamasi už ligonius ir visus, jais besirūpinančius, kad ypatingu būdu atpažintų Jėzų kiekviename žmoguje. Liturgijai vadovavo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, koncelebravo Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas, arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, Kaišiadorių vyskupas emeritas Juozas Matulaitis, kunigai, ypač tarnaujantys ligoninių kapelionais. Tarp kunigų buvo svečias iš Naujosios Zelandijos, kunigas egzorcistas Rory Morrissey (atlaiduose kasdien sutinkama svečių iš svetur, pvz., iš Lenkijos, jų buvo ir iš Indijos, Portugalijos). Šią dieną giedojo Klaipėdos Šv. Kazimiero parapijos choras, grojo Klaipėdos miesto „Brass“ kvintetas, vadovaujami Mindaugo Gudžiūno ir Sigitto Petrulio.

Homilijoje Vilkaviškio vyskupas R. Norvila visų akis kreipė į Viešpaties kryžiaus papėdę. Čia stovėjo jo Motina Marija, apaštalas Jonas, dar dvi moterys. Jėzus nuo kryžiaus drauge su šiais artimais žmonėmis padeda suprasti, kad gyvenime ištinkanti kančia gali būti iškentėta su meile. Ši pamoka pravarti visiems, kai susiduriame su artimų žmonių liga, gyvenimo pabaiga, mirtimi. Tai moko ir ligonius priimti ligą ne su kaltinimais, bet su pasitikėjimu Dievu, vienijantis su kenčiančiu Kristumi. „Žmogus dažnai patiria pagundą šalintis nuo sergančiojo, kenčiančiojo, miršančiojo. Mūsų dienomis jau retai kada girdime sakant „šventa kančia“, „šventa mirtis“, – sakė Vilkaviškio vyskupas, atkreipdamas dėmesį, jog šios sąvokos dyla iš mūsų sąmonės, ir tai rodo, kaip keičiasi kančios suvokimas. Gydytojai, mokslininkai, įvairios pagalbos žmonėms institucijos nėra priežastis, dėl ko turėtume tolintis nuo tų žmonių, kuriems sunku. Šia proga, pasak ganytojo, verta apsvarstyti savo nuostatas. Dievo meilė skatina drąsą būti su kenčiančiu žmogumi, nors taip ir sunkiau, nepatogu, reikia aukotis.

Piligrimų sielovadoje šią dieną talkino Kauno II dekanatas. Šv. Mišias aukojo t. Severinas Holocheris OFM, mons. Aurelijus Žukauskas, kun. Skaidrius Kandravičius, kun. Gintaras Blužas, kun. Povilas Narijauskas. Šv. Mišiose melsiasi, kad meilė būtų kupina rūpinimosi kitais ženklų, kad Dievo vaikai būtų atpažįstami iš gailestingumo. Šią dieną giedojo AB „Lietuvos geležinkeliai“ choras „Draugystė“, VDU „Rasos“ gimnazijos choras „Gaja“, Kauno kamerinis choras „Te Deum“. Bazilikoje po pietų vyko valstybinio choro „Vilnius“ koncertas. Kava ir arbata vaišino Kauno II dekanato karitiečių komanda.

Vakare Šiluvoje vyko vidinio išgydymo pamaldos su misionieriu iš Lenkijos Marcinu Zieliński ir „Gailestingumo versmės“ bendruomenė. Dalyvavo kun. Kęstutis Rugevičius. Plojimais žmonės sutiko jaunojo misionieriaus liudijimus apie Jėzaus išgydymus, vykstančius šiandien žmonių gyvenime – Jėzus daro stebuklus ir mūsų dienomis! Ir patys vakaro dalyviai ėjo liudyti, kas pasikeitė po šios maldos, dėkodami ir šlovindami Viešpatį, kuris nužengia į gyvenimą su savo išgydymu, su savo jėga, su savo pergale. Pamaldos užbaigtos palaiminimu Švenčiausiuoju Sakramentu.

Rugsėjo 15 d. Šilinėse Švč. Mergelę Mariją Sopulingąją šventė Lietuvos šeimos, vyskupijų šeimos centrai, savanoriai, šeimų judėjimai, bendruomenės, kitos katalikiškos bendruomenės, maldos grupės iš visų vyskupijų, daugybės jų parapijų. Šią dieną Šiluvoje sklido žinia apie Fatimą, kurią pristatė atlaidų svečias, Fatimos šventovės vicerektorius kun. Vitor Coutinho. Vakare Šiluvą

sus metus, rengiamąsi pamokoms, švenčių ir renginių organizavimą, įsitraukimą į parapijos gyvenimą. Daugelis Jūsų rengiate vaikus pirmajai Komunijai ir Suvirtinimui. Ačiū Jums už visa tai!“, – sakė arkivysk. L. Virbalas ir linkėjo naujame, įtraukiančių darbų ritme, kasdiniuose rūpesčiuose nepamesti prasmės.

„Esate dar mano neatrasta žemė“, – sakė arkivyskupijos salėje pradedant konferenciją mokytojus ir katechetus sveikinęs vysk. Algirdas Jurevičius. Ganytojas priminė šv. Moniką, kuri dėjo daug pastangų auklėdama sūnų Augustiną ir ypač daug už jį meldėsi, nieko daugiau nebegalėdama padaryti. Sūnus atsivertė, netgi tapo šventuoju. Tai kantrybės ir nuolatinės maldos už savo ugdytinius pavyzdys mokytojams. „Dievas tikrai duos augimą, o jūs negailėkite ir sėkite“, – sakė vysk. A. Jurevičius.

Pagrindinį pranešimą, skirtą popiežiaus apsilankymui Lietuvoje, skaitė Vaida Spangelevičiūtė-Knežienė. Vizito koordinatore Kauno arkivyskupijoje atkreipė dėmesį, jog šiandien, kalbant apie popiežiaus Pranciškaus kelionę, nebėra svarbiausia, kiek žmonių dalyvaus. Nepalyginti svarbiau – kokį Bažnyčios veidą pamatys žmonės, ypač jauni.

Žvelgiant į popiežiaus mintį, jo svajonėje – Bažnyčia, kurioje daugiau komandinio darbo, daugiau džiaugsmo, daugiau veiksmo. Tas naujumas ir kiekvieną Bažnyčioje besidarbuojantį žmogų, taip pat ir tikybos mokytojus bei katechetus, kviečia mąstyti: kur dar turime galimybių, kaip dar kitaip galėtume skelbti Evangeliją, kas naujo turėtų būti mūsų mokyme? Jonas Paulius II mus mokė to, ką tikime; Benediktas XVI – kodėl tikime; popiežius Pranciškus visa tarsi sujungia ragindamas tuo gyventi.

„Jei patys nesame tame įsišakniję, ką galime skelbti? Jei nepažįstame Jėzaus, Evangelijos, ką galime perduoti kitiems?“ – sakė V. Spangelevičiūtė-Knežienė mokytojams, kurie yra pirmučiausi evangelizuotojai. Nereikia važiuoti toli į misijas – Kristų galime liudyti savoje bendruomenėje, kur jo labai trūksta. Kokie liudytojai esame? V. Spangelevičiūtė-Knežienė.

čiūtė-Knežienė pasidalijo asmenišku liudijimu apie savo mokyklinius metus.

Vėliau kalbėjęs arkivyskupijos Katechetikos centro vadovas Artūras Lukaševičius dėkojo už tikrai uždegantį konferencijos pranešimą, pakvietė mokytojus į artėjančius jiems skirtus renginius, atsinaujinimo rekolekcijas. Diak. Sigitas Jurkštas pristatė evangelizacijos projektą ir pakvietė mokytojus dalyvauti konkurse kuriant šiuolaikiškas tikybės mokymo priemones. Už bendrą darbą kartu dėkojo arkivyskupijos Jaunimo centro vadovė Agnė Grigaitytė, pranešdama apie teletiltą, kuriuo arkivyskupijos jaunimas galės dalyvauti Pasaulio jaunimo dienoje Panamoje (2018 m. sausio 26 d.). Bendradarbiauti mokytojus pakvietė atsakingieji už pašaukimų sielovadą arkivyskupijoje leva Šiugždinienė ir kun. Vincentas Lizdenis.

Viltingai ir džiugiai konferenciją užbaigė arkivyskupas Lionginas, palinkėdamas mokytojams atgaivinti atmintyje, kiek daug gero jie jau yra padarę, ir su pasitikėjimu Viešpačiu pradėti naujuosius mokslo metus. Šventėje mokytojų vardu asmeninio jubiliejaus proga buvo pasveikintas jau dešimtmetį arkivyskupijos Katechetikos centrui vadovaujantis dr. Artūras Lukaševičius, esantis ne vienos jaunimo ugdymo programos Lietuvoje įgyvendintojas.

Rugpjūčio 24 d. Vilkaviškio vyskupijos tikybės mokytojai ir katechetai susirinko į tradicine tapusią Rudens konferenciją. Šiais metais visi susitiko Kauno r. Akademijos miestelyje esančiame Aleksandro Stulginskio universitete. Tikybės mokytojams ir katechetams svarbiausias veiklos pradžios taškas ir šaltinis yra šv. Mišios: jomis šventė ir prasidėjo ASU koplyčioje. Eucharistijai vadovavo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, kartu meldėsi vyskupo generalvikaras mons. Gintautas Kuliešius, Aleksoto dekanas kun. Gintaras Urbštas, Tabariškių parapijos klebonas kun. Arminas Lukoševičius bei Katechetikos ir parapinės katechezės centrų vadovas kun. Linas Baltrušaitis. Vyskupas homilijoje linkėjo mokytojams būti šviesos nešėjais. Gera, kad mokytojai visuomet noriai

apjuosė Žiburių procesija su Švenčiausiuoju Sakramentu ir Kristaus vilties maldavimu pavargusiam pasauliui.

Šv. Mišiose melsta pastoracinio ir misionieriško atsinaujinimo parapijoms ir bendruomenėms, dėkingai kasdien atsiminti Krikšto malonę, būti neabejingiems tam, kas kelia rūpestį mūsų aplinkoje, pasaulyje. Bendra piligrimų malda buvo užtartos šeimos, patiriančios sunkumų dėl nedarbo, persekiojamos dėl tikėjimo. Iškilmingoje Eucharistijoje malda apkabintos visos Lietuvos šeimos, prašyta Dievo, kad joms Nazareto šeima būtų stiprybės pavyzdys. Šiomet atlaidų Mišių intencijos buvo susijusios su popiežiaus Pranciškaus mintimis ir rūpesčiu, kam iš šiandienos pasaulio reikalų labiausiai reikia Dievo pagalbos.

Piligrimus aikštėje pasveikino kun. Artūras Kazlauskas, katecheze kreipdamasis į susituokusiuosius. Sutuoaktiniai mums parodo Dievo gyvenimą. „Santuokos sakramentas yra neišardomas, nes Dievas niekada nepersigalvoja, niekada nenustoja mylėti žmogaus“, – sakė kun. A. Kazlauskas, pabrėždamas, jog be Dievo malonės tvari santuoka neįmanoma. Santuoka yra tarsi vyro, moters ir Kristaus „meilės trikampis“. Jei sutuoaktiniai neartėja prie Kristaus, jie neartėja ir vienas prie kito. Katechezėje kalbėta apie santuokos džiaugsmą – šis džiaugsmas ateina iš Kristaus. „Užkrėskite pasaulį džiaugsmu“, – sakė kun. A. Kazlauskas, kviesdamas šeimas labiau pažinti popiežiaus Pranciškaus mokymą, įsigyti ir daugiau skaityti krikščioniškos literatūros, o labiausiai – Šventąjį Raštą.

Netrukus aikštėje giedodami Dievo Motinos litaniją piligrimai rengėsi kaip viena šeima švęsti Eucharistiją. Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas pasveikino koncelebruojančius arkivyskupą emeritą Sigitą Tamkevičių, Vilniaus arkivyskupijos augziliarą vyskupą Dariusį Trijonį, svečią kunigą iš Fatimos, kitus brolius kunigus, ypač tarnaujančius šeimų sielovadoje.

Buvo pasveikinta ištisa piligrimų jūra: atvykusios šeimos, šeimos centrų vadovai, bendradarbiai, savanoriai, sužadėtinių rengėjai, šeimų judėjimai, „Tikėjimo ir Šviesos“, „Kauno Arkos“, „Gailestingumo versmės“ bendruomenės, Pal. Jurgio Matulaičio bei Šiluvos Mergelės Marijos draugijos, Neokatechumenato bendruomenė „Kelias“, Gyvojo rožinio nariai iš Šiaulių, Kauno ir ypač gausiai iš Panevėžio vyskupijos, Plungės vysk. M. Valančiaus blaivybės sąjūdis, Kauno regiono pasauliečių pranciškonų brolija, kitos draugijos, bendruomenės, parapijų maldos grupės ir gausūs piligrimai, organizuotai ir pavieniui atvykę į Šilines. Liturgijoje patarnavo diakonai Darius Chmieleuskas ir Liutauras Vilėniškis bei seminaristai. Giedojo jungtinis Vilniaus parapijų choras, vadovaujamas Evelinos Staniulytės. Po sekvencijos „Stovi Motina skausminga“ ir Dievo žodžio paskelbimo homiliją pasakė vyskupas Darius Trijonis.

„Svarbu mums eiti ir pastebėti tas šeimas, kurios tikrai myli Viešpatį Dievą, gyvena ir dalijasi šiuo tikėjimu. Kiekvienoje Dievą mylinčioje šeimoje galime atrasti nuostabių dalykų, kurie padeda kelionėje link Viešpaties augti tikėjimu bei patirtimi“, – sakė vyskupas D. Trijonis, kalbėdamas apie paprastą šeimų kasdienybės kelią, vedantį į šventumą. Juk šventumas, kaip sako popiežius Pranciškus savo apaštališkajame paraginime *Gaudete et exultate*, nėra „šventi paveikslėliai“. Popiežius kalbą apie šventumą virtuvėje, prie vaiko lopšio ir pan., kviečia leisti Dievui veikti šeimų kasdienybėje, iš jų mokytis, kaip galime kasdien atleisti. Vyskupas D. Trijonis atkreipė dėmesį į Mariją Sopulinalgą – šiandienos šeimų sopuliai yra emigracija, tėvų ir vaikų santykiai, ligos, nepritekliai. „Nazareto šeimos prašykime padėti sutelkti šeimą prie vieno stalo, prie darbo, prie maldos“, – sakė ganytojas.

Po homilijos Mišiose dalyvavę sutuoktiniai, paimdami vienas kitam už rankos, atnaujino savo Santuokos pasiryžimus, kad Dievas ir toliau padėtų juos tesėti.

Liturgijos pabaigoje prieš ganytojiškąjį palaiminimą arkivyskupas L. Virbalas pakvietė tarti žodį svečią kunigą iš Fatimos. „Su džiaugsmu esu čia, kad šias abi šventoves – Fatimą ir Šiluvą jungtų vienybė“, – sakė kun. Vitor Coutinho. Pasak svečio, abi šventovės yra pašauktos saugoti atminimą Marijos apsišėkimų, kuriais buvo skelbiama Dievo meilė žmonijai. Abiejose šventovėse primamas kiekvienas norintis susitikti su Dievu. „Marijos artumoje mes pasiryžtame artimiau ir autentiškiau sekti Jėzumi. Iš gyvenimo atidavimo Dievui gims naujas būdas, kaip bendrauti su broliais ir seserimis, ypač reikalingais pagalbos“, – sakė svečias, palinkėdamas, jog Moteris, apsisiautusi Saule, padėtų gyventi su viltimi.

Arkivyskupas L. Virbalas padėkojo svečiui įteikdamas Šiluvos Dievo Motinos paveikslą, kad jis keliautų į Fatimą, o jos piligrimai aplankytų ir Šiluvą. Po šv. Mišių Apsireiškimo koplyčioje vyko konferencija su kun. Vitor Coutinho, kuris plačiau papasakojo apie Fatimos šventovę, jos žinią pasauliui. *Caritas* Susitikimų palapinėje pristatyta tema: „Popiežius Pranciškus: *Nė vienas vaikas nėra klaida*. *Caritas* kviečia suteikti vaikams šeimos patirtį“. Vaiko gerovės instituto darbuotojai ir savanoriai kvietė į pokalbius apie įsi-vaikinimą bei globą. Piligrimus vaišino Raseinių dekanato *Caritas* savanorės. Piligrimų Informacijos centre šeimos, tėveliai su vaikais galėjo susitikti su dailininke, karpinių parodos autore Albina Žiupsnyte, knygos „*Drugių karalystė*“ („Artumos“ leidykla) autore. Vėliau sutuoktinius į paskaitą „Atgimstanti poros meilė: Tobijo ir Saros kelionė“ su Vaidile ir Dainiumi Šumskais pakvietė „Magnificat leidiniai“. Šią dieną pamaldose giedojo Kauno Šv. Juozapo, Gargždų parapijų chorai. Šv. Mišias aukojo kun. Vytautas Paukštis, t. Severinas Holocheris, kun. Erastas Murauskas, kun. Tomas Pilchas OFM Cap. Patarnavo Kauno kunigų seminarijos auklėtiniai.

Vakaro šv. Mišioms vadovavo naujasis arkivyskupijos augziliaras vyskupas Algirdas Jurevičius. Jose buvo meldžiama Dievo pagalbos, kad krizės šeimoje, bendruomenėse paskatintų dar labiau dalytis tikėjimu ir gyvenimu.

„Žodžiai „krizė“ ir „kryžius“ skamba panašiai“, – sakė vyskupas A. Jurevičius, savo homilijoje atkreipdamas dėmesį, jog apie kryžių galima kalbėti labai asmeniškai. Šeimoje, bendruomenėse vis patiriama išbandymų, ir tai yra kryžius, kurį reikia priimti, pakviesti Kristų į pagalbą jį nešti. Viešpaties kryžius buvo mokinių ištikimybės išbandymas. Tai buvo pernelyg baugu, per sunku mokiniams – šie išsislapstė. Apie Mergelės Marijos tikėjimą Evangelija sako trumpai ir aiškiai: *Marija stovėjo po kryžiumi*. Ji tikėjo, kad kryžius yra ne paskutinis Dievo žodis, bet nauja pradžia. „Todėl mes esame čia, Šiluvoje, žinome visi tą istoriją, kai daugiau kaip prieš 400 metų mūsų protėviai pasitraukė nuo tikėjimo, pabėgo, prieštaraavo, ginčijosi, panašiai kaip Petras, dirbo šėtono darbus, skaldė tikėjimą. Visi pasitraukė nuo katalikų tikėjimo ir pabėgo kaip nuo Viešpaties kryžiaus. O Marija stovėjo čia, laukuose, ant akmens ir verkė, verkė ir kvietė sugrįžti. Jos tvirtas išisaknijimas tikėjime gražino tautą prie Jėzaus“, – sakė vyskupas A. Jurevičius.

Rugsėjo 16-ąją, sekmadienį, didieji Švč. Mergelės Marijos Gimimo atlidai Šiluvoje baigėsi padėka Dievui už patirtas malones ir malda už lietuvių pasaulį. Baigėsi 10 dienų maldos, džiaugsmo bendrystė Šiluvos šventovėje, kuri šiemet užmezgė ryšį su Fatimos šventove per ją aplankiusius svečius iš tolimosios Portugalijos trokštant garsinti Šiluvos vardą ir kituose kraštuose. Šį sekmadienį piligrimų sielovadoje patarnavo Kauno I dekanato kunigai.

įsitraukia į liturgiją – gieda, skaito skaitinius, neša atnašas. Parapinės katechezės centro referentės Linos Mažeikaitės rūpesčiu susibūrė puikus choras, kartu giedojo visa bendruomenė. Po bendros maldos vyskupas Rimantas Norvila įteikė mokytojams kanoninius siuntimus.

Šventinė konferencija vyko ASU konferencijų salėje. Kauno arkivyskupijos sielovados programų koordinatorės Vaidos Spangelevičiūtės Knežienės pranešimas „Popiežiaus belaukiant“ buvo nuoširdus kvietimas nepamiršti, dėl ko viską darome – dirbame mokykloje, buriame mokinius, vežame juos į susitikimą su popiežiumi ar užsiimame kita Evangelijos žinios perdavimo veikla, – nes visi mūsų darbai be Dievo palaimos neturi prasmės. Prelegentė priminė, kad iškilus veiklos prasmės klausimui, atsakymo ieškotume Šventojo Tėvo Pranciškaus apaštališkuosiuose paraginiuose *Evangelii gaudium* ir *Gaudete et exsultate*.

Aktualius 2018–2019 m. Katechetikos centro veiklos klausimus pristatė Katechetikos ir parapinės katechezės centrų vadovas kun. Linas Baltrušaitis. Visus pradžiągino teikiamos nominacijos, kuriose atsispindėjo nuveikti praėjusių metų darbai ir džiaugsmas. Koncertavo Kauno sakralinės muzikos mokyklos vyrų ansamblis *David Antiquor* (vadovas kun. Vilius Sikorskas). Vėliau ASU valgykloje netilo šurmulys: mokytojai galėjo ne tik pasivaikinti, bet ir pabendrauti, pasitarti, pasikalbėti.

-kait, rm-

Memorialo atidarymas

Rugpjūčio 25 d. Ukmergės raj. Kadrėnų kaime esančiame Didžiosios kovos apygardos partizanų parke buvo iškilmingai pašventintas memorialas sušaudytiems pirmosios Lietuvos Respublikos ministrams. Memorialą sudaro puslankiu išdėstyti septyniolika juodų granitinių kryžių ir vienas paminklinis akmuo su Dovydo žvaigžde. Memoriale įamžinti septyniolika 1941–1942 Maskvoje ir Sverdlovsko srityje (dabar – Jekaterinburgas) sušaudytų ministrų ir

vienas ministras be portfelio žydų reikalams – Jokūbas Vygočkis.

Memorialo atidarymo Mišioms vadovavo ir šiai iškilmei skirtą pamokslą pasakė Kauno metropolitas arkivyskupas Lionginas Virbalas. Drauge koncelebravo arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius ir keletas kunigų. Kauno arkivyskupas L. Virbalas, be kita ko, sakė: „Prasminga atminti tuos, kurie darbavosi dėl savo Tėvynės. Šiandien pašventintas memorialas, jamžinantis pirmosios Lietuvos Respublikos ministrų atminimą. NKVD nužudė net 17 ministrų. Dar vienas žuvo kaip nacių vykdyto genocido auka. Mons. Alfonsas Svarinskas norėjo ir planavo jamžinti šiuos žmones. Dėkoju visiems, kurie ėmėsi memorialo įrengimo iniciatyvos ir ją įgyvendino.“

Po šv. Mišių vyko patriotinių dainų festivalis, į kurį buvo pakviesti kolektyvai iš gimtųjų memoriale jamžintų ministrų miestų ir regionų. Knygą apie memorialą „Kovų už laisvę keliu į amžinybę“ pristatė dr. Aušra Jurevičiūtė, kartu su bendraautore prof. Ona Voveriene surinkusi ministrų biografijas ir informaciją apie visus šiuo metu parke esančius Lietuvos laisvės kovų atminimo ženklus. Buvęs Lietuvos Sąjūdžio tarybos pirmininkas ir Seimo narys Rytas Kupčinskas papasakojo apie memorialo idėjos ištakas.

-kad-

„Nesiliaukime skaičiuoti Dievo dovanų ir už jas dėkoti bei jomis dalytis“, – sakė kun. Artūras Kazlauskas katechezėje prieš sekmadienio Eucharistiją, pabrėždamas, jog ši diena krikščionims yra esminė, pirmoji savaitės diena. Tai šviesos sukūrimo diena. Tai tuščio Jėzaus kapo ir Jo prisikėlimo diena. Šią dieną krikščionys turi sueiti draugėn, kad švęstų Viešpaties Prisikėlimą – jo šviesoje žmogui atsiveria visai kita gyvenimo perspektyva.

„Tai diena, kai norisi tarti „ačiū“ už tas begalines Dievo dovanas, kurias patyrėme atlaiduose, „ačiū“ atlaidų organizatoriams, „ačiū“ į juos atvykusiems per visas dešimt jų dienų“, – sakė Eucharistijos liturgijai vadovavęs Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas. Ganytojas kvietė šiais metais, kai švenčiame Lietuvos valstybės 100-metį, Šilinėse malda apkabinti ir visame pasaulyje pasklidusius mūsų tautiečius, sveikino prelata Edmundą Putrimą – LVK delegatą užsienio lietuvių sielovada, atvykusį į Šiluvą melstis už mūsų tautiečius pasaulyje. Šv. Mišiose koncelebravo vyskupas Algirdas Jurevičius, prelatas Edmundas Putrimas, kunigai. Giedojo Šiluvos parapijos choras.

„Dėkokime Kristui per Mariją, kuri tiek daug gero yra padariusi, kuri visuomet globojo ir globoja Tėvynės vaikus per okupacijas, trėmimus, atgavusius Nepriklausomybę, visus vaikus – namuose ir toli nuo savo namų. Tegul Motinos Marijos pasakyti žodžiai Šiluvoje prieš 410 metų šiandieną skamba, atgaivina ir numalšina mūsų dvasinį badą, stiprina mūsų katalikišką ir tautinę tapatybę. Maldaujame malonių visiems Lietuvos žmonėms bei mums, kurie esame šios Tėvynės vaikai, gyvenantys Amerikoje, Europoje, Australijoje, išsaugoti ištikimybę Kristaus Evangelijai“, – sakė homilijoje LVK delegatas užsienio lietuvių sielovada prel. E. Putrimas.

Atlaidai užbaigti senoviniu himnu „Tave, Dieve, garbiname“ ir iškilminga procesija su Švenčiausiuoju Sakramentu per aikštę į Apsireiškimo koplyčią. Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas nuoširdžiai padėkojo atlaiduose dalyvavusiems Lietuvos vyskupams, kunigams, Kauno kunigų seminarijos auklėtiniais, ypač jauniems savanoriams, atlaiduose tarnavusioms seserims vienuolėms, zakristijonams, puošėjoms, valytojoms, šeimininkėms, Šiluvos parapijai, vietos bendruomenei, kultūrinių renginių organizatoriams, „Marijos radijui“, visiems dalyvavusiems atlaiduose, rėmusiems juos taip pat ir savo malda.

Atlaidai šiemet tęsėsi 10 dienų ir tapo pasirengimo laikui artėjančiai popiežiaus Pranciškaus ganytojiškajai kelionei Baltijos kraštuose. Per visas atlaidų dienas veikė, žmonių dėmesį traukė popiežiaus vizitui skirta informacijos palapinė.

Atlaidų iškilnėse dalyvavo kelios dešimtys tūkstančių žmonių (tarp jų ir piligrimai iš svečių šalių – Lenkijos, Portugalijos, netgi Naujosios Zelandijos, Indijos). Jie lankė Apsireiškimo koplyčią, Švč. Mergelės Marijos Gimimo baziliką, dalyvavo Švč. Sakramento adoracijoje, Kryžiaus keliuose, Rožinio maldoje ir kt.

-kait-

Padėkos diena Šiluvoje

Rugpjūčio 26-ąją, paskutinį vasaros sekmadienį, Šiluvoje tradiciškai švęsta Padėkos už laisvę, tremtinių, partizanų, kitų laisvės kovotojų diena. Rytmetį nuo Dubysos ir Tytuvėnų dvi organizuotos piligrimų grupės pratęsė sovietmečiu kilusią ir jau daugiau kaip 25-erius laisvės metus gyvuojančią tradiciją šią dieną keliauti į Šiluvą pėsčiomis su malda. Sovietų okupacijos metais tokios eisenos, dažnai visai draustos ir varžytos, išreiškė žmonių laisvės troškimą ir maldą už pavergtą Tėvynę, o šiandien dėkota Dievui už laisvės stebuklą.

Šiaulių krašto piligrimams vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijaus Bartulis, keliavusiems nuo Dubysos – Kauno arkivyskupas Lionginas Virbalas. Paskui nešamą kryžių kalbėdami rožinio malda, giedodami į Šiluvą tą sekmadienį keliavo daug jaunų žmonių, šeimų su vaikais, jaunieji savanoriai, taip pat garbaus amžiaus ištvermingieji maldininkai, ypač branginantys šių eisenų tradiciją. Plačiai ir garsiai ramų sekmadienio priešpietį iš toli aidėjo piligrimų malda Šiluvos apylinkėse.

Piligrimai į Marijos šventovę keliavo ypatingais metais, kai švenčiamas Valstybės nepriklausomybės šimtmetis, o Lietuvoje laukiamas popiežius Pranciškus. Tai minėta tądien maldų intencijose, o greta Lietuvos vėliavos jaunųjų savanorių rankose į Šiluvą keliavo ir Vatikano vėliava kaip ženklas būsimos mūsų laukiančio džiaugsmo ir vienybės su Šventuoju Tėvu.

Kauno arkivyskupo Liongino Virbalo, arkivyskupo emerito Sigitio Tamkevičiaus bei pirmąsyk eisenoje dalyvavusio naujojo arkivyskupijos vyskupo augziliaro Algirdo Jurevičiaus vadovaujami piligrimai sustojo pagerbti Viešpaties kančios keturiolikoje stočių. Dievo žodį čia skelbė, stočių mąstymus skaitė diakonai Darius Chmieliauskas ir Audrius Jesinskas. Sykiu stotyse prisiminti šitaip kartu su Kristumi nešę savo kančių kryžius mūsų tautiečiai – carinės bei sovietinės okupacijos aukos, tremtiniai, ypač nuo KGB persekiojimų nukentėję kunigai bei vyskupai Vincentas Borisevičius, Mečislovas Reinys, pal. Teofilus Matulionis, Dievo tarnaitės Adelė Dirsytė ir Elena Spirgevičiūtė, Holokausto aukos, žuvusieji Sausio 13-ąją ir kt.

Eisenoje tarnavo jaunieji Jono Pauliaus II centro suburti piligrimai. Jaunimas vadovavo ir giedojimui. Aukštakių šeima eisenos dalyviams dovanojo karštos arbatos ir vaisių.

Vidudienį po trijų valandų žygio piligrimai jau sveikino Šiluvos Dievo Motiną prie Apsireiškimo koplyčios, čia priėmė arkivyskupo teikiamą palaiminimą, o vėliau rinkosi į iškilmingą Eucharistiją bazilikoje, kuri tą sekmadienį buvo bemaž pilnutėlė. Eucharistiją aukojo eisenose dalyvavę ganytojai, giedojo Šiluvos parapijos choras, vadovaujamas Vytauto Šveikausko.

Homiliją sakęs arkivyskupas L. Virbalas ragino apsispręsti, kam norime tarnauti. Apaštalai apsisprendė tarnauti Jėzui. Apsispręsti reikia ir mums. Negana, kad esame pakrikštyti – visa širdimi, visu savo gyvenimu kas kart iš naujo turime atsigręžti į Viešpatį. Svarbu į mums kylančius klausimus ieškoti atsakymų, nelikti abejingiems. Gali būti nelengva – galbūt dėl tikėjimo keliamų reikalavimų, priešiškimų krikščionybei šiandien ar Bažnyčios narių netolimoje praeityje padarytų ir dabar išaiškėjančių pasibaisėtinų nusikaltimų. „Tvirtai tikiu – Viešpats padės įveikti sunkumus ir likti su Juo“, – sakė ganytojas, atkreipdamas dėmesį į popiežiaus Pranciškaus mintį, jog visa, ką mums duoda pasaulis, nepasotina begalybės troškimo: mums reikia Jėzaus.

-kait-

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

vyskupas Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Linas Baltrušaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
El. paštas lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 570 egz.

ISSN 1392-6098